

ДЖОН КЕЙ ТРАКИЙСКИЯТ КАПАН

Превод от английски: Кънчо Кожухаров, 2014

chitanka.info

Има една държава, където човек може да намери всичко:

Грижливо пазени военни тайни.

Неизчерпаем източник на престапност и пари.

Корумпирани и алчни политици.

Религия, преследвана от всички други.

Бедняци, използвани за лабораторни мишки.

Племена, воюващи с всеки нашественик.

Стръв към отмъщение, власт и богатство.

Нужно ли е още нещо, за да успее да взриви света?

Езотерична тайна, затрупана под купища лъжи.

Слушай...

Част от имената на героите в тази книга са променени, за да не бъде животът им подложен на опасност.

Пропуснати са някои деликатни моменти, свързани с провеждането на тайни операции и тактиката на борбата с тероризма.

В пролога, интерлюдията и някои части от последните глави на книгата са описани събития, на които не съм присъствал лично. Имам обаче основания да мисля, че те са протекли именно по този начин.

Дж.К.

ГЛАВА 1

ПИКТОГРАМИТЕ

12 юли

Мазари Шариф, Афганистан

Само скорпионите почувстваха приближаването на смъртта и вдигнаха в защитен жест отровните си жила. Шест черни сенки се спуснаха от нощното небе. Бързо изтрополяване на обувки и тихо шумолене от скатаваните парашути. Шестимата се плъзнаха по каменистата земя.

Два часа преди разсъмване те стигнаха до кръстовището, откъдето се виждаше целта, и смъкнаха пред лицата си очилата за нощно виждане. На светлия фон от още неизстиналите стени двата прозореца на къщата зееха като очните кухни на череп. Проблясващите под тях стъкла на паркирания отпред микробус се зъбеха негостоприемно. Това бе малко неочаквано.

Бяха предвидили всичко, освен че жертвите им ще използват микробуса като прикритие за входната врата. За минута застинаха в очакване. Вътре нищо не се движеше. Командирът посочи най-дребния от групата и му даде знак да обиколи къщата, за да огледа неочакваното препятствие. Други двама заеха позиции зад ъглите на околните сгради и насочиха автомати към прозорците, за да го подсигурят. Останалите проследиха с очи как техният другар заобиколи къщата отляво и се показа минута по-късно от другата ѝ страна с вдигната ръка: всичко е наред.

Все тъй безмълвно командирът потвърди с жестове уговорения още в самолета сценарий: аз влизам пръв, вие двамата — след мен. Ти ще следиш да не избягат отляво, ти — отзад.

По-късно шестимата безуспешно щяха да гадаят какво бе издало присъствието им на обградените в къщата наркотрафиканти. Секунда преди да разбият вратата и да нахлуят вътре, прозорците се осветиха от пламъчетата на безразборната стрелба. Дъските на входната врата се нацепиха от куршуми, стъклата на микробуса станаха на сол.

Но защитаващите се нямаха никакъв шанс срещу разузнаването, чиито невидими очи ги бяха проследили от южната провинция Хелманд през Гор и Сарипол до столицата на Балх и бяха докарали легендарните стрелци отвън. Докато наркотрафикантите изпразваха пълнителите си във вратата, на единствения прозорец от източната страна се мярна неясна сянка. Стъпил на раменете на двамата си другари, най-дребният член на групата изстреля три светкавични поредици от по два куршума. Трима от обградените рухнаха на пръстения под, но другите двама не ги забелязаха. Окуражени от пълното мълчание зад вратата, те решиха, че са избили нападателите зад нея, и се втурнаха навън. Бяха мъртви още преди телата им да се блъснат в микробуса и да се свлекат едно върху друго.

Командирът се приведе и издърпа от юмрука на единия неголяма платнена торба, в която нещо изтрака. Беше заинтригуван да види каква е била причината да отнемат живота на петимата непознати и да рискуват своя.

Остана разочарован. Очилата за нощно виждане се оказаха безполезни, въпреки че зеленикавото изображение беше кристално ясно. Ъгловатите пиктограми на плочката, която държеше между палеца и показалеца си, не му говореха нищо.

ГЛАВА 2

СЪОБЩЕНИЕТО

5 август

Долината на тракийските царе, България

Единствената джанка в моя заден двор сякаш предчувства какво ще се случи и следи настръхнало мен и Лозан. Той вероятно долавя тревогата на дръвчето, защото докато сравнява на око дебелината на калема и избраната от него клонка, започва да му говори успокояващо. Аз пък не отделям поглед от тънките нервни пръсти, които нежно прихващат клонката и доближават острието на овощарското ножче към нея.

И в този миг мобилният ми телефон измяква с гласа на моя стар котарак Макси — сигнал, който не съм чувал, откакто правих началната настройка. Усещането, че на хоризонта се задава черен облак, се засилва, когато виждам от кого е есемесът. Този номер се води на сестра ми Диърдри. Отварям съобщението.

— Джон, неприятности ли имаш? — пита съчувствено Лозан. Местните жители ти се виждат като най-безцеремонните и груби натрапници в света, докато не разбереш, че наистина са загрижени.

— Не — лъжа аз, — но сестра ми пише, че трябва да се върна в Лондон. — Изглежда, че редакторът на едно списание, за което съм работил, иска да ми възложи интересно разследване.

Лицето му се озарява от съпричастна усмивка. Лозан е мой съсед и пенсиониран учител по история. Допълва мизерната си пенсия, като ми дава уроци по български, а същевременно ме запознава с премъдростите на градинарството. Идеалният събеседник за един бивш агент от Тайните служби на Нейно Величество, който се е оттеглил от служба в това прелестно и спокойно място. Уви, вече не е толкова спокойно, защото току-що получих неразбираемо съобщение.

В моя занаят „неразбираемо“ е синоним на „смъртно опасно“. Особено за човек с произнесена от талибански молла смъртна присъда.

Тук, в Долината на тракийските царе, животът е като течението на голяма река непосредствено преди тя да се влее в океана — пълноводен, спокоен и предвидим. Няколко години му се наслаждавах с пълна мяра. Сега към предвкушването на рязката промяна се добавя осъзнаването на един парадоксален факт: толкова съм доволен, загдето пак се връщам в голямата игра, че комай завиждам сам на себе си.

В ума ми изплава ясен спомен — без образ, само думи, изречени от звучния глас на баща ми. Един от фантастичните му три съвета — преди да замине на онази последна мисия, от която не се завърна: „Не се страхувай да рискуваш, момчето ми, защото рискът е законът на живота. Рисувай винаги и ще спечелиш.“

Отварям очи и виждам, че Лозан търпеливо очаква да се завърна от мислите си при него.

— Колко време ще ти отнеме? — пита той.

— Не зная. Зависи от задачата.

Той внимателно нагласява двата клиновидно заострени калема в краищата на разцепа, измъква временно поставеното клинче, сръчно увива присадката с лико и я намазва с овощарска замазка. После се обръща към мен.

— Е, това беше. Желая ти успех. И гледай да се върнеш по-скоро. Ще ни липсваш.

Дори не се и опитва да скрие нито краткотрайната радост, че ми е провървяло, нито разочарованието си, че основният му източник на допълнителни доходи временно секва. Аз се колебая: дали веднага да извадя портфейла и да му платя последните уроци, или да му отвърна с демонстрация на топли чувства. Тези хора се трогват тъй лесно. Решавам, че все пак е по-добре да не се размеквам — предстои ми завръщане в реалния свят. И с изненада чувам собствения си отговор:

— Вие на мен — също.

Интерлюдия

Кабул, Афганистан

— Смърт! Смърт! Смърт!

Щом музиката спря, гласовете зазвучаха по-високо. Жената напразно стискаше очи. Дори през затворените си клепачи тя виждаше подлудялата тълпа, която с десетките си ръце хвърляше камъни по нея.

Ужасът разкъсваше последните остатъци от здрав разум. Продължаващото въздействие на последните химични субстанции ѝ пречеше да осъзнае, че камъните някак все не достигат до нея.

Алармата в контролната стая в края на дългия коридор зазвъня. Над третия монитор на горния ред отляво запримигва червена лампичка. Мъжът с бялата престилка стана от стола си и излезе в коридора. На лицето му беше изписана досада.

Когато влезе при жената, лицето ѝ потрепваше. Той хвърли бегъл поглед към дисплея до главата ѝ. Пулсът беше ускорен, кръвното налягане — малко над нормата. Половин час след прилагането на поредния коктейл от психотропни вещества нямаше никаква съществена реакция. Мъжът свали капачката на спринцовката, която бе донесъл със себе си, и се пресегна към ръката на жената.

След инжекцията написа „Не“ срещу заглавието на музикалното парче и прочете следващото в списъка. *Dies irae*. Пак тая проклета класика! Напъха гумените тапи по-дълбоко в ушите си, пусна касетофона и почти тичешком излезе от килията.

Музиката разтресе крехкото тяло. С последни сили жената се напегна да скъса каишите, с които китките и глезените ѝ бяха завързани за металната маса, ала този път сърцето ѝ не издържа. След минута мъжът се втурна в стаята.

Болезнената гримаса, застинала на нейното лице, му каза всичко. Той извади стетоскопа от джоба си и потърси пулс по-скоро по навик, отколкото за да се увери в смъртта.

Пак щеше да си има неприятности.

Докато без да бърза освобождаваше крайниците ѝ от каишите, откъм коридора се чу припряно тътрузене на чехли. Човекът с бялата престилка се обърна.

Лицето на влезлия не изразяваше никаква емоция или мисъл. Затова пък от присвитите очи струеше злоба, която избръснатият до блясък череп сякаш подсилваше до жестокост.

— И тая ли утрепа, бе Химик?

Първият безсилно повдигна рамене.

— Инфаркт. Умря.

Другият се вбеси.

— Това виждам и сам. Май трябва най-накрая да вържа теб на нейно място и да потърся някой, дето разбира повече от наркотици.

Не викаше. Говореше през зъби, а това бе лош знак. Химика усети реалността на заплахата и наистина се уплаши.

— Слушай, Джамал — започна агресивно той, но тонът му веднага стана отбранителен, — не съм виновен аз, че психиката им е слаба...

Той млъкна изведнъж, защото осъзна, че в паниката си се е натъкнал на чудесно извинение. Когато продължи отново, гласът му вече беше овладян и думите звучаха убедително:

— Първо на първо, аз не използвам наркотици. Второ, целта на Каландара е да променя мислите на здрави хора чрез комбинация от психоактивни съставки и музика. Аз съм съобразил съставките и дозировката с това изискване. И трето, Каландара каза здрави хора, така че дозировката е пригодена за здрави и съпротивляващи се хора. Какво да правя, като ми карате болни отрепки, които сутрин нямат воля да станат, камо ли да се съпротивляват? Докарайте ми здрав и силен мъж, не някой болен просяк.

Джамал се опита да измисли контрадовод, но не успя и гневът му се спихна.

— Ще съобщя на Парвез за твоето желание. Той утре ще пристигне в Кабул — каза той по-меко и тръгна към вратата. На прага се обърна и разтегли устни в подигравателна усмивка. — Химик, помни, че за последен път ти правя услуга.

Гласът му прозвуча като кикот на хиена.

Влизам вкъщи почти тичешком, защото междувременно получавам втори есемес. Това може да означава само едно — някъде става нещо, което изисква спешната ми намеса. Със сестра ми Диърдри си разменяме поздравления само за Коледа и рождените дни и тя дори не знае, че на нейно име се води СИМ карта с този номер. Логистичният отдел на МИБ плаща всички телефонни сметки навреме и мобилният оператор няма никаква причина да я безпокои.

Сядам на бюрото и преписвам дума по дума съобщенията. Днес е неделя, значи трябва да извадя първите букви на първата и втората дума от всяко изречение. Според уговорката ни с Ди, моя бивш шеф, по този начин ще получа онази кодова дума или фраза, която придава

скрит смисъл на цялото съобщение. Нещо като първо равнище на защита срещу съпернически разузнавания и потенциални врагове.

Първото съобщение гласи:

„Old Bandolf died. Phoned Edna too. You should come for the service — 3 p.m. Friday, local church. (Старият Рандолф умря. Обадох се и на Една. Трябва да дойдеш на службата — петък, 3 следобед, в местната черква.)

ORPEYS.“

Ди май се е поувлякъл със защитата, защото ORPEYS не ми говори нищо. А може би е включил допълнителен кодиращ елемент, за да стимулира мисловните ми способности. Вероятно смята, че са закърнели от дългото бездействие. Усещам, че се усмихвам сам на себе си или по-скоро на предусещането си за предизвикателство. Какви ли уловки е измислил?

Колкото и да е необичайно за човек с тънко чувство за хумор, Ди обича каламбурите, следователно първото равнище на загадката е най-вероятно фонетично. С „Old“ и „Randolf“ всичко е наред, но ако от „Phoned“ извлечем звуковата стойност на първите две букви, ще получим ORFEYS.

Това вече ми изглежда по-смислено. И тъй като е изключено Ди да допусне правописна грешка, вместо F написвам двете съставлящи звука букви — ORPHEYS. Останалото е просто като фасул — звуковата стойност на „You“ е „U“, откъдето следва, че окончателният вид на първата част от съобщението е ORPHEUS. Очевидно става дума за митичния музикант. Дали това е случайно попадение, или Ди знае, че живее в сърцето на древна Тракия?

Едва ли ще мога да си отговоря на този въпрос, без да разшифровам и второто съобщение.

„Pneumorrhagia sinistra. Your D. (Кръвоизлив в левия бял дроб. Твой/Твоя Ди.)

PSYD.“

Предполагаемата причина за смъртта на стария Рандолф оставя у мен същото впечатление за пълна безсмислица. Аз обаче съм сигурен, че бившият ми шеф не е устоял на изкушението да ми подсказва, че съобщението е изпратено лично от него. В такъв случай D не означава Диърдри, а собствения му инициал — Ди, и като го махна, свеждам четирите букви до нещо с прекалено много значения. Какво ли означава PSY — психо, психичен, психологичен? Тъй като здравият разум изисква между двата есемеса да има логическа връзка, най-вероятно ми се струва Ди да е имал предвид психическото въздействие на музиката на Орфей.

И така, моят шеф иска да се явя при него в Обединеното кралство заради нещо, което е свързано с въздействието на музиката на Орфей. Само че не незабавно, а чак в петък, 3 часа следобед. Целта му едва ли е била да ми осигури още няколко дни блажено бездействие в моето убежище. По-скоро е направил намек да се явя подготвен на срещата. И тъй като единственият ключ към предстоящата ми задача, с който разполагам, е името на Орфей, започвам да обмислям откъде да науча нещо повече за него. Нещо, което да не е известно дори на МИБ. За щастие съм на вярното място.

Това леко ме огорчава. Дали Ди си е спомнил за мен само защото по една случайност съм се оказал точно там, където трябва? Примириявам се с мисълта, че преди да потегля за срещата ни в петък, трябва да проуча всичко възможно за легендарния музикант и певец, и отново се съсредоточавам върху съобщенията.

Оказва се обаче, че няма върху какво толкова да се съсредоточавам — по-нататък нещата изглеждат съвсем очевидни. Ди ме призовава на служба в местната черква. Значи трябва да го търся не в онази лъскава грамада на „Воксхол Крос“, която изглежда като леко осъвременен вариант на декорите от филма „Метрополис“, а на едно доста по-тихо и неизвестно на чуждите разузнавания място. Това пък поставя въпроса с връщането ми в Обединеното кралство.

В света на разузнаването и контратероризма параноята е най-здравословният начин на живот. Затова автоматично отхвърлям възможността в четвъртък да хвана самолета на „Бритиш Еървейз“ от София за Лондон и Манчестър и след четири часа и един скок да слеза на родна земя.

Летищата на Обединеното кралство са същински магнит за доста хакери, някои от които със сигурност се издържат с пари от нефт или наркотици — дори ако те самите не го знаят. И за вашия верен Джон Кей е по-добре името му да не се появява в списъка на пристигащите пътници, а снимката му — на екраните на полицейските компютри.

Най-безопасният вариант — да пресека целия континент и половин Англия с кола и да се появя в старото убежище на Ди с вдървен от тридневен шофиране гръб — също не ме въодушевява. Накрая се спирам на компромисен вариант. След кратка справка с разписанието на различни летища решавам да резервирам място за полета на „Уизеър“ до Брюксел.

— Джон! Джон!

Откъсвам очи от екрана и поглеждам през прозореца. На улицата пред моята ограда стои Любо — един от местните триатлонисти. Бяхме се уговорили да ходим заедно на тренировка в Спортния басейн, но заради съобщението от Ди съм забравил.

Изскачам на улицата, затварям портичката след себе си и се извинявам, че стягам багажа си и няма да мога да отида.

— Ти да не си забравил, че състезанието е следващата неделя? — пита той.

Разочарованието му донейде ме ласкае. Макар че възрастта ми надхвърля двойно средната възраст на отбора, моите приятели от клуб „Триатлет“ държат на всяка цена да ходя с тях на състезания. Не зная само дали ме смятат за свой кадем, или съм повод да се хвалят, че те са единственият отбор, в който участва чужденец. За мен пък туй е удобен начин да поддържам форма.

— Съжалявам, но и на мен ми се налага от време на време да работя — отговарям. — Ще се постарая обаче да тренирам, за да не загубя форма.

Любо на мига се примирява с моето отсъствие и се сеща за добрите маниери.

— Късмет! — казва той и ми подава ръка.

— Благодаря. Приятна тренировка и успех на състезанието!

— Не се безпокой, Джон. Ще ги разбием.

Той се затичва към басейна, за да навакса времето, което е загубил в разговор с мен. Изкушавам се и аз да поплувам — за

последно. Благодарумието надделява и се връщам вкъщи, за да направя резервацията.

„Уизеър“ има полет до Брюксел в 6 часа сутринта в четвъртък. Може би ви се вижда твърде рано, но пък така ще имам време да изпия едно кафе край Атомиума, да се полюбувам отблизо на каймака на европейската бюрокрация и да се отбия до най-близката фирма за коли под наем. След още пет-шест часа ще наема стая едва ли не до стария офис на Ди.

Питате с какво летище Брюксел е по-малко привлекателно за терористите от Хийтроу и Манчестър? Хайде, кой нормален човек се интересува от някакви си еврочиновници? Какво ще спечели мистър Заухаири или някой от неговите последователи, ако вдигне пет-шестстотин от тях във въздуха? Точно така, нищо. Истински важните особи рядко се сещат за тъй наречената столица на Европа. Други въпроси?

Защо съм щял да се влача с костенурешка скорост от Брюксел до Лондон? А вие защо решихте, че мястото на срещата е в Лондон?

Докато вода този мисловен диалог, звук от раздиране на някаква материя привлича вниманието ми.

— Марш от там! — скарвам се на малкия котарак Блеки, наследника на Макси. По пода около уреда, с който поддържам коремната си преса в прилично състояние, се ваят черни късчета и аз подозирам, че това не е станало без участието на Блеки.

Подозренията ми се оправдават. Вместо да побърза да се пъхне под някой фотьойл, малкият разбойник спокойно отхапва поредното парченце дунапрен и го изплюва на пода. Вероятно това означава, че е гладен.

С кесийка котешка храна в ръка се устремявам към оставените в ъгъла панички. Блеки ме следва по петите, а от дивана бавно и с достойнството на кралица се смъква Хопър — неговата майка.

Прекъсването ме кара да се запитам кой ще се грижи за моите котки, докато отсъствам. Отговорът идва на мига, но още нестигнал до вратата, се спирам, поразен от нова мисъл. Нечий позабравен глас се обажда в главата ми след години мълчание: „Какво стана току-що?“

Замислям се, защото този глас на няколко пъти ми е спасявал живота. Какво наистина стана с резервацията? Първо дойде Любо, после ми попречи Блеки, а след това се запътих да уредя с моя съсед

котешкия проблем. Една от максимите в моя занаят гласи, че веднъж е случайност, два пъти е съвпадение, а три пъти — знак отгоре. Дали тези три събития не са знак, че е по-добре да се откажа от този полет?

Не зная как е с другите хора, но импулсивните ми решения обикновено се оказват по-сполучливи от дълго обмисляните. Затова решавам да подпомогна моята интуиция, като прогоня от главата си всяка мисъл. Поемам отново към Лозановата къща, тананикайки си под нос натрапчива мелодийка.

Моят съсед обещава да наглежда двете котки, а сетне пита:

— Джон, мога ли да ти помогна с нещо друго?

Интуицията ми мигом се развихря на терена, който така предвидливо опразних от разума, и свързва неговото любезно предложение с един ключов факт. Лозан е не само светъл пример в овощарството и търпелив учител по български, но и уникална информационна система, която в света на град Баня надхвърля десетократно възможностите на Интернет.

— Да — отговарям аз, леко изненадан от собствената си безцеремонност. — Разкажи ми за гръцкия Орфей нещо, което не може да се прочете в справочниците и историческите книги.

— Вероятно искаш да кажеш *тракийския* Орфей — отвърща той с онзи приглушен от насилено търпение глас, с който поправя моите повтарящи се езикови грешки. Сигурно съм се усмихнал, защото той се сепва.

— Извинявай, май пак започнах да говоря като стар даскал. Та за Орфей. Имаш предвид да ти кажа нещо друго, освен че музиката му е била така пленяваща, че птици и животни, дървета и скали са тръгвали след него? — и той ме поглежда право в очите. — Добре, ще ти кажа. Работата е там, че той е бил безсмъртен.

Аз се опитвам да запазя каменно изражение. Ако се съди по кривата му усмивка, не успявам. Кимвам с глава. Той отстъпва настрана.

— Влизай, ще ти покажа нещо. Тъкмо го поливах.

Влизаме в хола и той с гордост ми посочва неголямо цвете с красиви бледовиолетови цветчета.

— Помниш ли, че миналата година ме попита защо изсушавам тази билка?

Наистина ми беше показал подобен изсушен за хербарий екземпляр — с добре запазени цветчета и рехава брада от тънки коренчета.

— И тази ли ще хербаризираш?

Лозан щастливо се засмива.

— Не. В саксията е същото онова цвете, което ти показах тогава.

— Но то беше съвсем изсушено — възразявам.

— Именно. Беше. Това е силивряк — ендемит, който се среща само в Родопите. Може да изкара без капка вода до две години и половина и пак да се захване, щом го полееш. Затова го наричат и „безсмъртниче“. А знаеш ли кое е другото му име?

Смирено признавам незнанието си.

— „Орфеево цвете“. Ако искаш да научиш нещо за Орфей, попаднал си на вярното място. Мисля, че ще е най-добре да ти уредя среща с един приятел.

Изважда от джоба на работния си комбинезон очукан мобилен телефон и дълго търси нужния му номер.

— Атанасе, здравей — казва той, когато от другия край на линията най-после се обаждат. — Моят съсед иска да научи нещо за Орфей. Дали можеш да се видиш с него, ако утре дойдем в София?... Аха, звънни ми, щом пристигнеш... Разбира се, стига да е още тук, ще ти го доведе... Да, да, англичанина... Приятно прекарване.

Докато аз за кой ли път се чудя на лекотата, с която моите съседни искат заради мен услуги от своите приятели, Лозан очевидно се тормози от неуспеха си да ми помогне начаса.

— Атанас каза, че ще се върне следващата неделя — информира ме той на български, произнасяйки ясно всяка дума. — Ти кога заминаваш?

— Най-късно в четвъртък.

— Жалко — натъжава се той. — Той знае за Орфей повече от всеки гръцки професор и — най-важното — няма да ти пълни главата с измишльотини. В Гърция всичко, свързано с Орфей, е унищожено или фалшифицирано още преди две хилядолетия.

Не съм склонен да обръщам внимание на инсинуациите, които очевидно са част от културната борба и несъвместимост между два съседни народа. За да имате представа за какво става дума, е достатъчно да знаете, че късата дума „не“ на български означава „не“,

а на гръцки „да“. Тъй като не искам да разбере, че съм го слушал с половин ухо, задавам стандартния въпрос:

— Какво имаш предвид под „унищожено или фалшифицирано“?

Лозан се облакътява на масата, прилепя разперените пръсти на двете си ръце едни към други и започва с тих глас:

— Когато пристигат на Балканите, войнствените дорийци се сблъскват с една висока хилядолетна култура — тракийската. Бил ли си някога в Старосел?

Аз кимвам. Старосел е тракийският аналог на Стоунхендж. Преди двадесет и шест века загадъчните траки са построили тук голям храмов комплекс, сред който изпъква една царска гробница с мавзолей или храм. Огромна обла могила, заобиколена със стена от бели каменни блокове, между които не можеш да пъхнеш и острие на нож. В сърцето ѝ се крие шестдесетфутова идеално кръгла камера с филигранна изработка на стените. Когато за пръв път влязох вътре, най-ранната европейска цивилизация сякаш ми проговори. Нищо чудно, че впоследствие се прирастих към това място.

— Тогава разбираш какво имам предвид — казва той. — Нашествениците започват бързо да усвояват постиженията на тази култура — религия, богове, мистерии, изкуства, философия. В началото за гръците Орфей е не само гениален поет и музикант, но и богоравен духовен водач, лечител и философ. Сетне първоначалната им признателност отстъпва място на скритата омраза на неблагодарните ученици. И тъй като нито едно добро дело не остава ненаказано, само въпрос на време е било да се опитат да принизят своя учител. Те съсипват един от най-красивите и светли митове — за лечителя и музиканта, който с изкуството и знанията си възкресява своята любима Евридика. В по-късните произведения представят Орфей като слаб, истеричен и сломен от нещастieto човек. Накрая — Лозан въздъхва и се обляга назад в знак, че е привършил лекцията — Диоген Лаерций го обявява за богохулник и лъжефилософ.

— Хм... — изсумтявам съчувствено и също се облягам назад, за да си осигуря малко време да осмисля чутото.

*Интерлюдия
Брегът на Амударя*

Омразата и желанието за мъст го изяждаха отвътре. Спасяваше го само убеждението, че и този път ще преодолее тежката загуба и скръбта. Неговият предан помощник Парвез беше карал като бесен от Мазари Шариф до тук, за да му съобщи веднага ужасната вест. Човекът, когото всички наричаха Каландара (пътуващ жрец, музикант или поет), присви очи и прекара пръсти по набождащата си брада и хлтналите бузи. Обичаят изискваше след смъртта на близък роднина жалеещият за девет дни да прехвърли своите дела на някой друг, да не яде от изгрев до залез и да престане да се бръсне.

По дяволите обичаят! Каландара вече нямаше на кого да прехвърли своите дела. Единственият му племенник Малик, когото той обичаше като свой син, беше убит. По негова вина. Не можеше ли да изпрати някой друг да съпровожда тази пратка?

Гласът на разума плахо се обади: „Не можеше.“ Малик беше открил човек, който може да разшифрова древните плочки, така че този път парите от наркотиците щяха да са прах и пепел в сравнение с тези отдавна изгубени знания. Разбира се, това не означаваше, че парите са нещо маловажно, о, не! На младини Каландара беше изпитал на гърба си смазващата сила на двете думи, които в други общества и държави са само литературен похват, неясен мисловен образ: „свирепа бедност“. Всекидневно поражданата от чуждото богатство бедност и безумните кроежи на властниците се бяха съюзили да го пречупят. Не успяха. Той победи всекиго от тях със собствените им оръжия.

Каландара преценяваше своите шансове във войната с враговете си като изключително добри. Вярно, че богатството му не бе и наполовина от богатството на Осама бин Ладен, но затова пък Каландара мразеше двойно по-силно от него и двойно повече хора. А най-голямото му предимство беше в планирането. Кроежите му бяха много по-мощни и осъществяването им изискваше много по-малко средства.

Според Каландара взривяването на двете сгради на Световния търговски център в Ню Йорк беше груба грешка. Той смяташе, че ограничеността и самолюбието са подвели Осама да си определи твърде дребна цел. Факт бе, че саудитецът заплати твърде скъпо за временната си слава — бягайки от американците и криейки се с години като куче. За разлика от него Каландара планираше делата си така, че да остане в сянка дори след като нанесе своя удар.

Той спря пред прозореца и се загледа в надигащите се ту тук, ту там вълни на реката.

Смъртта на Малик отдалечаваше момента на триумфа. Дано поне да е с месеци, а не с години. Най-лошото беше, че според Парвез убийците не бяха оставили никакви следи.

По дяволите верният Парвез! По дяволите идиотските обичаи! Руснаците в лагера на прокълнатия остров обичаха да казват, че на вълка вратът му е дебел, защото сам си върши работата.

Каландара плесна с ръце. Вратата се отвори и на прага застана един слуга.

— Да, господарю?

— Кажете на шофьора да запали джипа. Чакай. Кои охранители са дежурни днес?

— Големия и Малкия Фариз.

— Да ме чакат в джипа. Кажете и на Парвез. Искан и той да дойде.

— Слушам, господарю.

На вълка вратът му е дебел, защото... Ако желае да си върне ръкописите, ще се наложи да прекъсне току-що започнатия траур и да огледа всичко сам.

Убийците винаги оставят някакви следи.

С годините съм започнал да чувствам Лозан близък, ала в момента усещането ми за него е като за неочаквано възникнала заплаха. Тълкуването му заплашва да срути уж изчистената от груби противоречия идея за основите на западната цивилизация. Най-много ме смущава странната убеденост в истинността на думите му. Затова започвам моя анализ не с приведените доказателства и същността на казаното, а с начина, по който то е произнесено.

Като бивш учител Лозан вероятно е свръхчувствителен на тема „неблагодарни ученици“, но едва ли това е единствената причина за горчивината, която долавям в гласа му. Всъщност другите причини не ме интересуват. По-важното е незабавно да потърся няколко конкретни факта, за да мога по-късно да проверя истинността на думите му. И тъй като не се чувствам достатъчно подготвен, за да вляза в спор с него, се хващам за последните му думи.

— Мисля, че някога бях чел нещо от Диоген Лаерций, ала нямам спомен за подобна атака срещу Орфей.

Очите му проблясват.

— Вероятно си чел или си търсил нещо друго. Мисля, че трябва да погледнеш предговора му към „Животът на философите“. Съвсем в началото е.

Междувременно в ума ми се е появило ново обяснение — завист. Завистта към прочутия и възхваляван от всички съсед.

Проблемът на българите е, че тяхната история е също тъй дълга, като тази на гърците, но за беда през вековете почти всички писмени източници и артефакти са били унищожени. В резултат интелектуалната прослойка е разделена на лагери, които враждуват помежду си — най-вече по въпроса за техния общ произход. Единият лагер се хвали, че днешните българи произлизат от древните траки, а другият развява знамето на пристигналите от подножието на Памир прабългари. Освен това има и някаква мешавица от нихилисти и интернационалисти, която гравитира към панславянската идея.

— Вероятно гърците също биха могли да кажат едно-две неща в своя защита — подхвърлям аз с извинителна за един чужденец непохватност.

Той махва пренебрежително с ръка.

— О, можеш да се обзаложиш за това. Техният проблем не е в липсата на аргументи, а в прекалената готовност да ги произвеждат. Това ги е вкарало в капан, от който не могат да се измъкнат вече две и половина хилядолетия.

— Какъв капан?

— Нарича се „Тракийският капан“. Всъщност става дума за един въпрос, който в традицията на орфизма се формулира по следния начин. Когато един поклонник тръгне към Храма, той неминуемо ще стигне до място, откъдето нататък продължават два пътя. Край всеки от тях стои по един учител, като единият винаги отговаря честно, а другият винаги лъже. Поклонникът обаче не знае нито кои от двамата е честен и кой — лъжец, нито кой е застанал край пътя към Храма. Трудността идва от там, че той има право да зададе само един въпрос. Какво трябва да попита поклонникът, за да стигне до Храма?

— Помня, че съм решавал подобна задача — отговарям аз, — макар че се говореше за турист, който търси езеро, а не храм. Това,

разбира се, не променя същността ѝ.

— Не те питам за задачата. Досещаш ли се каква е същността на въпроса?

Опитвам да възкреса в ума си логиката на тогавашните ми разсъждения.

— Когато имаш право на два въпроса, задачата е лесна. С първия туристът трябва да разбере кой от двамата гидове стои пред него: патологичният лъжец или честният човек. Например „Сега нощ ли е?“ или „Ти четири крака ли имаш?“. Тогава вторият въпрос очевидно ще бъде „Това ли е пътят към езерото?“ Нали така?

— Продължавай — казва Лозан. Аз придърпвам бележника и старата автоматична писалка, които лежат в другия край на масата и започвам да чертая.

— Когато обаче разполагаш само с един въпрос, трябва да си дадеш сметка, че за туриста е важно да научи кой е пътят към езерото, а не с какъв човек разговаря.

Но ако попита направо „Това ли е пътят към езерото?“, той няма да знае как да прецени верността на отговора. Затова той трябва да впримчи във въпроса си както пътя към езерото, така и двамата гидове. Аз бих предложил нещо от рода на: „Би ли казал другият човек, че ти стоиш на пътя, който води към езерото?“

Лозан свива устни. Явно не му е приятно, че толкова бърже се справих с прехваления му Тракийски капан.

— Да предположим, че сме попаднали на честния човек — продължавам. — Ако стои на пътя, който води към езерото, той ще отговори на въпроса с „Не“, защото лъжецът би излъгал, а той трябва да предаде думите му вярно. Ако на пътя за езерото стои лъжецът, той също ще отвърне с „Не“, защото отговорът на честния човек би бил „Да“, а същността на лъжеца го кара да ни заблуди. И обратно, ако пътят не води към езерото, и двамата ще отговорят с „Да“.

Лозан въздъхва тежко.

— Защо всички се провалят толкова лесно? Не те ли предупредих, че е капан?

Неговото упорство да се лови за думата започва да ме дразни.

— Добре де, не до езерото, а до храма — казвам бързо. — Само че не можеш да отречеш, че логиката е една и съща.

— Твоята прекомерна интелигентност те подвежда да виждаш в езотеричния въпрос логическа задача — отвръща той. — Само че в него има нещо повече от логика. Тракийският капан е метафоричен ключ. Смисълът му е, че ако си се устремил с цялото си сърце към Храма, Истината или Бога — както ти избереш да го наричаш, — никой не може да ти попречи да стигнеш там, дори лъжливият учител. Проблемът на нашата цивилизация е в това, че от двадесет и пет века тя дава все един и същ погрешен отговор. Ние се подчиняваме само на ума, докато най-важните решения следва да идват от сърцето. Ум без сърце е тъп и късоглед, сърце без ум е дяволски жестоко.

Не знам защо, ала се чувствам като смъмрен ученик.

— Въпросът не е там да подлъжеш другите да вярват, че ти си най-умният или най-важният, защото това е твърде недостойна цел — продължава Лозан. — Джон, ние тук, на Балканите, сме като коралите в един атол. Можеш ли да кажеш кои корали са най-важни: тези най-отдолу, ония по средата или другите, които са непосредствено под повърхността на водата?

Аз свивам рамене, защото отговорът е прекалено очевиден.

— Точно така, не можеш, защото всички са еднакво важни. Премахнеш ли един слой, разрушаваш целия атол. Само че повечето хора не го разбират.

Метафората с коралите е великолепа, ала не ми върши работа. Опитвам да провокирам Лозан към някое по-крайно изказване, което лесно да мога да проверя.

— Струва ми се, че не си привърженик на прабългарската хипотеза.

— Джон, ти всъщност искаш да ми съобщиш, че казаното от мен те наранява, но не знаеш как да ми го поднесеш по-деликатно. Не е лесно да прозреш, че народ, който е допринесъл толкова за европейската култура, дължи славата си на присвояването на чужди богове и заслуги.

Лицето ми сигурно е отразило част от мисловния процес, защото той се усмихва малко тъжно.

— Предполагам, че е най-добре да се увериш сам. Ако хванеш магистралата от Солун за Атина, за два часа ще стигнеш до Термопилите. Според Херодот това е една опасна теснина между отвесната скала и бушуващото море, където се е разразила най-

известната битка в древността. Но Тукидид — най-достоверният гръцки историк — изобщо не споменава за подобна битка. Огледай добре легендарната теснина. После поеми към Делфи и провери дали в музея ще намериш макар и един ред за Орфей или траките. И накрая направи справка в... ммм... Почакай малко.

Показалецът му отново закълвава клавишите като несръчна птичка и той вдига телефона към ухото си.

— Петре, извинявай, пак съм аз. Кой от древните беше писал, че фокиецът Филомел е завзел храма в Делфи и е избил жреческия род Тракиди, които му се противопоставили?... Добре. Благодаря.

Пуска телефона в джоба на панталона и ме изглежда победоносно.

— Диодор Сицилийски, шестнадесета книга. Довечера ще мога да ти кажа и точното място. Между другото, Атанас е специалист по прабългарите. Траките са втората му любов.

Интерлюдия *Някъде в Европа*

ДО БРАТ С.М.
СУВЕРЕНЕН ВЪРХОВЕН КОМАНДИР

„Брате,

Научих, че в Института, където работя, са дошли за превод копия от документи с хилядолетна давност. Подателят е неизвестен, но очевидно е поискал строга конфиденциалност, защото са взети необичайни мерки за ограничаване на достъпа до информация.

Установих, че са пристигнали три текста с древноегипетски пиктограми, два от които вече са частично преведени. Очаква се техният превод и верифицирането му да приключат утре.

Преведеното до тук и включването на езотерични символи и ключове, използвани от първите орфици, подсказват, че третият текст е свързан с мистичното изкуство и знания на Орфей. За съжаление, въпросният

трети текст вероятно е кодиран, тъй като буквалният му превод представлява безсмислен набор от ограничен брой повтарящи се в различни комбинации думи. Старанието да се скрие смисълът от непосветените говори, че според неизвестния автор кодираният текст съдържа изключително важна информация.

Моите възможности да допринеса за мисията на Братството се изчерпват с надеждата, че до края на седмицата ще успея да ви изпратя пълния превод на първите два текста както и изображения на оригиналите. Вашите несъмнено са по-големи.

Брат М.Т.“

Вървейки към къщи, се чудя дали мога да открия в „Гугъл“ съчиненията на Лаерций. „Можеш“ — отвърща ми след малко търсачката и ми предлага да си ги сваля безплатно. Тъй като подозирам, че ще трябва да преровя целия текст, изтеглям и десетте книги на „Животът на философите“.

Щом отворям първата, разбирам, че съм се престарал. Господин Лаерций започва атаката още с първото изречение: „Някои смятат, че заниманието с философия води началото си от варварите.“ И малко по-нататък: „А тези, които приписват откриването ѝ на варварите, привеждат като доказателство тракиеца Орфей, като твърдят, че бил философ, и при това най-древният. аз наистина не знам дали заслужава да бъде наричан философ този, който изрича такива мерзости срещу боговете.“

Май се налага да сменя хипотезата за завистта към прочутия съсед с Лозановата теза за скритата омраза. Защото между горните два цитата откривам типичната за едно парвеню липса на самочувствие, прикрита зад нереална претенция: „Но тези автори от незнание приписват на варварите великите дела на елините, от които води началото си не само философията, но и самият човешки род.“

Известно време съзерцавам през прозореца отрупаното с малки ябълчици дърво в двора. Сетне червеят на съмнението някак изпълзва оттам и се загнездва в ума ми. Това, че първата проверка е потвърдила

част от думите на Лозан, не доказва, че всичко, което той каза преди малко, е истина.

Съзерцанието ми е прекъснато от един въпрос с по-практическа насоченост — как да стигна до Англия. За всеки случай изчаквам няколко минути, за да дам възможност на всички желаещи да се намесят в новия ми план.

Този път не получавам знак отвън и когато си купувам билет от АТН до Брюксел, интуицията ми казва единствено, че ме очакват срещи с древни тайни. Ако не знаете, АТН е международният код на атинското летище „Елефтериос Венизелос“.

Накрая се отдавам на разтоварваща игра с Блеки и Хопър, но първо нахвърлям на лист хартия какво трябва да свърша през следващите два дни — преди да предприема разузнавателния поход към Термопилите и Делфи.

ГЛАВА 3

ТЕСНИНАТА

7 август

Термопили, Гърция

Докато чакам пред поредната бариера, на която гърците прибират абсурдните си такси за ползване на техните все още непостроени магистрали, се опитвам да възкреса един спомен от студентските години. За съжаление, в паметта ми се появява само оная снимка с Базъл и двете ни колежки пред паметника на спартанския цар Леонид. И толкоз. Изглежда, че заради момичетата съм забравил как изглежда местността, където се е провела прочутата битка.

Всъщност какво ли искаше да каже Лозан със своя загадъчен съвет да огледам теснината?

Интерлюдия

Мазари Шариф

Вонята на изгоряла плът го удари в носа, още преди да слезе от джипа. Тухлите над зиналия отвор за вратата и десния прозорец бяха почернели от пламъците, но някак се крепяха върху обгарялата дограма. Над левия прозорец обаче синееше небето, а на земята пред него имаше купчина обгорели парчета от тухли. Огънят беше срутил част от покрива.

Каландара стисна зъби и тръгна напред. С два скока преодоля петте стъпала и спря в отвора на вратата. Над полузатрупаната с отломки безформена купчина жужаха мухи. Трябваше му време, за да различи в овъглените останки отделни тела. Отдавна не беше виждал подобна картина, но споменът възкръсна с кристална яснота и той пак потръпна от погнуса. В къщата беше горяла високотемпературна смес от типа на напалма.

Каландара тежко слезе по стъпалата и направи знак с глава.

— Извадете телата отвън. Парвез, ти стой до мене.

Двамата охранители и шофьорът влязоха в къщата.

През разрушения прозорец полетяха тухли и овъглени парчета от гредите на покрива. Накачалите по стрехите на съседните къщи гарги заграчиха и Каландара отмести очи встрани. Тантурестият Парвез го гледаше изпод вежди.

— Да, господарю?

— С какво са дошли тук?

— Убийците ли, господарю?

Вместо да избухне, както би сторил, ако въпросът беше зададен от някой друг, Каландара се усмихна. Търпението, с което той се отнасяше към своя помощник, не се дължеше само на увереността, че Парвез е готов да умре за него. След смъртта на Малик не беше останал друг човек, към когото Каландара да изпитва привързаност. Ето защо той поясни:

— Не, Парвез. Малик и другите с него.

— Сигурно са били със сивия микробус.

— А той къде е?

Парвез се огледа безпомощно и вдигна рамене.

— Не зная, господарю.

— Колко души тръгнаха с Малик?

— Четирима.

— Сигурен ли си?

Парвез вдигна очи, сякаш за да ги преброи наум. Устните му мърдаха беззвучно.

— Абсолютно сигурен съм, господарю. Четирима.

Големия и Малкия Фариз изнесоха едно разкривено от огъня тяло.

— Оставете го ей там — протегна ръка Каландара — и наредете другите до него.

След малко на прашната земя пред къщата лежаха пет неузнаваеми трупа. Каландара извади от пояса си нож и повдигна с плоската страна на острието това, което беше останало от горната устна на най-едрото тяло. Плътта се разкъса и отдолу проблесна златен мост.

Каландара захапа долната си устна. Нямаше никакво съмнение. Малик беше мъртъв.

— Увийте го и го внесете в джипа.

Големия Фариз отвори задната врата и измъкна навит на руло килим. Все още приведен над трупа, Каландара го спря с ръка.

— Чакай, чакай. Кажу какво виждаш на челото му.

— Две дупки от куршуми.

— Огледайте и другите четирима. Интересува ме как са убити.

Охранителите се заеха да изследват трупове.

— Всички — обобща след малко Големия Фариз — са застреляни с по два куршума в главата, само този има една-единствена дупка под дясното око. Куршумът е отнесъл задната част на черепа и не мога да кажа дали вторият куршум не е попаднал точно в окото.

Каландара стисна челюсти така, че зъбите му изскърцаха.

— Но си сигурен, че и той е получил два куршума, нали? Все едно са оставили визитните си картички — изръмжа той. — Само че защо са долетели чак тук? Нали Мазари Шариф се намираще в немската зона?

Някои умници бяха заплатили скъпо за склонността си да предугаждат как Каландара ще довърши мисълта си. Затова, видеше ли го разгневен, Парвез предпочиташе да пита за всяка дреболия.

— Кой са долетели, господарю?

— Британците, разбира се! Започнаха навсякъде да ги копират, но те си остават най-добрите. Наричат този маниер на стрелба дабъл тапинг (двойно почукване) — обясни троснато Каландара.

После добави като на себе си:

— Сигурно са се прибрали в лагера с микробуса. Парвез, помниш ли номера?

— Да, господарю. KBL 35243 SH.

— Много добре.

Каландара бръкна под бялата си роба и извади портфейл от крокодилска кожа. Отброи няколко банкноти и ги подаде на Парвез.

— Ще те закараме до летището. Ако днес има самолет до Кандахар, ще си купиш билет и ще стоиш пред британския лагер, докато видиш микробуса. Искам да научиш кой е командирът на хората, които в момента пътуват в него. Ясно ли е?

— Да, господарю.

— Е, казах ли ти, че винаги остават някакви следи. Трябва само да имаш очи да ги видиш.

Тантурестият мъж се поклони и притеснено каза:

— Не ми се сърди, господарю, но за да видиш следите, не се искат очи, а акъл. Къде може бедният Парвез да се мери с Каландара?

Устните на Каландара трепнаха, но преди да се разтеглят в усмивка, му хрумна мисъл, която превърна усмивката в мрачна гримаса. Добре направи, че прекъсна траура и дойде сам да огледа. Отмъщението е по-добро от всяка жалейка.

* * *

Противната миризма вече се беше просмукала през килима. Каландара присви ноздри, отвори прозореца си и каза без да се обръща към никого:

— Отвори и твоя.

Всички веднага отвориха своите прозорци.

Пропътуваха в мълчание останалата част от пътя и на разклона за летището на Мазари Шариф свиха вдясно.

В далечината право пред тях се очертаваше сградата с контролната кула. Вляво от нея, на фона на планината Мармал, след малко се появиха и стените на едноименната германска военна база.

Когато до летището оставаше не повече от половин миля, Парвез възкликна:

— Господарю!

Каландара проследи погледа му. Между групата разрушени едноетажни постройки край пътя, току зад зелената коруба на стар съветски бронетранспортър стърчеше задницата на мръсносив микробус. От гумените уплътнения на прозорците като зъби на акула стърчаха неравни късчета стъкла.

— Спри — нареди Каландара. — Не гаси мотора.

Шофьорът Ахмад натисна спирачките. Каландара, Парвез и двамата телохранители слязоха от джипа. След няколко крачки видяха задния номер на микробуса. Беше техният. Каландара се обърна към Малкия Фариз.

— Ти! Провери дали не е миниран.

Телохранителят тръгна към микробуса. Обиколи го бавно и се приведе, за да погледне под шасито. После вдигна предния капак. Огледа двигателя отвсякъде и пусна капака. Той се стовари с трясък.

Малкия Фариз отиде до шофьорската врата и се обърна към господаря си.

— Чист е.

— Докарай го тук да ти дам пари за прозорците.

Телохранителят избръска с ръкава си парченцата стъкло от седалката и седна зад волана. Отправи наум молитва към Аллах, зажумя и завъртя ключа. Моторът забръмча и той включи на задна предавка. Микробусът се заклатушка заднешком към шосето и спря до джипа. Малкия Фариз протегна ръка и взе подадените му банкноти.

— Оставили са ключа, но дрогата я няма — съобщи телохранителят.

— Джентълмени... — подхвърли с иронична усмивка Каландара и нареди: — Щом сложат новите стъкла, върни буса в имението.

— Добре, господарю.

Микробусът се понесе към града.

— Защо „джентълмени“? — попита Големия Фариз, след като се качиха. — Не са ли били германците?

Каландара го погледна с раздразнение. Нима еднотипните следи от изстреляните куршуми не говорят достатъчно ясно за това кой ги е изстрелял? Не, очевидно не. Големия Фариз не е глупак, но тъй като почти не е излизал от Северен Афганистан, сигурно не е чувал нищо за стрелковото майсторство на британските специални части. Как да му обясни, че единственото участие на германците в тази операция вероятно е било да разрешат на чуждия екипаж да кацне на военното летище и да осигурят коридор за самолета? Ха, ето един довод, който Фариз ще разбере.

— Ако бяха германците, нямаше да зарежат буса на половин миля от лагера си — обясни Каландара. — Обръщай и карай към Кабул.

Ахмад потегли.

— Аз няма ли да летя до Кандахар, господарю? — попита Парвез.

— Няма смисъл. И три дни да стоиш пред лагера им, няма как да разбереш кои от британските войници са идвали в Мазари Шариф.

— А защо не попитаме на летището?

— Нищо няма да научим. Сигурен съм, че ония не са си купили билети за пътнически самолет. Дошли са дотук и са се върнали със

собствен превоз.

След кратка пауза Парвез плахо се обади:

— Господарю...

— Какво?

— Няма ли да отмъстим за Малик?

Каландара рязко се обърна към него.

— Ти да не би да ми напомняш какво трябва да направя? — процеди през зъби той, но бърже се овладя и добави: — Ще науча имената на кучетата, които са убили моя племенник. Зная кого да притисна.

Макар че гласът му вече бе спокоен и уверен, в лице Каландара все още приличаше на разярен тигър.

Ето че дванадесет години по-късно отново съм пред бронзовия Леонид, но сам. Няма го Базъл, няма ги Мери и Кашя, ала това си го знаех отпреди.

Голямата изненада е, че я няма и теснината. На сто-двеста метра в западна посока се издигат първите хълмове на планината, които изобщо не ми се виждат непристъпни. На изток е морето — поне на километър-два, защото оттук не мога да го видя. Пречи ми горичката в далечината.

По дяволите, къде са скрили теснината? Започвам да подозирам някаква уловка в съвета на Лозан. Да не би да е имал предвид, че битката е била на друго място? Но тогава защо са вдигнали паметника тук?

И в този миг на трийсетина метра от мен спира автобус, от който се изсипва група възбудени японци. Всички до един размахват фотоапарати, с които светкавично започват да увековечават хълмовете, паметника и горичката, зад която вероятно е морето. Когато ентузиазмът им малко стихва, разбирам, че с групата пътува и гръцки гид, който заговорва на английски. Една японка пък превежда думите му за ония, които не могат да се справят с неразгадаемото му произношение.

Предпазливо се доближавам до групата. Гидът приключва лекцията си и — о, чудо! — оказва се, че още някой, освен мен е забелязал, че това наоколо може да е всичко друго, но не и теснина.

Гидът обаче не се обърква, а се усмихва заговорнически и обяснява, че река Сперхей е запълнила с наносите си голяма част от залива. По време на битката обаче от коварното море до почти отвесния скат отсреща е имало не повече от четиринайсет метра. Наблюдателният чужденец благодари, удовлетворен от отговора.

Моят инженерен ум обаче не е удовлетворен — и то не само защото скатът отсреща не просто не е отвесен, но едва ли има и тридесет градуса наклон. Влизам в колата и включвам лаптопа. След малко „Гугъл Ърт“ ме известява, че това, което търся, е съвсем наблизко и на идване съм го подминал, без да забележа. Изключвам компютъра и потеглям назад.

След стотина метра обаче спирам вдясно. Умът ми е обработил информацията за Термопилите и чувствата ми съобщават какъв е истинският ѝ смисъл тъй бурно, че се разтрепервам. От яд, защото осъзнавам как са ме правили на глупак. Не само мен, разбира се, но от това не ми става по-леко.

Сега си давам сметка защо повечето ми съседни в Баня ненавиждат реалния социализъм — не защото са го живели, а защото е имало време, в което са вярвали в него.

Вероятно единственото усещане, което е толкова по-разрушително, колкото си по-ерудирани и колкото по-висок статус имаш, е усещането, че са злоупотребили с доверието ти.

Но след като в момента аз изпитвам такъв гняв, какво ще стане, ако ми се наложи да споделя разкритията си с Ди — най-възторжения поклонник на древногръцката култура? Докато обмислям как да туширам възможните последици, обидата и гневът постепенно стихват и аз отново запалвам двигателя.

„Опасната теснина“ при Термопили вече я огледах. Преди да продължа за Делфи, искам да хвърля един поглед и на митичната река Сперхей.

ГЛАВА 4

ТОРБА ЛЪЖИ

10 август

Брадфорд, Великобритания

Четири часа лениво каране по M1 — никога не съм предполагал, че може да е толкова приятно отново да бъдеш зад волана на нормална, неконтинентална кола и от правилната страна на пътя — и аз се озовавам в града на най-щастливите и най-безгрижни пет години от живота ми. Завръщане в Брадфорд — тринадесет години по-късно!

На светофара завивам вдясно по „Нелсън стрийт“ и след двайсетина метра паркирам. Сградата на полицейското управление на Южен Брадфорд отпред е чистичка и свежа, ала червеникавата грозотия от другата страна на улицата не е спечелила нищо от битката с времето. Прозорците на първия етаж са зазидани с различни по цвят тухли, а между дървчетата се вижда табелата на новия собственик — „Уърлд Аутрийч Чърч“. *Made in USA*, разбира се, ако се съди по логото и претенцията, която направо крещи от името.

Пресичам „Нелсън“ и тръгвам по „Клифърд стрийт“, за да погледна сградата, която ме интересува, от другата страна. След малко осъзнавам, че съм избрал отсрещния тротоар — сякаш иззад ъгъла може да изскочи нещо голямо и неприятно агресивно. Единственото голямо нещо на паркинга от другата страна на сградата обаче е табелата на УАЧ. Кулата и часовника на кметството облагородяват донякъде гледката, макар дърветата покрай „Крофт стрийт“ да са пораснали толкова, че самата сграда вече изобщо не се вижда. Е, поне вече съм наясно, че „местната черква“, в която Ди ме е поканил на служба, не е старото му убежище, а университетския бар, където навремето Пийт ме запозна с него.

Изкачвам добре познатите ми единадесет стъпала към „Манчестър роуд“ и се вторачвам в преградата между двете три лентови платна, по които фучат коли. После примирено тръгвам вдясно и пресичам по пешеходната пътека. „Добре е да изоставиш

балканските си навици“, смъмрям се аз, когато поемам по „Рейхил Гроув“. Това тук не е тихият град Баня, където пешеходците се чувстват като царе и описват всевъзможни дъги и зигзази по уличното платно. Вече съм в цивилизацията.

* * *

Когато приближавам сградата на Студентския съюз, усещам, че устните ми се разтеглят в усмивка и ускорявам ход. Влетявам в „местната черква“ и се заковавам на място. Очевидно наскоро е имало основен ремонт.

С тези огромни плазмени екрани новият „Спортс Бар“ изглежда страхотно. Само дето няма нищо общо с предишното заведение — и то не само защото в момента е почти празен. Вижда ми се клинично чист и някак стерилен — сякаш интериорът е проектиран специално, за да заличи всичките ми студентски спомени.

Някой се надига иззад една ниска масичка в дъното вдясно и леко повдига длан към мен — Ди.

— Мога ли да седна при вас, сър?

— Чувствай се поканен — той прави жест към ниска табуретка, на масата пред която има висока чаша, пълна с жълта течност. — Позволих си да ти поръчам портокалов джус. Доколкото си спомням, навремето го харесваше.

— Все още, сър. Благодаря.

Сядам и очаквателно го поглеждам. Ди не губи време и открива разговора:

— Джон, преди да минем към по-сериозни теми, би ли удовлетворил моето любопитство?

— Бих искал, сър.

— Къде живея през последните три години?

— В България, сър. Град Баня.

Челото му се набръчква в опит да си спомни откъде му е познато това име.

— Близо до Карлово. В Долината на тракийските царе — подсказвам аз.

— Тази Баня нямаше ли нещо общо с последния български цар? Как се казваше? Симеон Втори?

— Точно така, сър. Той е роден там и съседите твърдят, че от време на време идва във вилата си. Тя е на четвърт миля от моята къща — отвърщам с неочаквано за мен самия задоволство.

— Интересни съседи имаш. Не беше ли той човекът, който се отказа от короната заради някакви имоти?

— Така мислят само половината българи, сър.

— Добрата или лошата половина? Какво казват останалите?

— Че Симеон се е отказал от трона и е станал премиер заради народа си.

— Bravo на тях — казва той с каменно лице и изведнъж сменя темата: — Нали не носиш мобилен телефон?

Успокоявам го, че в момента мобилният ме чака в чекмеджето на кухненския ми бюфет на две хиляди мили от тук, и няколко секунди мълчаливо се изучаваме. За разлика от бара Ди изглежда поовехтял — въпреки елегантното сако, шикозната вратовръзка и иглата със златен монограм. Или може би именно заради тях.

Какво ли вижда той у мен? Добре поддържан бивш агент, който след като е излязъл от играта, се е отдал на спортни занимания и родовата склонност да разчита надписи на езици, които поне от две хилядолетия никой не говори? При мен това тръгва от първия братовчед на прапрабаба ми — прочутия Хенри Роулинсън, който е разчел клинописа на Акад и Вавилон.

Ди обаче ми предлага съвсем друга гледна точка:

— Джон, ти си като Дориан Грей. Бих казал, че изобщо не си се променил, ако не беше този изненадващ тен. Изглеждаш потресаващо здрав и пълен с енергия.

Като се вземе предвид подозрителната препратка към Дориан Грей, „здрав“ вероятно е нещо средно между укор и оплакване: „Докато ние се борим с враговете, ти си живееш живота.“ „Пълен с енергия“ пък е прозрачен намек, че ей сега ще поиска да впрегне тази енергия в нещо полезно и родолюбиво.

— Благодаря, сър.

Още една минута мълчание. Не вярвам да не е подготвил предварително малката си реч, така че проблемът сигурно е в мен. Дали в лаконичния ми отговор е доловил липса на ентузиазъм?

— Джон, трябва да ти призная, че външният ти вид много ме обнадеждава. Предполагам, че си поддържал ума си и духа си тъй добре, както си поддържал тялото. Успя ли да разработиш теория за дезинформацията?

Влизането в режим на признания никак не ми е приятно, защото изведнъж виждам спокойния си природосъобразен живот в Баня в съвсем друга светлина — като три години интелектуално лентяйство и лекуване на несъществуващи емоционални травми. Няма как, налага се да разруша надеждите на Ди.

— За съжаление, сър, не успях да стигна много по-далеч от първоначалната идея за носещата и модулиращата информация.

Нито едно мускулче не трепва на лицето му, но Ди някак помрачнява.

— Жалко. Откакто ми помогна да създадем онази *Торба лъжи*, никой не е предложил нещо ново. Разбира се, нямам предвид компютърни и технически новости.

Тук се налага да направя едно пояснение.

Преди години ми хрумна как чрез един математизиран метод могат да се предотвратят нови провали от типа „Ким Филби“. Ди хареса идеята и поиска да разработя техническите подробности, структурата и правилата за работа на новия мини отдел за сегментирана сигурност, който щеше да му е пряко подчинен.

Идеята ми беше новият отдел за сигурност да композира така наречената „носеща информация“ — убедителна смесица от полуистини и проверени факти. След известно време към носещата информация се добавят модулиращи късчета. Това обикновено са внимателно подбрани факти, които, без да са от жизнено за Сикрет сървис значение, биха представлявали интерес за всеки чужд шпионин.

Случайно подбрани комбинации от модулираща информация стигат до очите или ушите на един или друг служител. Красотата на метода е в това, че различните модулиращи късчета променят силно начина, по който запознатият с тях човек възприема носещата информация. Ефектът е като от маркиране на мненията с индивидуален оцветител.

Крайната цел е чрез проследяване на това каква информация е стигнала до конкретната чужда разузнавателна централа — например

ФСБ или ГРУ, двата кита на руското разузнаване — да се определи кой е техният агент или неволен информатор в нашите редици. На подобен принцип — регистриране на отразени от околните предмети сигнали — се основава действието на холографията.

Верен на себе си, Ди нарече метода PARCIL (Premeditated and Randomized Controlled Information Leaking — Преднамерено и рандомизирано контролирано изтичане на информация). От тук нататък и методът, и тримата членове на отдела получиха кодовото название „Parcel of Lies“ (Торба лъжи), което доста точно отразява същността на идеята.

Само след три месеца *Торба лъжи* вече можеше да се похвали с елиминирането на един двоен агент на ниско равнище и двама дърдорковци. Един от тях заемаше такъв пост, че с непредпазливостта си можеше да нанесе повече вреди, отколкото двойният агент.

Много по-късно, когато заедно с няколко колеги бяхме изпратени в Афганистан, за да открием местонахождението на Осама бин Ладен, можах да оценя работата на отдела от съвсем друга гледна точка.

Вече бяхме сигурни, че шефът на Ал-Кайда се намира в една планинска долина, където може да бъде заловен. Мъжете от САС трябваше да бъдат разделени на викачи и стрелци. Стрелците щяха да заемат позиции в края на долината, за да отрежат пътя на Бин Ладен, а викачите — да я претършуват. Само че САС се намираха под американско командване, а американските генерали предпочитаха той да бъде убит не от САС, а от хората на „Делта форс“. И което се оказа фатално: генералите се бояха да позволят смъртта на свои войници.

Тази шизофренична колебливост имаше и други последици освен измъкването на Осама. Ако междувременно Ди не беше натоварил Отдела за сегментирана сигурност да обработва и постъпващата от най-горещите места по света външна информация, вашият предан Джон Кей сега едва ли щеше да бъде в състояние да ви разказва настоящата история.

След анализа на сведенията от два афганистански източника едната *Торба лъжи* вдигнала тревога. Предполагали, че някой от действащите за установяването на местонахождението на Обама британски агенти е разкрит и е само въпрос на време муджахидините да организират покушение срещу него.

Научих това месеци след телефонен разговор, който се състоеше от една-единствена фраза: „Искам да хванеш самолета в 15:30 и след година да те видя в Лондон.“ И Ди затвори, преди да успее да кажа: „Да, сър.“

Не знаей какво му бе струвало да разпилее във всички посоки агентите си на терена в последния момент, но от някои изпуснати думи впоследствие разбрах, че светкавичните му действия бяха спасили именно моя живот. Два часа след като получих съобщението му, вече летях по обиколен маршрут към Тайланд. В посолството ме очакваше комплект нови документи и избор между пет временни убежища, където да замата следите си. Реших да се направя на луднал по Изтока авантюрист и в късния следобед на другия ден се озовах в будистки манастир с поне десетсричково име — някъде в планините недалеч от Чианг Май.

Като изключим постоянното усещане за недояждане и глад, с което скоро се примирих — вероятно омаломощен от редовните духовни практики, — манастирът ми се видя като късче от рая. Прекрасно езеро, пълно с необезпокоявани от никого риби (за будистите там убийството на животно е тежък грях), покрай което извива красива алея с пейки за медитация (два пъти по два часа дневно), свеж планински въздух (доста хладен между 3 и 5 сутринта) и издигнато на колове бунгало със собствена веранда.

От пръв поглед се влюбих във верандата и три утрини посрещах там изгрева на слънцето, докато произнасях като мантра името на манастира. На четвъртата разбрах, че не съм единственият слънцепоклонник. Между бамбуковите пръти на пода видях двуметрова змия.

Някое време се чудих дали е по-красива, или по-смъртоносна, а сетне отидох при игумена на манастира. Той внимателно изслуша описанието на змията.

— Какъв щастливец си ти! — рече той и чак притвори очи, за да изрази завистта си. — Сега всеки ден ще можеш да медитираш върху смъртта.

Нямаше смисъл да му обяснявам, че в Афганистан шест месеца съм медитирал непрекъснато на тази тема. Отидох в бунгалото и за пет минути си събрах багажа. Исках да живея в държава, която да е по-

близо до Англия, да има по-малко отровни змии и имената да са по-къси.

Това беше една от причините — след като получих още две мисии от Ди и едно неочаквано наследство от втория братовчед на баща ми — да се оттегля от работа и да се заселя в Баня.

Докато през ума ми преминава цялата тази история, Ди се справя с разочарованието си и невъзмутимо продължава:

— Джон, призовах те, защото някои събития подсказват, че става нещо странно. Не можем да използваме обичайните канали, а съм убеден, че ще направим груба грешка, ако не се намесим.

Подготвил се е, и още как. Успя да ме заинтригува, преди дори да е започнал. Сега дръпва от лулата и с наслаждение пуска тънка струйка дим към тавана. Според мен това е добре изчислена пауза, за да увеличи напрежението.

— Ще ти изложа всички известни факти по случая, така да се каже, отвън навътре, защото ако тръгна от най-същественото — по начина, по който аз го виждам, може би ще блокираш като всички нас. И ще те моля да реагираш на онова, което чуваш, незабавно и с всяка идея, която ти хрумне. Не се колебай да ме прекъсваш колкото и странни да ти се виждат твоите асоциации.

Ди явно се опитва да ме мотивира, като ми предлага нов вариант на една отдавнашна игра помежду ни. Това ми се вижда странно. Той би следвало да знае, че чука на отворена врата.

— Нещо като брейнсторминг, но без ясно определена цел, така ли? — опитвам се да уточня условията, докато го гледам изпитателно.

Ди непроницаемо се усмихва и вдига своята чаша.

— За свободните асоциации.

— За свободните асоциации.

Отпива глътка от портокаловия джус и се привежда леко към мен.

— Преди три седмици разузнаването в Афганистан е проследило...

— Значи не е толкова спешно.

— Моля?!

— Нали искахте, сър, да ви прекъсвам с коментари...

— Ясно, ясно — той махва с ръка. — Слушам те.

— Каквото и да е онова, което е в ход, то очевидно не изисква светкавична намеса. Иначе нямаше да изчакате три седмици, преди да ме призовете под знамената. Освен ако тези три седмици не са били необходими, за да съберете допълнителна информация. Това пък предполага някаква специфична област, за която в момента на събитието Сикрет сървис не е разполагал с предварителни данни.

Ди се размива.

— Много добре, Джон. За малко да се хвана. Ти, естествено, взимаш предвид и малката анаграма, която получи.

Аз също се усмихвам и кимвам в знак на потвърждение. Очевидно старият Ди има все тъй по младежки пъргав ум, щом веднага добави към моите две съображения и третото, което не бях споменал — Orpheus.

— Засега ще те помоля, Джон — продължава той, — да изхвърлиш музиканта от главата си. Не желая името му да насочва твоите мисли.

— Добре, сър.

Той мигом продължава изречението точно от там, докъдето беше стигнал:

— ... една група от Хелманд до Балх.

Хелманд! Една от югозападните провинции на Афганистан, която от известно време е под контрола на британските войски и която при площ колкото Уелс произвежда близо половината опиум в света. Следователно...

— Наркотрафиканти, предполагам — споделям своето прозрение с Ди. То обаче ме изправя пред нов въпрос: с какво проследените са привлекли интереса на МИ6? Ди вероятно е придобил известни телепатични способности, защото пояснява без да съм го питал:

— Пропуснах да ти кажа, че са ги следили Остриетата^[1] от „Спешъл Еър Сървис“ (САС).

Картината, която бях започнал да изграждам в ума си, за момент се замъглява. Наркотрафикантите и САС изобщо не би трябвало да имат пресечни точки. Та нали преди няколко години афганистанското правителство създаде специален полицейска част за борба с наркотиците? И ако на стрелците от САС, чиято основна задача е да провеждат контратерористични операции, им е хрумвало да следят някакви си наркотрафиканти, защо не са ги гръмнали, докато са им

били под носа? Да караш хората си да обикалят Афганистан, когато можеш да им спестиш рисковете, ми се вижда неоправдано. Освен ако шефовете не са го замислили като тренировка в реални бойни условия. Не, не може да е това.

— Проследил? Как? С помощта на безпилотен самолет ли? — прилагам аз любимата си тактика при явен недостиг на информация — разузнаване с бой.

— Това в случая не е важно — измъква се от прекия отговор Ди, което предполага минимум две неща: първо, че догадката ми е правилна, и второ, че при следенето е използвана някаква новост, за която на редовите агенти на МИБ като мен не е положено да знаят. Дали пък това не е било бойното изпитание на самолета? Всъщност Ди има право — за целите на нашия малък брейнсторминг въпросът за начина на проследяване е губи-време, задънена улица. Какво обаче е станало с проследените е друга работа.

— Доколкото разбирам, наркотрафикантите са обезвредени. Момчетата, които дръзват, разбира се, са победили — перифразирам аз мотото на Остриетата^[2].

Ди щастливо се усмихва. Нали ви казах, че си умира за каламбури? Но когато усмивката му угасва, не отговаря, а рязко сменя темата.

— Навремето разправяха, че можеш свободно да говориш няколко диалекта на дари — в гласа му прозвучава слаба нотка на надежда.

— Ман та хануз ба ин забанха гап мизанам — потвърждавам аз с най-доброто си кандахарско произношение.

Той или не успява да осмисли какво съм казал, или иска да се увери, че догадката му е правилна.

— Моля?!

— Все още мога — услужливо превеждам аз и доразпервам своята паунова опашка, като минавам на напевния хорезмийски диалект, макар че заради вродената си скромност се ограничавам само с езиците, които се говорят в региона: — Хоразъмчаден хам адабий узбекчаден башка хам унча-мунча пушунча соллимен. (Говоря хорезмийски диалект, литературен узбекски и горе-долу пуцу.)

Може би този път Ди е подготвен и долавя познатите звукосъчетания, но по-вероятно е направил справка в досието ми:

— Говориш още узбекски и пуцу, така ли?

Нещо в тона му подсказва, че колкото и да е сериозно това, което все още не ми разкрива, шефът се забавлява с нашия диалог не по-малко от мен. Преди години мислех, че се ползвам със статута на любим възпитаник именно заради общите ни упражнения в словесна еквилибристика. Дали обаче това важи и днес? Дори да е така, все пак е по-разумно да спазвам дистанцията. А за да не се досети Ди, че не е единственият забавляващ се в нашата малка компания, не казвам нищо, а отговарям само с утвърдително кимване.

— Не ми се ще да те тревожа, ала това те прави основен претендент за мисията.

С което не ми казва нищо ново. Изминалите години обаче май са променили нещо, защото ми се струва, че долавям известна неискреност в неговата загриженост.

— За мен е чест да служа на Нейно Величество. Кога тръгвам?

Доволството, което за един кратък миг смекчава чертите му, говори, че той никога не се е съмнявал в моята готовност да се върна.

— Няма да е чак толкова бързо, Джон, защото ситуацията изглежда много заплетена. Никога досега не се е случвало да нямаме представа нито кои са замесени, нито за какво точно става дума. А и още не зная дали не е неоправдан риск да изпратя именно теб.

Очевидно изминалите години са променили не само мен. Когато след 11 септември юрна целия отдел да дири скривалището на Осам бин Ладен, Ди не изглеждаше чак толкова предпазлив и загрижен. От друга страна, след като операцията в Тора-Бора завърши с половинчат успех или по-скоро половинчат неуспех и Бин Ладен избяга заради шизофреничната нерешителност на шефовете на нашите отвъдокеански съюзници и безумното им бавене, Ди ме изтегли от активна дейност и ми намери тихо убежище.

— Ще внимавам — обещавам и го заглеждам очаквателно. Когато мълчанието се проточва прекалено дълго, добавям: — Надявам се, че за десет години афганците, с които тогава си имах работа, са се преселили в един по-добър свят или поне са забравили как изглеждам.

Ди поклаща празната си чаша, после изглежда с подозрение тримата студенти, които влязоха преди малко и започнаха игра на най-близката до нас билиардна маса.

— Хайде да излезем. Тук взе да става доста шумно.

Интерлюдия

Кабул

Бронзовото лице не издаваше, че Каландара вътрешно кипи от ярост. Беше се научил да прикрива своите чувства през младежките си години, когато парещото усещане, че е безсилен срещу вековната несправедливост, не му позволяваше да заспи.

Каландара беше роден в една от малобройните зороастрийски общности. Това бяха отделни родове и племена — изолирани и затворени в себе си, пръснати из цяла Средна Азия като капки кръв, останали единствени свидетели на варварско убийство. Фактът, че беше убит не един човек, а цяла световна религия, правеше престъплението и спомена за него още по-тежки. Никой не би могъл да издържи подобно несекващо напрежение, без в него да се прекърши нещо. И склонният към екзалтация младеж възненавидя своите едновеци заради тяхната неспособност да се противопоставят на потисниците си. Спаси се от невидимото насилие над паметта си, като сам се превърна в насилник. Най-репресивната част от съветската система с радост откликна на готовността му да ѝ служи.

За десетина години успя да се издигне до поста на заместник-началник на охраната в един свръхсекретен лагер, където съветските военни експериментираха с нови видове оръжия. Някои неща от видяното там бяха като откровение. Той разбра, че ако се сдобие с необходимите знания и материали, би могъл да превърне всекиго в свой роб. Първоначално това го ужаси, но по-късно осъзна, че неговият лъчезарен бог му е посочил средство, с което да пречупи силата на злия Ариман и да отмъсти на всички. Не, не като ги избие или изтезава до смърт — това би било твърде жалко отмъщение, — а като ги превърне в покорни изпълнители на своята воля и помисли.

Идеята бе припламнала за пръв път в лагера на онзи прокълнат остров. Пред очите му десетки хора загубиха разсъдъка и човешкия си вид. Изследователите с белите престилки изпробваха върху тях всевъзможни микстури и газове, но тъй и не успяха да постигнат необявената си цел.

Той беше достатъчно интелигентен да разбере каква е тя и без да му я кажат: да имплантират в ума на затворниците нови самоличности,

които лесно да манипулират за свои цели. Започна да се учи и незабелязано за околните да събира знания — зрънце по зрънце. Възможностите, които тези знания можеха да му осигурят, го вдъхновяваха.

Наученото му помогна да се ориентира в тенденциите в една от най-доходоносните области на приложната наука — новите лекарства. Той вложи парите, които печелеше от трафик на наркотици, в две легални фармацевтични фирми, базирани в Индия, като при това ловко насочваше изследователската им дейност. За пръв път в живота си имаше цел, за която никой от околните и не подозираше. Някой ден да може да диктува своите желания — о, не на всички, а само на шепа хора, но именно онези, които бяха властелини на света.

Сега като че ли беше стигнал само на крачка от тази цел, но, за нещастие, слугите на Злото бяха объркали плановете му. Каландара за последен път се взря в двете колони знаци и внимателно остави листа. Впи очи в очите стоящия пред бюрото Джамал, който отговаряше за медицинския екип и служеше като посредник между господаря си и ръководителя на кабулската група за мокри поръчки.

— Къде е оригиналът?

Джамал преглътна мъчително и наведе глава.

— Малик каза, че го взима със себе си, но ще го пренесе отделно от другите, защото той бил ключ към тяхното разчитане.

В гласа му прозвуча жална нотка, която увисна безпомощно във въздуха. Ситни капчици пот изтриха постоянно присъстващата на лицето му жестокост и той пожела да стане колкото се може незабележим. Съзнанието, че няма как напълно да изчезне, накара коленете му да омекнат. Това, че лично той нямаше никаква вина за станалото, едва ли можеше да предотврати надвисналото над главата му наказание — Каландара беше пословично гневлив, а последните месеци пламваше по-лесно от барут.

Каландара изкриви тънката си долна устна и я ухапа. Погледът му се спря в ъгъла на тавана.

Първата му мисъл, когато онзи ден научи за нападението в Мазари Шариф — че то е дело на конкурентна групировка, — очевидно не беше вярна. Никой наркотърговец не би унищожил чужда стока за два милиона, ако може сам да я продаде.

И второто предположение — че някой се е опитал да прекъсне канала за наркотици — не се оправдаваше. Изпратената само пет дни след атаката стока беше прекосила безпрепятствено границата с Узбекистан.

Възможността причината за нападението да е лично отмъщение също отпаднаше. Не защото малцина от кръвните му врагове бяха все още между живите, а защото ако смъртта на Малик и другите четирима беше дело на някой от тях, той отдавна щеше да се е обадил на Каландара, за да позлорадства.

Оставаше единствено някой да е научил, че Малик ще изнесе от Афганистан важни документи. Това обаче поставяше един куп въпроси.

Кой е бил този някой?

Дали Малик е бил толкова непредпазлив, че да издрънка пред някого каква тайна се крие в тези ръкописи и по този начин да е подписал своята присъда, без да знае? Младежът беше прозорлив и смел, ала страдаше от прекалена доверчивост и, което е по-лошо, обичаше да се хвали пред жените.

Дали онзи, който е взел ръкописите, ще успее да ги разчете и как ще се възползва от получените знания?

Отговорите на всички тези въпроси зависеха от отговора на един друг въпрос.

От кого неизвестният нападател е научил за мисията на Малик?

За късмет, хората в Афганистан, които знаят много тайни, се броят на пръсти. И всички те имат какво да губят. Добре направи, че след импровизираното си разследване в Мазари Шариф не се завърна в малката си крепост на брега на Амударя, а пристигна тук, в Кабул. Вярно, че крайречното имение му осигуряваше чувство за пълна безопасност, ала когато се налагаше да дърпа бързо конците, то не можеше да се мери с кабулския му кабинет.

Каландара прокара пръсти през оределите си коси и се усмихна садистично. Две-три отвличания ще свършат работа.

Джамал забеляза усмивката му и се смрази. Отдъхна си, чак когато чу следващите думи.

— Ще идеш, ще намериш Дауд и ще му кажеш веднага да дойде тук. Имам работа за него.

— Отивам, господарю!

Джамал се поклони ниско и заотстъпва заднешком към вратата. Предстоящата среща с оная машина за убийства го плашеше, но поне не го докарваше до ужас — все пак Дауд щеше да се заеме с някого другиго, а не с него.

— Чакай! Какво точно каза Карим?

Джамал го погледна с изненада, която мигом премина в облекчение. Гръмотевичната буря се беше отклонила в последния момент.

— Карим каза... — скорострелно започна той, а после млъкна и завъртя очи нагоре, за да си спомни ясно — ... каза, че иска да му закараме здрав и силен мъж, а не още някой просяк. Каза, че е съобразил състава и големината на инжекциите с твоето искане, господарю, да променят мислите на здрави хора.

Това звучеше съвсем разумно, ала отново разпали у Каландара желанието да отмъсти жестоко на убийците на единствения му наследник. Дали са знаели чий племенник е Малик беше без значение. Ако допуснеш от незнание да станеш инструмент на Злото, ти се превръщаш в част от самото Зло. За да може да победи, Доброто е принудено да те премахне. Предпазливостта отстъпва встрани, когато Справедливостта изисква от теб да действаш.

— Кажи на Карим, че скоро ще получи каквото иска. Но най-напред кажи на Парвез, че искам да го видя веднага.

— Да, господарю.

* * *

Задействането на плана за отвличане на убиеца на Малик, не би следвало да го отклонява от по-важните дела, помисли той. Трябваше да научи името на човека, комуто Малик бе искал да повери превода на плочките.

— Добро утро, господарю. Какво мога да направя за теб?

— Искам да отидеш в Ташкентския университет и да научиш всичко за най-добрия им египтолог: име, възраст и колко ще ни струва да го убедим да дойде тук за една седмица. И запиши адреса му и огледай къде живее — просто за всеки случай.

Парвез се усмихна.

— Разбира се, никакви проучвания по Интернет, нали?

— Не се прави на глупак! Въпросът може би е на живот и смърт. Заминавай!

— Да, господарю.

Мелодията от „Джийзъс Крайст Сюзърстар“ се чува така, сякаш съседът е надул уредбата си тук, но като изключим шумоизолацията, новият кабинет на Ди е точно копие на предишния. Толкова точно, че това би било достатъчен аргумент за уволнението му от всеки нов шеф, комуто би хрумнало да го обвини в прекален консерватизъм. За късмет на Ди настоящият шеф на Сикрет Сървис е учил в същото училище, макар и няколко години по-късно от него.

Върху бюрото, разбира се, стои все същата махагонова поставка за книги. Завъртяна е тъй, че на минаване оттам да мога да прочета нещичко от разтворената върху нея книга. Още отдалеч виждам, че този път не е поезия, а някаква пиеса. Като приближавам, над най-горната реплика прочитам едно име, което ми разкрива всичко: Ишак.

Дали Ди е подбрал „Златното пътуване до Самарканд“ само заради онази реплика на Ишак, за която разправят, че е гравирана на часовниковата кула в главната квартира на Остриетата в Хиърфорд?

*„Ние сме пилигримите и досега
винаги стигаме все по-надалеч,
отвъд онази заснежена планина,
през бурното или бляскаво море.“*

Някой рязко усилва музиката и аз се усмихвам — един от най-сладостните ми детски спомени е как в просъница чувам „Джийзъс Крайст Сюзърстар“ или „Дийп Пърпъл“ и приглушените гласове на моите родители, които долитат от всекидневната. Ди обаче вероятно е отгледан на друга музика, защото се намръщва и тръгва към прозореца с надеждата, че го е оставил отворен и като го затвори, мелодията ще секне. Дали като дете са го приспивали с Джовани Палестрина, или е от следващото поколение — онова, на което предкласиката му се струва малко ретро?

Въпреки че прозорецът очевидно е добре затворен, той го отваря. Отвън нахлува уличният шум и Ди бързо поправя грешката си. Лицето му е каменно, но той все пак дава израз на раздразнението си:

— Сигурно не е и чувал оригинала.

Идеята, че Андрю Лойд Уебър може би е заимствал от някакъв по-ранен композитор, е твърде екзотична, за да я подмина току-така.

— Оригинала ли, сър?

— „Пиратите от Пензанс“, Джон. Не слушай само ритъма, а обърни внимание на първите тактове от мелодията, доколкото изобщо е останала някаква мелодия. Вярно, че по-нататъшната разработка е съвсем друга, но този човек трябва да плаща авторски права на Съливан.

А Джеймс Джойс трябва да плаща на Омир, доразвивам на ум мисълта му, докато той обикаля бюрото си. Преди да седне, Ди хвърля за последно недоброжелателен поглед нагоре, където живее досадният меломан, и пак нахлузва на лицето си стоическата маска.

Настанен удобно в старото кожено кресло „Ливингстън кльб“ аз го изчакам да заеме любимата си поза и да измъкне лулата и тютюна. После, за да отвлека вниманието му от музикалния дразнител, му предлагам неочаквана гледна точка към творбата на Флекър.

— Една от най-силните пиеси на източна тема — казвам. — И същевременно една от най-подвеждащите.

— Какво имаш предвид?

— Името на любимия менестрел на Харун ар Рашид. Ако Ишак стигне до Самарканд, без пътьом да си смени името, край на Златния път със сигурност ще му се види черен. Флекър вероятно го е нарекъл така заради звучността и източния аромат, който носи името. Само че как ли бихме реагирали ние, ако някой сирийски или персийски драматург реши да вкара в пиесата си фаворита на някой наш крал или кралица, като го нарече Магаре?

Млъквам, за да се насладя на ефекта, но днес Ди не е склонен да поощрява самолюбието ми.

— Продължавай — казва той, като тъпче с отмерени движения лулата си.

— За ухото на англоговорещия театрал Ишак може да звучи добре, но за истинските жители на Самарканд това е име, достойно само за някой от събратята на Ййори. Чудя се каква част от нашите

представи за другите народи е формирана от подобни недоразумения, гафове или откровено непознаване на техните реалии и истински мотиви.

Той запалва лулата си и във въздуха се разнася познат аромат. Приятно е да разбереш, че вкусовете на някои хора са също така неизменни, както белите скали на Дувър. Сигурен съм, че Ди продължава да си купува тютюн единствено от онзи магазин на „Слоун стрийт“, а любимите си вратовръзки с райета тип „рибена кост“ — от „Хародс“.

— Синхронистичност — отронва загадъчно той подир първата струйка дим, отправена към кристалния полилей в центъра на тавана. После обръща глава към мен и дава необходимото разяснение:

— Карл Густав Юнг е смятал, че някои неща в живота вървят ръка за ръка, без между тях да има причинно-следствена връзка.

Ако идеята му е, че моите и неговите мисли водят горе-долу в една и съща посока, можеше да го каже и по-ясно. Какво всъщност прави Ди? Защо отлага истинския брейнсторминг и вместо него отмята един след друг пунктовете от някакъв свой въпросник? Дали поддържам източните си езици, бих ли приел с ентузиазъм нова мисия, не се ли боя да поема риск...

Нормално е да ме проверява. На негово място аз също бих желал да се уверя, че трите години, през които не съм го виждал, не са променили съществено човека пред мен. Ако искам да съкратя процедурата, е глупаво да се обиждам. По-добре е да предвидя кой е последният и най-важен въпрос и да дам отговор, преди въпросът да бъде зададен. Доколкото го познавам, моят шеф се възхищава най-много на бързината на мисълта и полета на интуицията, така че е време аз да взема инициативата.

— Сър, уважавам синхроничността, но предпочитам причинно-следствената връзка между факти и изводи.

Той леко се усмихва.

— Добре, Джон, ще карам по същество. Наркотрафикантите са били петима и са карали стар микробус. За три дни са стигнали от Лашкар Гах до Балх. Градът Балх.

— През Херат ли са минали? — питам, въпреки че заради релефа на страната съм почти сигурен.

Извисяващата се на над 20 000 фута планина Хиндукуш е оставила отпечатъка си като тигрова лапа върху целия Североизточен и Централен Афганистан. В резултат основната пътна мрежа прилича на сплескан откъм северозапад пръстен, който обикаля подстъпите към планината. В посока изток — запад има що-годе приличен път, свързващ разположения близо до западната граница с Иран град Херат със столицата Кабул на изток. Пряка връзка между Севера и Юга обаче няма. Така че ако искаш да се добереш от югозападната провинция Хелманд до северната Балх, трябва да заобиколиш през Херат. Другият възможен маршрут — през Кандахар и Кабул, не само е по-дълъг, но и минава през най-размирните райони на страната.

— През Херат — лаконично отвърща Ди. — В Балх са останали три дни. Нямаме информация какво са правили толкова време там. На четвъртия ден вечерта са напуснали града, но не са отишли надалеч, а са спрели да нощуват в Мазари Шариф.

Между Балх и Мазари Шариф — административният център на провинция Балх — има не повече от 20 мили, така че следващият извод идва почти от само себе си.

— Взели са това, което са чакали, и са побързали да се махнат от града. Понеже е било късно, не са имали време да стигнат до границата и затова са спрели в Мазари Шариф — казвам аз и го поглеждам очаквателно.

— И нашите анализатори стигнаха до същия извод — казва той и повдига брадичка към мен, за да ми подсказже, че е мой ред да кажа още нещо.

На езика ми е да попитам колко време им е отнело, но преценявам, че този въпрос е чисто заяждане с колегите.

— В Мазари Шариф Остриетата са сложили край на пътуването. Злощастна е съдбата на наркотрафиканта — въздъхвам аз и се отпускам в креслото.

Ди ме поглежда с подозрение — дали не правя каламбур с една пословична фраза от „Пиратите от Пензанс“, но аз предвидливо съм нахлузил безизразна маска на лицето си.

В този момент ме връхлита първата свободна асоциация. Ди не би се занимавал с някаква акция срещу наркотрафиканти, ако при тази акция момчетата от САС не са сложили ръка върху онова, заради което въпросните наркотрафиканти са рискували да останат толкова дълго в

Балх. И това не са били бижута, злато или скъпоценности, а древни документи.

Някога градът е бил административен център и столица на Бактрия — богата и добре уредена държава, която Александър Македонски завзел не чрез бой, а като се оженил за местната принцеса Роксана. Моят приятел Базъл разправяше, че малко след изтеглянето на руснаците от Афганистан наши учени купили на безценица цял чувал ръкописи от царската канцелария на Бактрия.

Сега остава да формулирам заключението си предизвикателно, но без да се самоизтъквам.

— Чудя се каква ли тайна се крие в пергаментите, които Остриетата са донесли от Мазари Шариф.

Зениците на Ди се разширяват и аз вътрешно ликувам. Направил съм първата стъпка към целта да го убедя, че аз съм най-подходящият човек за мисията — каквато и да е тя. От друга страна, макар да е толкова очевидна, реакцията му остава само на равнище език на тялото. Ди не ми казва нищо.

Защо? За да не стигна преждевременно до това, което той смята за ключ към цялата история? Ако предположението ми е вярно, то намереният документ би следвало да е свързан по някакъв начин не с някой друг, а именно с Орфей. Оставям това прозрение за лична употреба и се примирявам, че ще се наложи малко да изчакам. Очертаващото се предизвикателство изостря мисълта ми и тя прави нов скок. Свеждам очи към бюрото и казвам тихо — все едно на себе си:

— Интересно, от коя народност са били тези наркотрафиканти.

— За късмет — подхваща бърже Ди, — нашите стрелци са взели достатъчно биологичен материал от наркотрафикантите, за да направим ДНК-профили и на петимата. Генетичните профили на четирима от тях са толкова близки, че те вероятно са били братя или братовчеди. Били са твои хора — пущунци.

— Нищо чудно, че са близки роднини. Повечето пущунци в Афганистан все още дремят в приспивната прегръдка на родо-феодалните отношения.

Той кимва окуражаващо: „Продължавай.“

— Вождът на рода или племето е цар, съдия и бог. Останалите му се подчиняват безпрекословно, което не изключва възможността в

удобен момент да му теглят ножа и да заемат мястото му. Строго йерархичната система означава, че всеки предпочита да работи с най-близките си родственици. Това, че четиримата са били братя или братовчеди, е съвсем нормално. По-интересното е друго...

Тук правя малка ораторска пауза, през която се наслаждавам на пълното му внимание и обобщавам всичко, казано по-горе в един въпрос:

— А дали петият не е бил узбек?

Ди издава странен гърлен звук, който преминава в мъчителна кашлица. Очевидно ефектът от двете последователни попадения е като от кумулативен заряд — бронята на съмненията му не просто се пропуква, а бива натрошена на парчета и пометена от моя път. Когато успява да овладее кашлицата си и лицето му възвръща нормалния си млечнобял цвят, забелязвам в очите му неподправено изумление.

— Моите почитания, Джон. Това се казва неочакван извод. Как стигна до него? Само не ми казвай, че си разчитал на статистиката.

— Логиката ми беше по-друга, сър, но и статистиката не е за пренебрегване. В Афганистан живеят над три милиона узбеки и много от тях се открояват рязко от останалата мешавица от пущунци, таджики, хазари и още дващестина народа. Може би защото се наричат „узбеки“ съвсем отскоро — откакто през XVI век роденият във Фергана Шайбани хан, или още Узбек хан, завладял Хорезъм и всички останали плодородни оазиси и долини между Амударя и Сърдаря и наложил името си върху цялата нация. Преди това — векове наред — всички наричали жителите на страната „хорезмийци“.

Лулата дими забравена, а Ди е впил нетрепващ поглед в мен. Вниманието му е само по себе си похвала и награда. Обзема ме артистично вдъхновение и аз продължавам в онзи леко викториански стил, който му е толкова присърце:

— Хорезмийците са дали на света лецителя Авицена, създателя на алгебрата Абу ал Хорезми, астронома Бируни, да не говорим за пророка Заратустра, чиято майка е била хорезмийка. Омар Хаям може и да е персийски поет, но е получил образованието си в Хорезъм. Е, както подобава на наследници на многовековна култура, афганистанските узбеки гледат с превъзходство на останалите народности. Това обаче си има и отрицателна страна. Ако човек се поразрови както трябва, в дъното на всеки голям проблем ще открие

хорезмиец. Разбира се, като оставим настрана Осама бин Ладен, който също не беше местен жител. Подозирам, че афганците още преди Христос са знаели, че никой не може да стане велик в собственото си село.

— Знаех си, че не бива да те питам — мрачно казва Ди. — Сега се чувствам разочарован като Уотсън след поредното обяснение на Холмс.

Ласкателството дава криле на мисълта ми и тя съзира незабелязана до момента връзка. До тук от наша гледна точка историята се развива съвсем щастливо. Защо тогава Ди се е сетил за мен? Стомахът ми се стяга в предчувствие за неприятност.

— Каква е лошата новина, сър?

От високо вдигнатите му вежди разбирам, че моите съграждани от Баня вероятно са ме заразили с балканска прямота. Докато се чудя как по-елегантно да му се извиня, загдето не съм въртял и сукал колкото изисква британската традиция и собствените му аристократични стандарти, той се привежда към мен.

— В понеделник в Кабул е бил отвлечен британски гражданин.

За някои терористични групировки отвличанията на чужденци са начин да си набавят средства, ала в Афганистан талибаните и останките от Ал-Кайда предпочитат да се борят срещу Големия Бял Дявол с атентати.

За свободния печат пък едно отвличане представлява страхотна новина, която може да бъде дъвкана в продължение на седмици. Това обаче явно е било успешно замечено под килима. Следователно отвличеният не е бил нито редови британец, нито официално лице.

— Някой от САС, нали? — и продължавам с една догадка, от която по гърба ми плъзва оная неприятна хладина, когато усетиш, че някой те наблюдава скришом:

— От групата, която е провела операцията в Мазари Шариф?

Ди кимва.

— Патрик О'Флехърти. Командирът.

[1] Blades (Остриетата) — прякор на антитерористите от „Спешъл Еър Сървис“. — Бел.прев. ↑

[2] Who dares win — Който дръзва, побеждава. — Бел.прев. ↑

ГЛАВА 5

ИНФОРМАЦИОННА ВОЙНА

10 август

Брадфорд, Великобритания

Лаконичността на отговора е ясен знак, че информацията за отвличането не е стигнала до Ди по официалните канали. Не се учудвам, защото съперничеството между отделните служби е стара британска традиция. Хората от САС със сигурност вече водят свое собствено разследване и едва ли биха били щастливи, ако съзрат как дългият ни любопитен нос се пъха в техните работи. От друга страна, интуицията ми подсказва, че Ди също не изгаря от нетърпение да им разкрие същността на онова, което Остриетата са намерили в Мазари Шариф. Толкова по-зле за мен — засега отвличането изглежда единствената налична следа, а очевидно ще ми се наложи да ходя около техните разследващи на пръсти, за да не ме усетят.

— Предполагам, че официално никой не знае какво е правил командирът там. Доколкото ми е известно, базата на Остриетата се намира в Кандахар и няма никаква причина ръководител от нисък ранг като О'Флехърти да пътува чак до Кабул.

Ди ми подава последното късче от мозайката, с което вероятно разполага.

— Знае се само, че за последно човек с неговото описание е бил забелязан на „Чикън стрийт“.

Появяването на О'Флехърти на „Чикън стрийт“ е, меко казано, озадачаващо. Това е улицата на занаятчиите и търговците на бижута, музикални инструменти, статуетки и дърворезби — изобщо на всички тези излъчващи източна красота и мистика предмети, които са като магнит за чуждите туристи. Да не би пък точно тогава да е предстояла ротация в специалните части? Само че аз не вярвам в случайните съвпадения.

— Сър, да отвлечеш посред бял ден офицер от САС е задача, която граничи с невъзможното. Самият факт на отвличането разкрива

много — подхващам анализа си. — Готовността за поемане на толкова голям риск и перфектната организация, която се изисква за подобна акция, са характеристики, които не отговарят на профила на обикновен противник. С други думи, съществува огромна вероятност някой твърде силен и с огромни възможности да е започнал срещу нас игра с високи ставки. Или пък някой не толкова силен иска ние да мислим така.

— Имаш ли някакво предположение?

Въпреки че имам не едно, а три, свивам рамене. Засега предпочитам да премълча, защото изказването на глас на една хипотеза обвързва разума с нея в не по-малка степен от писменото ѝ изложение.

Ди изчаква половин минута и като не получава ясен отговор, се накланя заговорнически напред.

— Джон, преди да продължим, трябва да те попитам нещо.

Сивите очи са непривично загрижени, а в гласа му звучат напълно непознати нотки. Ако целта му е да ме обърка, попада в десетката.

— Да, сър?

— Най-напред искам да ти кажа, че съм възхитен от начина, по който ни помагаш.

Сега вече нищо не разбирам. Това очевидно се изписва на лицето ми, защото Ди ми подсказва:

— Розите, Джон, розите...

Смуствам се като човек, когото тълпа папараци са издебнали в мига, когато дава милостиня на просяк. Прехвърлянето на десетки хиляди български маслодайни рози в Афганистан беше идея, която неочаквано и за самия мен се увенча с успех. Сега обаче у мен се сблъскват английската неловкост и балканското желание да се похваля. Накрая Изтокът побеждава.

— Сър, почти пълният провал на бомбардировките в Тора-Бора и операция „Анаконда“ ме убеди, че износът на демокрация с военни средства не е най-перспективното начинание. Може ли да има закон, мир или демокрация в най-изявената наркоикономика в света? За всеки осми жител на Афганистан единствените възможни доходи са от отглеждането на опиум. Нещата се влошават от факта, че за афганците опиумът е и традиционно лекарство. Дават го дори на децата, когато ги

боли стомах. Резултатът е, че към горните три милиона трябва да прибавим над един милион наркомани.

Той поклаща разбиращо глава.

— Единственият начин да се справиш с растение, което дава една трета от приходите в държавата — продължавам, — е да се опиташ да го замениш с по-доходоносно. За мой късмет, Баня се намира на броени мили от най-подходящото място на света — Розовата долина. Останалото беше комбинация от платени публикации в специализирани издания, скрито лобиране и няколко анонимно разпратени тук-там проекти, подплатени с купища числа. Това вероятно е била последната инженерна работа, която някога ще свърша.

Ди съчувствено кимва.

Тук аз си давам сметка, че ролята на всезнайко започва да ме притеснява. През последните минути комплиментите жужат около мен като мухи. Дали да не опитам да пренасоча част от хвалбите към него?

— А откъде разбрахте, че аз...

— Елементарно, драги Джон — поема той подадената нишка. — Когато от едно място, което дотогава е било пълно мъртвило, някой започне да лансира читави идеи, е редно да се позамислиш. Особено ако резултатът ти върши прекрасна работа. Не сме те шпионирали, Джон. Лесно бих могъл да разбера къде живееш, ала предпочетох да не се осведомявам, за да не би и някой друг да научи къде ти е леговицето. А пък и знаех, че винаги мога да те извикам, ако стане нужда.

Шефът отново заема любимата си поза — обляга се назад и подпира брадичката си на свитите показалец и среден пръст на лявата ръка.

— Искам да ми кажеш дали по време на престоя ти в Афганистан се е случило нещо, което може да те е направило зависим от местните.

Разбирам, че това е последната проверка, и скривам радостта си зад едно ненужно уточнение:

— В смисъл да започна да ги харесвам и да им съчувствам прекалено много?

— Да.

Притварям очи и се вирам в себе си.

— Повечето са достойни хора, макар и доста изостанали, и аз ги харесвам. Не мисля обаче, че изпитвам някаква емоционална обвързаност.

— Сега — не, но тогава?

Или с годините съм станал по-сприхав и нетърпелив, или стандартите за мнителност в Сикрет сървис са се вдигнали неимоверно.

— Отговорът за момента е твърдо „Не“, сър, и колкото и да се напъвам, не се сещам навремето да е бил по-различен. Толкова ли голямо значение има какво е ставало някога?

— Знаеш ли историята с последния дъх на Цезар? — гласи загадъчният отговор.

Не искам да го разочаровам и с радост сграбчвам примамката:

— Каква история?

— Когато Цезар попитал: „И ти ли, Бруте?“, заедно с тези думи излязъл и последният му дъх. Лекарите говорят за литър-литър и половина. Оттогава са минали две хиляди години. Какво е станало с молекулите от този последен дъх?

— Би трябвало да са се разпръснали из атмосферата.

— Твоето инженерно образование допуска ли възможността към настоящия момент те да са равномерно разпределени навсякъде?

— След две хиляди години — нищо чудно.

— Е, молекулите в един литър въздух са толкова много, че при всяко вдишване ние поемаме поне по една молекула от последния дъх на Цезар.

Опитвам се да направя сметката наум, но не успявам. А и Ди със сигурност не го казва, за да изпита математическите ми способности.

— И какъв е моралът, сър?

— Че ние дишаме историята, а тя диша чрез нас. Слабостта, която навремето си проявил, утре може да те погуби.

Колкото и да е досаден, не мога да отрека, че старомодният драматизъм на Ди здравата ми опъва нервите. Стисвам зъби и му отправям най-твърдия си поглед. За моя изненада той отстъпва. Отваря централното чекмедже на бюрото и плъзва по лакирания плот към мен някаква керамична плочка.

Грижливо я вдигам с два пръста и я оглеждам. От плочката направо лъха на древност и, което е по-важно, от едната ѝ страна

съзирам непознати знаци. По-изящни, но определено сходни пиктограми виждам и на трите фотокопия на древни папируси, които междуременно са се появили на бюрото. Несъмнено това са документите, свързани с Орфей, за които вече се досетих.

— Какво е това? — питам от куртоазия.

Благоговението, което долавям в гласа му, подсказва че новото ръководство на Сикрет сървис е издигнало грижата за световната култура на нови висоти.

— Най-старата писменост в света.

Не за пръв път имам усещането, че за Ди работата в МИБ е просто удобен претекст да издърпа световната култура от прашасалите лавици, за да я вкара в действие. Предполагам, че бащинското му отношение към мен до нейде се крепи на познанията, които имам в тази област — колкото и скромни да са те в сравнение с неговите.

Тук му е мястото да направя малко отклонение.

Според служебната мътва у Ди са си дали среща гените на Бен Джонсън, с когото си приличат като две капки вода, и лорд Байрон. Ако е вярно, това би било добро обяснение защо доста от възгледите на моя шеф са далеч от общоприетите.

Качеството на мисълта — гласи първото основно положение в неговия катехизис — зависи от богатството на речника и бързината на асоциативното мислене, които пък са пряк резултат от качеството и броя на прочетените книги. Оттук следва и никога неизричаното, но прозиращо зад всички изказвания и действия на Ди убеждение, че на върха на хранителната пирамида в шпионския свят се намира високообразованият английски джентълмен — преди всичко заради културното превъзходство, което неговите предци са трупали с векове. Приятелските разузнавания могат да копират колкото си щат всички похвати, техники и структури на британското, ала иманентно остават на по-ниско еволюционно стъпало. Амин.

Ди улавя погледа ми.

— Ще ти дам и превода, но първо ми кажи дали научи нещо повече за Орфей през тези дни.

Предавам с подробности разговора със съседа ми от Баня. Когато стигам до телефонната консултация на Лозан с неговия приятел професор, Ди ме спира.

— И казваш, че професорът е отговорил на мига?

— Не долових и секунда забавяне.

— Този човек би ни свършил добра работа. Знаеш ли къде бихме могли да го открием?

— Моят съсед каза, че той ще се върне в неделя.

Той прави физиономия, която не съм очаквал да видя другаде, освен на зъболекарския стол.

— Моля?

— Вдругиден — пояснявам с известно недоумение.

Ди ме изглежда мрачно.

— Джон, ти да не би там да си бил на диета от американски вестници? Не стига, че говориш с акцент и непрекъснато правиш разни дребни грешки — най-вече с предлозите, но това надминава...

Разбирам, че грешката, която е предизвикала неговото недоволство, е буквалният превод на Лозановите думи, и бързам да се коригирам:

— Той каза, че професорът щял да се върне в неделя.

Това като че ли успокоява Ди и той добавя почти без раздразнение:

— Тези хора нямат ли съгласуване на времената? — а сетне се връща към разказа ми. — Предполагам, че си направил справка както у Диодор Сицилийски, така и у Диоген Лаерций.

Потвърждавам и понеже умът ми все още работи в режим „Свободни асоциации“, се впускам в малка интерпретация:

— Не ми се вярва, че Диоген Лаерций е бил толкова религиозен, защото поне два века преди него писателите започнали откровено да се подиграват с гръцките и римските богове. По-вероятно е да е съзнавал, че в тезата му има нещо недостойно, и се е постарал да го прикрие зад високопарни думи и демонстративна почит към боговете. Ако живееше днес, сигурно щеше да развее знамето на политическата коректност... — тук се сещам за една нападка на Ди, която преди десет години би била немислима, и решавам мимоходом да опипам почвата — като нашите братовчеди отвъд Атлантика. Преди време четох, че се канели да преработят из основи текста на „Том Сойер“ и „Хъкълбери Фин“, за да отстранят всички политически некоректни и грозни думи като „линчуване“, „негър“ и „индианец“.

Ди изкривява устни.

— Вероятно си въобразяват, че в тяхната литература от XIX век има прекалено много добри писатели, и затова са решили да се отърват от най-добрия. Моля те, остави Марк Твен и се върни към Орфей.

Не, в никакъв случай не долавям неприязън, а по-скоро чувство за културно превъзходство, макар да има още нещо — отчитам на ум резултата от експеримента. После споделям шока си от онова, което видях в Гърция край паметника на Леонид, и млъквам.

Вече не мога да отлагам сблъсъка с поклонника на древногръцката култура, но трябва да се опитам да му поднеса най-неприятната вест в по-мека форма. Проблемът е, че не мога да измисля тая мека форма. Купищата създадени по-късно изображения, които открих в Интернет — от захаросания „Леонид при Термопилите“ на Жак-Луи Давид до комиксовите скали на филма „300“, — не ми помагат. Целта на авторите им сякаш е била да допринесат за заблудата, като подменят не само историята, но и географията.

За щастие Ди ме улеснява.

— Провери ли каква част от залива е запълнила тази река?

Връщам се мислено към публикуваните в „Гугъл“ спътникови снимки, на които днешните потомци на Херодот старателно са очертали предполагаемата брегова ивица по онова време.

— Поне шест квадратни мили.

За пръв път виждам веждите на Ди не просто да потрепнат, а да се изкачат почти до средата на челото.

— И ти си сигурен, че тя не се казва нито „Нил“, нито „Амазонка“?

Докато отговарям, устните ми неудържимо се разтягат в усмивка. В резултат името прозвучава като изпръхтяване:

— Сперхей — и пояснявам, вече овладял гласа си. — Планинска рекичка, която няма и трийсет мили от извора до устието.

— Планинска рекичка... — повтаря той, като обръща очи нагоре. — Значи едва ли може да смъкне до морето нещо повече от две кофи камъни?

Като за човек, който не е инженер, преценката му е изключително добра, но не го казвам, а само кимвам.

— Добре. Мисля, че си изяснил въпроса с теснината, наносите и реката. Браво и на Херодот. Същински фокусник. Направил е толкова

ловък пас, че две и половина хилядолетия никой не го е забелязал. Моля те, продължавай.

— Вечерта реших да проверя какво в действителност е писал за Термопилите бащата на историята...

Ди изсумтява силно, при което пуска през ноздрите си две струи дим като разярен дракон.

— Бащата на историята... — провлечено изговаря той и дръпва дълбоко от лулата. Подигравка ли долових в гласа му, или нещо близко до презрение? Още две струи дим. — Баща на историята го е нарекъл Марк Тулий Цицерон, който е живял шест века по-късно. Съвременниците на Херодот открито са го обвинявали в лъжи и съчинителство заради парите на атиняните. Какво друго е излъгал за Термопилите?

Челюстта ми увисва с такава скорост, че едва успявам да задържа устата си затворена. Какво ли се е случило, та Ди реагира така остро? В следващия момент усещам как от раменете ми се свлича тежък товар — необходимостта да му поднасям истината на хапки и гарнирана с тлъст сос от хвалби по адрес на древните елини.

— Той твърди, че заедно с тристата спартанци на Леонид гръцката войска е наброявала около шест хиляди души. А само воините на персийския цар Ксеркс били... — за всеки случай поглеждам в бележника си — 2 641 610. Още толкова били хората от обслужващия персонал, така че Ксеркс бил довел от Персия 5 283 220 души.

— Надявам се, че не ги е изброил поименно за по-голяма достоверност.

— Не, но затова пък дебело подчертава, че в това число не влизат жените, които месят хляб, конкубинките и евнусите.

— Правилно. Какво са някакви си двеста-триста хиляди души? Естествено, че не влизат в сметката — казва Ди, повтаря драконовския си номер и изръмжава: — Пет и половина милиона! По онова време сигурно в цяла Персия не е имало толкова хора. Джон, бъди така добър, не ме занимавай повече с антични измишльотини, а говори по същество.

— Запитах се защо Херодот е писал за Термопилите, когато е ясно, че не е възможно подобна битка да се е състояла там. Първата причина е, че мястото е доста отдалечено от Атина и по онова време

дори най-недоверчивият читател не би тръгнал да проверява думите му на място. Още повече, че от предполагаемата дата на битката са били минали над шестдесет години.

Тук млъквам, за да преценя обстановката. Засега Ди ме слуша с явен интерес.

— Бих казал, че по-важното е друго — продължавам. — Къде се е водила истинската битка и кои са участвали в нея? Мисля, че ако тя е била нейде на територията на тогавашна Елада, Херодот не би имал нужда да я премести край Термопилите. Следователно битката се е водила не на гръцка територия, а другаде. Ала това означава, че ролите са били разменени. Гърците са нахлули в друга страна, а местните са се отбранявали героично. Вероятно единственото вярно нещо у Херодот е, че защитниците са се сражавали до последния човек.

— С други думи, лишил е мъртвите воители от единственото, което им е оставало — славата за героичната им смърт. Защо ли не съм изненадан? — казва Ди. — Имаш ли хипотеза за мястото на истинската битка?

— О, мисля, че тя е била много по-рано. Минойската цивилизация на остров Крит е изчезнала внезапно през XII век преди Христа. Повечето историци предполагат, че тогава е имало страховто земетресение и столицата Кносос е била опожарена. Следи от пожари има и на много други места по острова.

— Чакай, чакай! На Крит нали няма вулкани?

— Няма.

— Тогава какво свързва земетресението с пожарите?

— Нищо. Освен ако микенците от Пелопонес са се възползвали от повсеместната разруха, отишли са с огромна флота и са минали с огън и меч по целия остров. Вероятно минойците отчаяно са се защищавали.

— Както при Термопилите — с неподражаема ирония подхвърля Ди.

Аз кимвам.

— Добре. Дотук изяснихме, че на гръцките историци не може да се вярва, но това не е нищо ново. Още римляните са казвали *Graeca fides, nulla fides* — той забелязва удължената ми физиономия и услужливо превежда: — „Гръцката дума не струва нищо.“ Какво друго?

— Моят съсед в Баня твърди, че гърците са откраднали от траките не само мита за Орфей, но и почти целия им пантеон, като са сложили на боговете гръцки имена и са принизили Дионис — върховния тракийски бог — до позицията на невъздържан пияница и незаконороден син на Зевс. Изглежда, че са изопачили силно и учението на Орфей. Склонен съм да му вярвам, защото от това, което видях в Делфи и прочетох у Диодор Сицилийски, се убедих, че първоначално светилището и Питията са били тракийски.

Ди ме изглежда остро.

— Джон, ще е по-добре да наричаме нещата с истинските им имена. Това, за което ти говориш, е класически пример за информационна война.

ГЛАВА 6

ПСИХОТРОННА ВОЙНА

10 август

Брадфорд, Великобритания

Успявам да огранича реакцията си до обикновено ококорване.

— Заради мен ли го правиш? Защо трябва моята любов към древногръцката литература да замъглява погледа ми за процесите, които са скрити зад нея? — пита Ди. — Информационната война е започнала преди двадесет и пет века, само названието ѝ е съвсем отскоро. По същата причина навремето са нарекли Херодот „историк“ — само защото точният термин още не е бил измислен. Херодот не е историк, а първият наемен журналист в света, професионален агитатор, продал перото си на атиняните. Днес бихме го определили като „блогър“. Нещо по-лошо — той е хейтър.

Изумлението, което изпитвам, отстъпва единствено на облекчението, че няма да ми се налага да се съобразявам с предполагаемите пристрастия на Ди. Той вероятно схваща, че се нуждае от малко време, за да смеля напълно думите му, защото бавно се навежда напред и протяга ръка към лулата. Движението му остава недовършено, понеже старомодният стационарен телефон на бюрото му извънхва. Старомодна обаче е само външността на телефона, защото поведението му е на мобилен — той всъщност не звъни, а изкарва най-жизнерадостния мотив от Седмата симфония на Бетовен.

Това е втората голяма изненада за две минути. Сигналът на телефона отразява характера на човека и аз бих очаквал Ди да си избере някоя по-строга или, в краен случай, романтична мелодия. Дали не съм тълкувал погрешно склонността му да ми подхвърля все нови и нови загадки? Дали те са били не удобен инструмент за провокиране на съобразителността на неговия агент, а отражение на прикриваната заради отговорността на заемания пост игривост?

Деловият му тон като че ли опровергава моето предположение.

— Говори Ди... В колко часа?... Ще дойда, сър... Дочуване.

Когато поставя слушалката върху апарата и ме поглежда, в очите му за миг долавям трупана с десетилетия умора. После самоконтролът я изтрива и Ди бодро казва:

— Джон, опасявам се, че ще се наложи да продължим разговора утре. След половин час тръгвам за Лондон.

Сега е моментът да се възползвам от прозрението за неговия характер, което получих току-що. С недоволен израз на лицето бавно поставям листовите един върху друг и му ги подавам.

— Ето, сър.

Крайчетата на устните му потрепват.

— Не бързай, Джон, имаме още време. Не бих те държал в напрежение чак до утре.

Той бръква в чекмеджето пред себе си и плъзва към мен два листа на стандартен английски.

— Ето и превода. Прочети го и ми кажи говори ли ти нещо.

Интерлюдия

23 скирофорион (7 юли 1248 г. пр.Хр.)

Троя, Мала Азия

*По-тихо и безмълвно от Смъртта
пролази Одисей в палатката на Резус цар,
от Тракия съюзник стар и на Приам надежда най-
последна.*

*Съзря той на Орфей магическата лира на масичка
до входа.*

*Лик с кал омазан надигна от земята, замахна с груба
длан*

и лирата тозчас свали на мощни си гърди.

Ритмично пулсиращият в ушите му поетичен поток стихна и той бърже пхна инструмента в окачената на колана му торба от козя кожа. В този момент Резус се размърда и Одисей изчезна също така безшумно, както бе дошъл, оставяйки след себе си облак от съжаление. Би било добре да пререже гърлото на спящия тракиец, но това беше

прекалено рисковано. Какво ти рисковано — щеше да си е направо безсмислено, ако междувременно Диомед е намерил каруцата с амфорите и успял да налее подсладения бучинишов сок във виното на царя. Диомед го чакаше в края на брезовата горичка.

— Взе ли я?

Вместо отговор Одисей с доволна усмивка потупа торбата и застина. Отвътре долетя приглушен звук. Проклетият инструмент! Колкото по-бърже успееш да се отърват от него, толкова по-добре.

— А ти намери ли каруцата?

Диомед вдигна ръка в триумфален жест. Щавената кожа увисна празна от юмрука му.

— След мен! — каза полугласно Одисей и двамата се понесоха в тръс надолу по хълма. Не след дълго видяха пред себе си двойната линия на стражевите огньовете и мержелеещи се за тях гръцки кораби.

— Кой? — обади се някакъв невидим страж, когато приближиха огньовете. Заплахата в гласа му ги накара да се заковат на място.

— Твоят цар, глупако! — изсъска яростно Одисей. — Свали веднага лъка, защото...

— Прости ми, господарю! — иззад близките скали изскочи тъмен силует и се хвърли в нозете им. Одисей се приведе, потупа го одобрително по гърба и с големи крачки тръгна към най-близкия огън, като по пътя оглеждаше камъните, които го ограждаха. Една недооформена мисъл го тормозеше.

Примъкна два от по-големите камъни до трети и внимателно нагласи лирата върху импровизирания триножник. После вдигна високо крак. Диомед се хвърли към него и го избута настрана.

— Ти луд ли си? Сега е наша. Можем да я използваме срещу троянците!

Одисей ядно го тласна в гърдите.

— Ти си лудият! Не знаеш ли, че нейният господар е можел да накара човек да забрави кой е, откъде е и какво е длъжен да прави? Държа в ръце най-страшното оръжие на врага, а ти ще ми разправяш да го запазя. Не разбираш ли, че можем да ликвидираме най-голямата опасност за всички нас веднъж завинаги?

Докато говореше, той се върна при лирата и отново вдигна крак над нея. Тя проскърца и издаде жален звук, ала не се разпадна. Одисей вдигна един голям камък над главата си и със замах го стовари отгоре

й. Този път дървото не издържа и се счупи на две. Той седна на пясъка, изтръгна от процепа сърцето на инструмента и го смаза с пръсти. После задърпа струните една подир друга. Когато отскубна всички, ги събра в шепата си, влезе до над коленете в морето и ги хвърли колкото можеше по-надалеч от брега. Върна се, клекна до огъня и пъкна двете парчета от рамката в пламъците.

Търпеливо гледаше как дървото се запалва, почернява, превръща се в тлеещи въгленчета и накрая се разпада на пепел. Разбърка пепелта с една съчка, изправи се и доволно се огледа.

Над Троя се сипваше кървава зора.

Оставям превода на бюрото и едно по едно разглеждам трите фотокопия от пиктограмите. Някой услужливо ги е номерирал на ръка, като е оградил цифрите с кръгчета. Изпълнен съм със съмнения, които се задълбочават от липсата на класическо хуманитарно образование и на познания за древноегипетската писменост. После атакувам проблемите, като започвам от най-маловажния.

— Виждам, че част от превода е в мерена реч, но нищо в оригиналите — поне графично — не предполага стихотворна форма.

Ди кимва.

— В началото преводачът се е престарал. Опитал се е да наподобява класическите преводи на Омир.

— Съжалявам, сър, но имам проблем точно с класическите преводи. Вероятно съм ги чел доста небрежно, но ми се струва, че този текст не отговаря на...

— Не отговаря — прекъсва ме нетърпеливо Ди. — В Илиадата Одисей и Диомед не крадат Орфеевата лира и не наливат отрова във виното на тракийския цар, а избиват неговите воини, докато те спят.

— С други думи, манускриптът е по-късна интерпретация или пародия на оригиналното произведение.

— Именно там е проблемът. Според специалистите стиловите и графичните особености на този текст говорят, че той е по-стар от Омировия. Така че ако говорим за творческо заимстване на сюжети и литературното им обработване за постигане на внушения и цели, различни от внушенията и целите на оригинала, то е в обратната посока. Колкото и да е изненадващо, изглежда Омир е ползвал по-

ранните източници по същия начин като Шекспир — придавайки им нов смисъл и литературен блясък.

Спокойствието, с което Ди поставя на една плоскост Шекспир и Омир е тъй поразяващо, че неволно разтварям очи. Както се полага на потомък на Бен Джонсън той не е във възторг от великия бард, докато Омир оглавява списъка на древногръцките му любимци. Каква е била причината консервативният Ди да промени своите пристрастия?

— Човек не бива да отрича фактите, които сами му се навират в очите — казва той, с което потвърждава слуховете, че когато пожелае, може да прочете мислите ти.

— В началото на шестдесетте, когато бях студент първокурсник в „Тринити колидж“, имах щастието да слушам Тривелиънските лекции на един от най-добрите английски историци. Той каза нещо, което ме накара да преосмисля интересите си. Цитирам по памет: „Историкът улавя онзи вид факти, които иска да улови. Това означава, че преди да изследваш поднесените от него факти, трябва да изследваш самия историк.“

Тъй като професорът беше стар приятел на баща ми, след лекцията успях да си уредя среща с него. Искях да се посветя на древногръцката история, а от неговите думи излизаше, че картината, която имаме за Гърция през V в. пр.Хр., е непълна, защото е била създадена от малка група заинтересовани атински граждани. Мислех, че ще се занимавам с наука, а тезата на професора за недостоварността на писмените източници дълбоко ме смути. Той веднага разбра проблема ми.

— Скъпо момче — каза професорът, — пред голяма аудитория си длъжен много точно да подбираш думите си и да избягваш крайните съждения, които не можеш да защитиш с необорими факти, така че в лекцията се постарях максимално да смекча нещата. Историята на древна Елада е не просто непълна, а невярна и манипулирана. И то не защото от незапомнени времена царете и военачалниците са осмивали околните народи и са омаловажавали техните постижения, за да надъхат преди битка собствените си поданици и войници. Това е обикновена ксенофобия и тя е също така естествено явление като дъжда или смяната на годишните сезони. Обаче заедно с политиката в Атина се ражда и политическата пропаганда. Ако ти не желаеш да

бъдеш непрекъснато манипулиран от вече мъртви автори и техните епигони, огледай се за друго поприще.

Ди оглежда критично лулата си и добавя:

— Тогава тази перспектива ми се видя толкова неприятна, че аз заряхах историята и се посветих на литературата. Но ненапрасно водещият мотив във високата трагедия на древните е, че, опитвайки се да избяга от съдбата си, човек неволно спомага за нейното осъществяване. Сега имам работа, която изисква да се съмнявам във всяко сведение, всеки ред и всяка дума. Ако съм спечелил нещо, то е, че не ми се налага да се съобразявам с общоприетото мнение и нямам никакво намерение да ставам заложник на собствените си пристрастия. *Amicus Plato, sed magis arnica veritas.*

Той някак долавя, че тази сентенция ми е позната, защото не превежда, че Платон му е мил, но истината му е по-мила. Вместо това многозначително поглежда стенния часовник, чийто гонг в този момент отброява шест часа. За късмет, по време на лиричното му отклонение съм успял да отделя зърното от плевата.

— Бих обърнал внимание на два момента в превода — започвам. — Първо, че текстът предполага много близка връзка между троянци и траки... — и млъквам, защото той леко повдига длан.

— Пояснявам — казва Ди. — Не става дума за връзка, а за родство. Повечето учени смятат, че троянците са били траки или, по-точно казано, едно от многобройните тракийски племена. Троянската война, естествено, се е водила не заради Елена, а по военно-икономически причини, но това е друга тема. Кой е вторият?

— Вторият е свързан с Орфеевата лира, която Одисей открадва от палатката на цар Резус. За пръв път срещам такава метафора. Тя приравнява музикален инструмент към живо същество, което има сърце. И едновременно с това Одисей очевидно я смята за толкова опасно оръжие, че решава да я разруши... или, може би, да я убие. Кое то пък предполага, че Орфеевата лира в известен смисъл му е неподвластна, тъй като иначе сигурно би опитал сам да я използва.

Тук свивам рамене — безпомощно, защото затъвам в тресавище от догадки.

В отговор Ди бръква в чекмеджето отдясно.

— Това е копие на последния лист от оригинала. Не е преведен, защото египтолозите твърдят, че преводът е напълно лишен от смисъл.

Както предишните три и този лист е запълнен почти от край до край с пиктограми. Само че за разлика от другите, където рядко можеш да забележиш два повтарящи се знака, тук има не повече от петнадесет различни. Повечето са големи, но има четири-пет, които навсякъде са изписани почти два пъти по-дребни от другите и са прилепени към тях като долни индекси.

Бръквам във вътрешния джоб на сакото си и изваждам островърхата си химикалка. Ди безмълвно ми подава пачка листчета за бележки. Откъзвам две от тях и бавно обхождам с очи фотокопието, като отбелязвам всяка несрещана дотогава пиктограма. Стигам до края и преброявам знаците на оригинала. В него се срещат само девет големи и пет малки пиктограми, ала тези четиринадесет знака се повтарят общо 272 пъти.

Интересно число. Напомня ми за трансцендентната константа, която е основа на естествените логаритми: $e = 2.72$.

Хм, математиката е стигнала до логаритмите много векове по-късно. Нито египтяните, нито елините са ги познавали. Във всеки случай тази оскъдна поредица от знаци навява определени мисли. Естествено, че египтолозите са се препънали в превода — това тук не е език в общоприетия смисъл на думата, а...

— Мисля, че това е система от знаци, която не обслужва някой натурален език, а има специфично предназначение, може би за геометрични изчисления — начевам аз. — Доколкото си спомням, геометрията е тръгнала точно от Египет — заради ежегодните разливи на Нил се е налагало всяка година наново да се определя чии земи къде са и каква площ заемат...

Напрегнатото изражение на Ди ме подтиква да препускам по-нататък по очертаващия се път, ала аз изведнъж се сепвам.

Дали техническото образование не ми играе лоша шега? Разливите на Нил са подвластни на инженерния гений на Леонардо, но откъсът от тази прото-„Илиада“, който прочетох, има връзка с изкуството на гений от съвсем друг порядък. Орфей е бил не инженер, а поет и музикант, и ако той е искал да направи таен запис на нещо, то това биха били не изчисления, а ноти. Ноти! Възможно ли е да са ноти?

Мисълта е така изненадваща, че аз се вторачвам в Ди, чудейки се дали да я споделя с него.

Не ми се ще да продължавам сам. Нуждая се от партньор, който да следи мисълта ми и да откликва, ала някакъв гласец в главата ми пошепва, че Ди не е подходящ за тази цел. Затова се връщам там, докъдето бях стигнал, преди той да ми подаде последния лист.

— Одисей е счупил лирата, защото не е знаел как да свири на нея и мисълта, че с нейна помощ Орфей е укротявал зверовете и е карал дърветата и скалите да го следват, го е плашела до полуда.

В сивите очи заиграва пламък: „Още, още!“

— Вероятно затова се е опитал да изтръгне от инструмента туптящото му сърце — музиката. Едва ли си е давал сметка, че оръжието, от което се страхува, не е лирата, а музиката. Защото не самият инструмент, а музиката му е била неподвластна. Одисей се е боял, че музиката може да го промени, може да промени неговата същност...

Внезапното озарение ме изтръгва от древността с такава скорост, че аз завършвам почти без дъх:

— Но това означава, че още траките са имали...

Мисълта е толкова дива, че не я довършвам и умолително поглеждам Ди. Този път той реагира като идеалния партньор.

— Точно така, Джон. Психотронно оръжие.

Интерлюдия *Някъде в Европа*

„До Върховния съвет в...

Братя,

Получих информация, че при нощна операция на британските секретни служби в Афганистан са били иззети древни пергаменти. Ако попаднат в ръцете на профаните, знанието, което е закодирано в тях, може да доведе до нови преследвания срещу Свободните зидари и големи спънки пред Великите цели за добродетелност, справедливост и хармония в обществото.

Оскъдните данни, с които разполагаме, подсказват, че въпросната кодирана информация вероятно е свързана с

достигането на предсказания още от Майстор Хирам Абиф кръстопът. Човешкото общество е извървяло докрай пътя, по който — за добро или зло — е тръгнало преди много векове, и скоро ще поеме безвъзвратно нагоре или надолу, към нравственост или към агресивна диващина, към небесна духовност или към примитивен, наказуем от Бога упадък и пропадане в преизподнята.

Ergo, необходимо е да впрегнем всички сили, за да получим достъп до тази информация, както и да предприемем необходимите действия, за да предотвратим попадането на нова информация от същия тип и/или източник в ръцете на бездуховни профани. Ето защо моля да поставите в известност онези братя, които могат да следят действията на висшите изпълнители в съответните организации.

Бр.С.М.
Суверенен Върховен Командир“

За световния военен елит психотронните, или пси-оръжията, са отново и отново завръщащ се кошмар. Основният им недостатък е, че са по-малко зрелищни от благословените от традицията лазерни, стелт, тектонични, безпилотни, ядрени, подводни, климатични и космически хай-тек играчки за хората с най-широките пагони. Финансирането на пси-оръжията е трудно, успехът при разработването — повече от съмнителен, а надеждността им далеч не доближава стоте процента.

И все пак нито една от първата дузина военни сили в света не би си позволила да ги пренебрегне.

Пси-оръжията са вятърните мелници, с които се борят донкихотовците на съвременния шпионаж. Зная това от личен опит.

Когато ми съобщиха, че баща ми е загинал при тайна мисия, за пръв път влязох в неговия кабинет. В едно чекмедже на писалището открих бележник. В него бяха събрани данни за пси-изследванията, провеждани от военните лаборатории на водещите държави: вид на изследването, код на съответната програма, първа и последна публикация по темата, резултати — ако има такива.

Пред записаното в бележника деветте кръга на Дантевия ад изглеждаха като разходка в увеселителен парк. Дотогава мислех, че пси-оръжията са плашила, които военните започват да размахват, щом стане дума за приемането на новия бюджет.

Баща ми обаче беше открил една повтаряща се схема: с времето „плашилата“ едно по едно изчезват от страниците на специализираните издания и жълтия печат, за да се превърнат в табу. В продължение на година–две някоя идея придобива все по-реални очертания и точно когато очакваш да изгрее на научния небосклон, тя потъва в забвение. Вместо ослепителна свръхнова се появява черна дупка, която започва да поглъща всяка информация за себе си.

Това съвпада с класическия модел на поведение на военните. За да запазят монопол над дадена идея, те я засекретяват. Другата възможна реакция — да проведат дезинформационна кампания — често придобива карикатурни очертания. Причината е, че всяка добре изградена командна верига се стреми да сведе до минимум хазартния елемент, а това означава, че до висшите постове рядко стигат добри блъфьори.

Така например, когато парапсихологичните изследвания на Кремъл възбудили интереса на американците, съветските ръководители решили да отклонят вниманието им от горещата тема и четирима московски академици публикували разгромна статия срещу новата наука. За подсилване на ефекта арестували един от водещите учени и по стар съветски обичай го изпратили за назидание в психиатрична болница. Замисълът бил да създадат у западните наблюдатели впечатлението, че Кремъл смята парапсихологията за безперспективна. Ефектът от тази дезинформационна кампания обаче бил нулев, защото скоро се разбрало, че за четири години Съветите са увеличили шест пъти бюджета на останалите парапсихолози.

В бележника пси-изследванията бяха разделени на три групи психо-шпионаж, разпит, контрол над съзнанието — и включваха биохимично пренасяне на информация, електронно стимулиране на мозъка, разширяване на възприятията, локализиране на съзнанието извън тялото, виждане на разстояние, сканиране по координати, радио хипнотичен междумозъчен контрол, серум на истината, хипноза, лишаване от сетивни възприятия, телепатично управление на

сънищата, изтриване на паметта, промиване на мозъци, имплантиране на нови личности.

Навремето най-близо до внедряване в обичайната практика изглеждаха експериментите, свързани с добиването на недостъпна за обичайните сетива информация — например четене на страници от затворена книга или разпознаване на съдържанието на заключена кутия. Друго обещаващо направление бяха изследванията на мозъчната активност и езика на тялото при лъжа. В сравнение с тях различните серуми на истината и класическите методи с причиняване на болка и използване на физиологични реакции изглеждаха комично примитивни. Само че и двете направления май нямат никакви допирни точки с предмета на досегашния ни разговор.

Остава да проверя третото.

— Сър, едва ли музиката на Орфей може да се свърже с шпионирането или техниките за разпит. И все пак вие ме извикахте по спешност. Има ли нещо ново в контрола над съзнанието, което трябва да зная?

— Харесва ми как стесняваш кръга, Джон — Ди подкрепя думите си със скъперническа усмивка. — Помниш ли, че когато самолетът на полския президент Качински се разби край летището в Смоленск, Русия, една от хипотезите беше за грешка на пилота, а друга изкарваше виновен самия президент, защото бил поискал да кацнат на всяка цена?

— Да, сър — отговарям убедено. Някои от коментарите, които тогава чух в Баня, бяха толкова категорични и цветисти, че никога няма да ги забравя.

— Какво е общото между тези твърдения? — сивите очи се присвиват изпитателно.

— На пръв поглед общото е, че и двете оневиняват руснаците. Всъщност... — отвърщам бавно аз, за да спечеля време да обмисля как да продължа. Ако приемем, че катастрофата е била в резултат от външна намеса, отговорът трябва да се дири в друга плоскост: не „Кой е виновен?“, а „Как са го направили?“ — Всъщност и двете хипотези предполагат, че някой в самолета е бил мишена на хипнотичен подтик към необмислени действия.

— Много добре, Джон. Точният термин е DMDH — хипнотично деформиране на процеса за вземане на решения (Decision-Making

Distortion by Hypnosis). Ако, разбира се, предположим, че руснаците са рискували толкова смело, в което се съмнявам.

Ди изглежда е изгубил характерната си предпазливост, защото в доброто старо време не би се усъмнил в способността на руските спецслужби да поемат рискове на своя територия. Не съм забравил как окачестви убийството на чеченския генерал Джохар Дудаев с ракета, насочена по сигнала от неговия мобилен телефон. „Това беше от ония ходове, които могат да се направят само веднъж. Руснаците трябваше да запазят този трик за по-едър дивеч, а не да поемат тъпи рискове.“ Неуспешното проследяване на Бин Ладен след акцията в Тора-Бора доказва, че, както обикновено, Ди е бил прав.

— „Смело“ ли, сър?

— „Арогантно“, ако трябва да бъде по-ясен. Някои хора са склонни да разглеждат катастрофата като обикновена демонстрация.

Аз настръхвам. Ако свалянето на чужд президентски самолет е обикновена демонстрация, значи руснаците са отишли далеч напред в хипотетичното ОМОН, докато нашите военни лаборатории са безнадеждно изостанали. Това не само обяснява бързата реакция на Ди, но и подсказва, че акцията на Остриетата в Мазари Шариф е привлякла вниманието на твърде много хора и залогът в играта е станал толкова голям, че най-големите разузнавателни служби в света много скоро ще се изправят на нокти.

Мисълта, че в Афганистан ще ме следят десетки недоброжелателни очи, не ме радва.

— Откъде Остриетата са узнали за тази група?

— Не зная. Изглежда, че техният информатор е общувал само с О'Флехърти.

— Онзи, дето е бил отвлечен в Кабул? Командирът?

— Да.

— Но тогава и някой от неговите началници също е бил в течение на нещата. О'Флехърти би следвало предварително да получи одобрение за операцията.

— Получил го е, но в искането си е писал единствено, че очаква да разбие голям наркочанал.

Притварям очи, за да обмисля какво означава това.

Дали О'Флехърти е знаел какво да търси, или откриването на пергаментите е било изненада и за него? Не, този въпрос не ми върши

работа. Той води в блатото на предположенията, а аз се нуждая от сигурна основа за следващите ми действия.

Кои са сигурните факти и към какви изводи сочат?

Факт първи: открити са ръкописи, които говорят, че древните траки, или поне някои от тях, са боравели с пси-оръжия.

Факт втори: ръководителят на операцията в Мазари Шариф е бил отвлечен, което косвено потвърждава извода от Факт първи. Проблемът е, че с този акт е прекъсната единствената следа, водеща към информатора на О'Флехърти или източника в Балх или Мазари Шариф, от когото наркотрафикантите са получили пергаментите. Шансът да открия нова следа, без да привлека вниманието върху себе си, е нищожен.

— Ще трябва да се запозная с всичката налична информация още сега.

— Ще я получиш, Джон. Заедно с една много солидна легенда, картбланш да действаш както намериш за добре и две-три технически новости.

— Каква е точно задачата, сър?

— Как би я формулирал ти, ако беше на мое място?

Предизвикателството сам да определя рамките на своята мисия изважда наяве някои качества, които винаги са ме възхищавали у другите: склонността да рискуваш и желанието да откриеш пределите на своите възможности. Това, разбира се, е за сметка на гласа на благоразумието. Не ме възпира дори вторият съвет, който получих от баща си в деня преди да заmine на последната си мисия.

„Джон — каза той, — ако искаш да постигнеш нещо, не се опитвай да изкорениш всичките си недостатъци, защото това не е нищо друго, освен прарасване на енергия. Научи се как да се възползваш от тях. И знай, че ако успееш, в най-голям твой враг ще се превърнат собствените ти достойнства. За да не те погубят, научи се да ги обуздаваш.“

Ако съдя от думите, които ми идват на езика, май не се справям особено добре с обуздаването.

— Сър, ако бях на ваше място, преди всичко щях да поискам от своя агент да открие съществува ли такова психотронно оръжие, или не. Ако то съществува, да стигне пръв до другите пергаменти — стига те да са оцелели. Ако някой е стигнал до тях преди него, да установи

кой е той и какво е успял да разчете в тях. На второ място, щях да искам намерените текстове да бъдат разшифровани, за да разберем с какво всъщност си имаме работа. И последно, но не най-маловажно — да разбере кой е отвлякъл О'Флехърти. Не само защото дължим това на командира, но и защото похитителят и човекът, организирал изнасянето на пергаментите от Афганистан, вероятно са един и същ човек.

Зениците на Ди като че ли се разширяват.

— Джон, програмата ти е твърде амбициозна. Предпочитам да оставиш втората и третата част да ги изпълни някой друг за сметка на един пункт, който липсва в първата.

— Кой е той, сър?

— Не бих желал да загубя най-ценния си агент заради някакво древно оръжие, което може да се окаже пълна фикция. Държа след два месеца да те видя отново тук. На всяка цена. Ясен ли съм?

— Да, сър.

Свеждам очи, за да не забележи радостната ми възбуда. Работата е там, че ми хрумва кой би могъл да се справи с единствената част от мисията, която не е по силите ми — разшифроването на древния запис. А това несъмнено е знак, че засега нещата се подреждат в моя полза — нищо, че същинското действие още не е започнало. Един от онези знаци, за които баща ми спомена тогава.

„И последно, винаги се оглеждай за знаците, които боговете ни изпращат. Хората са склонни да ги пренебрегват от гордост и от страх да не би да проявят суеверие. Само че гордостта е смъртен грях, а способността да забелязваш и обръщаш внимание на повече неща няма нищо общо със суеверието. И помни, че това не е нещо, което другите трябва да знаят за теб.“

Когато днес се връщам към последната ни среща, съм сигурен, че баща ми е предчувствал, че няма да се върне. Забелязал е някакви неблагоприятни знаци и се е постарал да ми остави завета си под формата на три съвета — така, че да го запомня добре. И тъй като съветите му ми се виждат безпогрешни, решавам, че поне засега Ди не бива да научи за моето хрумване. Междувременно той продължава.

— Ще ти осигурим канал, по който да можеш да ми изпращаш текуща информация. Въпреки че според специалистите каналът е напълно сигурен, ще го използваш само когато сметнеш, че незабавно

трябва да узная нещо. Никакъв Интернет, телефонни обаждания и писма. Всичко е станало ужасно лесно проследимо. И още нещо, Джон.

— Да, сър?

— Ако не си сигурен, че искаш мисията, сега е моментът да се откажеш.

Да се откажа?!? Ди трябва да е откачил. От години не съм се чувствал толкова жив.

ГЛАВА 7

КЛАДА-ПРЪСТЕНЪТ

14 август

Лондон, Великобритания

Благодарение на организационния гений на Ди за малко повече от тридесет часа успяваме да уточним най-важните въпроси около предстоящата мисия. Признавам, че съм изумен не толкова от скоростта, с която неговите идеи добиват плът, а че изобщо подобна мисия е на път да се осъществи. Изглежда, че докато съм разчитал стари ръкописи в Баня, хората в МИБ са придобили друг размах. Това ме изпълва с чувство за екипна гордост, макар че ексцентричността на Ди ме стряска, а темповете му са направо адски.

Предполагам, че идеята за екипа му е хрумнала покрай моето описание на светкавичната консултация по телефона. Вероятно през уикенда добре я е обмислил, защото щом вчера сутринта се появих в кабинета му, трескаво се зае да я реализира. Трябваше му един час, за да разбере, че въпросният телефонен консултант се нарича Атанас Добрев и е професор по древна история. Разкритието, че в Лондон живеят четирима британски учени, които познават професора, му отне още двадесет минути.

А сетне нещата се ускориха. Ди установи, че един от четиримата — професор Джеймз Селин, бивш уредник на библиотеката към Школата за ориенталски и африкански изследвания, се сприятелил с Добрев, когато Добрев шест месеца правил проучвания при него. До единадесет сутринта моят шеф успя да уреди чрез Форин Офис специално финансиране на замислената от него експедиция, след което позвъни на вече пенсионирания Селин и за две минути го омагьоса така, че онзи прие да се видят на работен обяд.

Ди се завърна от обяда с едва забележима усмивка на устните, което аз изтълкувах като белег за пълен триумф. Така се и оказа — професор Селин го уверил, че още следващата седмица е готов да потегли за Балх, особено след като там ще работи с „онзи мил човек и

прекрасен учен професор Добрев“. Капитулацията на българина отнела малко повече време. Доколкото разбрах по-късно, основният проблем бил, че първоначално Добрев не можел да повярва, че е извадил такъв късмет.

Последното, което Ди свърши в три без десет, преди да тръгне за изслушване пред някаква комисия към Камарата на представителите, беше да уговори днешната ми среща с шефа на техническата служба. При тази демонстрация на ефективност не е чудно, че срещата е всъщност инструктаж.

— Ще разполагате с три безпилотни микро самолета или, ако предпочитате по-късия термин, три дрона за въздушно проследяване — съобщава той, докато намества на масата пред себе си малко кашонче — от типа...

Ненавиждам съкращенията и затова моментално изхвърлям от ума си последвалото петбуквено недоносче, като за по-сигурно временно преставам да го слушам.

Ди можеше да не замества истината с далечен намек, че човекът понякога бил обстоятелствен и имал леко завишени очаквания за уважителното отношение на другите към него. По-добре да ме беше предупредил, че ме чака среща с уникален досадник, който е склонен да започва всяко обяснение от Адам и Ева и, на всичко отгоре, държи да го наричат Кю. Поемам бавно въздух и успявам да потисна желанието си да взривя цялата лаборатория заедно с него.

Обикновено съм по-търпелив, ала как да забравя, че преди десет години една такава джаджа едва не ме докара до близка среща от третия вид с хората на Бин Ладен? Като се обърна назад, виждам, че заедно с атаката срещу Световния търговски център в Ню Йорк моят случай е бил от първите отровни плодове на силно заразното и потенциално смъртоносно заболяване *Techint-Elint* или, с други думи, на американската мания добрата стара работа с агентурни източници да бъде подменяна със събиране на техническа информация и електронно разузнаване.

Докато мислено ругая шефа, съм пропуснал да забележа, че по някое време Кю е спрял да говори и сега ме гледа странно.

— Джон, знаей, че в миналото сте имали известен проблем с една от разработките на моя предшественик, но ви уверявам, че с... — следва съкращението, което слухът ми отказва да възприеме — това

няма да се повтори. Ако, разбира се, ми позволите да ви обясня как да си служите с него.

Гласът му звучи съчувствено, а прозиращата зад думите молба изглежда разумна — комбинация, на която не мога да устоя. Усмиввам се и кимвам.

— Съжалявам. Моля, продължете.

Кю обръща кашона върху масата и с професионален жест на фокусник го хвърля настрани. На масата остават няколко различни по големина светлокафяви картонени кутии. Любопитството ми се разиграва и аз се надигам от въртящия се стол. Той изчаква да доближа масата, като междувременно хваща ту една, ту друга кутия, сякаш се чуди с коя да започне. Очертаващата се перспектива да се занимавам на терена с „Направи сам“ започва да ме дразни. Вижда ми се прекалено... хм, ексцентрично да сглобявам шпионски самолетчета под носа на талибаните.

Кю въздъхва дълбоко.

— Всъщност, за дроновете ще ви обясня накрая. Ще започна с най-важното. Вие ще разполагате с първия изцяло шпионски компютър.

Дано да съм го чул добре, защото ако отново ми пробутва идиотските си съкращения...

— Моля? — казвам аз, надявайки се гласът ми да не звучи прекалено заплашително.

— Съжалявам. И други са ми казвали, че произношението ми е малко неясно — отвръща той с тържествуваща усмивка и отваря най-голямата кутия.

Аз ахвам — Кю изважда пачка мъжки слипове.

— Като казвам изцяло шпионски, имам предвид изцяло органичен, неподатлив на шпиониране, надуваем компютър^[1] — съобщава той, докато поставя слиповете на масата и започва да ги разглажда нежно с длан. — За еднократна употреба.

Интерлюдия

Брегът на Амударя

Откъм Амударя домът крепост приличаше на лекокрило бяло насекомо, кацнало с главата надолу върху седемдесетфутов хълм, за да

пие вода от канала към реката. Но първоначалното впечатление за лекота и нестабилност бе измамно. Двадесетте невидими отвън стоманени пилони, върху който лежеше сградата, можеха да издържат три пъти по-голяма тежест.

Каландара натисна бутона на стената и металната врата над канала се повдигна напред и нагоре като козирка. Към спящата моторница една след друга плъзнаха две вълнички и тя посрещна своя стопанин и нахлулата обедна светлина с приветливо поклащане: „Хайде, отдавна не сме плавали.“

Той се качи на борда и застана зад руля. Моторницата изрева уверено и мощно като лъв. Бетонните стени усилиха звука до непоносимост. Каландара веднага изключи двигателя и изчака, докато отново започна да чува плясъка на вълните и северозападния вятър, който ги гонеше към брега. Не, сега беше прекалено напрегнат, за да изпита наслаждение от бясното препускане по реката.

Скочи на малкия пристан и тръгна към асансьора. На прага се обърна и пусна надолу металната врата. Луминесцентното осветление помогна на моторницата да възвърне предишния си сънен вид. Каландара изкриви устни и излезе. Щеше да се опита да запълни част от безкрайното чакане с малко сън.

Потресен от това колко погрешна е била преценката ми за него — този човек не е досадник, той е луд! — заобикалям масата така, че да застана по-далеч от него и по-близо до вратата. Нищо лично — обикновена предпазна мярка за в случай, че той внезапно стане агресивен.

Сега разбирам, че желанието на един именит мой колега да вдигне във въздуха екранния първообраз на Кю не е било гег или прищявка на сценариста, а дълбоко мотивирана психическа потребност. Поемам бавно дъх, за да прогоня съблазънта да се отдам на неконтролирано разрушение.

— Моля, прекарайте палец и показалец по ластика — продължава Кю, без да разбере каква опасност е избегнал току-що. — Отпред над емблемата ще напипате малко удебеление. Напипахте ли го?

Кимвам.

— Стиснете го.

Докато се чудя дали това не е някой дебелашки номер, Кю протяга ръка и взима слиповете.

— Извинете, редно е аз да ви покажа.

Пръстите му се напрягат и в следващия миг желанието ми да вдигна лабораторията във въздуха се изпарява. Чува се тихо изсъскване и слиповете в миг се раздуват до нещо с големината на футболна топка, но далеч не тъй симетрично. Усещам, че шефът на техническия отдел е вперил поглед в лицето ми, но просто не мога да престана да се кокоря. Нещото продължава да расте по-бавно и само в някои посоки и за десетина секунди заприличва на... О, Господи!

Когато предметът достига определения си размер и спира да расте, той вече не е бял, а сив, и изглежда досущ като отворен ноутбук, чийто екран склучва ъгъл от около 120 градуса с клавиатурата. По обърнатата към мен матова наклонена повърхност, която очевидно изпълнява ролята на дисплей, пробягват светлинки и в центъра ѝ се появява емблемата на една не особено популярна сред широката публика фирма.

— Екранът може да се използва и като скенер, който е много дискретен и незабележим, защото работи в инфрачервения спектър — съобщава гордо Кю. — Сега ще ви помоля да сложите лявата си длан върху екрана, за да я сканирам и да обезопася останалите компютри, с които ще работите. Ако някой друг, освен вас се опита да включи такъв компютър, ще предизвика микровзрив, разкъсване на втвърдената обвивка, изтичане на инертния газ, проникване на атмосферен въздух във вътрешността и в резултат от това — ускорен разпад на всички елементи вътре.

Колкото и да съм впечатлен, не мога да не отбележа един явен недостатък на неговото творение.

— Казахте, че това е компютър за еднократна употреба. Мислите ли, че е практично всеки път да започвам работата си отначало?

Забелязвам, че върти между пръстите си значката на известна автомобилна фирма.

— Предполагам, че според вашата легенда вие ще им бъдете клиент, служител или дилър, така че ще имате основание да носите това на ревера си. Мисля, че е доста удобно винаги да имате подръка

миниатюрна флашка, която трябва да се пъкне ей тук — и Кю вткъва иглата на значката в миниатюрен отвор в дясната част на клавиатурата.

— Надявам се, че не ми давате недоизпробвани прототипи — подхвърлям.

Кю трепва като ужилен.

— Уверявам ви, че вие ще получите първите двадесет и четири бройки от редовна производствена серия... доста ограничена, разбира се — отвърща той след кратка пауза.

Докато обмислям евентуалните причини началото на моята мисия да съвпадне с пускането на въпросната „редовна серия“, той ме кара да кажа няколко пъти „Афганистан“ — с различна скорост и височина. Оказва се, че надувните компютри са снабдени и с втора защита — чрез разпознаване на гласа. Полагам известно усилие да се отърся от неприятната мисъл дали това не е с цел да се избегне разкриването на авангардната му технология, в случаи че някои неизвестен враг се сети да допре безжизнената ми длан до екрана.

Какво ли е породило необходимостта от разработването на подобен неподатлив на шпиониране компютър? И какъв е смисълът от всички тези предпазни мерки, след като Ди изрично настоя редовно да му изпращам писмени доклади? Все пак слабото място на всяка комуникация е каналът, по който тя се осъществява — бил той Интернет, радиовръзка или някакъв друг способ.

Кю сякаш прочита мислите ми.

— Разбира се, би било крайно неразумно да хвърлим толкова усилия за обезопасяване на компютъра, без да се погрижим и за сигурността на връзката — казва той, като оставя на мира компютъра и посяга към следващата кутия. В нея има метална химикалка с цилиндрично тяло и цял куп дебели пълнители. Кю изважда един от тях.

— Това е... — подхваща с гордост той, но рязко млъква. Вероятно нещо в изражението ми го кара да преглътне следващото съкращение, защото той продължава на разбираем английски: — Това е неуправляемо радио предавателно устройство за големи височини. Изстрелва се по следния начин. Махате конусовидния предпазител отгоре и поставяте предавателя...

Думите му са съпроводени с действия. Кю отвърта върха на химикалката и натиква в нея пълнителя в обратна на нормалната

посока, при което се чува ясно изщракване.

— Спусъкът, разбира се, е маскиран като бутон. Когато го натиснете, пружината изстрелва микропредавателя на височина около 150 фута, при което намиращата се вътре капсула с хелий под налягане раздува малък балон от свръх тънък кевлар. След като балонът се издигне над трийсет хиляди фута, прикрепената към него антена се насочва автоматично към един геостационарен комуникационен спътник и излъчва компресиран сигнал, съдържащ вашата информация. Оттам сигналят се ретранслира до Централата заедно с останалата информация.

Докато го слушам, в съзнанието ми се върти един въпрос. Какво ли би извлякъл неговият психоаналитик, ако научи за склонността му да се забавлява с бързо издуващи се предмети? Дали съм доловил вярно и друга негова склонност?

— Предполагам, че след определен брой излъчвания балонът се самовзривява и съдържанието му се разлага за броени минути — проверявам своята догадка.

— За броени секунди — щастливо се ухилва той. — Схванали сте идеята. При всички компоненти от системата е предвидена поне двойна защита, за да осигурим максимална безопасност за агента. И понеже стана дума за безопасност, трябва да знаете, че ако изстреляте устройство, на което не е направен запис, то автоматично започва да излъчва сигнал „Мейдей“^[2]. В компресиран вид, разбира се.

Защо някак съм очаквал тези думи? Дали по време на инструктажа мисълта, че ми предлагат да работя с върховите постижения в тази област, не е проникнала незабелязано в моето съзнание? С изненада установявам, че гледам на Кю с други очи. Бъбривият досадник е изчезнал и на неговото място стои човек, комуто не мога да не се възхищавам, един съзнателно обрекъл се на неизвестност Стийв Джобс на шпионажа.

Освен това резултатът от любовта, която той проявява към своите творения, за мен наистина означава по-голям шанс и сигурност. Ако се случи провал, може би именно допълнителните защити на Кю ще накарат евентуалните ми похитители да сметнат, че съм по-ценен жив, отколкото мъртъв.

Поводът за тази не дотам приятна мисъл е фактът, че въпреки предприетото издирване отвлеченият командир засега не е открит.

Интерлюдия

Кабул

Не знаеше къде се намира и как е попаднал тук, не знаеше дали е ден, или нощ, не знаеше дори кой е, но отчаяно се бореше да събере в едно своето разпарцаливено от психотропните вещества съзнание. Върху главата му бе наметната воняща торба, която го задушаваше, но не спираше нито лудия танц на цветните петна пред очите му, нито хаотичния грохот, разтърсващ цялото му тяло. Когато се опита да я свали, разбра, че ръцете и краката му са завързани. Усилието изчерпи всичката му енергия и той усети, че пропада обратно в мрака и космическата самота. Грохотът заглъхна и Патрик О'Флехърти с облекчение помисли, че умира.

После внезапно видя нейде долу собственото си окървавено и насинено тяло. Беше разпънато с каиши върху метална маса в обляна с ярка светлина стая без прозорци, която като че ли нямаше таван, защото той някак си се рееше поне на тридесет стъпки над пода. Двама мъже се бяха надвесили над неговото тяло. Някой беше свалил торбата от главата му и при вида на лицето, което всяка сутрин гледаше в огледалото, докато се бръсне, паметта на Патрик се върна.

— Е, Ахмад, казах ли ти, че ще прескочи трапа? — клепача му и блесна с лампичката на офталмоскопа в зеницата му. — Тия копелета са обучени да оцеляват — засмя се хрипкаво и прибра уреда в джоба си. — Този обаче няма да го изпусна. Ще го накарам да ми каже и майчиното си мляко.

— Какво ще ти каже, като нищо не знае? Ако знаеше нещо, досега да го беше издал. Или са хванали не когото трябва, или информаторът на Джамал го е излъгал. Боклуци! — отговори Ахмад.

Другият нахлузи обратно торбата върху главата на завързания мъж и посочи с брадичка към лявата му предмишница.

— Не са сбъркали. Виждал ли си такава татуировка? Две ръце и сърце с корона. Военните си умират за такива глупости.

„Говорят за моя Клада-пръстен“, помисли Патрик. Беше поискал да го татуират преди десет години и оттогава този символ на любовта, приятелството и лоялността се бе превърнал в един от вътрешните му устои наред с името, семейния девиз и коронованите прадеди. Сега

споменаването на пръстена избистри съзнанието му. Лошото беше, че това доведе и до загубване на мисловната картина на помещението с двамата мъже.

„Не позволявай да разберат, че си се свестил. Те така или иначе ще го усетят, но ако ги заблудиш, ще разполагаш с няколко минути, през които да планираш по-нататъшните си действия, без мъченията да ти накъсват мисълта“, обади се отнякъде неговият инструктор от JSIU^[3]. Патрик се съсредоточи и опита да помръдне леко пръсти.

До мозъка му не достигна никакъв обратен сигнал, което беше хем добре, хем лошо. От една страна, отсъствието на болка означаваше, че той все още има пръсти и неговите мъчителни не са ги рязали или трошили. От друга, липсата на каквото и да било усещане говореше, че каишите спират притока на кръв и че дори да успее да се развърже, ще минат няколко минути, преди да може да си служи с дланите и пръстите.

Следващият опит му подсказа, че положението с краката е по-добро. Усещаше ги, което означаваше, че ако побегне, няма да се строполи на пода заради влошена координация на движенията.

Но накъде да бяга?

За съжаление, през оня кратък миг, когато по незнаен начин се беше отделило от тялото му, неговото съзнание не му показва нищо извън стаята за разпити. А щеше да е много хубаво, ако разполагаше с целия план на сградата, помисли Патрик, и се зарадва на добрия знак. Щом виждаше комичната страна на нещата, значи мозъкът му започваше да преодолява въздействието на гадостите, с които го бяха атакували.

Но макар мозъкът му да се справяше, тялото очевидно го предаваше. То трептеше сякаш бе изпълнено с тънък звън — сигурен белег за крайно изтощение. „Откога ли съм в плен?“ — запита се Патрик и веднага се смъмри за неуместната мисъл. По-важно беше колко още може да издържи в тази неравностойна битка. В сегашното му състояние бягството беше обречена авантюра. Трябваше на всяка цена да ги накара да го свалят от масата и да го нахранят, за да събере малко сили. Решението, до което стигна, беше парадокс, достоен за поколенията крале, остроумци и писатели в рода му.

Патрик потърси опора в семейния девиз.

— Съдбата обича смелия — прошепна.

Някой рязко разтърси раменете му.

— Какво каза? — гласът на Ахмад бе напрегнат.

Патрик люшна глава наляво. Разхлаби мускулите на лицето си и леко отвори уста. Два силни шамара му донесоха усещането за няколкодневна брада, а отказът му да отвори очи — кана студена вода в лицето.

Той се възползва от неочакваната помощ и се разкашля, за да изхвърли незабелязано въздуха от дробовете си, а сетне задържа дишането си.

— Задушavam се... — захъхри.

Лицето му почервения и тялото му се отпусна. Ако провокираният му пристъп накараше двамата му мъчители да го развържат, временната загуба на съзнание щеше да се окаже ниска цена.

— Карим, губим го — панически изкрещя Ахмад. Другият заби нещо парещо в ръката му, но Патрик не му обърна внимание, защото в момента разглеждаше надгробната си плоча.

Келтският кръст отгоре прилягаше идеално на буквите, с които бе изписано името му. Плочата стоеше здраво върху нисък постамент между ивицата камъни, дала своето име на някогашното село и символичния пръстен, и крайбрежната променада към Солтхил, а няколко метра по-нататък се носеха хладните вълни на Голуейския залив. Нямахше нужда да се обръща, за да разбере, че зад гърба му са игрищата в Южния парк. После картината избледня и отстъпи място на хладната решимост.

— Много лесно се плашиш. Просто е забравил проклетия им девиз и се опитва да го налучка. Само че колкото и да дръзва, не може да победи — изхили се Карим толкова отблизо, че Патрик се разтревожи. Вместо да потъне в полудрямката, която би му позволила да обмисли следващите си ходове, съзнанието му се връщаше бързо. Той отново спря да диша.

Изглежда че този път прекали, защото съзря до нозете си забулена бяла фигура. Тя повдигна заплашително ръка и Патрик усети как нечии невидими челюсти се впиват в неговата плът и започват да я дърпат в различни посоки.

„Помни, че ти си цялостен и неуязвим — чу Патрик гласа на своя наставник. — Трябва само да излезеш от тялото си. Направиш ли го, ще разполагаш с няколко кратки мига, през които те нищо не могат да

ти сторят. Използвай ги, за да се оттеглиш по-навътре, към най-силното у теб, това, което никой не може да ти отнеме — гордостта и бойния ти дух! Впрегни ги в работа, впрегни и цялата си вяра.“

И Патрик го послуша. Надигна се и се изправи лице в лице срещу бялата фигура. Пред него стоеше красива жена, която го гледаше изкусително. С усилие на волята Патрик вдигна ръка и ѝ даде знак да си върви. Тя се усмихна разбиращо и се стопи във въздуха.

[1] Непреводима игра на думи. При неясното произношение на Кю съкращението FOSPI (Fully Organic Spy-Proof Inflatible — изцяло органичен, неподатлив на шпиониране, надуваем) лесно може да се схване като „изцяло шпионски“ (full spy). — Бел.прев. ↑

[2] Mayday (англ.) — сигнал за бедствие. — Бел.прев. ↑

[3] Joint Services Interrogation Unit — специализирано тренировъчно звено, в което Остриетата се обучават как да издържат на разпити. — Бел.прев. ↑

ГЛАВА 8

АДАМАНТ

14 август

Лондон, Великобритания

„Дължни сме да се защитим от варварството.“

Точно така каза онзи ден Ди и аз кимнах. „На всяка цена“ — натърти той, взирайки се в очите ми. Аз отвърнах на погледа му, без да мигна, и това, изглежда, го успокои, въпреки че с нищо не потвърдих неговото допълнение.

Първата фраза е естествен отговор на една агресия, втората — оправдание, което подготвя почвата за друга агресия. От Втората световна война насам всички високоразвити държави харчат стотици милиони за разработване на серуми на истината, методи за четене на мисли, контрол над ума, промяна на съзнанието, имплантиране на нови личности.

Ние също не оставаме назад. Страхуваме се, че някой потенциален противник може да се сдобие с психотронно оръжие, срещу което нямаме противодействие, и затова се стремим да се доберем до опасната тайна първи — на всяка цена.

Светът, в който живея, е такъв — параноичен и жесток — и аз не мога да го променя. Мога само да помогна на моята страна да изпревари другите, а после да се надявам, че някой амбициозен политик няма да опетни цялата ѝ история, култура и цивилизация, като използва наученото, за да получи някакви временни предимства.

Защото всички предимства са временни — като приятелствата. Вечен е само дългът към собственото име и делата на тези преди теб.

Нещата се усложняват от това, че и другите хвърлят всичките си сили — може би защото се страхуват също като нас. Залогът в тази невидима надпревара е такъв, че който се включи в нея — независимо на чия страна, — не знае дали ще доживее до вечерта. Затова наред с мисията ми да открия останалите пергаменти, имам още една важна задача — да оцелея. На всяка цена.

Което лишава живота от елементарна сигурност, но пък го обогатява до немай-къде с предизвикателства.

Докато блуждая в мислите си, съм пропуснал да забележа, че по някое време Кю е млъкнал и сега ме гледа търпеливо. Десетина минути по-рано търпението му щеше да ме учуди. Сега обаче виждам в него представител на екипа, чийто член съм и аз. Доколкото го познавам, Ди е събрал цвета на занаята, най-добрите от най-добрите. Десетки експерти, изобретатели, техници и агенти, с които никога няма да се запозная, за да им изкажа своята благодарност. Мога да кажа нещо хубаво единствено на човека пред мен, единствено сега.

За съжаление, това което хората от Баня спокойно биха могли да изрекат в подобен случай, тук ще прозвучи непристойно откровено. Един англичанин не може да си позволи да каже много.

— А какво стана с вашите дронове? — питам. — Разпалихте любопитството ми с тях, а нищо не казвате.

Лицето му разцъфва в радостна усмивка и аз се поздравявам на ум за вярното решение. Както и очаквах, Кю възприема възторга ми като комплимент.

Тук се налага да спестя част от информацията, защото при добри технологични възможности самата концепция на това чудо на миниатюризацията може да доведе почти безпроблемно до пълното му възпроизвеждане. Затова ще се огранича с техническите характеристики. Накратко казано, едно такова безпилотно самолетче дава възможност за ръчно или автоматично зрително проследяване на човек или наземно превозно средство при скорост до сто и двадесет мили в час в продължение на три часа.

— Ще разполагате с набор от три такива птички и по две дузини изцяло шпионски компютри с прилежащите комуникационни балони и изстрелващото устройство — завършва изложението си Кю.

Поздравявам го наум, че освен надувни играчки не ми предлага никакво устройство за взривяване, прогаряне с лазерен лъч или нещо подобно. Изглежда, че в шпионажа модата на тези приспособления е отминала.

Също като одевешното ми желание да вдигна във въздуха лабораторията заедно с шефа й.

Кю вдига микро самолетчето от масата и нежно, като че очаква то да се разпадне в ръцете му, прибира едно по едно четирите крила към корпуса. Комай напълно е забравил за моето присъствие.

И в този миг инженерното ми любопитство се пробужда.

— Вероятно минисамолетчето също излъчва силно компресирани инфопакети — съобщавам отправната точка на моите предположения.

Той вдига глава. Учудването на лицето му преминава от „Кой ме пита?“ през „Ама ти още ли си тук?“, за да се разтвори в радостния израз, който вероятно означава „Най-последно някой да ме попита нещо смислено!“

— Точно така, по осем УКВ пакета в секунда — отговаря изчерпателно Кю.

С което потвърждава догадката ми, че самолетчето се управлява от истински миникомпютър. Той трябва да е достатъчно бърз, за да превръща онлайн непрекъснатата постъпващата картина в серия от инфопакети, а това предполага високи възможности и на останалите компоненти. Любопитствам какъв е обемът на паметта. Отговорът надхвърля всичките ми очаквания.

— Петстотин и дванайсет гигабайта — казва скромно той и се захилва радостно като дете, когато аз се ококорвам. — Защо питате?

— Искан да разбера дали минисамолетът прави пълен запис на картината.

— Записва я за в случай, че по някаква причина предавателят не работи добре.

— Очаквах, че вашите птички ще се разпаднат също тъй бързо като компютрите — признавам аз, — но очевидно те не са изцяло органични.

— Органични са и се разпаднат — поправа ме Кю, — но при взривяването паметта се изхвърля настрана и остава незасегната от процеса на разлагането.

Интересно ми е как я откриват после, но този въпрос може да почака. По-важното е друго.

— Освен видео дроновете могат ли да правят и аудио запис?

— Техническа възможност има, обаче монтирането на микрофон ще доведе до известно ограничаване на дължината на полета заради увеличеното тегло.

— Колко означава „известно“?

Той вдига глава към тавана и присвива очи. Устните му започват беззвучно да шават.

— Около миля, най-много две — съобщава ми накрая резултата от своите пресмятания.

— Тогава ще ви бъда благодарен, ако монтирате и микрофон. Едни мои съседи казват: „Ако е гарга, да е рошава.“

Кю се ухилва широко.

— До утре ще ги имате рошави.

Мобилният ми телефон иззвънява. Докато го вдигам към ухото си, виждам, че Кю отново се връща към своето крилато творение.

— Джон, ела веднага при мен — прошепва гласът на Ди в ухото ми.

— Веднага, сър — отвърщам аз и като затварям телефона, се обръщам към шефа на техническата служба. — Благодаря за интересната лекция, Кю.

Той с мъка отлепя очи от своята механизирана птичка, за да ме погледне.

— Няма за какво, Джон. Само не забравяйте да отделите половин час за обучение, преди да заминете. Дроновете се управляват лесно, но има някои тънкости, които трябва да усвоите.

Интерлюдия

Брегът на Амударя

Изгриващият резен от слънцето надзърна от падината между двата пясъчни хълма, а сетне се притули зад по-високия. Момчето замижа — в очите му за миг блесна пълноводната Амударя, през която светилото беше прехвърлило огнената си диря. Ветрецът сякаш стихна, щурците замлъкнаха и уханието на пръснатите тук-там миниатюрни полянки от цветя и билки край пътя се сви нейде зад усещането за сигурност и уют, което лъхаше от очертаващия се под просенената бяла тъкан кльоцав гръб на дядо му. За известно време в околната пустиня се разнасяше само проскърцването на поклащащата се каручка и редките подвиквания на стареца към магарето.

После далечен гръм прекъсна съня от детството и Каландара се върна в настоящето или, казано с други думи, в очакване на нещо

неприятно. Огледа се, видя около себе си стените на укрепения дом и се отпусна. Зад отворения прозорец плискаха непокорните вълни на реката — уж някогашната, но няколкостотин мили по течението понагоре.

Единствената неприятност, която го споходи, беше мисълта, че старостта приближава. Все по-често сънят го издебваше за четвърт час в средата на деня и го напускаше също тъй внезапно, оставяйки след себе си краткотрайна слабост. Каландара знаеше какво означава тя — че времето му изтича и той няма дълго да се радва, че е постигнал най-голямата си цел. Ако изобщо успееше да я постигне.

Беше се примирил, че слугите на Злото няма да пълзят десетилетия наред в краката му като покорни роби, но мечтаеше да изпита в пълна мяра сладостта на неограничаваната от нищо власт. Макар за ден, но да живее като победител.

Той се усмихна на укротената си мечта и пак притвори клепачи. Там, в съня му, магарето пощипваше трева от голямата зелена туфа край реката, а дядо му забиваше клон след клон във водата на метър от брега. Докато забучи последния, поувехналите листа на първия вече се бяха изправили. До месец–два реката щеше да натрупа кал и пясък между новите върбички и да увеличи площта на нивата им с още триста квадратни фута. Така догодина щяха да допълнят оскъдния си зальк с още зеленчуци.

Момчето знаеше, че сега предстои най-хубавата част. Дядо му ще извади от кошницата хляб, буца сирене и четири-пет домата и след първите няколко залька ще подхване любимите истории на внука — за пророка Заратустра и за последния хорезъмски владетел Джалолидин Машуберди, който разгромил войските на самия Чингиз хан.

Не знаеше обаче, че съветските ръководители — прослойка тесногръди функционери без представа какво е това история, благородство, чест — са нанесли поредния си удар върху хилядолетната цивилизация на родната му страна. Първият беше нанесен още в детството на дядо му. За да създадат СССР, Ленин и Сталин откъснаха от снагата на Узбекистан десетки градове и територии и ги подариха на околните републики, чието номадско население нямаше поминък.

Вторият дойде в детството на баща му. Хрущов и Брежнев направиха всичко, за да превърнат цветущия Хорезъм в огромна

памучна плантация. Ала тъй като памукът беше ненаситен за вода, руснаците утроиха броя на хилядолетните напоителни канали, за да отведат до безкрайните плантации жителната влага на Амударя. Момчето не знаеше, че това е първата година, през която пустинята Казълкум ще пресуши до капка водите на реката и те не ще успеят да стигнат до Аралско море.

Не знаеше, че когато на следващата пролет отидат за пръв път на нивата, при вида на изсъхналите дръвчета и пръснатите тук-там локви — единствен спомен за пълноводната река — дядо му ще си отвори устата и няма да я затвори дори в съда. Че ще го признаят за виновен по пет члена от Наказателния кодекс и два месеца по-късно ще съобщят на синовете му да отидат в затвора, за да приберат тялото на стареца и да го погребат.

Каландара скръцна със зъби. Срамът от малодушието на баща му и чичо му, които не посмяха дори да възроптаят, не беше престанал да го задушават. Ала именно този срам му попречи да се превърне в тяхно подобие и го подтикна да напусне завинаги дома си при първата възможност.

И тя настъпи под формата на задължителната военна служба. Той се вкопчи в нея като в спасителна опора и впрегна всичката си енергия и воля, за да изпъкне сред всеобщата сива маса. Не се щадеше, не щадеше и другите, а в съветската казарма това беше най-добрата препоръка. Предложиха му да влезе в офицерска школа и да остане в армията.

От този момент нататък всичко взе да се променя като в магически калейдоскоп. Всяка спънка и всеки неуспех се превръщаха в нов шанс и победа.

Службата на онзи остров, която всеки друг би приел като незаслужено наказание, го запозна с такива лостове за влияние над човешката природа, които един по-слаб мъж не би и помислил да използва. Отвлечане, шантаж и мъчения — този съвършен коктейл беше вкарал в ръцете му физическия виновник за смъртта на Малик и за изчезването на съдбоносните пергаменти. Каландара очакваше в близките дни Парвез да дойде от Кабул и да му съобщи името на истинския организатор и къде се намира сега ръкописът.

След това — все тъй педантично, както досега, — щеше да подготви всичко за големия си удар. Най-напред щеше да отмъсти на

руските военни, заради чиито смъртоносни щамове си беше забранил да се жени и да има собствени синове. Примамиха го на онзи остров с щедри обещания. За опасността да му се родят изроди, а не нормални деца, му съобщиха едва когато сдаде багажа си, за да замине за Афганистан като политически заместник-командир на специална военна част.

Така руснаците заеха първо място сред онези, на които имаше да отмъщава.

Ди не прекъсва разговора си по телефона, а гостоприемно протяга ръка: „Избери си място.“ Сядам на един от столовете около дългата маса, чиято тясна страна е опряна в средата на бюрото му, и обхождам бавно с поглед лондонския му кабинет.

В сравнение с брадфордския този изглежда аскетично суров и скучен. Онзи е на човека, този — на заемания от него пост. Единствената вещ, която носи отпечатъка на собственика си, е окачената на стената сабя. Изящната стоманена дантела на ефеса ѝ би създавала усещане за парадна показност, ако явно получената в бой вдлъбнатина от лявата страна на острието не навяваше мисли за смъртоносна ефективност. Вероятно Ди не е единственият в рода си, който се отличава с подобни качества.

С две кратки „Не“-та и едно „Доскоро“ той приключва разговора и без да губи темпо, казва:

— Джон, легендите на целия екип са уточнени и всички необходими документи са готови. Датата на вашето заминаване зависи само от един физиологичен показател. Колко бързо ти расте брадата?

Въпросът не ме радва. Очевидно ролята на гладко обръснатия супер шпионин отново ще бъде запазена за някой друг. Тъй като не зная каква ще е желаната дължина на обрастването, предпазливо отговарям:

— Два дни, за да изглеждам приятно небрежен; седмица, за да заприличам на латиноамерикански партизанин; две седмици, за да вляза в образа на не особено богат афганистанец; месец — за талибан. Какъв точно желаете да бъда, сър?

Ди се обляга назад.

— За нас ти ще бъдеш най-важният член на екипа на професор Селин. За всички други — най-незабележимият. Казваш се Джалил Ахмад Нур и си пакистанец с британски паспорт. Легендата ти е съставена така, че да имаш максимална свобода на действията и да предизвикваш най-малко подозрения. Ти си шофьор на дилър на автомобилни резервни части, чието седалище е в Кабул, но той непрекъснато пътува по работа из цяла Средна Азия... Смущава ли те нещо, Джон?

— Кю е поставил своите надувни компютри в опаковки на твърде луксозна фирма за бельо, сър. Не мисля, че обикновен шофьор би си купувал нейните изделия с дузини. Предпочитам продукцията на някой не толкова известен производител.

Той придърпва към себе си настолния бележник-календар и записва две-три думи.

— Моля за извинение, Джон. Пропускът е и мой. Ще го оправим. Нещо друго?

— Не, сър.

Той продължава по навика си точно оттам, докъдето е стигнал:

— По препоръка на нашето посолство професор Селин го избра за гид, домакин и преводач на експедицията. Мисля, че се познавате от студентските години — Базъл Хензлоу. Имаш ли някакви въпроси?

Въпроси имам, но преди да си отворя устата, е добре да подреда спомените, свързани с някогашния ми състудент. Навремето Базъл се влюби в красива пакистанка — как ли й беше името? — и с това наруши много важна забрана. Едно от нещата, които първокурсникът в Брадфордския университет научава, е, че трябва да бъдеш много предпазлив с пакистанките. Всички те имат неизвестен, но минимум двуцифрен брой братя и братовчеди, така че ако минеш известна граница, става почти невъзможно да дадеш заден ход...

Накратко казано, три месеца след началния остър пристъп на влюбеност Базъл се ожени, което предопредели обратата в бъдещата му кариера, защото той влезе във фамилията бизнес на своя тъст. Съмнявам се обаче, че с годините тъстът му е станал толкова известен, че да се ползва с препоръките на британското посолство в Кабул.

Ето защо е логично връзката между моя някогашен състудент и Сикрет сървис да не е чрез посолството и да не е от вчера. Като се вземат предвид и възможностите, които му открива официалният

бизнес, се налага изводът, че мистър Хензлоу играе ролята на къртица на МИБ в мюсюлманските държави от Средна Азия от години. Това прави положението ми доста деликатно, защото хората, които живеят постоянно на терена, понякога проявяват странна ревност към новодошлите. Вероятно виждат в тях потенциални съперници.

— Можете ли да ми опишете командната верига в експедицията, сър?

— Тази част от командната верига, която те засяга пряко, е съвсем къса. На практика ти си подчинен единствено на Базъл Хензлоу, който е твой работодател. Той на свой ред приема нареждания от ръководителя на експедицията професор Селин или, както ти ще го наричаш в своите доклади, Професора. На теория, разбира се, вторият човек в експедицията е другият професор — Атанас Добрев или Чужденеца, но той няма ръководни функции и може да поиска нещо от Хензлоу само чрез Професора. Между другото, кодовото име на Хензлоу е Главконит.

Аз се намръщвам. Главконитът е слоест зеленикав минерал, разновидност на слюдата, което в случая звучи много странно. Кодовите имена, които Ди подбира, обикновено имат втори, скрит смисъл, а Главконит не ми навява каквито и да било асоциации. Може би защото образува значеща двойка с друго име, което аз още не зная.

— Не чух моето собствено кодово име, сър.

Той се усмихва.

— Какво би казал за Адамант, Джон?

В сравнение с Главконит Адамант (диамант) не е някое обикновено име, а суперлатив и изобщо не се вписва в така описаната субординация. Само в очите на невежите, блясъкът на слюдата може да засенчи твърдостта на диаманта. Тук има скрито противоречие, което не ми се нрави. От една страна, подборът на имената подкрепя думите на Ди, че аз съм най-важният член на екипа, а от друга, легендата ми е да бъда подчинен на Базъл Хензлоу. Кой на кого ще дава заповеди? Противоречието трябва да се изясни веднага, защото в критична ситуация може да провали всичко.

— При какви условия мога да променя посоката на командната верига, сър?

Очите му проблясват за миг.

— Какъв би бил твоят личен избор?

Сега не е подходящ момент да бъда скромнен.

— Да мога да го сторя в мига, в който преценя, че е необходимо. Той кимва утвърдително.

— Правилно, Джон, но те съветвам за нищо на света да не избързваш, защото този акт ще разруши прикритието ти. Официалната задача на Селин и Добрев е да издирят и други откъси от онази прото-„Илиада“, на която Остриетата са се натъкнали в Мазари Шариф. Това обаче почти сигурно ще си остане само пожелание, опит Да спечелим от лотарията, като си купим билет. Затова пък ти ще разполагаш всеки миг с две ходещи енциклопедии за древния свят. А най-важната им функция, за която те не подозират, е да служат като димна завеса, зад която действаш ти. Базъл също би следвало да те смята и да се държи с теб като с подчинен — до мига, в който се наложи ти да поемеш контрола.

За пореден път се убеждавам, че при Ди всички действия, мимики и думи са съвършено премислени. Тъй като в Афганистан понякога секунди делят живота от смъртта, прехвърлянето на властта от Базъл към мен трябва да е мигновено, като с магическо заклинание.

— А как да го поема, сър?

— С една дума, Джон. Трябва само да му кажеш кодовото си име.

Това вече ме удовлетворява. Остава последният въпрос, който, разбира се, съвсем не е най-маловажен.

— Сър, нишките, по които мога да тръгна, са много малко. Има ли още нещо, което мога да използвам?

Той обръща листа на бюрото и го побутва към мен.

— Вчера един научен институт ни изпрати това тълкувание на знаците, изписани върху керамичната плочка, която ти показах в петък. Същата, която Остриетата са взели заедно с пергаментите в Мазари Шариф. Между плочката и пергаментите няма пряка връзка, защото тя е поне с три хилядолетия по-стара от тях, но пък в нея се говори за някакъв триединен тракийски бог. На мен лично ми се струва, че това е някакво ранно предусещане за християнството.

Очите ми пробягват по снимката и етапите на нейната компютърна обработка, а сетне се насочват към превода и поясненията към него.

(1) *Три-един Бог (Троица или трима богове) обхващащ (живеещ в) Тракия.*

(2) *Свидетелствам пред Истината, че аз давам приношения на Великия Син на Бога.*

(3) *Аз възхвалявам Великия Бог.*

(4) *Божият храм е велика крепост и тайно защитено убежище.*

Ако се транспонира на съвременен език, горният текст ще звучи приблизително така:

О, триединни Боже на Тракийската земя, заклевам се в Истината да ти поднасям всички полагаеми се жертвоприношения, о Велики Сине на Бога.

И само на теб ще се моля и теб ще възхвалявам, о, мой Боже (защото ти си) велик!

На теб, който сега си в твоя храм (аз се моля, чуй ме) спаси ме и ме защити (от всяко зло)!^[1]

На пръв поглед смисълът е ясен, но самата плочка ми напомня смътно за нещо, видяно през последните дни. Какво ли беше? За съжаление, не мога да си спомня.

— Мога ли да задържа този лист? Боя се, че засега надхвърля границите на моята компетентност.

— Надявам се да не е задълго, Джон. Вземи го.

Изглежда, че и двамата разчитаме на срещата ми с Атанас Добрев.

*Интерлюдия
Някъде в Европа*

До Бр.С.М.
Суверенен Върховен Командир

„Брате,

Страхувам се, че изказаното в твоето писмо предположение относно същността на въпросната информация е вярно. Опасността тя да попадне в ръцете на бездуховни хора е голяма, но от друга страна, това ни изправя пред голямо предизвикателство. Ако успеем да се възползваме по най-добрия начин от представилата ни се възможност, ние ще получим мощен инструмент за одухотворяване на голяма част от досега бездуховното профанно общество.

Получихме потвърждаваща се от два независими източника информация, че в най-скоро време британските тайни служби ще изпратят малък екип (експедиция?) на мястото, където се е провела споменатата операция. Засега в екипа влизат Джеймз Селин — професор по древни източни култури, и Атанас Добрев — професор по палеобългаристика. Останалите членове още не са определени.

Имаме сведения само за проф. Д.С. Преди пет години наш брат е сондирал неговото мнение по повод евентуалното приемане на професора в нашите редици. Проф. Д.С. се е изказал твърде недоброжелателно за Братството и е дал да се разбере, че предпочита да остане на досегашното си профанно ниво.

Ако имате нужда от логистична и техническа подкрепа за проследяване на действията и евентуалните находки на въпросния екип, не се колебайте да ни информирате. В редовете на мироопазващите войски има няколко членове на други ложи, които със сигурност биха могли да са ни от полза. Разбира се, най-добре би било, ако успеем да ги изпреварим и някой наш брат с подходящи знания и занятие замине незабавно за Балх и Мазари Шариф.

Бр.М.Т.
Суверенен Върховен Командир“

До тези, за които може да се отнася
„Братя,

Наскоро са били открити няколко важни пергамента. По всичко личи, че те са част от обширен текст, в който е закодирано древно знание с изключителна стойност.

За съжаление, тези документи са попаднали в ръцете на мощна профанна организация, чийто характер и възможности поне засега изключват вероятността документите да бъдат иззети или копирани, за да послужат за постигането на по-възвишени цели. И което е по-лошо — организацията, която сега ги притежава, подготвя експедиция за издирване на останалата част от текста.

Трябва да предотвратим възможността въпросните знания да бъдат използвани в ущърб на Свободните зидари, защото това може да направи невъзможно реализирането на Великите ни цели. Проблемът е, че документите са били открити в Афганистан, където няма редовно действаща ложа, а само неколцина временно пребиваващи членове от други ложи. Те обаче са възпрепятствани да действат, тъй като заемат такива постове в мироопазващите сили, че всичките им действия се следят от твърде много очи.

Затова призовавам всеки, който има възможност да се включи в спешното издирване на документите, да се обърне за повече информация към брат С.М., Върховен суверенен командир.

Бр.М.Т.
Върховен суверенен командир“

[1] Тъй като изображението почти изцяло съответства на т.нар. „Плочка от Градешница“, цитирам превода, който изследователят Стефан Гайд, разчел тракийското писмо, е направил на текста на въпросната плочка. — Бел.прев. ↑

ГЛАВА 9

БИЖУТА И РЪЧНИ ИЗДЕЛИЯ

1-2 септември Кабул, Афганистан

Вятърът е превърнал малкия Юниън Джак^[1] на предния капак на джипа в лудо плющящо неясно петно. Въпреки това гледката ме изпълва със странна гордост. За пръв път в моя тридесет и пет годишен живот съм в ролята на официален гост на британско посолство.

Фактът, че за изпълнител на ролята се води не Джон Кей, а британският гражданин Джалил Ахмад Нур, не ме смущава, а по-скоро ме радва. Част от моята сигурност зависи от това дори посланикът и неговите хора да ме мислят за друг — та ако ще и статутът на този друг да е по-нисък.

В пълен синхрон с мислите ми мистър Смитсън — човекът, който ме посрещна на летището, за да ме прекара през съкратената ВИП-процедура, вероятно втори помощник на третия секретар — става още по-мрачен и сякаш глътва бастун. Познавам този вид хора. Едва ли е щастлив, че в момента е шофьор на някакъв натурализиран поданик на Нейно Величество. Още повече, че по обяд е бил на услугите и на двама професори, единият от които дори не е англичанин. После съзирам препятствието пред нас и разбирам: той също играе роля и я играе добре.

Наближаваме уличен контролен пункт. На вътрешната лента е паркиран масленозелен пикап „Форд“. Под тентата в задната му част е монтирана картечница, върху която е опрял десница униформен юнак с леко налудничав поглед. До пикапа стои друг военен, който изпитателно се вглежда в пътниците и колите. Щом съзира знаменцето и каменното лице на моя шофьор, той се изпъва и вдига ръка към челото си. Козируването ловко преминава в светкавично движение, с което военният сграбчва фуражката си частица от секундата преди поредния порив.

Прашната буря ни връхлита, когато до „Масуд Съркъл“ остава съвсем малко. Автомобилната колона пред нас почти престава да се

движи. Бурята хвърля мръсния си плащ върху паметника на площада и го скрива от очите ни, а сетне се опитва да открадне нашия джип. Той обаче е брониран и доста тежък, така че отказва да бъде вдигнат във въздуха.

С много лашкане и чести спирания отминаваме площада и за десетина минути допълзваме до „Пуцунистан Съркъл“. Тежката метална порта на хотел „Сирина“ се отваря и джипът влиза вътре. Един охранител мушва за миг огледало на дълъг прът под шасито, с което претупва процедурата по огледа, и ние се отправяме към следващия проверочен пункт. Последната проверка е в кабина с метални врати, където влизам сам, за да ме сканират заедно с пътната ми чанта. Когато най-после се озовавам във фойето, имам усещането, че съм влязъл в рая.

* * *

В Кабул основната характеристика на рая не е тишината, спокойствието или луксът, а сигурността. И тъй като няма друга сигурност извън тая, за която сам си се погрижил, след вечеря оглеждам стаята педа по педа.

Повод за това ми дава констатацията, че докато съм бил в ресторанта на хотела, някой е преровил чантата ми. Направил го е доста професионално, защото всички пакети и торбички са по местата си и дори ъглите им са ориентирани по начина, по който съм ги оставил. Само спихнатото целофаново пакетче с хартиени носни кърпички, което специално надух, преди да го поставя най-отгоре, подсказва, че първото впечатление лъже.

За мен проверката е добре дошла, защото в чантата ми няма нищо съмнително или нередно. Зная, че в очите на тези, които са я разпоредили, тя ще бъде своеобразна атестация, че макар и да е британски гражданин, във всяко друго отношение Джалил Ахмад Нур е най-обикновен и безобиден мюсюлманин.

Привършвам огледа с голямо задоволство. Първо, прозорците гледат към вътрешния двор на хотела, където далеч не всеки може да припари, и второ, от вътрешната страна те са облепени с противозвръшно фолио, което при евентуален терористичен акт отвън

пречи на стъклото да се разхвърчи из стаята под формата на стотици режещи шрапнели. И тъй като едва ли някой би рискувал да инсталира в най-добре охранявания хотел в града подслушвателни устройства заради малочислена археологическа експедиция, временно се успокоявам.

До утре сутрин, когато ще направя последна проверка на една далеч по-ключова част от сигурността — дали въпреки продължителното ми отсъствие от страната все още мога да мина за местен жител.

Часовата разлика взема своето. Когато се събуждам, слънцето вече се е издигнало доста нависоко и огрява част от градината, с която хотел „Сирина“ се гордее. И с основание — листата на всяко дърво и храст в нея отричат със свежестта си приближаващата есен и вчерашната прашна буря. Дали не са ги бърсали едно по едно?

След закуска прибирам всичките си вещи в чантата и уреждам сметката на рецепцията. След няколко минути едно миришещо на непрана вълна такси ме оставя на 15-а улица в дипломатическия квартал „Вазир Акбар Хан“. Преди да вляза в Британското посолство, хвърлям поглед към грамадата отсреща, над която се вее друго познато знаме — българското. Поглеждам вратата, сякаш отвътре ще излезе четвъртият член на смесената GB-BG експедиция. Разбира се, нищо подобно не се случва. Животът ми в Баня ме е научил, че българските институции свято спазват почивните дни.

Един войник ме съпровожда от пропуска до основната сграда, за да ме заведе в кабинета на втория помощник на третия секретар. Ако се съди по размерите и неотстранимата миризма на стерилна чистота, преди да бъде издигнато в ранг на кабинет, помещението вероятно е било килер, където чистачките на посолството са държали прахосмукачка и миещи препарати. Сега вътре е вкарано несъразмерно голямо бюро, зад което на един въртящ се офис стол заварвам затъкнат мистър Смитсън.

Той става и церемониално ми подава ръка.

— Добре дошъл, мистър Нур. Моля, седнете.

Двамата се осведомяваме взаимно, че днес времето е хубаво, след което той припряно оставя на бюрото откъм моята страна

невзрачна дървена кутия.

— Това пристигна с дипломатическата поща. Моля да проверите дали всичко е наред и да се подпишете, че сте го получили.

Смъквам кутията на коленете си и изваждам едно ключе от джоба на панталоните си. Пъхвам го в единствения видим отвор и го завъртам. Ключалката изщраква, ала кутията отказва да се отвори. Плъзвам по нея пръсти и установявам, че отстрани се е появил малък процеп от леко повдигнато капаче. Под капачето се крие втора ключалка — този път под формата на седем въртящи се цилиндърчета с букви.

Това е малка изненада, тъй като Ди изобщо не отвори дума за парола. Освен ако моето кодово название в тази мисия не се приема по подразбиране за парола.

Нагласям комбинацията ADAMANT и кутията се отваря. Вътре в гнезда от пух или по-скоро материя, мека като пух, лежат в очакване на моите команди трите птички на Кю. Затварям кутията, нагласям шифровата ключалка на седем „А“ и вдигам очи към откровено скучаещия мистър Смитсън.

— Всичко е наред.

— Тогава, ако обичате, подпишете разписката — той плъзва по бюрото лист и химикалка.

„Долуподписаният Джалил Нур удостоверявам, че получих комплект инструменти в пълна изправност.“

Човек дори и да е шпионин, не може да избяга от вездесъщата британска бюрокрация. Донякъде ме успокоява само мисълта, че Ди също е станал нейна жертва.

И в тоя миг получавам просветление. Ди не е жертва, той е гений! Защото да се възползваш от бюрократичния манталитет е идея, до която не можеш да стигнеш без малко гениалност.

Какво ли си мисли в този миг за мен мистър Смитсън? Какво друго, освен че някой неизвестен лондонски шеф е провалил уикенда му заради един досадник, който е най-сериозният му конкурент за титлата „последна дупка на кавала“? А щом вторият помощник на

третия секретар намира въпросния индивид за нетърпим досадник, то никоой друг не би си губил времето дори да го погледне.

Или казано с по-други думи, Ди ме е загърнал грижливо с плаща на незабележимостта, осигурявайки ме срещу всяка възможна утечка на информация.

Защото утечката на информация е факт. В противен случай водачът на групата командоси при операцията в Мазари Шариф не би бил отвлечен. Погледнато от моята камбанария, това означава, че засега най-добрата ми защита е да продължавам да бъда все тъй досаден и незабележим.

Подавам обратно разписката и химикалката на мистър Смитсън. Той прибира ценния ми подпис в тънка папка и красноречиво скача от въртящия се стол.

— Елате да ви запозная с вашия работодател.

Прибирам невзрачната кутия в пътната си чанта, пъхвам ключето в джоба си и тръгвам подир него.

След два завоя и четири врати се озоваваме в малка приемна с ниска масичка и четири фотьойла около нея. От този, който е с гръб към нас, се надига мъж на неопределена възраст, за да се включи в церемонията по запознаването.

— Мистър Хензлоу, запознайте се с мистър Нур. Мистър Нур — мистър Хензлоу.

Зениците на мистър Хензлоу почти незабележимо се разширяват и той енергично разтърсва ръката ми. Отвърщам му не по-малко ентузиазирано, надявайки се шокът от видяното да не се е изписал на лицето ми. Колко е остарял!

— Господа — обажда се отстрани човекът от посолството, — надявам се вашата експедиция да се увенчае с успех. Ако се нуждаете от съдействие за нещо, не се колебайте да се свържете с мен.

Поемам визитната му картичка с известно неудобство, защото не мога да му върна жеста. След половин час ще вляза в ролята на личен шофьор на мистър Хензлоу, а в Афганистан хората от тази прослойка рядко разполагат със собствени визитки. Докато разшифровам четирите съкращения пред неговото име, вторият помощник на третия секретар успява с една фраза да демонстрира загриженост за нашата безопасност, решимост да сложи край на визитата ни и недоволство, че сме провалили скъпоценния му уикенд:

— И, моля, имайте предвид, че не всички в тая страна са благосклонно настроени към чужденците. Наскоро талибаните отвлякоха не кого да е, а офицер от САС.

Жалко, че нямам ранга на Ди, за да се обадя лично на Негово превъзходителство британския посланик и да изразя възхищението си от блестящите комуникативни способности на неговия подчинен.

Интерлюдия

Южният бряг на Амударя

Каландара хапеше устни. Още преди три дни нетърпението му премина в раздражение, после в гняв срещу самия себе си и накрая в решимост този път да накаже жестоко некадърните си подчинени. Как така се осмеляваха да се бавят!

— Влез! — изръмжа той, когато на вратата се почука. Слугата, който влезе, долови настроението му още от прага и побърза да каже с бодър глас:

— Господарю, Парвез ага е тръгнал насам от Кабул.

За миг тази вест охлади гнева му както кофа студена вода — шепа разпалени въглени. После от незагасената вар лумна ново пламъче.

— Кога? — изляя Каландара.

Слугата потърси защита в преувеличението:

— Преди час и половина.

Всъщност току-що беше научил, че Парвез е потеглил преди двайсет минути.

— А защо чувам това чак сега? Кой се обади?

— Карим, господарю.

Каландара кимна и отпрати помощника си с жест, с който се пъди досадна муха. Сигурно Карим е успял, щом се е осмелил да му звънне. Но защо не е звъннал самият Парвез? Да не би от страх да му каже? Каландара скръцна със зъби. В най-добрия случай щяха да минат поне осем часа, преди да научи вестта.

Ако можеше да отмени собствените си нареждания, без да рискува всичко, щеше да го стори веднага. Каландара обаче се учеше от чуждите грешки. Жестоката смърт на чеченския генерал Дудаев беше ясен знак, че не бива дори да се доближава до мобилен телефон.

Нападението срещу резиденцията на Осама бин Ладен пък му показва, че пълното въздържание от електронни комуникации с външния свят може да бъде не по-малко опасно.

Но зад всичко това Каландара съзираше клопка. При всеки разговор по телефона или в Интернет човек оставя свои гласови отпечатащи в бездънните бази от данни на големите разузнавателни управления. Затова той беше превърнал тази клопка в свое прикритие. Всички важни сведения стигаха до него не като поредица електронни импулси, а чрез вестноосци, които му ги съобщаваха на четири очи.

Да, Парвез беше тръгнал насам, но каква вест носеше? Дали Карим е успял да пречупи проклетия британски командос? Дали ще успее да си върне ръкописа, преди враговете да са открили тайната му?

Това го подсети за смъртта на Малик, ала този път Каландара не усети болка. Горчивината беше изтляла в пепелта на всекидневните грижи и се бе утаила в душата му като кристалче концентрирана змийска отрова.

Той поклати глава. Добрите стратегии и бизнесмени — а Каландара беше и двете — са по-чувствителни към финансови, отколкото към емоционални загуби. За двадесет години нелегалният му бизнес се бе превърнал в тайна империя — може би вторият най-дълготраен резултат от прощалната агресия на Съветския съюз.

Афганистан заплати нахлуването на Червената армия със смъртта на три милиона мирни граждани и слабо въоръжени муджахидини. От своя страна, Кремъл съобщи официално само за петнадесет хиляди паднали в битка войници и петдесет хиляди ранени и осакатени. Когато обаче оттегли войските си, у дома се завърнаха двойно повече косвени жертви, заедно с които в СССР нахлу епидемия от наркомания. Каландара се възползва от своя чин и медала, който беше получил за раняването си, и оглави един от най-големите наркоканални.

Спечеленото за две десетилетия богатство постепенно превърна младежката му идея за справедлива мъст в жажда за власт — толкова по-силна, защото се налагаше да я крие. Сега щеше да съкрати мъчителното очакване, като за втори път тази седмица слезе в подземие, за да огледа взетите предпазни мерки.

Каландара не знаеше, че прекаленото внимание към пътищата и средствата за бягство при провал е част от синдрома, покосил повечето

освободителни движения през двадесети век. Когато победата се забави твърде много, представата за героична съпротива и смърт става по-приемлива от нея.

Сбогуваме се с мистър Смитсън и влизаме в лъскавия „Ленд Роувър Дифендър“ на Базъл Хензлоу. Излизаме от дипломатическия квартал и се насочваме на югозапад. Пътуваме в пълно мълчание. Дали и аз съм се променил толкова, че Базъл не може да ме познае, или ми дава знак, че е по-добре да не говорим в микробуса?

След броени минути спираме пред двуетажна сграда някъде между „Бабур Гардънс“ и „Флауър стрийт“. Гаражната врата се вдига нагоре и ние паркираме в спретнат гараж, който очевидно има врата и от другата страна. Намятам през рамо ремъка на пътната чанта и поглеждам очаквателно Базъл.

— След мен — казва той и ме повежда по вътрешна стълба, която свършва пред блиндираната врата на горния етаж. Докато домакинът отключва четирите ключалки, аз се оглеждам за втора охранителна камера. Не я откривам, което означава, че въпреки четирите ключалки жилището не е изложено на особена заплаха.

Холът е обзаведен с източна разточителност и пъстрота. Диваните се губят под камари от възглавници, а пред прозорците висят най-сладникавите пердета от тук до Мумбай. Вероятно това е дело на красивата пакистанка, ако разбира се, тя все още е така красива.

Докато оглеждам мебелировката, чувам зад гърба си гласа на Базъл:

— Хайде да бъдем приятели и да общуваме.

Преди да избухнем в смях, успяваме повторно да си стиснем ръцете. Изразите „Хайде да бъдем приятели и да общуваме“ и „Само не бъркайте“ бяха запазена марка на един от нашите професори в Брадфорд. Споменът за най-чаровния ни преподавател — нисък, оплешивяващ и много ентузиазизиран — и до днес е един от най-свежите символи на студентските ни години.

В следващия момент Базъл ме поглежда право в очите и казва с хладен глас:

— Само не бъркай кой от нас е шефът!

За миг наистина се обърквам: дали Базъл продължава шегата, или ме предупреждава, че няма да позволи старото приятелство и общите спомени да изместят субординацията?

Изглежда объркването се е изписало на лицето ми, защото той се размива така, че чак отмята глава и притваря очи. Прихванал е този жест я от жена си, я от местните, но той някак си му пасва, защото го прави да изглежда непосредствен и по-уязвим. Ако се съди по едва доловимата нотка на фалш в смеха му, животът тук го е променил не на шега.

Проблемът е в това, че аз не съм сигурен от коя страна идва фалшът и неискреността — от неговия глас или от моя слух. Дали съзнанието, че единствен аз зная какво е планирал Ди с нашите легенди, не ме изпълва с подозрение към другите? Идеята Базъл да играе ролята на водач и снабдител на експедицията, а аз — на наскоро нает от него местен шофьор и момче за всичко, на пръв поглед е безупречна.

От гледна точка на страничния наблюдател шефовете на експедицията и съответно хората, които могат да бъдат заподозрени в двойна игра и по-интелигентни действия, са учените. В сравнение с тях Базъл Хензлоу изглежда не съвсем маловажна, но относително безинтересна фигура. Да не говорим пък за Джалил Ахмад НУР.

Питате кой беше той ли? Оня шофьор със смешния кандахарски акцент... А-а-а, така ли се казва? Виждал съм го, разбира се, но ако го срещна на улицата, няма да го позная...

Така вашият предан Джон Кей ще се ползва от сигурната защита на своята привидна незначителност. За сигурността обаче навсякъде се плаща скъпо — дори, ако щете, с това, че никъде по света учените не се чувстват задължени да известяват шофьорите за своите находки. Което означава, че моята привидна незначителност влече след себе си съвсем реална неосведоменост.

Един от начините да си осигуря по-добра информираност изисква да възстановя някогашните си отношения с Базъл — е, доколкото нашите легенди го позволяват. А затова е необходимо да отстраня всякакви съмнения, че ще претендирам за служебно старшинство:

— Един охранител никога не забравя кой е шефът, мистър Хензлоу.

Гласът ми прозвучава толкова смирено, че моят състудент разтваря очи: „Какво ли е станало с онзи Джон Кей, когото навремето познавах?“

— Защо охранител, Джон? Останах с впечатлението, че ще работим заедно.

Все пак старото приятелство не се забравя лесно. Базъл явно изпитва известно неудобство.

— Е, никой от нас двамата няма да свири първа цигулка, но все пак сме на различни равнища. В Компанията сметнаха, че прекалено дълго съм бил вън от играта, и за да ме вкарат отново в нея, като за начало ми възложиха да охранявам професорите. Теб — също, макар и не в такава степен.

Той свива вежди и на челото му се появяват две отвесни бръчки.

— Че от какво толкова има да ги пазиш в Мазари Шариф? Там е доста по-спокойно, отколкото в Кабул.

Ако сега му разкрия част от информацията, с която разполагам, той по-късно, без да съзнава, ще ми отвърне по същия начин.

— Доколкото разбрах, те ще се опитат да издирят някакви древни ръкописи. Само че не в библиотеката на Университета на Мазари Шариф, а от местните иманяри. Моята задача е, ако те успеят, да не допусна ръкописите да попаднат в чужди ръце, защото можело да се стигне до голям международен скандал.

За хората от нашия бранш думите „международен скандал“ са нещо като кодов сигнал „Не питай повече!“ и слагат край на всякакви спекулации по темата. Базъл обаче не е вчерашен и следващият му въпрос доказва, че въпреки мълвата Ди го е привлякъл в Компанията не заради това, че преди четиристотин години двама техни прадеди са имали общ бизнес.

— Да не би да става дума за онази история в Балх?

Тъй като Базъл не е в течение на моя разговор с Ди, единствената връзка, която той може да направи между Балх и нашата експедиция, е чрез името на българския участник в нея. Атанас Добрев на два пъти е бил в Североизточен Афганистан, макар и по съвсем различна причина — да търси доказателства, че прабългарите са тръгнали към Европа именно от този район.

Браво, Базъл, добре си подготвил домашното си, въпреки че ако питат мен, ти не би следвало да знаеш за акцията на Остриетата.

Всъщност защо да не би следвало? Та ти си агент на Нейно Величество и основното ти работно задължение е да събираш информация, която по принцип не е предназначена за твоите очи.

Моят опит пък в момента ми говори, че е по-добре да се отклоня от пряк отговор и да прехвърля разговора към по-лични теми. Спомените от студентските години естествено ме връщат към мисълта за пакистанката с многото братовчеди. Разбира се, от онзи разговор с Ди измина много време, така че аз издирих в паметта си нейното име.

Свивам уклончиво рамене и се оглеждам.

— В твоя хол всичко говори за присъствието на Асия, само нея я няма.

Той не може да избегне скрития въпрос и лаконично отговаря:

— Отиде с момичетата на гости.

— Момичетата?

— Имаме три. Голямата е на десет и половина, а близначките — на осем.

В гласа му се прокрадва гордост, която може би се дължи на факта, че в Азия семейството е в много по-голяма степен крепост за мъжа, отколкото в Англия.

— Поздравления. Не знаех, че имаш толкова деца.

Той кимва, с което затваря семейната тема. Толкова по-добре, защото предпочитам да получа компетентно мнение накъде върви страната.

— Какво е настроението в страната?

— Хората са напрегнати. Никой не знае какво ще стане, след като чуждите войски се изтеглят. Последните години талибаните смениха тактиката си. Разрешиха кървавите атентати по пазарища и автобусни спирки и взеха да си подбират мишени сред висшите държавни и полицейски служители. Нападенията започнаха да им носят популярност и мнението на хората бавно се променя в тяхна полза.

Напълно го разбирам. Предишните атентати, оцветени с кръвта на невинни граждани, са започнали да избледняват в съзнанието на хората, защото властниците и богатите са мразени в целия Трети свят. В Афганистан обаче тази омраза взема чудовищни размери, защото и едните, и другите са смятани за корумпирани предатели. Вероятно мнозина вече са започнали да се надяват, че ако отново вземат властта, талибаните ще установят някакво подобие на

справедливост и — най-важното — ще прогонят всички чужденци от страната. Историята на Афганистан е изтъкана от чужди нашествия и за местните думата „чужденец“ почти винаги е синоним на „враг“.

— Да не би да имаш предвид брата на президента Карзай, дето го уби собственият му телохранител?

Базъл прави гримаса и накланя глава встрани.

— По същата схема убиха много хора. Ахмад Уали Карзай може и да е най-известната жертва, но далеч не е единствената. Талибаните откриха своя списък с командващия граничната полиция Хаджи Ака и полицейския командир на Северен Афганистан генерал Мохамад Дауд. Тогава обаче властите измислиха някакви истории за преобличане в полицейски униформи и проникване на външни хора. След убийството на Ахмад Карзай разбраха, че талибаните имат доста убедителни аргументи, с които привличат хората на своя страна. „Преди пет години той не е бил талибан, спечелили са го съвсем наскоро“ — каза президентът за самоубиеца бомбаджия, който уби генерал Дауд.

— Брат му наистина ли беше толкова корумпиран, колкото твърдяха нашите медии?

— Тук се носеха много слухове, но нищо не се потвърди. Мисля, че на смъртта му най-много се зарадваха американците. Повечето местни твърдят, че бил щедър и винаги готов да помогне на бедните. Кое то, разбира се, не означава, че не е направил парите си от уреждане на сделки и покровителство над наркотрафика.

Коментарът му ме радва, защото Базъл си е останал все тъй обективен и мога да разчитам на неговите анализи. Колкото повече узная за обстановката в страната и по-конкретно в провинция Балх, толкова по-малък шанс има някой да се досети, че съм чужденец.

А после ще тръгна по следата, която вторият помощник на третия секретар ми подхвърли, без да съзнава.

*Интерлюдия
Някъде в Европа*

До Бр.М.Т.
Брате,

Към мен се обърна за сведения по интересуващия ни въпрос брат Х.Х. Негов близък, който е специалист по индийско и индонезийско изкуство, в момента е на обиколка в интересуващия ни регион. Той е съгласен да промени обичайния си маршрут, за да предприеме самостоятелно издирване за наша сметка.

Бр.С.М.

Върховен суверенен командир

Половин час по-късно Базъл отваря вратата в другия край на гаража и пропуска покрай себе си висок и жилав афганец с широки бели панталони и роба, бозов елек и сплескана чалма на ситни бели и сини квадратчета. Когато афганецът излиза, Базъл строго казва:

— Джалил, утре сутринта да си тук в шест!

— Разбира се, мистър.

Наоколо може никого да няма, но вече съм влязъл не само в дрехите, но и в кожата на негов подчинен, така че не бива дори да се замислям защо съм му притрябвал толкова рано. Чак по средата на тесния проход между глухите стени на съседните сгради се сещам, че като добър стопанин Базъл сигурно иска да посвикна с колата му, преди да потеглим към Балх.

Другият въпрос, който ме занимава в момента — защо Базъл си е купил кола, която явно надвишава възможностите на един обикновен дилър на резервни части, се изяснява след кратка разходка по кабулските улици. Изглежда, че тук принадлежността към средната класа се доказва с притежанието на брониран или поне масивно изглеждащ джип.

С това въпросите, на които искам да си отговоря до края на деня, се свеждат до два. И докато се чудя дали не вървя прекалено бърже за шляещ се афганистанец, стигам до „Флауър стрийт“. Поемам вдясно, като продължавам да приучвам краката си към тукашното темпо, а носа си — към атакуващите ме отвсякъде миризми. Второто ми се удава по-лесно, може би заради името на улицата. После забавям още крачка, защото вече вървя по „Чикън стрийт“.

Очите ми шарят по табелите на магазинчетата отсреща. Търся едно, чийто собственик навремето се отличаваше с оригиналните си

идеи за английския правопис.

И късметът ми се усмихва. Ето го — KHAN MOHD JEWELLREY^[2] & HANDICRAFT („Бижута и ръчни изделия на Кан Мод“). Надписът изглежда прясно подновен, което говори за похвална последователност и консерватизъм. Сега трябва да преброя няколко врати, за да не пропусна онази, която ми е нужна.

Напрегнат съм, защото навремето тя някак винаги успяваше да убегне от погледа ми. Ха, ето я и нея — отново пак едва не я подминах. Струва ми се, че на тротоара пред витрината стои все същият резбован стар сандък, ала след толкова години може и да се лъжа. Дано поне собственикът да е същият.

Влизам. Моят някогашен информатор е все същият, макар да ми се струва малко поостарял. Не ме посреща с голям ентусиазъм, защото купувачите на „Чикън стрийт“ са най-вече чужденци, а и чалмата на главата ми не е нито от нова, нито от скъпа материя. После долавям, че започва да следи с нарастващо подозрение как прехвърлям един след друг необработените лапис-лазури.

— На шефа утре му идват гости от чужбина — подхвърлям небрежно — и той ми нареди да разбера къде на „Чикън стрийт“ има хубави камъни. Исква да ги доведе да си купят, а аз от камъни нищо не разбирам.

В очите на собственика припламват хищни пламъчета и той се превръща във въплъщение на любезността.

— Необработени камъни ли търсят, или нещо, което наистина е ценно?

— Не знам — смотолевям. — Може би е по-добре да видя някакви бижута.

— Значи си попаднал точно където трябва. Имам и от най-добрите нови майстори, и истински антики, със злато и със сребро, с лапис-лазур, смарагди, рубини, нефрит, диаманти, бисери...

Стъклото на витрината между нас се покрива с десетки пръстени, обеци, колиета и огърлици. Сега е моментът да му подсказа, че все пак шансовете му за предстояща тлъста сделка са в моите ръце.

— Не знам, може би по-напред ще е добре да проверя и в други магазини — казвам и му обръщам гръб.

Той ме сграбчва за ръкава.

— Където и да идеш, всички ще ти кажат, че при мен стават най-хубавите сделки. Ако ги доведеш, ще ти дам два процента.

— По-добре врабче в ръката, отколкото жерав в небето... — измънквам след известно колебание.

Той се вторачва отблизо в очите ми и аз се оглеждам в неговите. Не съм богат, но не съм и беден. Не приличам на дребен мошеник, така че може да рискува... но не много.

В шепата ми се озовава смачкана банкнота. Изкривявам уста. Той бързо добавя:

— И три процента, ако има сделка.

Потърквам банкнотата в брадичката си в знак, че предложението му е прието.

— Много сте любезен — покланям се леко аз, а сетне изведнъж се сещам. — А знаете ли кой би могъл да ми каже къде тук преди три седмици са отвлели някакъв чужденец?

В очите му се мярва страх, а сетне погледът му става остър и той като че ли се опитва да си припомни нещо... нещо, свързано с мен. По дяволите, защо не се сетих, че още навремето тук беше пълно с музикални инструменти! Човекът вероятно има остър слух и сега издирва в паметта си моя кандахарски акцент.

Без да губя време, задърдорвам на тукашния вариант на дари:

— Не си давайте зор, просто чух шефа да говори за това по телефона, та рекох да го изненадам.

Отново се оглеждам в очите му. Защо ли му се стори, че отнякъде ме познава? Такъв чешит определено не е виждал — не изглеждам глупав, но явно много се страхувам от господаря си. Дали не си е похарчил парите напразно? По-скоро не, аз все пак явно добре си зная интереса и съм наясно, че утре мога да спечеля десеторно повече. За всеки случай е по-добре да ме излъже.

— Разправяха, че е имало нещо на „Флауър стрийт“, но никой не знаеше какво точно.

Присвивам хитровато очи.

— Май ще е по-добре да не споменавам за това на шефа.

Той ме подкрепя:

— Така е — каквото сам си направиш, никой не може да ти направи.

Излизам и тръгвам нагоре по улицата. Колкото и да е неприятно, трябва да се примиря с мисълта, че дори ако О'Флехърти е оставил тук някаква следа, тя вече се е изпарила като вода в напечена от слънцето пустиня. Да упорствам да я открия означава да си търся белята, защото преди десетина години Джон Кей общуваше с твърде много хора. Остана ли в Кабул по-дълго, със сигурност ще се натъкна на някой от тях, който има по-добра памет от моя информатор от „Чикън стрийт“.

Заставам пред една отрупана с цветя количка и дълго и разсеяно ги гледам. В момента се отказвам от моя кандахарски акцент и се прощавам с него с лека тъга — като със стар приятел, който неочаквано се е превърнал във враг. Не мога да си позволя да ме познаят някъде заради акцента.

Накрая си тръгвам със странното предчувствие, че ме очаква нещо хубаво. Сигурно няма да е днес, защото днес нищо хубаво, освен да си намеря евтин подслон, не ме очаква. За разлика от някои късметлии, на господин Нур не му се полага да спи в най-люксоznите хотели.

[1] „Юниън Джак“ или „Юниън флаг“ наричат знамето на Обединеното кралство. — Бел.прев. ↑

[2] Правилното изписване на думата е Jewelry. — Бел.прев. ↑

ГЛАВА 10

АЛЕКСАНДЪР ВЕЛИКИ

3 септември

Проходът Саланг, Афганистан

— От тук нататък пътят става много по-приятен — съобщава Базъл и се извърща, за да се усмихне успокоително на пътниците на задната седалка.

Във вътрешното огледало виждам как двамата професори — Джеймз Селин и Атанас Добрев — зад мен завъртат едновременно глави наляво и надясно, а после се споглеждат с недоверие. Обкръжени сме от зъбати склонове, раирани отвесно тук и там от стари каменни свлачища и безброй лавини, а зад нас грозно зее северният изход на тунела, който Съветите са построили преди повече от петдесет години в прохода Саланг.

С див вой вятърът блъсва Дифендъра наляво и скъсва въженцата на брезентовото покривало на бракмата, която преди малко ни изпревари рисковано в тунела. Отдолу като оглозгани скелети на динозаври щръкват два допотопни сиви струга. Нащърбените върхове на Салангската верига вдясно сякаш говорят, че влизаме по-скоро в друг кръг на Ада, отколкото в преддверието на Обетованата земя, обещана ни от Базъл.

Поривът стихва също тъй рязко, както е започнал, и покривалото се свлича връз струговете. Вляво от камиона — там, където допреди малко се ветрееше брезентът, заблестява редица от фарове и Базъл изкрещява почти панически:

— Спри! Военен конвой!

Аз на мига се подчинявам — не толкова на неговите думи, колкото на усещането за опасност, което се съдържа в тях — и следвайки примера на шофьора отпред, отбивам колкото мога по-встрани на банкетата. Гумите ми се плъзват по ситния чакъл, но все пак заковавам на три метра от обгорелите останки на някакъв камион.

Покрай нас в обратната посока изръмжават един след друг два бронетранспортъора и осем големи военни камиона, водени от джип, в който седят няколко души с насочени навън автомати. Машините се движат по средата на шосето и като сухопътни ледоразбивачи изхвърлят на банкета всички, които застигат или срещат. Дали тези почернели жезла пред нас не са надгробният паметник на някой нещастник, който не се е дръпнал навреме от пътя на подобен конвой?

Малко след като потегляме отново, професор Добрев се обажда:

— Какви са тези сгради долу?

На двеста ярда под нас покрай планинската рекичка виждам няколко скорошни руини.

— Съветски казарми — отговаря лаконично Базъл.

— Тия руснаци трябва да са луди, за да построят казарми тук — казва професорът. В гласа му долавям предизвикателна нотка, която ме кара да се взра внимателно в огледалото. На лицето му се изписва по детински палаво изражение и той отваря уста да каже още нещо, но Базъл го изпреварва.

— Наложило се е по военни съображения. Искали са да направят прохода недостъпен за муджахидините.

— Не съм виждал по-неприветливо и гадно за живеене място — продължава мисълта си българинът, без да обръща внимание на думите на Базъл. — А как преди двадесет и четири века са минали оттук елинските войски, изобщо не мога да си представя.

— Вероятно имаш предвид македонските — включва се в разговора Джеймз Селин. — Александър Велики не е бил грък. Гърците са смятали и него, и баща му Филип за варвари. Демостен, най-великият оратор на древността, е произнесъл своите най-прочути публични речи именно срещу Филип.

Добрев кимва и като се обръща към Базъл, допълва:

— Затова са ги нарекли „филипики“.

— Точно така — казва Селин. — Демостен казва: „Филип не само не е елин, не само няма никакво родство с елините, но дори не е варварин от страна, към която човек може да се отнася с уважение; той е един пагубен македонец, от чиято държава човек не може да си купи дори роб, дето да струва нещо.“

— Джеймз, но аз не твърдя, че Александър е грък, а че е елин. Не забравяй, че той е бил хегемон на Елинския съюз — обажда се Добрев.

— Това е само една от второстепенните му титли — възразява с достойнство Селин. — Каквито са още шахин-шах на Персия, фараон на Египет и господар на Азия. Това, което го е определяло като човек и владетел, е, че той е бил цар на Македония.

— Титлите изобщо не са важни! — разгорещява се Добрев. — Най-определящо за човека е образованието, а баща му Филип го е пратил да учи при най-големия гръцки философ — Аристотел.

— Да не би да твърдиш, че всички, които учат в Кеймбридж и Оксфорд, автоматично стават англичани? — контрира Селин.

Възцарява се кратко мълчание, след което Добрев с неподражаем глас казва:

— Джеймз, благодаря ти за този довод. Аз едва ли щях да се сетя.

В огледалото виждам, че Селин се взира напрегнато в лицето на своя колега. Сетне избухва в смях. Двамата професори имат своя предистория и си разменят шеги, които не разбирам. Неприятно.

— Добре го направи, Питър. Подведе ме да защитавам твоята собствена теза, но аз съм до тук. И без друго доводите в нейна полза се изчерпиха — казва Селин. — Истината е, че културната епоха, на която Александър е сложил начало със своите завоевания, се нарича не „македонистична“, а „елинистична“. Освен това именно той е донесъл в древна Бактрия, към чиито земи пътуваме, гръцката писменост.

— Но не като език, а само като писмени знаци, които неговите приемници са наложили за административна азбука в Гръко-Бактрийското царство — възразява Добрев. — Някои източници сочат, че Александър е донесъл тук не азбуката, а нещо, което му е било много по-присърце — най-вероятно като дар за бактрийската принцеса Роксана, за която се е оженил.

— Какво имаш предвид? — любопитства Селин.

— Пергаменти, на които били записани — забележи, не с гръцки букви, а с египетски йероглифи — езотерични учения, включително ранен вариант на тракийския орфизъм. Запитал ли си се защо досега подобни текстове не са откривани в Македония или Тракия, а само тук?

— Защо?

— Защото всички подобни ръкописи, които са останали там, по-късно са били унищожени.

Селин недоверчиво сбърчва нос.

— Това е несериозно. Кой варварин би унищожил такъв уникален текст?

— Духовните наследници на тези, които са го изопачили, за да представят самите себе си в изгодна светлина.

— В ущърб на любимите ти траки?

— Ти го рече.

— Сега остава да кажеш, че Александър Велики е бил трак.

Добрев го изглежда победоносно.

— Както тъй наречените по-късно „гърци“ са били известни като атиняни, спартанци, мегарци и така нататък, така и траките са се делели на меди, беси, кикони, пеони, едони, македони...

— Внимавай да не ги изкараш прашотландци. Къде си виждал „македонци“ или „Македония“ да се пише с тире?

— Разбира се, че не съм виждал. По времето, за което говорим, тирето още не е било измислено и думата се е пишела слято.

Поглеждам косо към Базъл: в желанието си да не издаде, че този светкавичен дуел го кара да се чувства в небрано лозе, той е нахлузил на лицето си маска на пълно безразличие. За разлика от него двамата професори зад мен са се ухилили до ушите.

За да се справя с изненадата, за кратко съсредоточавам вниманието си изцяло върху пътя. Освободен от други мисли, моят ум ми поднася решение на загадката: свидетели сме на стара задявка, на която и двамата се радват. Престоят ни в Афганистан няма да е безинтересен.

ГЛАВА 11

ПЕЩЕРАТА НА ПЛАТОН

6 септември

Мазари Шариф

— Газ, газ, газ! — крещи обезумяло Базъл, макар че Дифендърът вече лети с деветдесет мили в час, като се лашка от единия до другия банкет. Лявото огледало се пръсва на парчета с гаден звук и стрелбата зад нас секва. Бастионите на Такти Пул или, по-скоро, руините на бившата губернаторска резиденция от XIX век се смаяват в далечината.

Отпускам леко педала на газта и го поглеждам. Крадешком, защото паническият му вик ми подсказва какво ще видя, а не желая да го поставям в неловко положение. Догадката ми е вярна — лицето му е преbledняло и покрито със ситни капчици пот. Какво пък, има различни видове смелост и от окопалия се в чуждата държава агент-къртица не можеш да очакваш да е лъв. Звукът от автомат АК-47 не е най-радващият за ушите.

След малко Базъл се окопитва достатъчно, за да ми каже: „Спри!“ Едва дочаква последното полюшване напред, за да изтърчи зад Дифендъра. Когато се присъединявам към него, той изпуктява:

— Няма дори драскотина! Не са успели да ни уцелят. Нещастници!

Дали си въобразявам, или наистина в гласа му се е появил шотландски акцент? Преценявам, че е по-добре да го успокоя, а не да му изтъкна, че греши.

— Или пък са искали само да ни сплашат.

Макар че също е подценяване на ситуацията, моето предположение отразява действителността доста по-добре от неговото. Човек, който от такова разстояние прострелва огледалото за обратно виждане, не би пропуснал да уцели самата кола. За мен по-важното е, че докато забележи липсата на огледало, Базъл вече ще се е успокоил. Не ми се ще да го тревожа с догадката, че псевдонападението е било

замислено като последно предупреждение. Триседмичният срок, който ми отпусна Ди, може би ще се окаже прекалено оптимистичен. Времето ни в Афганистан изтича.

Докато отново набирам скорост, Базъл полага похвални усилия да се овладее, като прибягва към рутинни действия — изважда мобилния си телефон и набира някакъв номер. От думите му разбирам, че разговаря с професор Селин. След две изречения, произнесени със съвсем нормален тон, той окончателно поема контрола над положението, като ми нарежда:

— Карай към Салеховото кафене.

— Да, сър — отвръщам аз и намалявам скоростта. Наближаваме чувалите с пясък до западната порта на Мазари Шариф, които евентуално трябва да прикриват при обстрел дежурните от контролния пункт. Чувалите имат и друга функция — предупреждение към талибаните: „Вашата територия свършва до тук!“

Предупреждението е беззъбо, защото талибаните отдавна са в града. Одевешната стрелба по нас е невероятно изключение, защото, както каза Базъл, през последните месеци активността им рязко е спаднала, макар усещането ми да е за затишие пред буря. Подозирам, че талибаните просто гледат да не се навират в очите на миротворците от НАТО, чиито редици до края на годината съвсем ще оредяят. Измамното спокойствие е по-скоро част от новата им тактика.

Дванадесетте години военно присъствие на съюзниците се оказаха твърде кратък срок за преход от наркоикономика към имитация на демокрация от западен тип. В резултат отчаяните оптимисти виждат в предстоящото изтегляне на чуждите войски гаранция за хаос. Песимистичната гледна точка, в която основният пункт е връщането на талибаните във властта, обаче е по-правдоподобна. Чувалите с пясък няма да ги спрат.

Дифендърът минава между тях и се плъзва устремно към сърцето на града — Синята джамия или още Гробницата на Хизрат Али. Твърди се, че в нея е погребан Али ибн Абу Талиб — братовчед и зет на пророка Мохамед. Оттук до въпросното заведение остава не повече от четвърт миля и няколко завоя.

Салеховото кафене ни плени още първия следобед с приятния си собствен бленд кафе, сервирано с чаша бяло сладко и четирипинтова запотена кана вода, в която плават безброй малки айсбергчета. За беда,

до този момент кафенето се оказва нашето единствено откритие — факт, който започва да опъва не само моите нерви. И без да ни обстрелват по пътищата бизнесът на Базъл е изпаднал в криза, а когато вечер се завръщат от безплодните си обиколки, с увисналите ъгълчета на устата, лицата на двамата професори наподобяват трагични маски.

Не ми е трудно да им вляза в положението — всяка нощ десетки иманяри с кирки и лопати атакуват няколкото места, където според слуховете може да се намери злато. Изумруденият хълм — най-популярното от тях — е заприличал на лунен пейзаж заради стотиците дупки. Само по себе си това вероятно не би предизвиквало у мен толкова естетическо отвращение, ако поне малка част от находките ни вършеха някаква работа. За съжаление, най-интересните предмети май са били изкопани и продадени преди години.

Констатацията, че неуморните издирвания на двамата професори не дават резултат, не ме прави щастлив. Това е сигурен белег, че прилаганата до настоящия момент тактика е свършено безплодна. Ако искам да постигна нещо в краткото време, което ми остава, трябва да сменя подхода. Само че как? В този момент чувам в главата си гласа на Ди: „Джон, твоето най-силно оръжие е склонността да не се запъваш, когато усетиш, че тъпчеш на едно място, а да се впускаш в разузнаване с бой. Искане ми се и други мои хора да бяха толкова гъвкави, а не да разчитат на британската си упоритост.“

Проблемът е, че не мога да се възползвам от съвета му, защото не виждам с кого бих могъл да вляза в бой. Дали от жегата през деня, или от мисловна леност, но съм блокирал. Въртя се в кръг като афганско куче, което преследва закачил се за опашката му репей.

Или чакай, чакай... Преди години една умна лейди, която, без тя да знае, известно време използвах като гуру, ми подсказа как да преодолявам такива умствени блокажи. „Когато не знаеш какво да правиш, опитай се да разшириш своя кръгзор. Инстинктът ти сам ще те насочи във вярната посока.“

— Ето ги — осведомява ме Базъл. Съвсем ненужно, защото аз също съм ги забелязал.

Под големия крив орех на кафенето, седнали на сянка, оживено разговарят двамата професори. Докато насочвам Дифендъра към сянката на друго голямо дърво, идеята за отстраняване на блокажи сработва. Паметта ми най-сетне извлича от най-дълбоките си кътчета

няколко думи, неясният спомен за които от вчера ме Дразни като невидимо трънче: едно вметнато в първия ни разговор твърдение на Ди, на което тогава не обърнах внимание. Ще трябва обаче да действам чрез Базъл, защото на един афгански шофьор не му се полага да задава подобни въпроси.

— Моля те, изчакай що-годе подходящ момент и намери начин да запиташ професорите какво мислят за причините за Троянската война.

— Добре — обещава Базъл и скача от колата. После незабавно влиза в ролята си, като ми подвиква малко по-високо и по-заповеднически, отколкото се налага:

— Паркирай колата под онзи кедър, защото след малко слънцето ще се извърти и ще я напече!

Учените извъртат глави към нас и едновременно правят приканващ жест. Трогателно единомушие, като се има предвид, че откакто сме дошли, спорят за всичко, освен когато става дума за ядене. Базъл тръгва към тях, а аз смирено кимвам и потеглям към указаното ми място. Докато паркирам Дифендъра, Базъл стига до тяхната маса и момчето на Салех изприпква, за да вземе поръчката. Базъл поглежда към мен и ми махва с ръка.

— Джалил, ела при нас — и когато издърпвам стола, за да седна, веднага хваща бика за рогата. — Ще ми позволите ли да ви задам един въпрос?

— Моля — с лека изненада отговаря от името на двамата Джеймз Селин.

— Сигурно е донякъде извън вашите научни интереси, но вие сте единствените специалисти по древна история, които съм срещал — започва Базъл. Забелязвам, че при перспективата да изслуша поредната дълга увертюра, Селин леко настръхва, а Добрев се обляга назад на стола си с очевидното намерение да се позабавлява за чужда сметка. — Така ми се иска да разбера дали съм бил прав да мисля така.

— Как именно? — нервите на Джеймз не издържат и той решава да ускори процеса.

— Винаги съм си мислил, че древните понякога са послъгвали за туй-онуй...

Атанас Добрев широко се ухилва и в очите му се появява нещо дяволито.

— Опасявам се, че и на мен това понякога ми се случва — той хвърля кос поглед към Джеймз, — но нима всички ние не сме поне донякъде податливи на изкушението?

После изглежда преценява, че неговият колега вече подскача от нетърпение, защото милостиво връща Базъл към въпроса му:

— Лошото е, че с възрастта изкушенията като че ли стават все повече, а паметта отслабва. Ето, аз вече не мога да си спомня какъв беше твоят въпрос. Би ли го повторил?

В този момент невръстното келнерче донася подноса. Базъл търпеливо наблюдава как то подрежда на масата чашите с кафе и бяло сладко и без да се притеснява, че професорът чака отговор, си налива чаша студена вода. Аз вече съм влязъл в крак с местните обичаи, а и перспективата за разширяване на кръгозора ме успокоява, ала Джеймз Селин не желае да се примири с безвременната афганистанска рутина.

— Наскоро гледах някакъв стар филм... — подхваща Базъл и прекъсва изречението си наполовина, за да отпие първата глътчица кафе — ... за падането на Троя и си помислих, че едва ли някой цар би си дал толкова зор и би похарчил толкова много пари и хора с единствената цел да върне на своя брат невярната му жена. Интересно ми е какво казват историците за причините за Троянската война?

Добрев поглежда Селин, леко накланя глава и с целия си вид дава да се разбере, че ще бъде добър слушател. Той пък се усмихва радостно и в очите му проблясва любопитството на човек, който се е сблъскал с нечия неподозирана реакция.

— Базъл, ти сигурен ли си, че никога не си се изкушавал да се захванеш по-сериозно с изучаването на история? Въпросът ти е формулиран така, че да не подтиква към една или друга хипотеза.

Базъл се смущава, а аз се чувствам поласкан. Професорът може да му приписва тази не чак толкова голяма заслуга, но ние двамата с него знаем чия е идеята. По-важното в случая е, че предизвикателството да се впусне в импровизация на тази тема очевидно му допада и бившият библиотечарски уредник не чака да го поканят втори път.

— Историята за Парис и Елена е мит. Красив и увлекателен, но само мит. Омир и истинската история са паралелни светове, които се допират само в отделни точки. Или не толкова паралелни светове, колкото два различни разказа с различни цели. По онова време са се

извършвали само каботажни плавания. Не е имало голяма сила, която да установи господство по море или т.нар. „таласокрация“. Достатъчно е да погледнеш картата, за да разбереш какви са истинските причини за войната срещу Троя.

Добрев се усмихва едва забележимо кимва: „Продължавай“.

— Въпреки че градът е бил разположен на три-четири километра навътре в сушата, този, който го е държал в ръцете си, е държал контрола над цялото корабоплаване през Дарданелите. Затова особеното разположение на Троя е давало големи предимства на жителите ѝ — Селин се обляга назад и решително заявява: — Питър, не бих желал да нахлуя в твоята област. Моля те, продължи ти.

— Един момент — казва Добрев, като оставя чашата си с кафе, за да посегне към бялото сладко.

Кафето на Салех прохладата под ореха незабелязано подтикват човек да се отдаде на сладостта от разговора и онази източна омая, която и до днес струи от персийската поезия. С полупритворени очи следя как Добрев внимателно измъква изпод водата, с която е покрито като предпазна мярка срещу мухите неговото сладко, пълна лъжичка бяла субстанция и с наслада я оставя да се стопи в устата му. Традицията тук повелява слушателите да не пришпорват разказвача с излишни жестове и въпроси. Затова всеки от нас отпива я кафе, я вода и търпеливо го изчаква.

— Троянците са били траки и наскоро пристигналите дорийци, който са имали амбицията да установят морско господство над източната част на Средиземно море, е трябвало да ликвидират опасния съперник — подхваща Добрев. — Гърците живеели в самостоятелни градове — държави, които вечно воювали помежду си, така че никога не успели да изградят голяма империя. Трябвало да се появи един чужденец — Александър Македонски, който да ги завладее, да ги спои в едно и да разпрости властта си чак до Индия. Това обаче станало чак девет века по-късно. Целта на Агамемнон не била да завладее Троя и да разположи там свой гарнизон, както по-късно правели римляните, а да избие защитниците и да разруши града до основи. Целта на Омир пък била да превърне бруталния мародерски акт в блестящ поетичен мит.

Професор Селин май има възражения към формулировките на своя колега, защото свива устни. Вероятно все пак проблемът му се

струва незначителен, защото дори не изхъмква, както прави, когато не е съгласен. Или пък и той като мен изпитва онова, което са изпитвали навремето слушателите на Омир. Добрев е влязъл в някакъв свой виртуален свят, откъдето до нас долитат не разсъжденията му на глас, а вдъхновени описания на това, което в този миг съзира с вътрешния си взор.

— Историята е поезия. И само най-заблудените умове си въобразяват, че тя е наука. Народите са като хората — те изпитват емоционална нужда да героизират най-страшните си и отвратителни постъпки. Съчувствам на древните дорийци, защото им се е наложило да скрият толкова много от самите себе си, че са изтрили всяка следа от истина от своята колективна памет. Това интелектуално упражнение едва ли им се е удало лесно, защото по онова време те все още черпели с пълни шепи от високата култура на траките. После обаче попаднали в капана на приспособяването на чужди митове и богове за свои цели.

Усещам, че съм настръхнал не само аз. Другите също са попаднали в плен на непреставащите обърнати назад във времето прозрения на Добрев. Той обаче млъква и погледът му с мъка се откъсва от виртуалния му свят, за да се пренесе в нашия. Тук междувременно са настъпили някои промени — кафето е изстинало, айсбергчетата в каната са се стопили.

Селин също се отърсва от опиянението и когато осъзнава смисъла на последното изречение, се смръщва.

— Чакай, чакай — обажда се той, — ти като че ли твърдиш, че елините са заимствали от траките.

— Проблемът не е там, че са заимствали от траките, а че са си присвоили голяма част от тяхната култура — уточнява Добрев. — Корените на европейската цивилизация не са в Атина, а в Родопите и Тракия. Вижте само тракийското злато. Древните гърци не са притежавали такива красиви предмети. За тях златото е имало единствено търговска стойност.

Джеймз почервениява от негодувание.

— Само че тези красиви предмети са били изработвани от гръцки майстори в гръцки работилници.

В тази размяна на реплики има такова явно противоречие, че аз неволно отварям уста, но овреме си спомням каква роля играя и вместо да кажа какво мисля, се прокашлям. Очевидно не го правя особено

ловко, защото тримата изведнъж се вторачват в мен. Пръв реагира Добрев.

— Май искаш да попиташ нещо. Кажи.

Шофьорският ми статус изисква веднага да намеря по-примитивен образ на мисълта си.

— Ако някой не пътува, а си седи само у дома, той не си купува автомобил. Ако гърците не са изпитвали слабост към красивите предмети, откъде ще имат майстори, които да ги изработват?

Няколко секунди се наслаждавам на общото изумление. После Базъл решава, че то се е проточило прекалено дълго.

— Джалил е половин инженер — обявява гордо той. — Две години следвахме заедно, но талибаните убиха баща му. Наложил се той да прекъсне следването си и да се върне тук, за да издържа майка си и сестрите.

По дяволите! Защо Базъл се впуска в импровизации, които могат да доведат до разбиването на моята легенда? Да не би той да знае нещо, което аз не знам? Или Ди му е възложил някаква задача, която той трябва да крие от мен така, както аз крия своята от него?

Това обаче е размишление за по-късно, защото Добрев е започнал да говори нещо, а аз съм пропуснал първите му думи. Добре че от продължението успявам да възстановя цялата фраза.

— Жалко, защото има много ясна мисъл. Поздравления за аргумента, Джалил. Не съм разсъждавал от тази гледна точка, но според мен — Добрев се опитва да привлече погледа на своя колега, който се е вторачил в чашата с кафе и я разклаща с бавни кръгови движения — това разсъждение е съвсем резонно. Джеймз, ти как мислиш?

Селин повдига рамене.

— Звучи ми логично. Ако ти самият не се ползваш от някое изкуство, защо ти е да го развиваш?

— Досега не си бях дал сметка, че най-известните златарски работилници са се намирали в тракийски градове — слага точка над спора Добрев, — разположени по крайбрежието на морето, което на гръцките карти и до днес е обозначено като Тракико Пелагос — сиреч Тракийско море. Всъщност славата им на мореплаватели е също така измислена, както и славата им на майстори златари. Нито едно от моретата, в които са плавали, не е наречено с гръцко име.

Селин настръхва.

— Аз пък си спомням една история, която те опровергава. При завръщането си от битката с Минотавърта Тезей, синът на Егей, забравил да смени платната на кораба си, а това бил уговорен знак. Егей помислил, че синът му е загинал, и обзет от мъка, се хвърлил в морето. Оттам дошло и името „Егейско“.

Добрев го изслушва с каменно лице и само накрая си позволява лека усмивка.

— Това е типичен пример за фалшива или народна етимология. Егейон на тракийски означава дълбока вода. Названията и на другите околни морета също са заимствани от чужди за гърците езици. Например Адриатика идва от един от тракийските диалекти, на който адриа значи синьо.

Добрев млъква и се намръщва, сякаш опитва да си припомни нещо. След минута Селин се обажда:

— Извинявай, това ли беше всичко?

— Съжалявам, Джеймз, паметта вече отказва да ми служи както на младини — казва Добрев. — Трябваше да си припомня кое откъде идваше. Фригите и траките са описвали двата свързани протока Дарданели и Босфор, в които има силни течения, с думата хелес — река, поток. Тъй като гърците не схващали тази дума смислено, а само като набор от звуци, те изковали оксиморона Хелеспонт или, ако го преведем на английски, — река море. Впоследствие намерили обяснение по схемата с Егей, като съчинили историята с Хеле.

— Прощавай, за дъщерята на богинята на облаците Нефеле ли говориш? — пита Селин. Изглежда и той е доловил нарастващото напрежение у Базъл и сега се опитва незабелязано да му помогне. — Тази, която дала на Хеле и брат ѝ Фрикс овен, за да избягат с него от втората жена на баща им?

Насочвам погледа си между двамата професори и го разконцентрирам. Така включвам периферното си зрение и мога да наблюдавам и двамата, без никой от тях да разбере това. След първоначалното си объркване, Добрев очевидно проумява маньовъра на Селин, защото с готовност отговаря:

— Точно така. А овенът е същият, заради чието златно руно аргонавтите предприели своето знаменито плаване. Извинявай,

трябваше сам да се сетя да спомена за това. Ще завърша с още един комичен случай. Помниш ли гръцкото название на Черно море?

— Евксинос Понтос, тоест Гостоприемно море.

— Да, но то и тогава, както и днес, е било най-бурният и негостоприемен воден басейн в региона. Имаш ли представа защо са го нарекли с това абсурдно име?

Джеймз вдига рамене.

— Не. Каж ми.

— Причината пак е фонетична. Те са заимствали и поради неразбиране са видоизменили персийското название на днешното Черно море. Не са знаели, че аксейнос означава синьо, и така синьото за персите море се е превърнало в евксинус, тоест благодатно.

— Знаем, че фонетичните доказателства могат да се извъртят във всяка посока — възразява Джеймз Селин, — но никой не може да отрече гръцките постижения.

— Не ги отричам, а изтъквам, че доста от тях не са гръцки. Например гърците имат анекдоти за велики художници, които обаче не са оставили след себе си нито една картина или стенопис. За разлика от траките, от които има изключителни стенописи в царските гробници.

— Тук май си прав — казва Селин. — Според мен гърците могат с основание да се хвалят с архитекти, вазописци и скулптори, но не и с художници или музиканти. Всъщност един наш скулптор наскоро откри, че прочутите бронзови скулпури на древногръцките му колеги не са били плод на необикновена дарба, а по-скоро на висока за онова време технология. Гърците са правели отливки от живо тяло.

Тук Базъл се намесва и отклонява разговора в друга посока:

— Като ви слушам, се питам каква е разликата между елини и гърци и какво означават тези названия.

— Народите обикновено получават своите имена от съседите — започва с готовност Добрев, — както например е станало с русите. Те са наследили това име от роботърговското дружество Рус, създадено в Киев от хазари и викинги през далечния IX век. Особеното при гърците е, че те са известни с две имена. Както би могло да се очаква, по-нетрайно се е оказало името, което те сами са си дали — „елини“, тоест „просветлени“. В „Илиада“ те все още нямат обобщаващо име. Омир ги назовава според града или племето, от което произхождат.

Едва по времето на изключителния културен възход на Атина гърците започнали да се самовъзвеличават като „елини“.

Селин издава неопределен звук и на лицето му се изписва явно задоволство. Добрев го поглежда и преди да продължи, на устните му за миг разцъфтява загадъчна усмивка.

— Само че в гръцкия език дума с подобен корен не съществува. Тя е била взета назаем от съседите. В българския и до днес съществува думата „елен“. В много култури и религии еленът е зооморфизиран образ на Слънцето и на светлината, която то излива върху земята. Освен това съществува и глаголът „лее“, така че думата „елен“ може да се разглежда като съкратен запис на израза „е леен“ — този, който излива или осветлява с лъчите си. Това отразява факта, че Слънцето или Небето е естественият образ на Върховния Бог. Дълбокият вътрешен смисъл на всички религии е, че Слънцето опложда с лъчите си Земята и душите на хората. В християнството това се символизира от Светия дух.

Когато Добрев посяга към чашата студена вода, за да освежи устата си и да изпита по-силна наслада от следващата глътка кафе, забелязвам, че съм притихнал не само аз. Подозирам, че и той самият го забелязва, защото за миг притваря очи — вероятно за да скрие пламъчето на триумфа от своите слушатели.

— Ироничното е — продължава той, — че гърците нямат представа какво означава и другото им име, което днес използват всички. Причината е, че това определение също не е гръцко, а е дадено от съседите. „Грък“ е от едни и същ корен с „гърчав“ — свит, изкривен, изроден; човек без достойнство.

Джеймз Селин скача от стола си.

— Това не е коректно. Това...

— Коректността ми е скъпа, но истината ми е по-скъпа — вклинява се бързо в думите му Добрев.

— Това е направо клевета! Да не би да завиждаш, че Гърция е родина на демокрацията и свободата!

Добрев изчаква няколко секунди, преценява, че други възражения няма да последват, и продължава:

— Съгласен съм, че е родина на политиката и демагогията, но на демокрацията?!? Каква демокрация в общество, където повече от половината са били роби? А сещате ли се с какво е започнал възходът

на Атина? С един грабеж в чудовищни за времето размери — когато Перикъл изиграл останалите си партньори от Делоския морски съюз и сложил ръка върху натрупаното в хазната съюзническо злато!

Базъл се изсмива.

— Май някои навици не се забравят. Защо ми се струва, че те сложиха ръка и върху златото на Европейския съюз?

Джеймз Селин свива устни.

— Питър, ти извърташ темата на спора. Аз не говоря за пари, а за основни принципи. Не парите, а принципите остават във времето. Мисля, че свободата е идея, която е родена от подвига на спартанските воители при Термопили и продължава да живее и до днес в хорото на Зорба Гърка.

Не, Джеймз Селин не биваше да споменава спартанците, защото в ума ми в миг възкръсват всички лъжи около знаменитата битка. По-важното е, че той извиква на живот някаква асоциация с днешна дата, която обаче бързо ми убягва. Зная, че мога да я върна само ако не хукна с все сили да я гоня. Най-лесно е да потуша това желание, като престана да възприемам спора между Селин и Добрев толкова емоционално и започна да го гледам откъм забавната му страна. Да можех някак си да заложа сам срещу себе си на някой от двамата...

— Не разбирам защо вие, англичаните, с такава готовност приписвате собствените си заслуги на някой друг — възразява Добрев. — Демокрацията и съвременното общество са се родили с вашата Магна Харта Либертатум. Тя не е измислена в Атина. В републиканската Атина е измислена не демокрацията, а политическата демагогия. Там демокрацията е била невъзможна, защото истинската демокрация е политическа система, която е твърде слаба, за да може да се самоподдържа. Ако тя няма свой външен пазител, на когото да се опира — във вашия случай това е монархията — демокрацията, подобно на лоза, престава да се стреми нагоре, плъзва по земята и гроздовете ѝ изгниват в калта.

Интерлюдия

Кабул — Голуей, Ирландия — Южният бряг на Амударя

Патрик О'Флехърти седеше в „Мърфис Бар“ и заедно с останалата компания се смееше на старите шеги на Мик Оуен. „Откога

са станали толкова търпеливи към него?“ — запита се той. Двамата с Мик бяха неразделни от малки деца и дори когато навършиха петнайсет години, в знак на приятелство си татуираха по един огромен Клада-пръстен, обхващащ цялата дясна ръка под лакътя — ала другите? Дона и Джеймс все гледаха да се подиграят или заядат с Мик и сегашното им добродушие му се видя подозрително.

Патрик надигна халбата и скришом огледа компанията иззад пенливата течност. С изключение на Мик всички други изглеждаха странно. Може би заради вампирските зъби, които проблясваха като заострени диаманти.

Абсурдната гледка с тласък го върна една стъпка по-близо до реалността и той овладя до нейде мисловния си процес. С огромно усилие на волята си припомни поуките и усещанията от оскъдните упражнения с психоактивни вещества и се зае да пресява едно по едно своите видения за песъчинки от истинския живот.

Гледната му точка беше на планираща птица. Далече долу виждаше проснато върху метална маса мъжко тяло, чиито крайници бяха разпънати с дебели каиши.

Разбра, че наблюдава сам себе си и насочи оная част от вниманието си, която можеше да контролира, към предметите и хората в стаята.

Очевидно умело предизвиканата хипертонична криза не беше постигнала целта си. Единственото подобрение бе, че този път вонящата торба лежеше скупчена на пода. На масата в ъгъла до пепелника и цигарените кутии стоеше кожена лекарска чанта. Ахмад и дребният мъж с бялата престилка — как ли му беше името? Карим? — седяха до масата и пушеха.

Вратата се отвори и в стаята влезе тантурест мъж с добре оформено коремче. Сигурно беше важен началник, защото двамата скочиха на крака и се поклониха.

— Добър ден, Парвез ага.

В отговор онзи изкриви уста и запита:

— Е, какво ви каза?

Карим и Ахмад се спогледаха.

— Нищо ли не успяхте да научите? — във въпроса се спотайваше заплаха.

— Не, но много скоро ще научим — угоднически каза Карим.

Новодошлият хвърли бегъл поглед към отпуснатото тяло на Патрик.

— Молете се да успеете. Имате два часа, докато тръгна. Каландара иска до вечерта да съм при него — и Джамал се обърна към вратата.

— Два часа ще са достатъчни — обеща Карим. — Само кажете какво да го правим след това.

Парвез го погледна през рамо.

— На мен той не ми трябва — подхвърли с презрителен тон и излезе.

Двамата се отпуснаха на столовете. Карим изсумтя и се почеса зад ухото.

— Какво се чудиш? — обади се Ахмад. — Не го ли чу? Една смъртоносна инжекция — и готово.

Карим направи неодобрителна гримаса.

— Не, Ахмад. Ще бъде жалко да похабим такъв материал.

— Не можем да го пуснем! — подскочи Ахмад.

— Че кой говори за пускане? Този и без друго е наполовина разрушен, така че мисля да направя един експеримент.

— Само не ми се хвали, че можеш да го зомбираш. Видях колко струват твоите химикали.

— Няма да го зомбирам. Ще направя нещо по-добро. Ще разруша напълно личността му и ще имплантирам нова.

— Това да не ти е някоя фуста, дето не знае дори как се казва? Този е як като бик, а и ако наистина е обучен...

— С това, което ще му сложа, ще ми изпее и майчиното си мляко. А сетне, ако ще да е здрав като бик, ще го пренапиша така, както аз поискам. Мога да го изпратя да направи някой атентат — късо се изхили. — Пак ще свърши като пушечно месо, но в акция срещу своите.

— Ако е обучен, както разправят, няма да успееш.

— Залагаш ли стотачка?

— Не е ли малко... — Ахмад се взря в очите на другия и подигравката, която различи в тях, не му хареса. — Добре, залагам.

Заплахата задейства някаква аларма в тренирания му ум и Патрик се озова в тялото си. Надигна глава и впери поглед в плешивия си мъчител.

— Това куче май разбира, че говорим за него — каза Карим, като побутна другия с лакът и му посочи с брадичка пленения командир. После продължи на английски:

— Ако не ни кажеш най-после кой си, след пет минути ще бъдеш някой друг.

Гласът му беше подигравателен, ала не Патрик, а той отклони очи встрани.

Карим запали цигара и пусна облак дим.

— Ще му дам малко време да си прочете молитвата — остави горящата цигара на пепелника и без да бърза, извади три ампули от лекарската чанта. Ахмад го наблюдаваше с празен поглед.

Патрик огледа преценяващо каишите. Бяха широки и здрави и той разбра, че няма никакъв шанс да избяга. Никога повече няма да се върне от Солтхил в двуетажната къща-близък на „Гратан роуд“. Няма да вдигне халба бира с приятели в „Мърфис бар“, няма да бъде погребан край Клада под плоча, която е влажна от соления дъх на морето, няма дори да има епитафия...

„Нямаш време за жалби! — изкрещя в главата му познатият глас. — Намери изход!“

Беше време за още едно парадоксално решение. В Ашфорд го бяха учили, че най-коварното при пленничеството е постепенното изолиране от реалността и че трябва да се бори с него, защото то подрива ценностите на човека и ликвидира всяка съпротива. Ала в този миг реалността му предлагаше смърт или нещо още по-лошо. Патрик О'Флехърти можеше да допусне враговете му да го убият, но не и да го победят. Решението, което взе, не беше акт на отчаяние, а на трезва преценка.

Трябва само да изостави това тъй вярно служило му тяло, за да може духът му да намери вътре в себе си друга реалност.

Той изхвърли от ума си целия свят и се зае да извърви докрай пътя, по който поемаш само веднъж. Опря се на ръцете и сърцето с короната и последва описанията в индийските книги.

Последното, което видя, беше самият себе си, легнал по гръб на брега на Голуейския залив. Над него се беше надвесила бялата фигура. Тя протегна ръка и му помогна да се изправи на крака. После се превърна в ято лебеди, които отлетяха към пристанището. Патрик ги последва с усмивка.

— Аллах ми е свидетел, че умря, преди да го инжектирам! — изкрещя ужасен Карим, гледайки Ахмад.

* * *

Една сутрин госпожа О'Флехърти чу звънеца на входната врата и се забърза да отвори. Синът ѝ работеше някъде в чужбина и тя все очакваше някой да донесе вест от него.

На прага стоеше висш военен в чужда униформа и още първите му думи я хвърлиха в море от мъка, гордост и странна благодарност за уважението и съчувствието, с което този непознат се стараяше да смекчи болката ѝ. Синът ѝ бе изпълнил дълга си и сега тя слушаше през сълзи неговата достойна за древния му воински род епитафия.

„Убит при акция.“

* * *

Каландара с гордост плъзна ръка по фюзелажа и фиксираното предно крило. Не му се вярваше, че е сглобил лъщящата с покривния си слой от фибростъкло снежнобяла птица със собствените си ръце. Беше заплатил двеста хиляди долара, но сега разполагаше със самолет... не, не със самолет, а с резервен изход, за който не знаеше никой друг.

Беше научил добре урока си от онзи страшен ден.

Тогава беше заместник-командир на съветската военна част, която прочистваше от муджахидини планинския масив Саланг на север от тунела, свързващ Кабул със Северен Афганистан.

Събудиха ги призори. Четирима муджахидини бяха минали край лагера им, без да забележат замаскираните палатки, и сега вървяха към намиращата се над него дълга не повече от миля планинска долина. Предишния следобед изпратените от командира разузнавачи докладваха, че другият край на долината опира в каменната гръд на планината и само планинска коза би могла да се измъкне оттам. Изглежда, муджахидините не знаеха това и безгрижно отиваха към своята гибел.

Командирът нареди да се разпръснат в рядка верига и подвижният клуп от въоръжени до зъби спецназовци започна безшумно да се свива около гърлото на долината. Никой не си и помисляше да стреля по четирите чалми, които току се мяркаха за миг между червеникавокафявите скали на няколкостотин ярда от тях. После муджахидините минаха по тясната пътека между двете канари, пазещи входа към долината, и изчезнаха.

Преследвачите започнаха да напредват много предпазливо, като и за миг не откъсваха очи от канарите. На не повече от сто ярда левият крак на заместник-командира пропадна между камъните. Остра болка го прониза над петата. Нещо се нави като пружинка там отзад и той рухна на земята.

В следващия миг командирът се озова до него с искрящи от гняв очи и просъска:

— Ставай или ще те разстрелям!

Въпреки че предишната седмица командирът беше застрелял двама войници заради дребно неподчинение, контузеният го изгледа с безразличие. Знаеше, че онзи не може да си позволи да го застреля точно сега, защото звукът от изстрела щеше да предупреди муджахидините. Въпреки това се опита да стане, но пострадалият крак подаде и той пак падна.

Командирът се надвеси над него.

— Саботьор! Да не си мръднал от тук! Като се върнем, ще те дам на военен съд!

В гласа му прозвуча лютата ненавист, която всички кадрови военни изпитваха към политическите комисари, прикрепени към техните бойни части. Един враждебно настроен комисар може не само да вгорчи живота на своя командир, но дори да го лиши от него, като го изправи пред военен съд. Сега ироничната случайност беше разменила местата им и командирът се отдаде на краткотрайно ликуване преди операцията по ликвидиране на врага.

Изправи се и даде знак на останалите да възобновят напредването си.

Заместник-командирът го проследи с поглед. Заканата не беше куха. Нашествениците вече разбираха, че няма начин да спечелят тази война. Това ги изпълваше с ожесточение и страх, които прогонваха с всекидневни палежи, изнасилвания и убийства. За тях човешкият

живот — и чуждият, и своят — беше лишен от ценност. Необузданата жестокост се беше превърнала в отдушник на страха.

Въпреки това сърцето на заместник-командира не ускори своя ритъм.

Само чудо можеше да отмени обещанието за смърт, но все пак тази смърт го чакаше поне няколко часа по-нататък, а болката беше тук и сега. Когато и последният съветски войник се скри между канарите, заместник-командирът закуцука надолу, където между ниските храсталаци проблясваше поток. Болката се притъпи и той установи, че може да стъпва на крака си, но не и да се оттласква с него.

Седна до потока и изу високата армейска обувка и двата вълнени чорапа. Там, където по-рано можеше да напипа с пръсти ахилесовото си сухожилие, сега напипваше само мека тъкан. Усещането, че е обречен, се засили дотолкова, че бъдещето се изпълни с празнота. Потопи крак в ледената вода и в този миг проехтяха първите изстрели.

Стори му се странно, че чува единствено характерните за „Калашников“ звуци, но после съобрази, че муджахидините сигурно също са въоръжени със съветски автомати. Когато след четвърт час престрелката стихна, инстинктът го накара да нагази в потока и оттам да пропълзи между храстите. Точно навреме.

Скоро две дузини муджахидини минаха с пружинираща стъпка на петдесетина ярда от укритието му. Бяха обути в обувки като неговите, със специални куртки на гърба и трофейни „Калашников“ в ръцете. Смееха се високо и радостно и си подхвърляха шеги на пуцу.

Долината наистина се беше оказала капан, но не за муджахидините. Оттогава той никога не предприемаше каквото и да било, преди да си е осигурил резервен изход.

Проблемът му сега беше, че неговият чисто нов самолет обещава не само сигурност, но и свобода, каквато допреди година не беше и подозирал, че съществува. Преди да започне да сглобява самолета, Каландара отиде в Индия, за да изкара курс за пилоти любители. И там разбра, че летенето е наистина небесно, а не земно удоволствие.

Той влезе в кабината, завъртя ключа и всички уреди пред него оживяха. Но вместо в хоризонта зад пистата погледът му се опря в металната врата на хангара. Притвори очи и си представи...

Вратата на тайния хангар се плъзва настрани и с плътен звук самолетът се измъква от триетажната бяла къща. Завива вдясно, минава през също тъй неотваряната досега врата в триметровата каменна ограда и отново завива вдясно. Започва да набира скорост по идеално гладкия асфалт в началото на пътя, който води на запад към Хайратан или към свободата — което избереш.

Отстрани се мярват зиналите от учудване лица на стражите и останалия обслужващ персонал, който живее в едноетажните къщурки край пътя. А сетне самолетът се издига. Отпред е само синьото небе.

... Човекът въздъхна тежко и погледът му пак се спря в металната врата, която сега изглеждаше странно замъглена. Вдигна ръка и щом докосна влажните си бузи, се огледа, макар да знаеше, че няма кой да види сълзите му.

Каландаоа стисна зъби, за да прогони изкушението. Преследваше мечтата си за безгранична власт и беше решен да я постигне, каквото и да му костваше това, така че днешният му избор бе предопределен. Летенето и свободата щяха да почакаат.

Животът го беше научил, че ако бъде достатъчно упорит, рано или късно ще извлече полза от всички несполуки и премеждия — както стана след разгрома на частта му в подножието на Саланг.

Когато смехът и стъпките на муджахидините заглъхнаха в далечината, той не излезе от укритието си. Вслушваше се в звънтящата тишина и гледаше как към долината долитат ята врани и гарвани. Вестта за сражението се беше разпространила по някакъв начин и черните птици се стичаха на пиршество.

Половин час по-късно прецени, че вече може да тръгне. Изхвърли всичко, освен куршумите и храната. Напълни манерката с вода от потока и закуцука надолу. Слизаше много предпазливо, защото знаеше, че още една неправилна стъпка може да означава смърт.

На смрачаване заваля дъжд, който за минути проникна под уж импрегнираните дрехи и напълни обувките му. Час по-късно духна вятър, който прогони облаците. Звездите се оцъклиха над него. Нямаше луна, но той се зарадва, защото дори на тази оскъдна светлина се виждаше по-добре. А сетне почувства, че вятърът изсмуква силите му и той започва да трепери. С несигурни ръце извади от раницата двата шоколада и блокчетата пресовано месо и ги излапа.

Докъм полунощ енергията от храната компенсираше охлаждането от фучащата стихия, а сетне студът се превърна в истински кошмар. Изглежда се беше спасил от разстрела, за да загине от по-бавна и жестока смърт. Единственото му спасение беше да не спира. И той не спря. Куцукаше надолу и трупаше омраза. Към командира, който вече беше мъртъв, към онези, за които и двамата бяха пушечно месо, и към всички, за които десетилетия наред страната му беше само полигон за идиотски експерименти с памука и хората.

Когато сутринта най-сетне се добра до шосето и затътрузи вдървените си крака по асфалта, в главата му се въртеше само една мисъл. Трябва да промени живота си така, че не той да служи на чужди интереси, а другите — на неговите. Не друг, а той трябва да държи в ръце мислите, живота и смъртта.

Поглеждам моя титулуван сънародник. Джеймз Селин се опитва да поддържа каменното си изражение и не казва нищо, но въпреки дългогодишната си практика в британското изкуство на омаловажаващите изказвания не може да скрие, че думите на българина гаят патриотичното му чувство. Да се възползваш от сантиментите на своя опонент може би не е най-честният начин да спечелиш един спор, ала доводът на Добрев ми се вижда така добре обоснован, че аз също не намирам в себе си знания и сили да го оборя.

— С времето от принципите на древните гърци са останали само предаността им към парите и насилието — чувам отново гласа на Добрев. — Коя е движещата сила в Омировата „Илиада“? Това не е Одисей, нито Хектор, нито Ахил. Всичко в тази война се разиграва заради един прост, безскрупулен и алчен насилник — Агамемнон. За да си осигури победа, той принася в жертва собствената си дъщеря. После, разбира се, поетичната справедливост му осигурява адекватно наказание и той умира като рогоносец от ръцете на жена си и нейния любовник. Но тъй като ти се позоваваш не на образа на Агамемнон, а на образа на Зорба Гъркът, ще те попитам нещо. Да разбирам ли, че в негово лице ти виждаш въплъщение на свободата, толерантността и любовта към живота?

Джеймз се позамисля.

— Много точно казано — в гласа му долавям учудване.

— Предполагам, че си гледал филма с Антъни Куин, но не си чел книгата на Никос Казандзакис, по която е направен.

— Не ми е попадала — признава с известно смущение Селин.

— Може би е добре да я потърсиш, защото във филма са избегнати най-силните моменти. Казандзакис се възхищава на Зорба повече, отколкото на Омир и Ницше, издига го в ранг на свой духовен водач — „най-широката душа, най-свободният вик“. А сетне втъкава в разказа си потресаващите самопризнания на героя. Зорба се хвали, че на младини е крал, грабил, изнасилвал, избивал цели семейства, изгарял турски и български села; хвали се, че е колекционирал ушите на убитите от него. Веруюто на Зорба е да си разпаше пояса и да търси кавга.

— Не може да бъде! — възкликва Селин.

— Прочети книгата. Казандзакис се възхищава на своя герой, без да си дава сметка, че с това обрисова и най-скритите кътчета на собствената си душа. Подсъзнанието е по-силно от мисълта. И без да знае какъв е смисълът, Казандзакис избира най-подходящото име за своя герой. Името е първична характеристика, то изразява в кодиран вид същността на човека. На гръцки „Зорба“ е звукосъчетание, лишено от смисъл. На български то означава „насилник“. Смисълът на словосъчетанието „Зорба Гъркът“ е „извратеният, лишен от достойнство насилник“. Древногръцката идея за свобода не е възвишена. Тя е вътрешно свързана с презрение и насилие над другите и безогледна стръв към техните богатства, лъжлива сянка в пещерата на Платон.

Допивам кафето и поставям чашката на масата с малко по-рязък жест, отколкото е прието тук. Базъл веднага схваща намека и казва:

— Джалил, иди премести колата на паркинга на хотела. Не, не си бъркай в джоба — кафето е от мен.

— Благодаря, сър. Довиждане, професор Селин. Довиждане, професор Добрев.

Покланям се и тръгвам към Дифендъра.

* * *

От паркинга до интернет кафето е само една крачка, а надвисналият над града страх от завръщането на талибаните засега не се е отразил на дейността на местния провайдър. Настанявам се пред монитора и влизам в „Гугъл“.

В страницата за Платон в „Уикипедия“ откривам списък на всичките му трудове и бавно оглеждам всяко заглавие — като дегустатор, който преди да отпие от нова чаша, я вдига срещу светлината и преценява цвета и прозрачността на виното. В кой от диалозите мога да намеря въпросната пещера? Интуицията ми още от самото начало започва да ме тегли към „Държавата“ и аз накрая отстъпвам. Защо това, от което се нуждая, да не е скрито в най-известното произведение на Платон?

Преводът на Бенджамин Джоуит се източва на екрана само за няколко секунди. А сетне погледът ми спира на първото изречение от Първа книга:

„Вчера слизах с Главкон, сина на Аристон, в Пирея, за да се поклоня на богинята (Бендида, тракийската Артемида)...“

Неволно пробягвам с очи надолу по екрана, без да зная какво търся. И десет реда по-долу го откривам: „Малко след това към нас се присъединиха Полемарх, Адимант, брат на Главкон...“ Не ми е трудно да разпозная в тези имена нашите с Базъл псевдоними за настоящата мисия — Главконит и Адамант.

След кратък размисъл се отказвам да гадая дали Ди е съставил поредната си главоблъсканица само за собствено забавление, или като спасителна нишка, която да напипам, ако изгубя всякакъв ориентир в лабиринта на неясната задача. И тъй като днес за втори път усещам, че времето ни тук изтича, решавам да не чета наред, а само онова, което ми трябва.

Копирам цялата книга като текстов файл, отивам на Find и написвам в прозорчето save (пещера). Прескачам save и се озовавам в началото на Седма книга.

Не ми е необходимо много време, за да установя, че детинската диалектика на Платон не е четиво, подходящо за инженери.

Знаменитата му пещера се оказва мисловен експеримент, в който началните условия са дразнещо изкуствени, а основният доказателствен похват може да се определи с думите „пълзяща манипулация“. Целта на Платон очевидно е била да докаже на своя

стъписан (и, подозирам, отегчен до смърт) събеседник, че светът, в който живеем, е само подвеждаща и несъвършена сянка на първоначалния свят на идеите.

И все пак в имената на героите и пещерата, обрисувана от Платон, има нещо. Ди е разчел в тях повече от онова, което авторът е вложил. Прибавил е към прочетеното своите знания и е извлякъл нещо ново. Въпросът е какво е то и дали аз също ще успея да добавя нещо свое.

Дали идеята на Ди е била, че обикновените хора живеят в постоянна заблуда за силите, които действат в реалния свят, защото виждат единствено нереалните сенки на заблуждаващата информация, подавана им услужливо от медиите и от други хора? В такъв случай изводът е, че ако искам да прозра истинските им мотиви, не бива да се уповавам на сведенията, с които разполагам досега, а да изляза в реалния свят.

Време е самият аз да тръгна на разузнаване.

ГЛАВА 12

ПРОКЪЛНАТИЯТ ОСТРОВ

6 септември

Балх, Узбекистан

По тези географски дължини обаче, дори да тръгваш на разузнаване, не е за препоръчване да бързаш. Затова купувам кесия храна за птици и с бавна крачка се запътвам към чудовищно големия площад, наред който е разположена основната забележителност на Мазари Шариф — Синята джамия или още Гробницата на Хазрат Али. Самият град дължи името си на нея, защото Мазари Шариф означава „Свещената гробница“.

На всеки десетина крачки поспирам и бръквам в кесията. След това с широк замах предизвиквам бурно вълнение сред стотиците гълъби, които тичат насам-натам по шлифованите до блясък мраморни плочи. За двайсетина минути успявам да пресека площада, съпроводен от крилатия си кортеж, който при всеки мой мах се надига като разпенено море и после устремно се спуска на земята, за да изкълве поредните зърна.

Надявам се, че отдалеч изглеждам досущ като добродушен правоверен, който уплътнява ленивия си следобед, като храни крилатите творения на Аллах. Окоето няма как да забележи, че докато тялото се шляе, умът усилено работи. Планът ми за действие се основава на една характерна за Средна Азия особеност, която не вярвам да се е променила за тези десетина години, през които не съм бил в страната.

В Афганистан чайханите, кафенетата и бръснарниците представляват своеобразни информационни центрове, а собствениците им са най-осведомените хора. Процедурата за извличане на информация обаче е доста по-сложна и времеедна в сравнение с „Гугъл“. В замяна на това те знаят неща, които търсачката никога няма да узнае.

Все тъй в съответствие с максимата „Бързай бавно“ постепенно забавям ход, за да дам на очите си време да открият най-добрия наблюдателен пункт. На стотина крачки от кафенето на Салех си харесвам една каменна пейка с високи подлакътници и облегалка. Настанявам се така, че доскорошните ми събеседници да не могат да ме забележат, а аз да не пропусна момента, когато ще си тръгнат. И тъй като днес, изглежда, ми е добър ден, въпросният момент настъпва скоро.

Не сядам на масичките отвън, а влизам в кафенето, защото искам да говоря със собственика, не със сина му. Момчето келнер в момента упражнява втората си професия — мияч на чаши и чинии. Полускрит зад допотопния касов апарат, Салех, баща му, съсредоточено брои събраното до момента. Когато приближавам, бързо пъхва омачканите банкноти в чекмеджето и вдига глава. Познава ме веднага, защото по търговски приветливата усмивка придобива по-приятелски оттенък. Добър знак.

— Изтърва ги. Шефовете си тръгнаха току-що.

Махвам пренебрежително с ръка.

— Не съм дошъл заради тях, а заради кафето. Одеве баш шефът ми не ме остави да си го изпия с кеф.

Салех прави съчувстваща физиономия.

— Съжалявам.

— Нищо. Свърших си работата и се върнах да си наваксам. Само че нали знаеш — кафе без лаф е кеф наполовина? Направи едно и за себе си. Аз черпя.

— Благодаря. Как искаш да направя твоето — късо, дълго, погорчиво, шербетлия?

— Като за себе си.

— Знаеш какво да поискаш — усмихва се заговорнически Салех и започва да свещенодейства. Раздухва дървените въглища под пълното със ситен пясък ламаринено сандъче и изважда на тезгяха две големи джезвета. Изчаква пясъкът да се нажежи до температура, която определя по известен само нему начин, и заравя в него двете джезвета до гърлата. След няколко минути в тях бавно започва да възвира ароматната напитка.

След като пяната на три пъти едва не прелива на пясъка, сандъчето е свалено от мангала и оставено на стойка до масата.

Междувременно кафеджията налива студена вода в чашите с бяло сладко и сяда срещу мен.

Хващам с два пръста порцелановата дръжка и поднасям чашата към носа си. Уханието на кафето ме кара да притворя очи от възхита.

Това е истински късмет, защото преди да поискам да узная нещо от Салех, трябва да го предразположа, а от общуването с всевъзможни клиенти хора като него придобиват непогрешим усет за фалшиви комплименти.

— Салех — казвам, след като съм отпил първата си глътка, — никъде не съм вкусвал кафе, което да съперничи на твоето. Откъде го купуваш?

Той присвива преценяващо очи и след кратко колебание отронва:

— От Ява.

Повдигам вежди с подчертана изненада.

— Моят по-голям брат направи там неголяма фирма — без да бърза, пояснява Салех и на свой ред отпива почти несъществуващо количество течност, — така че аз купувам едно от най-хубавите кафета. — После с гордост пояснява: — При мен яванското кафе е основа, а не тяло на сместа.

— Чакай, чакай! — казвам аз, защото никога не пропускам нещо интересно. Особено пък тук, където времето сякаш се движи в кръг, а не от миналото към бъдещето. — Можеш ли да ми обясниш по-подробно?

На лицето му се изписва задоволство. Хората на Изтока умеят да ценят добрия слушател, а аз се оказвам именно такъв.

— Ахмад — казва той на сина си, — направи ни още две кафета, от най-хубавите — и се обръща към мен. — Още няма дванайсет, но е почти готов кафеджия. Трябва само да го обуча как да го пече.

Аз кимвам.

— Сега, щом се интересуваш, чуй. Хубавото кафе е смесица поне от четири сорта. Най-напред е основата, върху която изграждаш всичко. После идва тялото. То определя плътността и силата. Ако работят с явански зърна, другите майстори ги използват като тяло, а при мен те са основа. За тяло обикновено използвам етиопско кафе — то е особено дъхаво, макар и да не е най-силното. На трето място се добавя нещо за каймак. Казвам „нещо“, защото при нас обикновено слагат леблебия, а не кафе. Прави страхотен каймак, но моето правило

е просто — леблебията не е кафе. Накрая идва ароматът — това е кафе, което оформя окончателния вкус. Понякога ароматът се изгражда от два различни сорта кафе.

— Един приятел казваше, че хубаво кафе се прави от хубаво кафе — намесвам се аз.

— Има право. Но създаването на добър бленд, както го наричат западняците, е само началото. За да се научиш как да печеш правилно зелените зърна, са нужни години. След изпичането пък е добре да оставиш кафето да узрее два–три дни, за да се излявят всичките му достоинства, защото от печенето се появява един дъх, който ги прикрива. Най-лесното от всичко е варенето и затова повечето кафеджии нищо друго не умеят. А аз имам клиенти, които ми пращат пари от чужбина, за да им изпратя сместа, която са харесали.

Впечатлен съм от обясненията и му го казвам. Сигурен съм, че дори да преувеличава, то е съвсем малко.

Ахмад донася следващите две кафета и аз побързвам да направя сравнението. Кафето на малкия е наистина почти толкова добро, колкото на бащата. Усещам, че е настъпил подходящ момент да поведе разговора в желаната от мен посока.

— Професорите също много харесват твоето кафе, но не знам дали и те ще си поръчват от чужбина, когато заминат — и пускам лека въздишка.

— Че вие пристигнахте преди три дни! — учудва се Салех. — Защо са се разбързали да си ходят?

— Надявали се, че тук ще намерят някакви ръкописи, но досега не са открили нищо. Иманярите им предлагат само пръстени и стари монети. Лошото е, че не зная дали, като си тръгнат, шефът ще ме остави на работа, защото май ме нае заради тях.

Салех ми отправя съчувстващ поглед.

— Лоша работа. Какво им става на всички тез чужденци? Не им ли стигат бижутата и златните монети?

Аз моментално улавям тънката нишка, която кафеджията ми подава, дори без да усети.

— Защо „на всички“? Мислех, че в момента моите двама са единствените в Мазари Шариф.

— Защото един мющерия от тези, дето си поръчват да им изпращам кафе оттук, вчера си тръгна за Европа с цяла чанта стари

жилави хартии. Само че не ръкописи, щото нямаха букви, а едни такива дребнички рисунки. Птици, бикове, коне — такива неща.

Сърцето ми забива по-силно. От тук нататък трябва да напредвам два пъти по-предпазливо.

— Ами-и-и? — постарavam се гласът ми да прозвучи достатъчно скептично.

Доловил нотка на недоверие, Салех решава да го разсее на момента.

— Ахмад, дай тефтера.

Момчето донася стара омазнена счетоводна книга, в която е пъхнат жълтеникав плик. Мургавите пръсти на баща му го отварят и след кратко ровене вътре триумфално поставят на масата пред мен една визитна картичка.

— Ей този.

Надявам се, че все още имам почти фотографска памет, защото езикът определено не е английски и всички думи ми се виждат прекалено дълги и прекалено непознати. Изключение правят само две: „Вилнюс“ и „антиквар“. Салех учтиво ме изчаква да прочета картичката, а после я прибира в плика, плика — в книгата, а нея подава на търпеливо чакащото го момче.

— Майсторе — казвам аз и правя пауза, която по моя замисъл би следвало да се тълкува като колебание, — случайно да знаеш от кого твоят човек е купил рисунките?

— Някакъв хазара в Балх, близо до Бала хисар. Европеецът му каза името, ама сега не си го спомням. Защо не потърсиш Рустам? Той е нещо като главатар на местните узбеки и знае всичко, което става в Балх.

— Ако се сетиш, ще черпя — казвам убедено и вадя от джоба си една банкнота. — Задръж рестото. Ти ми правиш голяма услуга.

— Ама ти да не тръгна пак към Балх? — изненадано пита кафеджията.

— Не, но трябва да потърся огледало за колата — отвърщам, — че на идване насам се счупи.

— Да, разбрах, че е имало стрелба — Салех потвърждава статуса си на най-осведомения човек в Мазари Шариф. И като забелязва, че се ококорвам, доукрепва новоизвоюваната си репутация: — На твое

място, Джалил, нямаше да се тревожа. Майстор шофьор като теб никога няма да остане без работа.

На улицата му застига неговият вик:

— Попитай за Рустам!

Връщам се в хотела в прекрасно настроение. От кафето в устата ми е останал прекрасен послевкус и той ме кара да съм склонен да философствам повече и от самия Платон. Понякога за половин час на маса можеш да свършиш повече работа, отколкото за четири дни препускане напред-назад. И то без някакви невидими талибани да те използват за мишена. За разлика от преди малко, сега разполагам с две лесно проследими нишки, които разговорът със Салех ми даде. Още утре сутринта ще тръгна по първата — тази, която мие съвсем под ръка.

Климатикът в хотела бързо охлажда самотоволството и мързела ми до степен да прекъсна философските си занимания и отново да започна да разсъждавам трезво.

Защо наистина да не тръгна веднага към Балх? Какви други причини има да отлагам, освен безмилостното слънце? Онези, които сутринта стреляха по нас, едва ли продължават да стоят в засада сред нажежените стени. А и дори още да са там, не вярвам да чакат точно мен. Взимам душ, избирам чисто ново парче плат, което увивам около главата си, и критично се вирам в афганеца в огледалото отсреща.

На паркинга набързо изчегъртвам с отвертка останалите по рамката парченца огледало и потеглям.

Чувствам се както някога, когато се измъквах от къщи за нощен лов, взел обувките в ръка, за да не ме усети баща ми. Приятно ми е, че тръгвам в акция без никой друг да знае. И тъй като при лова на информация никога не знаеш на какъв дивеч ще попаднеш, се постарavam да изхвърля от ума си всякакви предварителни очаквания.

Похватът е елементарен — насочваш вниманието си към нещо друго. Днес съм облагодетелстван с две междинни задачи. Първата е все пак да мина здрав и читав през останките от резиденцията, а втората е свързана с магията на едно изплъзващо ми се досега усещане.

В обедния пек на шосето няма друг. Когато до старите стени от двете страни на пътя остава около половин миля, рязко ускорявам и започвам да присвятквам на дълги-къси. Зная, че странният сигнал ще озадачи всеки евентуален наблюдател и ако одевете са стреляли по нас просто за забавление, сега вероятно ще изчакат да разберат какво става.

Дебелите стени ме поздравяват с кратко изръмжаване — ехото от двигателя на Дифендъра — и профучават назад. Напред и вдясно от пътя като гърбове на цяло стадо от праисторически чудовища се очертават руините на Бала Хисар. Изключвам от скорост и се наслаждавам на тихото шляпане на гумите по размекнатия асфалт. Неочаквано пред мен по пътя се плъзва сянка. Инстинктивно поглеждам нагоре, където в моята посока лети орел. Да следваш орела е хубав знак и аз му се усмихвам.

А щом насочвам отново вниманието си към пътя, установявам, че за тези кратки мигове древната магия за пореден път си е направила шага с моите сетива.

Край Дифендъра все още се мяркат черничевите горички и овощните градини, които опасват Балх, ала селскостопанската земя неусетно е отстъпила място на града. Това се повтаря всеки път, но най-смущаващото е, че винаги пропускам прехода на различно място.

Минавам покрай запазената крепостна стена и глинения хълм, останал от средновековната будистка ступа и превключвам на трета скорост. След малко Дифендърът лениво запълзява между напечените от слънцето кирпичени дувари и едноетажни сгради, които с нищо не подсказват, че са част от някогашната столица на една от най-загадъчните и богати държави на древността — Бактрия. Две-три минути по-късно пътят свършва пред парка в центъра на новия град.

Разположеният насред обширна плодородна долина Балх е бил център на зороастризма и един от най-прочутите градове в тази част на света. Пътешественикът Марко Поло го определя като „велик и благороден град“, а арабите го наричали Ум ал-Белаад — Майка на градовете.

От стотина метра забелязвам една по-плътна сянка и чак когато паркирам върху нея, разбирам, че асфалтът просто е оцветен от падналите от черницата над мен дуди. Изглежда, че не е валило поне от месец, защото сезонът на дудите отдавна е отминал.

Сега остава да се помотая из пазара и да задам тук-там по някой по-необичаен въпрос, за да ме забележат.

Останалото е — както тук обичат да казват — в Божиите ръце.

— *Даи* (вуйчо), онзи каландар иска да говори с теб.

Прокъсаните маратонки на хлапето потропват в уличния прахоляк сякаш танцуват степ.

— Къде, *бола* (дете)?

— Ей там — мургавата ръчичка се протяга и аз поглеждам през сергиите към отсрещната страна на улицата. На вратата на една чайхана, която до този момент не съм забелязал, стои едър старец с бръсната глава и втренчено ме гледа. Щом вижда, че обръщам лице към него, леко кимва и бавно влиза вътре. Провесените от горния праг на вратата полиетиленови нишки с нанизани на тях тънки бамбукови тръбички, които тук се използват като преграда за мухите, се люшват зад гърба му. Поглеждам към хлапето за обяснение, но то сякаш се е изпарило.

Докато се промушвам между сергиите, обмислям възможността това да е капан. Едва ли — още не съм сторил нищо, което да издаде истинската ми цел, а и пазарът не е най-доброто място за устройване на засади и капани. Единственото обезпокоително нещо е, че човекът няма характерното излъчване на каландар (пътуващ дервиш), но пък къде по света хлапетата се славят като достоверен източник на информация?

Влизам в чайханата. Старецът е седнал зад масата в ъгъла и е опрял гръб в стената — нормална позиция за човек, който иска да държи всичко под око. Лявата половина на лицето му е осветена от прозореца, а дясната се губи в сянката. Не прилича на пушун или хазара.

— Добър ден, *ата* — казвам на узбекски, като заставам до масата. — Разбрах, че си искал да поговорим.

С гостоприемен жест той ме подканя да седна срещу него. В лицето му няма напрежение и аз решавам, че срещата с него не е някакъв капан.

— Благодаря, че прие, ага — отвръща той и прави знак към някой зад гърба ми.

Секунди по-късно на масата се озовават чайник и две разлати купички. Изчаквам момчето да се отдалечи и питам:

— С какво мога да ти помогна?

Старецът напълва своята купичка и без да бърза, я взема в шепи — тактично напомняне да не нарушавам естествения ритъм на един източен разговор.

Порцеланът приятно топли дланите ми, и аз притварям очи, за да вдъхна аромата на чая. Англия, Ди, Орфей и Балх отлитат нейде и остава само усещането, че целият свят е в ръцете ми, а цялата вечност — в тази секунда. Блаженство.

— Човекът, когато търсиш, сега се нарича Масуд — съобщава тихо старецът и светът мигом изскача като освободен джин от купата ми.

— Защо смяташ, че търся някого? — опитвам да спечеля време.

— Защото зная кой си. Помня как преди десет години един човек задаваше особени въпроси и след месец американците направиха скалите в Спин Гар на трошляк.

По кожата ми плъзва хлад. Спин Гар (Бялата планина) е местното название на Тора-Бора. Човекът е наясно или поне подозира моя принос в подготовката на „Анаконда“. Правя отчаян опит да го отклоня от тази мисъл.

— Мисля, че ме бъркаш с някой друг. Аз не съм американец.

— Не съм казал това. Казах, че те познавам. Мустаците, брадата и чалмата не правят истинския мъж, но и не могат да го скрият.

Осъзнавам, че в момента той ми връща любезността, която му оказах в началото на разговора и се успокоявам. Ако някой по тези географски дължини ти мисли злото, той няма да си губи времето с комплименти.

— Приятелите ми ме наричат Джалил — съобщавам.

Той се усмихва любезно, но веднага ми дава да разбере, че не може да бъде заблуден толкова лесно:

— Хубаво име си си избрал.

Отпива с наслада глътка чай и поверително ми съобщава:

— В родината ми ме наричаха Елбарс, но тукашните ме знаят като Рустам.

— Защо смяташ, че се интересувам от този Масуд?

— Защото наскоро неколцина от неговите хора престояха тук три дни, а на следващата нощ ги убиха в Мазари Шариф. И ето че след туй идваш ти и започваш да задаваш странните си въпроси. Търсиш ли го, или не?

Самоличността ми е разкрита, дегизировката ми явно не става за нищо — какво ли ще загубя, ако му кажа истината?

— Не зная истинското му име, но вероятно търся точно него. Кой е той?

Той дълго ме гледа, сякаш се чуди как да продължи, а сетне се привежда към мен и пита:

— Знаеш ли къде е Аралкум?

Въпросът ме обърква. Кум означава пясък, пустиня. Двете големи пустини в Узбекистан се наричат Каракум и Казълкум, като и двете граничат с Арал тенгиз (Аралско море), което всъщност е огромно безотточно езеро. Докато се чудя дали под „Аралкум“ има предвид тази част от пустините, която стига до морето, се оказва, че въпросът му е бил риторичен.

— Когато бях млад, живеех там. Само че тогава всички го наричаха Арал тенгиз...

... Бях на тридесет и осем години и тридесет от тях бях ловил риба в морето. По онова време в Муйнак имаше хиляди рибари, защото морето беше щедро — есетра, херинга, шаран. И най-хубавото беше, че в него човек се чувстваше свободен, което на суша не бе възможно, защото Муйнак беше затворен град. Никой не може нито да влезе в него, нито да излезе. Разправяха, че са го затворили, след като през петдесетте години руснаците построили на остров Възрождения — военно селище, където изпробвали някакви отрови. За две-три години изстребили всички антилопи сайга, които дотогава се Прескачали като зайци. Знае ли човек дали е истина?

Трийсетина човека от града работеха целогодишно на острова, но върнеха ли се в отпуск, мълчаха като риби. А сетне една приятелка прилъга дъщеря ми и тя замина да работи на острова, въпреки че още нямаше шестнайсет. Когато след година се върна за две седмици, не можах да я позная. Беше станала голяма жена и изглеждаше много над годините си. Така и не пожела да се види със старите си приятелки.

Притулила се зад пердето, наднича през прозореца и току трепне — сякаш ей сега ще дойдат да я приберат.

И тъй я подпитвах, и инак — мълчи. Само свива устни и мига ситно, сякаш се стиска да не заплаче. Последната вечер обаче не издържа и се разплака. Два часа не можах да я успокоя, а като престана да хълца, заговори — не мога да я спра.

„Татко — казва, — не искам да се връщам на проклетия остров. Страх ме е. Чувствам, че ако отида, няма да се върна. Ти не можеш да си представиш какво правят там.“

Работила в Лабораторния корпус, който бил близо до Кантубек — единствения град на острова. Отначало се грижела за мишките и морските свинчета. Доставяли ги със стотици, защото опитите, които правели с тях, обикновено завършвали със смъртта им. След половин година докарали дузина маймуни. От възбудените разговори между учените разбрала, че те се канят да изпитат ваксина против някаква смъртоносна болест. Накарали я да инжектира животните, а после ги откарали на другия край на острова, където бил изпитателният полигон. След няколко часа учените се върнали с посърнали лица, а след още два дни докарали телата на маймуните, за да ги аутопсират.

А сетне дошло истинското изпитание. Една сутрин преместили дъщеря ми в друго отделение и тя разбрала, че вътре в тайната е скрита още по-ужасна тайна. През нощта били докарали девет души, събрани от психушките в целия Съветски съюз. Не знаеше какви опити са правили с тях, но каза, че за няколко седмици всички се променили пред очите ѝ. Не на външен вид, а защото започнали да се държат като съвсем други хора. Накрая взели да мрат един подир друг.

Тогава за пръв път дъщеря ми сънувала онзи кошмар — че морето на юг от острова започва да се отдръпва, оставяйки след себе си кристали сол и съсухрени трупове на животни. Събудила се от собствения си вик. За късмет, съквартирантката ѝ по стая — по-възрастна жена от Муйнак — не я чула, защото спяла като заклана. Кошмарът обаче взел да се повтаря почти през нощ. Казах ѝ, че в това няма нищо страшно и че баба ѝ — моята майка, понякога сънуваше неща, които се сбъдваха след години. Като видях, че това я изплаши още повече, се досетих, че не ми е разправила всичко.

„Баба (татко) — изплака тя, — страх ме е, че ако разберат какви сънища сънувам, ще започнат да ме изследват и никога повече няма да

се върна тук.“

Права беше и аз ѝ казах да си приготви една чанта с дрехи. Знаех, че ако се опитаме да стигнем до Кунград по шосе, ще ни хванат, преди още да сме излезли от Муйнак. Затова реших да преплаваме с моторна лодка до устието на Амударя и по реката да се доберем до Нукус, а оттам да се качим на железницата, за да избягаме колкото можем по-далеч.

Човек може да прави хиляди планове, но Аллах решава кои от тях да се изпълнят. Когато излязохме от къщи, в очите ни блеснаха фарове. Двама войници с автомати стояха до газката, която ни освети. Един млад лейтенант се доближи с пистолет в ръка.

„Виждам, че гориш от нетърпение да се върнеш в Кантубек — рече той и бутна дъщеря ми към газката. Обърна се към мен и забодулулото на пистолета под брадичката ми. — А ти, кучи сине, плачеш за куршум!“

„Али Рашимович — извика дъщеря ми и падна на колене пред него, — остави баща ми! Убий мен, аз съм виновна!“

„С теб ще се разправам на острова“, каза той и ме халоса с дръжката на пистолета.

Свестих се по светло. Бяха заминали. Цяла година се пържих в джендема. Не знаех жива ли е дъщеря ми, нито какво е станало с нея. Един ден разбрах, че през нощта корабчето на военните е докарало работещите на острова. Цял ден чаках дъщеря ми да отвори вратата, а като се стъмни, отидох в дома на оная по-възрастна жена, с която живеели в една стая.

Тя обаче не пожела нищо да ми каже. Страхуваше се. Попитах я дали поне може да ми каже къде е погребана дъщеря ми, а тя отговори, че на острова нямало гробища, защото там никой не умираше. Две седмици дебнах нощем край дома ѝ и накрая газката дойде да я закара на пристанището. С един лост проснах войничетата на земята, а после забих ножа си в сърцето на лейтенанта. Оттам нататък всичко ми е като в мъгла — как се добрах до пристанището, как стигнах до Нукус. Първото, което помня ясно, е как откраднах една лодка на Сурхандаря край Термез и пресякох Джей хун. Минах по езика на барса и оцелях.

Старецът млъква и се вторачва в празната купичка пред себе си. Онова, което се подразбира от думите му, е толкова неприятно, че не ми се ще веднага да се заловя за него. Предпочитам известно време да се наслаждавам на красивата метафора, с която завърши историята си. Все пак „минах по езика на барса“ е много по-изразително от „изскубнах се от лапите на смъртта“. Само си представете двата реда зъби, които ви дебнат отляво и отдясно и тънката червена ивица, по която можеш да се върнеш към живота.

„Добре, Джон — опъвам си юздите аз, — достатъчно ли се позабавлява? Метафората с езика на барса може да е красива, но няма да ти свърши работа. Ще се наложи да научиш това, което те плаши от самото начало. И карай по-внимателно със стареца, за да не подплашиш и него.“

— Ата — обръщам се към моя домакин, — щом си бил рибар, защо момчето, което беше пратил да ме извика, каза, че си каландар?

Насреща ми лъсват в усмивка два реда изумително бели зъби.

— Рустам е внук на жената, с която живея. Това е неговият начин да се похвали с мен. Няколко години след като пресякох Джей хун, съветските войски последваха моята лодка с танкове и бронетранспортъори. Трябваше да бягам повторно — този път от Балх. Спрях чак в Джалалабад и там се запознах с музикант, който някога бил ученик на великия Хизрат Инаят Кан.

Името пробужда далечен спомен за някакъв религиозен философ.

— Той ме научи да свиря на табла и дванайсет години обикаляхме из Индия и Пакистан. После една сутрин учителят ми просто не се събуди. Изгорих тялото му и хвърлих пепелта в Ганг. Руснаците вече бяха излезли от Афганистан и аз се върнах. Истината е, че съм свирил суфистка музика пред много странстващи дервиши, но аз самият никога не съм бил каландар.

— А кой е този Масуд, за когото спомена в началото?

В очите му припламват зли огънчета.

— Масуд е свинята, която отведе дъщеря ми на острова, за да я измъчват. Тя го наричаше Али Рашимович.

— Но ти каза, че на следващата година...

— Да, така е. С ей тази ръка го промуших в сърцето. Не зная как е оцелял. Сигурно Шейтанът го е спасил, за да му слугува както и

преди.

— Дали съм разбрал правилно, че на острова са правили опити не само с биологични оръжия, а и с нещо, с което са побърквали затворниците?

— Дъщеря ми не казваше, че ги побъркват, а че за месец-месец и половина ставали съвсем други хора — все едно са им извадили душата и на нейното място са сложили друга.

Изтриване на съзнанието и имплантиране на нова личност, превеждам думите му на научен език. Не съм и очаквал, че старецът може да даде по-точно описание на опитите, но все пак бях длъжен да попитам.

— Как мога да открия Масуд?

— Единственият начин, за който се сещам, е да проследиш Парвез. Това е един трътлест индиец, за когото казват, че е дясната ръка на Али-Масуд. Откакто убиха ония петимата, Парвез всяка седмица се появява в Мазари Шариф. Там ходи в Зелената джамия и на пазара. Макар и много рядко, понявга идва и тук. Обикновено обикаля из пазара и все намира какво да купи, макар нашият да е по-малък. Разпитва за разни неща.

— Например?

— Например дали в града са идвали непознати чужденци.

— Идвали ли са?

— Вие сте втората група. На другия ден след като убиха онези хора, тук дойдоха няколко американци. Искаха да разберат дали убитите са идвали в Балх.

— И какво разбраха?

— Нищо — старецът се подсмива. — Така и не попаднаха на човек, който да ги е видял.

Доливам си чай, взимам купичката в шепи и се вторачвам в огледалната повърхност. Така мога да обмисля на спокойствие чутото. Изглежда, че по някакъв начин и американците, и руснаците са знаели нещо за ръкописите, които нашите Остриета са взели от убитите наркотрафиканти. И руската следа най-вероятно води към военното градче на онзи остров, където са криели психотронните си експерименти зад изпитанията на биологични оръжия.

Чакай, чакай! Схемата май се повтаря. Преди години руснаците са ползвали секретните си опити като прикритие за още по-секретни, а

сега някой е използвал наркотрафика като прикритие за кражбата на древни текстове. Дали този някой не е очаквал да намери в ръкописите още по-зловеща тайна? И дали тайната, прикривана преди, няма нещо общо с прикриваната днес?

Доволен съм, защото за пръв път държа в ръцете си нишка към загадката. А вероятно мога да се сдобия и с втора — стига да съумея да се възползвам от една стара източна поговорка.

— Днес, ата, ми е щастлив ден — започвам аз обходния си маньовър. — Изглежда, че този Али-Масуд, дето ти е отнел дъщерята, и главатарят на хората, които преди месец убиха един мой близък, са един и същи човек. Мисля, че Всевишният ни е събрал, защото двамата с теб имаме общ враг. А врагът на моя враг...

— ... е мой приятел! — довършва старецът, чийто глас внезапно е станал хрипкав от напрежение. — Кажеш с какво мога да ти помогна.

— С две неща — отговарям. — Първо, остана ли ти в Узбекистан някой близък роднина, който да може да ме откара с лодка до проклетия остров?

Старецът с доволен жест плъзва длан по брадата си.

— Наистина днес ти е добър ден, ага. В Ургенч живеят синовете на моя по-малък брат...

Докато ми обяснява как да ги намеря, той бръква в дрехата си и изважда сребърен пръстен. Оглежда го и ми го подава.

Аз също го оглеждам. Отвътре има надпис. *Egzu ou* — запомняща се, справедлива мисъл.

— Какво означава това? — любопитствам.

— Това е знак. Вземи го. Щом го видят, ще разберат, че им нареждам да ти помогнат. Какво беше второто ти желание?

— Тези, които са убили хората на Масуд, са взели от тях няколко листа с древни рисунки: коне, бикове, птици. Знаеш ли къде мога да намеря такива?

Старецът присвива очи и завърта глава.

— Миналата седмица един хазара, дето живее наблизко, продал цяла чанта на един чужденец. Онзи му казал, че събира ненужни стари вещи.

— Дали си е казал името?

— Че кой ще го пита за името? Хазарата го е гледал в лицето, за да прецени колко може да получи. Онзи бил много стиснат — вадел

банкнотите една по една. Много ценни ли са тези документи?

— Не мога да кажа, докато не ги видя — отвърщам.

— Е, всичко е в ръцете на Всевишния.

С дълги глътки пресушавам купичката и ставам. Покланям се предпазливо, защото в стомаха ми се плиска цяло езерце от чай, и казвам:

— Благодаря, ата, за чая и за поучителната беседа.

— Благодаря, ага, че отдели от ценното си време. И ако откриеш този Масуд...

— Зная, ата. Ако има възможност, ще те оставя ти да се разправиш с него. Обещавам.

На излизане виждам, че собственикът на чайханата усърдно се кланя на стареца.

ГЛАВА 13

СПИРАЛОВИДНИЯТ ПЪТ

6 септември

Балх — Кабул

Добрев не изглежда изненадан. Отваря широко вратата и се дръпва встрани, за да мина.

— Моля, влезте.

Двамата сядаме сред източното великолепие на хотелските мебели.

— Слушам ви, Джалил.

— Професоре, в кафенето споменахте нещо, което така и не довършихте. В какъв капан са попаднали гърците, след като престанали да черпят от културата на траките?

Добрев ме поглежда особено.

— Струва ми се, че спорът ни с професор Селин ви е накарал да се запитате кои са били истински духовни — траките или гърците. На този въпрос човек може да си отговори, без да прави справки в десетки древни автори. Достатъчно е да сравните двата най-известни сборника с химни — Омировите и Орфическите. Ала помнете, че в случая не е толкова важно кой е оригиналният поет и кой — епигонът, макар това да личи съвсем ясно. По-добре си дайте сметка кой какво иска от боговете и за кого го иска.

— Прощавайте, професоре, но въпросът ми беше друг.

— Съжалявам, забравих, че вие сте човек на точните науки. Имах предвид капана на приспособяването на чужди митове и богове за свои цели. Но предполагам, че се интересувате повече от един друг капан, за който ви е говорил моят приятел Лозан. Вие сте неговият съсед, нали?

След като съм започнал да играя ва банк, какъв смисъл има да крия самоличността си? Освен това съм свикнал да се доверявам на инстинктите си, а в момента съм тъй спокоен, все едно все още се

намирам в Баня и не ме заплашва никаква опасност. По-скоро ме измъчва любопитство.

— Кога се сетихте?

— Предположих нещо от този род още когато един ваш колега...
Мога ли да го нарека така?

Вероятно има предвид Ди.

— Мисля, че да.

— Когато един ваш колега ми се обади, за да ме покани да се включа в тази експедиция. Лозан ми беше описал как изглеждате и щом ви видях... Макар да ми се струва, че щях да се досетя и без неговото описание. Виждате ли, сърце и ум е трудно да се скрият. Мисля, че на вас дължа удоволствието да съм тук сега, а и Лозан каза, че сте свестен човек, така че съм на вашите услуги. Между другото, може би ще ви бъде по-полезен, ако науча причината за вашия внезапен интерес към Орфей и траките.

Измислям начаса един леко изменен вариант на историята около пергаментите и му цитирам по памет клетвения текст от глинената плочка. Очите на Добрев заблестяват. От него на вълни се лее въодушевление, но той успява да ме изслуша, без да ме прекъсне.

— Сега разбирам защо се интересувате от Тракийския капан. Кажете само дали сте виждали пергаментите?

— Ди... Този мой колега, с когото сте разговаряли, ми ги показа.

— А плочката?

— И нея.

— Чудесно. Само още един въпрос. Наистина ли сте следвали две години инженерство заедно с Базъл?

Суетата внезапно взема връх.

— Дори го завърших заедно с него.

Добрев кимва делово.

— Тогава сигурно ще ме разберете. Моят любим племенник ви е колега и всеки път, когато се видим, ми разправя професионални вицове. Един от тях е много характерен. Двама инженери се виждат след уикенда и единият пита: „Ти защо не дойде на риба вчера?“ „Бях на погребение — отвърща другият. — Пешо от нашия отдел почина.“ „Горкият. Бяха ли дошли много от нашите?“ „Доста. Първо дойдоха шефът и неговият заместник... — вторият сядна на бюрото си и взема лист и молив. — А бе, я по-добре да ти го начертая.“

Учтиво се усмихвам, чудейки се накъде ме води Добрев с това встъпление. Личи си опитният лектор, навикнал да сваля първоначалното напрежение у своите слушатели с разсейваща шега. Интересно дали това е само доведен до автоматизъм ораторски похват? Не, по-вероятно професорът иска да покаже, че можем да разговаряме на един език.

— Лозан ви е обяснил — продължава той, — че Тракийският капан е метафоричен ключ, но в него има още нещо. Разбрах, че много бързо сте решили проблема с двата пътя. Помните ли как стигнахте до решението?

Виж ти! Историкът стигна до същността на нещата с ефективността и прямотата на инженер. Замислям се как да изразя точно пътя на мисълта си.

— За да науча кой е пътят към храма, трябва да формулирам въпрос, който да впримчва лъжеца и честния човек така, че двамата да бъдат принудени да отговорят по един и същ начин.

— Да впримчи — повтаря доволно Добрев, докато стара. — Прекрасно го казахте.

Отива до нощното си шкафче и донася химикалка и няколко листа за писане с логото на хотела. Слага ги пред себе си и старателно нанася на горния лист четири точки, които биха могли да са разположени в краищата на един християнски кръст.

— Това — забива Добрев химикалката в най-долната точка — е поклонникът, а това е храмът.

Върхът на химикалката се спира за кратко върху най-горната точка, а сетне посочва другите две.

— А тези двамата са лъжливият и честният учител, като ние не знаем точно кой какъв е. Можете ли да ми начертаете примката, която описва хода на вашите разсъждения и представлява, така да се каже, мисловният път на поклонника до храма?

Взимам химикалката, която той ми подава, и пояснявам:

— Очевидно въпросът трябва да включва не само двамата учители, но и идеята, че поклонникът трябва да стигне до храма.

И начертавам една удължена спирала, която тръгва от поклонника, заобикаля трите точки, минава между двамата учители и се изкачва до храма.

— А сещате ли се дали между пиктограмите от плочката е имало подобен спирален знак? — пита Добрев.

Напрягам паметта си, за да си представя изображенията от плочката. Като че ли...

— Да — отвърщам учуден, — имаше спирала, но не гладка, а ъглеста.

И тъй като от вица насам ни е тръгнало на чертане, отновохващам химикалката.

— Ето такава.

— Ъглеста е — подхваща незабавно Добрев, — защото символът трябва да изразява не само основната идея, но и материалния ѝ израз, ако тя има такъв. Квадратната спирала, ако мога да я нарека така, означава „храм“. Нали знаете, стените на сградите обикновено сключват помежду си прави ъгли.

Усещам, че неволно съм затаил дъх.

— Капанът е в това, че можеш да гледаш един символ колкото си искаш, без да прозреш заключената в него мъдрост. Каква е най-често срещаната реакция в такъв случай? Неразбиране и плъзгане по повърхността. Сещате ли се дали сте виждали такива орнаменти и ако да, къде?

И Добрев се залавя да рисува или, по-точно, да чертае.

— Ха! — възкликвам аз, когато плетеницата се очертава.

— Точно така, „ха!“ — той хвърля химикалката върху листа. — Наричат това „гръцки орнамент“ или „гръцка плетеница“, но никой грък не знае, че в него е закодирана идеята за пътя към храма. В появен — вид същата идея е била формулирана с думи на фронтона на храма в Делфи — по времето, когато той все още е бил само тракийски. „Познай себе си“ е словесно описание на вглеждането вътре в самите нас, на спираловидния път към най-дълбоката ни същност, където просветените откриват хармонията с цялата Вселена.

Добрев млъква и в тон с най-добрата професорска практика ми дава възможност да възразя или да доразвия неговата теза. Но как да възразя, след като ми звучи така убедително?

Понякога се удивлявам защо ли толкова се гордеем с ума си, след като всички важни решения идват от сърцето. Умът само придава приемлив вид на неговите заповеди и като прекалено грижовна майка крие от нас ония бездни и чудовища, с които, без да знаем, пълним

властващия в душите ни малък хаос. А пък с това ставаме напълно подвластни на другия, глобален хаос, който е създаден от хора и събития, формирали нашата действителност до степен тя да ни налага своя грозен и гибелен за всяка индивидуалност калъп.

Срещу какво се боря всъщност в настоящия момент? Срещу все още неизвестна за мен група хора, решили да пригледят изкуството на Орфей за свои цели? Конквистадори не на един континент, а на душите и мислите на всички хора? Някакви нови агамемнони, мечтаещи за неограничена власт над едно неспособно да им се противопостави човечество?

— На практика нещата като че ли опират до това кой от двата символа ще изберем — връщам обратно топката в полето на Добрев — Орфей или Агамемнон.

Той като че само това е чакал, защото първите му думи почти застъпват моите последни.

— Изборът на символ наистина предопределя всичко. Проблемът на гръцката цивилизация не е, че е започва своя път с варварско разрушаване на чуждата култура — варварството все пак е първият етап от всяка цивилизация, — а че интегрира в себе си само външния и блясък, без да усвои нищо от духовността. От трите въплъщения на тракийския конник-герой — ловец, воин и триумфатор — оцелява само воинът. А в отсъствието на другите два ипостаса воинът е способен да мисли единствено за плячка и нови войни.

В ума ми проблясва идеята за самоповтаряща се върволица от едни и същи мотиви за поведение, но аз не успявам да я задържа. От нея остават само повтарящите се мотиви на фигурата, начертана преди малко.

— Нещо като тази плетеница? — повдигам брадичка към листа пред Добрев.

— Точно така. Застоят е цената, която плащаш, ако изградиш своята култура върху съчинена от теб самия действителност. Възходът на Атина се гради върху поредица завоевателни войни. Управниците всяка година искат от Народното събрание одобрение за нов грабеж и го получават. В резултат се създава манталитет, по-устойчив от египетските пирамиди. В съвременния свят подобна политика е невъзможна, но гръцките управници я възкресяват под нова форма, като заменят военната агресия с финансов паразитизъм. В държавата

се вливат все нови и нови заеми, които осигуряват на политиците преизбиране, а на подкрепящото ги мнозинство — незаслужено охолен живот. Ала агресивността — военна или финансова — в крайна сметка се саморазрушава. Тя не може да е вечна, защото предизвиква неизбежен срив.

Военно-икономическият му анализ е безупречен, но изходното твърдение за определящата роля на символа ме дразни и аз му го казвам.

— Вероятно съм формулирал мисълта си зле — признава Добрев. — Символът наистина подсказва тенденции за бъдещо развитие, но не заради някаква вътрешна сила, а защото отразява нагласите и същността на обществото, което го е избрало. Символът не е догма, а по-скоро матрица, която може да роди множество значения, някои от които са диаметрално противоположни.

Думите му отключват нова пътека за мисълта. Дали музиката, с която Орфей е заплелявал душите на своите слушатели, би могла да се превърне в техен изкусител, потисник и насилник? Затова ли Одисей се е боял толкова от нея, че е потрошил самия инструмент?

Стомахът ми се свива на топка — усещам, че ме чака битка, за която не съм добре подготвен. Но пък нали животът е приключение, за което няма как да се подготвиш?

Е, ако някога отново видя Добрев, с радост ще си поговоря с него час, два или седмица — колкото време имам. Сега обаче не е време за разговори — колкото и поучителни да са те.

Дошъл е мигът да разтревожа някои хора и да видя дали блъфът ми ще ги накара да се издадат.

Интерлюдия

Южният бряг на Амударя

— Господарю!

Лицето на помощника бе възбудено и той не говореше нормално, а шепнеше. По това, че между дланите му беше прихлупен някакъв предмет, Каландара разбра, че става дума за телефонен разговор. От десетина години Парвез беше неговият глас пред света.

— Не се тревожи, Парвез. Каквото и да се е случило, може да се поправи, само пробитата глава не може.

Като чу името си, помощникът се успокои и дори се усмихна. Ласкаеше го мисълта, че е единственият човек, към когото Каландара се обръща по име. Така беше още от онзи отдавна отминал ден, когато закараха премръзналия военен в болницата, където Парвез работеше като санитар, за да зашият скъсаното му ахилесово сухожилие.

Първото, което заместник-командирът видя, щом излезе от упойката, беше надвесено над него усмихнато лице.

— Искате ли нещо по-специално, другарю капитан? — запита го Парвез и като забеляза недоумението в сивите очи, добави: — Зная, че след операцията започва много да боли, така че ако имаш нужда...

Той не довърши думите си, но ги придружи с такава изразителна гримаса, че оперираният моментално схвана. Пред него стоеше самата Съдба, приела образа на санитар, и му предлагаше не наркотици, а възможност да преобърне живота си. Така, както твърдо бе решил на слизане от планината.

— Как се казваш? — попита на свой ред.

— Парвез — отвърна санитарят.

— Е, Парвез, ако сме предпазливи, ни чакат големи дела. Аз имам някои идеи.

Парвез се вгледа във властния непознат и неочаквано получи просветление, което го накара да се разтрепери от радост. В краткия си съзнателен живот той така и не беше успял да разбере кой е и непрекъснато се люшкеше между две крайни представи. Смяташе себе си ту за много лош и зъл, ту за човек, който е достоен да бъде жрец и земен наместник на Всемогъщия. Сега обаче пред него на леглото лежеше в плът и кръв истинският Божи избраник. От този ден нататък той щеше да определя кое е добро и кое е зло и веднъж завинаги щеше да избави Парвез от всичките му колебания. Радостта му секна изведнъж, пропъдена от страха. Ами ако Каландара не го хареса?

Парвез коленичи до леглото и опря чело в опакото на дланта му.

— Не ме гони, господарю, изпитай ме! Само поискай нещо и ще го направя — и той драматично опря изпънат показалец в слепоочието си. — Ако кажеш да се гръмна, ще се гръмна. Ако искаш да прережа грълото на някой друг, смятай го за мъртвец.

Каландара не се учуди. Напоследък беше живял само сред такива гранични личности. Беше наблюдавал тяхната пълна зависимост от командира и сега се чувстваше поласкан, че този тук с не по-малък

плам иска да зависи от него. Освен това добре съзнаваше колко полезни могат да се окажат връзките на санитаря с местните наркодилъри.

Той го потупа по рамото със свободната си ръка.

— Стани, Парвез, и слушай.

Парвез усети, че настъпва най-важният момент в живота му, и скочи на крака. Макар и на легло, другият го гледаше властно и отвисоко.

— Ти ще ми бъдеш верен, а аз никога няма да те изгоня — каза тържествено. — Разбрахме ли се?

Парвез отчетливо отвърна:

— Тъй вярно, господарю!

Необявената война в Афганистан създаде множество наркотрафикантски сдружения, но нито едно от тях не беше и наполовина тъй успешно. В края на съветската инвазия двамата държаха основния канал за огромната държава. С годините той започна да осигурява хероин за над един и половина милиона наркомани.

Едноличен идеолог, организатор и собственик на наркочанала беше бившият надзирател. Парвез пък се чувстваше щастлив, че може да изпълнява заповедите на своя личен господар и бог.

Усетил доверието и зависимостта му, Каландара също го дари с доверие, на каквото не се радваше никой друг. Една от проявите на това доверие беше прехвърлянето на отговорността за всички телефонни разговори върху плещите на помощника. Все пак щом някой позвънеше, Каландара винаги присъстваше като слушател, макар че много рядко се налагаше да дава указания.

Сега той се отмести настрана, за да направи място на дивана.

— Седни до мен, Парвез, и говори.

Като посочи с глава захлупения между дланите му мобилен телефон, Парвез поясни:

— За експедицията.

Каландара кимна и му даде знак да остави телефона върху масичката пред тях. Парвез включи високоговорителя и каза:

— Готово. Вече можем да говорим.

— Той изведнъж реши да пътува за Кабул — съобщи гласът от другия край на линията.

— Кой „той“?

— Истинският шеф.

— Професорът?

— Не. Шофьорът.

Парвез сподави един учуден възглас, за да се порови из паметта си.

— Как се казваше? Нур?

— Точно така. Джалил Ахмад Нур.

Парвез все още не беше сигурен дали другият не го будалка и се обърна за съвет към Каландара. Той обаче прие информацията спокойно и беззвучно оформи с устни следващия въпрос: „Кога?“

— Кога... — на Парвез му бяха нужни две-три секунди, за да схване идеята на подсказването. — Кога ще се върне при другите?

— Каза, че ще се върне до десетина дни.

— Къде отива?

— Никой не знае.

— А каза ли защо заминава?

Каландара недоволно завъртя глава — не че въпросът беше съвсем безсмислен, но отговорът беше очевиден.

Гласът от телефона потвърди правотата на неговите разсъждения:

— Не, но вероятно трябва да получи нови инструкции. Засега експедицията не е открила нищо.

Каландара се приведе към помощника си и прошепна тихо в ухото му:

— Попитай го може ли да му попречи да напусне страната или поне да го задържи няколко часа.

Парвез повтори дословно въпроса. Невидимият събеседник отговори неочаквано остро:

— Това е абсурдно. Ако си е наумил да замине, никой не е в състояние да му попречи. Нищо по-дребно от бронебоен снаряд не може да го спре.

Нова безмълвна консултация.

— Опитай се поне да разбереш къде отива.

Гласът изсумтя, а после бързо прошепна:

— Трябва да затварям.

Връзката прекъсна.

— Този нещастник взе да става много дързък — изсумтя Парвез.
— Мисля, че няма нищо да направи. Да му покажа ли у кого е тоягата?

— Недей. Той знае, че е в ръцете ни. Ако не успее, няма да е по негова вина. Иди до Мазари Шариф и се обади оттам на нашия човек от кабулското летище. Искам да зная за къде ще пътува този Нур.

— Но, господарю, откъде разбра, че...

Каландара не отговори. Никога нямаше да постигне толкова много, ако позволяваше на другите да разберат какъв е ходът на неговите мисли.

Когато забеляза, че той се усмихва, Парвез потръпна.

В гнева си Каландара му се струваше по-близък, ала щом пуснеше в действие неразбираемата си логика, се превръщаше почти в свръх човек. Сякаш светкавица осветяваше бездънната пропаст помежду им. Помощникът попита със страхопочитание:

— Защо се усмихваш, господарю?

— Този англичанин започва да ми харесва.

— Кой? Нашият човек?

— Не, Парвез. Шофьорът. Така добре владее изкуството да не се набива в очи, че ни заблуди. Мисля, че е добър противник. Ще ми бъде приятно на свой ред аз да го водя за носа.

— Джон, мога ли да свърша нещо вместо теб, докато отсъстваш?
— пита Базъл с онази неповторима английска смес от дискретност и старомодна любезност, която тъй гали слуха след тригодишен престой на Балканите.

Поглеждам го с уважение. Преди да напуснем Мазари Шариф, му казах само че трябва незабавно да замина за Кабул. Не съм споменавал, че се каня да отсъствам. Стигнал е до този извод само въз основа на внезапното ми тръгване и не е изключено сега да ми предлага помощта си, за да провери дали предположението му е вярно.

Свивам устни и оглеждам околността. Плодородните поля и овощните градини на Балх останаха зад гърба ни още преди да прекосим град Колм и да навлезем между гигантските скални нокти на Хиндукуш. От двете ни страни се издигат червеникави хълмове и канари. Оттук нататък те ще бележат почти половината път до Кабул. Леко съм притеснен, защото след малко ще навлезем в каньон, който е

далеч по-удобен за засада от руините на Такти Пул. Сегашният Базъл обаче няма нищо общо с онзи изнервен човек, който сутринта се изпоти от притеснение заради няколко изстрела.

— Ще съм ти много благодарен, ако смениш огледалото вместо мен — казвам аз, докато се чудя дали е възможно шефът да не му е дал никаква информация за моята мисия и сега той да се опитва да научи нещо за нея.

Дали не трябва да тълкувам това като указание, че и аз нищо не бива да му съобщавам? Не, ако беше така, Ди нямаше да ни даде имената на двамата братя от диалога на Платон. По-вероятно трябва да тълкувам това като предупреждение — все пак аз съм непоклатимият Адамант, а Базъл — крехкият Главконит. С малко въображение мога да чуя гласа на Ди: „Добро разсъждение, Джон. Не е нужно някой друг да научава с какво се занимаваш.“

Всъщност всичко това едва ли има някакво особено значение. По-важното е, че в момента изпитвам силно желание да разменим ролите си и не той на мен, а аз на него да започна да задавам въпроси. И понеже не съм забравил колко ме объркваха в началото с нетактичната си прямота съгражданите ми от Баня, безцеремонно изтърсвам:

— Всъщност има още нещо. Удобно ли е да те помоля да предадеш на твоите момичета пръстенчетата, които вчера купих за тях? Надявам се, че обичат бижута.

Почти долавям как английското му възпитание се бори с наслоенията от източен манталитет, сред който е потопен от години. Кое от тях ще надделее? Дали моят съквартирант от студентските години неусетно за себе си се е слял с околната среда и се е натурализирал?

Той се вторачва в пътя и някак тъжно казва:

— Много съм ти благодарен за вниманието, но те не са в Кабул. Когато разбрах, че се задава някаква специална мисия, ги изпратих заедно с Асия в Пакистан. Докато не приключим, ще ми е по-спокойно, ако зная, че са на сигурно място при нейния баща.

Тази готовност да жертва собствените си интереси е по-скоро английска. Макар че за тукашния мъж семейството е крепост в много по-голяма степен, отколкото за англичанина, местният манталитет изисква от съпруга да бъде господар, страж и наставник за своята жена

и деца. Един пакистанец би ги оставил при себе си, дори ако така ги излага на опасност.

— Мислех, че в Афганистан вече сте привикнали на стрелбата и агентатите.

— Доскоро и аз мислех така — озъбва ми се Базъл, — но в последните месеци Кабул става все по-опасен, особено за децата. Проклетите талибани стрелят по тях за развлечение. Веднъж военният патрул заловил един от стрелците. Попитали го защо не стреля по възрастните, а по деца, и знаеш ли какво им отговорил? Че възрастните били прекалено лесни мишени. Децата били по-дребни, подвижни и непредсказуеми.

Стомахът ми се свива на топка от безсилен гняв.

— Каква е била присъдата? Смърт?

— Не се е стигнало до съд. Онзи мръсник побягнал, а войниците не посмели да стрелят по него заради тълпата.

Аз не вярвам на ушите си.

— И са го оставили да избяга?!

Базъл се ухилва хищно и жестоко.

— Как ли пък не! Местните го хванали и докато патрулът стигне до него, той вече бил на кайма.

Нещо в гласа му ми подсказва, че войниците не са се изтрепали да бързат и че самият Базъл горещо одобрява тяхната ненамеса.

— Значи нещата наистина не вървят на добре?

— Така е. Един военен хирург, който работи в американската база, ми каза, че при тях всяка седмица пристигат поне пет-шест простреляни деца. И че техните родители се смятат за късметлии, защото децата все пак са останали живи. Убитите са повече.

— И все пак не е ли било по-опасно да изпратиш Асия и момичетата сами в Исламабад?

Той ме изглежда гневно, ала след това в очите му се появява влага. Това наистина не е онзи Базъл, когото помня от студентските години. Този е изнервен, страхлив и мекушав.

— Не в Исламабад, а в Лахор — тросва се той, а в гласа му се прокрадва някаква странна тъжна нотка. — И те не пътуваха сами, а с моята братовчедка.

Възползвам се от възможността да разсея натрупалото се помежду ни напрежение и се засмивам.

— Онази, единствената? Певицата?

— Вече не пее. Преди няколко години се наложи да си направи операция на гласовите струни — отговаря светкавично Базъл. Вероятно иска да отдалечи разговора от нежеланата тема. Навремето се шегувахме, че за компенсация на безбройните братя и братовчеди на Асия той има само една-единствена братовчедка.

— Горката Кейт! Как ли живее без музика?

— Че тя не живее без музика — все тъй бързо отговаря той. — Може и да не пее, но пише книги и преподава — и то не само в Англия.

— Преподава? Какво?

— Теория на неklasическата музика. Мисля, че точният термин е „Ладова и ритмична организация на ориенталската и древната музика“. Доколкото разбрах, сега води курсове във Варшава и Краков.

Бинго! Интуицията ми отново се обажда, за да каже, че едва ли мога да намеря по-подходящ човек от Кейт, който да ми помогне да разбуля тайната на древните ръкописи. После виждам две възможни спънки и ентусиазмът ми намалява. Дали антикварят на Салех няма да ги продаде, преди да стигна до Вилнюс? Дали Кейт не се сърди, че тъй бързо дадох заден ход в оная пикантна ситуация? Е, да се надявам, че времето наистина лекува всичко.

Вече сме на излизане от каньона и докато оглеждам чукарите и сипеите край пътя, хвърлям бегъл поглед към моя спътник. По нищо не личи, че Базъл се досеща каква прекрасна идея ми е подарил. За да му попреча да го направи, подхващам нова тема:

— Знаеш ли кой местен род, прослойка или група би могъл да се стреми тайно към власт?

Периферното зрение ми съобщава, че той се е ухилил до ушите.

— Като изключим излишната дума „тайно“, отговорът е „всички“. Какво имаш предвид с този въпрос?

— При онази престрелка в Балх са открили сведения за древно оръжие, което жълтата преса би описала като „психотронно“ — откровенича аз.

— Психотронно! — повтаря като ехо той с широко отворени очи. — Това ли търсят професорите?

— На практика — да, макар все още да не го знаят — отговарям. — И моята задача е не толкова да открия останалата част от

информацията преди другите, колкото да разбере кои са тези „други“.

— Имаш предвид кои други, освен талибаните, американците, руските и китайските резиденти? — уточнява той.

Правя кисело изражение и кимвам.

— Всеки голям пушунски род би бил заинтересован, защото тук от векове смятат чужденците за нашественици и врагове. Не казвам, че нямат основания, но мисля, че трябва да изключиш родовете и племенните групи от сметките, защото борбата за власт между тях се води на съвсем друго равнище. А ти говориш за геостратегически стремежи, нали?

Не мога да не призная, че анализът му е блестящ и мигновен:

— Моите почитания.

— Единствените, които боравят с глобални термини, са зороастрийците.

— Но това не е ли отдавна мъртва религия?

— Твърди се, че в света все още има около двеста хиляди зороастрийци. Това е силно интровертно общество, защото никоя друга световна религия не е била така жестоко преследвана от останалите — най-вече от арабските мюсюлмани. Ако жаждата за власт се нуждае от друг мотив, освен от упражняването на самата власт, зороастрийците вероятно ще са основните заподозрени. Надеждата за отмъщение е невероятен стимул — Базъл скептично завърта глава и добавя: — Само че аз не съм сигурен дали религията им не забранява насието и омразата.

Докато се чудя дали да възразя, че никоя религия не е успяла да превърне всичките си поклонници в ангели, с крайчеца на окото си долавям, че той обръща глава към мен. Въпросът му показва, че религиозните войни отпреди дванадесет века не са в състояние да го отклонят от съвремието.

— Това за психотронното оръжие да не би да беше носеща информация?

Аз се засмивам.

— Страхувам се, че дори да знаех, не бих имал право да ти отговоря.

ГЛАВА 14

ИЗКУСТВОТО НА ВОЙНАТА

7 септември

Кабул — Делхи, Индия — Франкфурт, Германия

Човекът в будката на паспортния контрол на „Куаджа Рауаш“, международното летище на Кабул, се държи странно. Вместо при вида на лъва, еднорога и короната отгоре да отвори проформа паспорта ми и след бегъл поглед към снимката да ми го върне, той започва бавно да прелиства страниците.

— По бизнес ли сте били в Афганистан, мистър Нур?

— Да.

— В Кабул ли бяхте?

— В Мазари Шариф и Балх.

В очите му се мярва нещо. Любопитство? По-скоро нещо друго, което засега не мога да определя.

— Да видите гробницата на имам Али, предполагам?

Безвъзвратно съм пропуснал момента да му обясня с твърд глас, че всичко друго, освен изрядния ми паспорт не е негова работа, и затова влизам в диалогов режим.

— Това беше една от мечтите ми. Нали разбирате, да видите Свещената гробница е половин хаджилък.

— Успяхте ли да си свършите работата?

Защо ме разпитва? Какво не е наред? Бързо оглеждам лицето му, униформената риза, кабинката... До дясната стена на кабината забелязвам микрофон. Твърде хубав е, за да спада към нормалното оборудване на летището. Насочен е към лицето ми. Ясно. Служителят е получил нареждане да ме запише и заедно с нареждането — необходимото оборудване. Някаква част от мозъка ми взема самостоятелно решение и преди да е известила останалата за мотивите си, аз задърдорвам на най-добрия си кралски английски с лек кандахарски акцент:

— Не, защото се налага да пътувам. Една моя леля, която баща ми много обичаше, е починала и аз отивам за погребението й... — откритието, че все пак накрая съм влязъл в полезрението на някое разузнаване, временно разбърква познанията ми по география и аз с голямо усилие успявам да се сетя за друг немски град освен Франкфурт — ... в Потсдам.

После целият атлас с един скок се връща в главата ми и аз пояснявам:

— Това е град близо до Берлин.

— Скоро ли ще се върнете?

— След десетина дни. Нает съм от една чуждестранна археологическа експедиция и не мога да си позволя да отсъствам дълго — отвръщам аз, като отчетливо произнасям всяка дума, за да осигуря на записващите ме ясен отпечатък от гласа ми. Идеята, че мога да надхитря всяка компютърна програма за автоматично разпознаване на гласа, придава на скритото ми за другия забавление успокояваща отсянка на ирония. — Добре, че шефът ми е добър човек и веднага ме пусна. Базъл Хензлоу, дистрибутор на най-прочутите автомобилни фирми. Познавате ли го?

Лицето на човека отсреща се засенчва от тъмен облак. В инструкциите му със сигурност не е предвиден вариант, при който аз поемам инициативата и започвам да задавам въпроси. Идеята да ме накара да произнесе колкото се може повече думи, за да осигуря качествен гласов отпечатък, се е изродила и е на път да превърне диалога в размяна на клюки. Освен това в стъклото виждам зад мен отраженията на следващите двама пътници. Той хлопва паспорта и ми го връща.

— Не, не го познавам. Лек път и добро завръщане, мистър Нур.

— Благодаря ви. Много сте любезен.

Интерлюдия

Мазари Шариф

По пладне жегата опразни тротоарите и уличните заведения в Мазари Шариф. Салех броеше прихода от сутринта, а синът му Ахмад миеше чаши и чинии. Ламариненото сандъче с пясъка, в който се приготвяше кафето, стоеше над скарата с припламващите въглени.

Дочул шум от стъпки, кафеджията повдигна глава. На вратата застана мъж с намръщена физиономия. Салех бутна чекмеджето обратно и се усмихна любезно.

— Добър ден, ага. Какво ще желаеш?

Мъжът не отговори, а се приближи и подпря длани на тезгяха. Беше едър и Салех трябваше да се надигне на пръсти, за да погледне над рамото му. При вида на втория клиент сърцето му се сви от тревога.

Ако първият беше просто едър, вторият беше истински гигант. Приведе се, за да не блъсне чело в горния праг на вратата, мина зад тезгяха и мълчаливо изви ръката на кафеджията зад гърба му. От уплаха Салех не можа да каже и гък, но Ахмад изкрещя:

— Ей, не пипай баща ми! — и посегна към машата до скарата. Преди да успее да я докосне, гигантът го перна през лицето с опакото на дланта. Момчето залитна към стената и затисна с шепа разбития си нос.

— Насим — хрипкаво каза гигантът на другия, — ела да хванеш този кучи син.

Докато другарят му минаваше зад тезгяха, в кафенето влязоха още двама. Единият беше нисък и пълен, а другият имаше скъпи дрехи и остро лице, напред което святкаха чифт сиви очи. Салех впери поглед в него като дребен гризач в кралска кобра и замря, напълно забравил за останалите. Беше усетил, че те са просто маши в ръцете на човека със стоманените очи.

— Казвай — тихо заповяда Каландара.

— Какво? — гласът на кафеджията беше писклив и уплашен.

Онзи не отвърна. Само отмести поглед нейде зад гърба му. Като омагьосан Салех се извърна назад, за да види как биячът дръпва ръката на сина му и притиска малката длан в нажежения пясък. Бащата се хвърли напред едновременно с момчешкия писък, но остра болка в лакътя го закова на място.

— Стой тук! — изхриптя в ухото му гигантът.

Другият хвана Ахмад за вратлето и уж леко го мушна в корема с юмрук. Момчето се закашля и се скърши на две. Биячът натисна врата му надолу. То облещи очи, загубило ума и дума. Онзи прекрати натиска едва когато лицето на момчето почти опря в пясъка. Салех не беше сънувал по-лош кошмар.

— Не-е-е! — изрева той неистово.

— Много шум вдигащ, а аз искам тих отговор — обади се човекът със скъпите дрехи. — И бъди по-учтив.

— Но какво искаш да знаеш? — прохленчи кафеджията и стреснат добави: — Господарю!

— Така е по-добре — отбеляза доволно Каландара и придърпа един стол, за да седне. — Разбрах, че тия дни при тебе си пият кафето някакви учени чужденци. Били четирима. Разкажи ми за тях.

— Само трима са чужденци. Англичани. Шофьорът е Наш. Той и неговият шеф — този с Дифендъра — казват на другите двама „професоре“.

— Зарежи професорите и шефа. Каж ми какво знаещ за шофьора.

— Той днес за пръв път дойде тук сам. Другите вече си бяха тръгнали. Оплака се, че когато професорите се върнат в Англия, шефът му можело да го уволни.

— Друго?

— Похвали кафето. Питаше откъде го купувам и как точно го правя.

— Друго? Не ме карай да питам за всичко. Говори!

— Каза, че се надява да си запази службата, ако помогне на професорите. Били търсели някакви стари документи. Питаше дали зная къде може да намери такива документи. Казах му, че е закъснял, щото преди два дена един чужденец си тръгна оттук с цяла чанта.

— Какъв чужденец?

Салех сви рамене.

— Някакъв европеец. Хареса много кафето и поиска да му изпращам по четири фунта всеки месец. Остави ми адрес и предплати за два месеца.

— Къде е този адрес?

— Тук някъде — Салех извърна глава и опита да издърпа ръката си.

— Пусни го — каза Каландара.

Гигантът пусна Салех. Кафеджията поразтърка с длан усукания си лакът и започна да рови в чекмеджето.

— Ето го — каза той, като подаде визитната картичка.

Каландара я погледна и я пусна в джоба си.

— Ти показва ли я и на шофьора?

Салех се забави само миг, но и това беше достатъчно. Жестоките очи се впиха в лицето му и той се отказа от намерението си да излъже.

— Да, господарю.

Каландара кимна. Погледът му се спря върху пълния с безалкохолни напитки хладилен шкаф и някое време той стоя умислен. Сетне се обърна към едрите мъже.

— Отведете го.

Момчето запъна ръце о тезгяха и се задърпа. Двата биячи го уловиха под мишниците и го вдигнаха. То започна да ритва във въздуха. Гигантът вдигна ръка и поклати юмрук пред лицето му. Ахмад увисна в ръцете им като мокър парцал.

— Господарю, не го вземай! Милост, господарю! — кафеджията рухна на колене, пропълзя напред и зацелува обувката на Каландара. Той дръпна крака си.

— Стани! — каза презрително. Всички тия нещастници бяха от един дол дренки. Отначало се ежеха, но щом им напипаше слабото място, ставаха по-меки от глина.

Сега можеше да оформи този тук както му хрумне.

— Какво ми предлагаш? — попита Каландара, щом Салех се изправи.

— Каквото пожелаеш — отвърна Салех и отново се сепна — ... господарю.

— Желая да не казваш на никого, че съм идвал — отрони Каландара.

— Разбира се, господарю — побърза да обещае кафеджията.

— Не съм свършил! — троснато рече Каландара. — Желая да взема сина ти с мен за седмица-две — и сбърчи вежди, когато видя, че Салех понечва да отвори уста. — Ни дума повече. Не наемай друго — аз ще ти изпратя помощник.

Каландара стана. На вратата се спря и погледна през рамо назад.

— И не се тревожи за момчето. Разбра ли?

— Разбрах, господарю — поклони се зад гърба му Салех.

На прага биячите също поспряха.

— Ако кажеш на някого — рече все тъй хрипкаво гигантът, — ще му отрежем някои части и ще го направим жена. Или ще ти го върнем печен на жар.

Без да бързат, отведоха Ахмад до един сив микробус и го бутнаха вътре. Вцепенен, кафеджията гледаше как микробусът завива зад близкия ъгъл. После забълва тежки проклетия.

* * *

След малко Каландара и Парвез влязоха в хотела. Помощникът нае на свое име най-хубавия апартамент и четирите стаи, които бяха разположени над стаите на британската експедиция. Щом взе ключовете, Каландара му даде знак. Качиха се в апартаментта. Докато Парвез се увери, че всички помещения са в изрядно състояние, Каландара огледа хола и седна в един фотьойл.

— Кой от тях има повече опит в ръкопашния бой?

— От гардовете ли, господарю? Насим и Мустак?

— Да.

— Насим е много по-подвижен и бърз, господарю, нищо че е поедър от Мустак. Бил е в някакви специални части, а и преди да го наемем, си е изкарвал хляба с грабежи и като платен бияч.

— Тогава ще вземеш него и един от специалистите на Дауд.

Като чу това име, Парвез изкриви уста.

— Къде ще ходим, господарю?

— Във Вилнюс.

— Какво е това?

— Град в Северна Европа. Навремето беше в Съветския съюз. Сега ми напомни за къде е излетял английският шпионин? И преди колко време?

— За Франкфурт през Делхи — отговори Парвез. — Преди-и... час и четиридесет минути.

— Добре. Искам да го изпревариш.

— Но ще стане туй, господарю? — възкликна Парвез.

Каландара го погледна с иронична усмивка.

— Каква ми е ползата от тези милиони, ако понякога не мога да направя нещо невъзможно? След три-четири часа ще се качиш на един чартърен самолет. И престани да ме прекъсваш. Ще питаш после.

— Извинявай, господарю.

— Повечето факти са ти известни, но ти не можеш да ги свържеш в едно. Проблемът е, че зная къде можем да намерим онези пергаменти, които търсим, но никой от нас не може да ги различи от останалите. А те може да са стотици, защото са в един антикварен магазин. Аз ще ти дам адреса. Трябва да стигнете до магазина преди англичанина и да му устроите засада. Слушай внимателно...

В сравнение с кабулското „Куаджа Рауаш“ летище „Индира Ганди Интернешънъл“ изглежда като богат роднина. До полет 744 от Делхи до Франкфурт на Майн има три часа — време, достатъчно да огледаш цялото летище или да провериш какви марки уиски сервират в „Грийн Лондж“, ако имаш такива интереси. Аз нямам.

Няколко минути се любувам на бронзовите слонове в естествена големина и после тръгвам край редицата магазинчета. Хлътвам в една книжарница. Между по-старите томове, от които се виждат само гръбчетата, прочитам едно заглавие: „Сун Дзъ за успеха“. Странно. Аз мислех, че той е написал единствено „Изкуството на войната“.

Изпълнен със скепсис — истинският автор очевидно е американец, съставил ново помагало за неудачници — прелиствам страниците. Изненадата не закъснява. Вярно, че помагалото заема четири пети от книгата, обаче в началото е поместен целият трактат на древния стратег, преведен на английски — моля за внимание! — от двама китайци.

Прочитам един абзац и купувам книгата. За разлика от останалите си колеги, двамата преводачи са се отнесли с дължимото уважение към автора и не са издевателствали над текста, за да угодят на литературните изисквания на редактора. Доколкото с китайския това изобщо е възможно, преводът е адекватен.

Изчаквам самолетът да набере височина — излитането винаги ме притеснява малко — и отварям книгата. В последната глава, „Използване на тайни агенти“, има няколко интересни изисквания.

„Който не е далновиден, не може да използва шпиони. Който не е хуманен и щедър, не може да използва шпиони.“

И който не е деликатен и изтънчен, не може да използва шпиони.“

Дали Сун Дзъ като някакъв китайски Нострадамус е предусетил появата на моя шеф след двадесет и пет века?

Ако Ди не беше далновиден, нямаше да се задържи тъй дълго на тъй отговорен пост. Ако не беше хуманен, нямаше да отзове от Афганистан всичките си агенти в най-неудобния за него и за работата ни момент. Ако не беше щедър и деликатен, нямаше да ми отпусне три години охолен живот в най-спокойното кътче на света, без да ме потърси нито веднъж. Ако не беше изтънчен, нямаше да измисли на Базъл и мен имена, чието значение е скрито за всички останали, освен за мен.

Дали не бих могъл да извлека още нещо от диалога на Платон? Доколкото познавам Ди, той не се е ограничил само с каламбура в имената. Защо ли не разплетох докрай тази главоблъсканица?

И така, от събеседниците в „Държавата“ Сократ очевидно е Ди, Главкон е Базъл, а аз съм Адимант.

Адимант и Главкон са братя, което би следвало да означава, че с Базъл имаме една и съща функция. Аз обаче съм стабилен, монолитен и твърд като адамант, а Базъл — крехък като главконит, една от разновидностите на слюдата. И въпреки това основният събеседник на моя шеф е Базъл (Главкон), а не аз (Адимант).

Чакай, чакай! Как така Базъл е постоянен събеседник на Ди, след като на един дълбоко скрит агент по определение не му се полага да поддържа постоянна връзка с Центъра? Какви важни качества може да притежава Главкон или, по-скоро, главконитът? Той е крехък, многослоен и зеленикав. Първото и третото очевидно не представляват интерес. А многослойността? Ако откъртиш повърхностния слой на всяка слюда, този отдолу ще блести и отразява светлината не по-лошо от предишния.

Това означава ли, че функцията на Базъл е да дава все нови и нови отражения за Ди? Всъщност идеята за повторните отражения ми се вижда като копирана от модела на PARSIL, който разработих. Да не би Базъл да е от екипа на Торба лъжи?

Ако е тъй, ролята му на постоянен събеседник на Ди се изяснява. Навремето изобщо не ми хрумна, че свръхсекретният отдел може би, би функционирал по-успешно, ако неговите членове са разсредоточени в различни краища на света, вместо да бъдат скупчени в тесен лондонски офис.

Сега да мина към нещо по-съществено — да видя дали Ди се е ограничил само с имената, или е искал да ми подсказва нещо и с избора на произведението, откъдето ги е взел. Притварям очи и се връщам към онези двајсетина страници от древногръцкия философ, които прочетох в Мазари Шариф.

В „Държавата“ на Платон се открояват две идеи. Първата е изразена пределно ясно — водещо начало в неговата идеална държава е неистовото му желание философите да контролират абсолютно всичко в ръководената от тях държава: икономиката, изкуствата, музиката и литературата, сексуалния живот на обикновените поданици и дори техните мисли.

Най-близко до осъществяването на мечтата на Платон са стигнали Сталин и Хитлер — водачите на две съвременни републики. Струва ми се, че Ди едва ли е имал предвид тази линия на разсъждения, макар че стремежът към разработване и притежаване на психотронно оръжие да ми се вижда не по-малко опасен и чудовищен от неприкрития републикански тоталитаризъм на Платон.

Другият мисловен връх в „Държавата“ — метафората за пещерата — е още по-мракобеснически, но съвсем не е толкова популярен. Вероятно защото е бил замислен от автора като ключ към едно езотерично учение.

Представете си, казва Платон, дълга и плитка пещера, в която от детинство живеят хора с окопи на нозете и шията. Те седят с гръб към отвора на пещерата, зад който има нисък зид. Зад зида минава път, а още по-нататък гори силен огън. По пътя вървят хора, които носят над главите си различни вещи и фигури на животни и хора.

Окованите нещастници виждат единствено сенките, които носените покрай зида предмети хвърлят по стената на пещерата пред тях, и смятат, че тези сенки са единствената съществуваща реалност.

Смисълът на метафората е, че всички ние (като изключим философите като Платон) приемаме за реалност онези сенки, които истинският свят — светът на идеите — хвърля пред очите ни. Това

потвърждава думите на Ди, че родената преди 25 века политическа пропаганда и нейните отдавна мъртви автори манипулират всички нас и днес.

Внушението на Ди е пределно ясно: ние обикновено виждаме само нереалните сенки на заблуждаващата ни информация, а всяка масова информация е заблуждаваща. Без да го съзнава, от Платон насам човечеството живее в непрекъснато бушуваща информационна война. Сега някой се надява да я спечели със средства, които в древността са били подвластни само на Орфей.

Обзема ме прекрасното усещане, че съм на прав път. Строшил съм оковите си и скоро ще прескоча зида, за да видя отблизо лицата на онези, които носят измамните предмети, и да прозра мотивите им. Съветник ще ми бъде един китайски генерал, чиито идеи са много по-човечни от идеите на гръцкия мислител.

И първото, което Сун Дзъ ми препоръчва, е да разбере кой е врагът насреща ми. Защото:

„Опознай врага си и опознай себе си и можеш да проведеш сто битки без опасност да загубиш.

Когато не познаваш врага си, но познаваш себе си, твоите шансове за победа и загуба са равни.“

Непознатите ми врагове познават само името Халил Ахмад Нур и разполагат с моите гласови отпечатыци, и които така щедро им предоставих на кабулското летище. С други думи, шансовете ни за победа и загуба са равни. За да спечеля, трябва да опозная враговете си, без те да научат нещо повече за мен и плановете ми. Сун Дзъ ми дава добра идея как да постигна това.

„Скоростта е същината на войната. Възползвай се от неподготвеността на неприятеля, напредвай по неочаквани маршрути и го атакувай там, където той не е взел никакви предпазни мерки.“

Хората, които ме следят, със сигурност вече знаят, че след няколко часа ще кацна във Франкфурт. Освен това аз обявих, че крайната цел на пътешествието ми се намира някъде в или около Потсдам. Следователно трябва да направя така, че между Франкфурт и Потсдам те да изгубят следите ми.

„Колко хитро и колко нереално е, че експертът не оставя никакви следи. Колко божествено мистериозно е, че не може да бъде чут. Така той е господар на съдбата на своя враг.“

И още:

„Цялото военно дело се основава върху измамата. Затова, когато можем да атакуваме, трябва да се преструваме, че не можем; когато разполагаме нашите сили, трябва да изглежда, че бездействаме; когато сме наблизко, трябва да накараме врага да вярва, че сме надалеч; когато сме далеч, трябва да го накараме да вярва, че сме близо.“

Това е първото, което трябва да направя. А по-нататък? В ума ми се оформя план, който е толкоз гъвкав, че обхваща всички „ако“ и „дали“.

Ако във Варшава открия Кейт, дали тя ще е престанала да се сърди? Ако пък се зарадва да ме види, дали би могла да ми помогне? Ако вилнюският антиквар е минал през Балх случайно, дали няма да поиска за пергаментите цена, която не съм в състояние да платя? Ако пък го е направил с цел да ги даде на някой мой потенциален враг, дали ще успея да му попреча?

Естествено, планът ми е подплатен с някои специални умения, които притежавам и за които дори шефът ми не подозира. Дали като приключача тази мисия, да не напиша малък наръчник в стила на Сун Дзъ: „Изкуството на шпионирането“?

Дано не се изхвърлям, но ми се струва, че имам какво да кажа.

Прелиствам отново китайския стратег за вдъхновение и със задоволство откривам, че той е засегнал и темата за специалните умения. Само че тъй като е боравил с възможностите не на един човек, а на цяла армия, говори не за специални умения, а за специални сили.

„В битката има само две възможни положения — да действаш със специални сили и да действаш с нормални сили, ала тяхното комбиниране поражда безкрайни поредици от маньоври. Защото тези две сили се възпроизвеждат взаимно. Това е като да се движиш в кръг, когато никога не стигаш до края. Кой може да изчерпи възможностите за техните комбинации?“

Е, не е ли ясно вече всичко? Моите специални сили са неподозирани от другите умения.

Обзема ме предчувствие, че предстои нещо хубаво. Мисълта, че всичките ми хрумвания и идеи намират благоприятен резонанс в шедьовъра на всички военни трактати, го засилва. Но не дотолкова, че да попречи на здравия разум, който ме съветва да отложи празнуването за след привършването на мисията. Като че ли е най-добре да поспя. Така ще посрещна смяната на часовите пояси със свежи сили. Остават ми пет часа полет.

Алармата на мобилния ми телефон зазвънява точно навреме — когато до изхода от франкфуртското летище остават не повече от двайсет крачки. Изключвам я и вдигам апарата към ухото си, за да поведе оживен разговор с несъществуващ събеседник. Обръщам се назад, оставям куфарчето в краката си и разсеяно оглеждам лицата на излизащите пътници.

Ако имам късмет, до четири-пет минути ще открия някой подходящ. Останалото е ловкост на ръцете.

Ето го: почти колкото мен висок, със същия цвят на косата и близък до моя овал на лицето. И най-важното — несигурна походка и

разконцентриран поглед, подсказващи, че в самолета не се е задоволил с оскъдната доза уиски, която поднасят в бизнес класата.

Завъртам се така, че с крайчеца на окото си да мога да следя приближаването му. Точно преди да ме подмине, се обръщам рязко. Раменете ни се сблъскват и лявата ми ръка изпуска телефона на пода. Дясната за миг блъсва непознатия в гърдите и се плъзва по външния джоб на сакото му, издут от нещо като неголяма книжка.

— Entschuldigen Zing, Mein Herr^[1] — казвам с най-разкаяната си усмивка и се навеждам, за да вдигна мобилния си.

Моята любезност предизвиква свръхкомпенсация в опиянения му разум и човекът на свой ред се разсипва в извинения на замазан немски.

Изправям се и го уверявам, че няма нищо, а сетне с делово изражение влизам в „Набирани номера“ и вдигам куфарчето. Вървейки към таксито, усещам как някакъв твърд предмет ме похлопва по бедрото.

Докато таксито се влива в основния поток коли, изваждам от джоба трофея си и го поглеждам.

Прекрасен червен паспорт с познатия герб върху него. Сънародник.

Благодаря, Исусе, благодаря, Господи!

*Интерлюдия
Някъде в Европа*

До Бр.М.Т.

„Брате,

Тези дни въпросният специалист се връща от обиколката си. Успял е да купи няколко пергамента. Каква сума мога да му предложи?

Бр.С.М.

Върховен суверенен командир“

[1] Много извинявайте, господине (немски). — Бел.прев. ↑

ГЛАВА 15

ЦЯЛАТА МУЗИКА НА СВЕТА

8-9 септември
Варшава, Полша

Свръхскоростният влак от Берлин пристига на гара Варшава Централна точно по разписание. Слизам от вагона и със задоволство установявам, че гарата не се е променила особено.

Обменям четиристотин евро за злоти, оставям пътната си чанта в автоматичен сейф и тръгвам към билетните каси. Използвам двукратната смяна на посоката, за да се уверя, че нямам опашка. Всъщност аз още в Потсдам се отървах от трите двойки, който през десетина минути се редуваха да ме следят отблизо, но не очаквайте да ви кажа как го сторих. Триковете за изчезване от очите на преследвачите не са безкрайно много и ако съм открил свой собствен вариант, би било твърде неразумно да го разтръбявам на всеослушание. По-добре да цитирам отново великия китаец: „Колко хитро и колко нереално е, че експертът не оставя никакви следи.“

Заставам пред един от информационните компютри и откривам, че в посоката, която ми е нужна, след малко тръгват два влака — единият след десет, другият след двадесет и пет минути. Сега остава да проверя дали полското ми произношение не е пострадало от липсата на практика през последните години.

— Моля ви, госпожо, един до Млава. Първа класа, за непушачи.

Изглежда издържам теста, защото касиерката с нищо не показва, че нещо в изговора ми я учудва.

— Моля, господине.

— Благодаря.

Докато чакам влака, решавам да повторя теста, влизам в едно заведение и си поръчвам чай. С произношението успявам, ала идеята за чая се оказва пълен провал. Вероятно затова в тук го наричат хербата, а не „чай“ — от неудобство пред чужденците.

В купето няма никой друг, така че ако искам, мога да спя необезпокояван чак до Млава. Само че аз не отивам там. След няколко минути влакът потегля, набира скорост, изтрополява по железния мост над река Висла и забавя ход. Излизам в празния коридор.

Приятен алт съобщава, че влакът спира на гара Варшава Изток. Отивам до вратата на вагона, но скачам на перона едва когато чувам предупреждението, че вратите се затварят. Железничарят ме изглежда съчувствено: „И този се е сетил нещо в последния момент.“

Гърбовете на единствените четирима пътници, които слязоха преди мен, потъват в стълбището към подлеза. Аз ги следвам с големи крачки.

Десетина минути по-късно съм в сърцето на Прага — единствения варшавски район, останал неразрушен по време на немската окупация през Втората световна война. Вероятно работниците, които тогава са го обитавали, са приемали това като истински късмет, ала седемдесет години по-късно късметът се е превърнал в проклятие. Днес Прага се ползва с лошата слава да е не само най-неприветливият на външен вид столичен район, но и най-престъпният. Кое е една от причините да дойда именно тук.

Всъщност познанията ми по полски и за криминалната география на Варшава са нещо като наследство от един младежки спомен. По средата на последната учебна година от гимназията в нашия клас дойдоха две момичета, които си приличаха като две капки вода и аз дълго време ги мислех за близначки, докато случайно не разбрах, че са братовчедки. Няма да ви обременявам със странични подробности; важното е, че след време Мери и Кашя ме поканиха да отида заедно с тях на гости при общия им дядо във Варшава.

Оказа се, че през войната дядото е бил един от асовете летци от 303-а ескадрила на Кралските военновъздушни сили. Той много ми се зарадва, защото за разлика от внучките му с удоволствие слушах неговите разкази за бандите в града и бойните му подвизи. Прекарах у дома му няколко романтични седмици и проговорих на полски. Идилията продължи, докато в тясната квартира не дойде третата внучка на стареца — от най-малката му дъщеря.

Новопристигналата беше много красива, напориста и с две години по-малка от своите братовчедки. Пристигането ѝ моментално взриви крехкото емоционално равновесие и за да не изпадна в

съмнително положение, след няколко дни се видях принуден да се сбогувам със стария летец и трите развилнели се съпернички. Едва покъсно разбрах, че същата тази нарушителка на спокойствието е била единствената братовчедка на Базъл.

Надявам се, че пан Кохановски е още жив (навремето старецът ми изглеждаше много държелив) и че чрез него ще успея да се свържа с Кейт. При вида на старото здание обаче сърцето ми се свива. С годините от мазилката не е останало почти нищо и сградата като че ли страда от тежка кожна болест. Стълбището не е в по-добро състояние.

Дали старият пилот е запазил способността си да се наслаждава на парадоксите в живота? Преди години ми се виждаше човек, чиито страсти, ако не са съвсем утихнали, тихо тлеят като въглени под пепелта на възрастта. Поразяваше ме, че умее да им се радва, когато ги открие у другите — както и онова достойнство и чест, с които бе живял.

Почти изтърчавам нагоре до четвъртия етаж, изчаквам дишането ми да се успокои и натискам звънеца. Отвътре се чуват доста бързи стъпки и вратата се отваря. Мили боже, пан Кохановски сякаш се е консервирал!

Устата ми се разтяга до ушите и изведнъж забравям всички варианти за поздрав, които така усърдно репетирах наум във влака.

— Dzień dobry, panie wujcu. (Добър ден, господин вуйчо.)

Старецът дръпва глава назад и присвива очи, за да ме огледа по-добре.

— Signore Casanova! Long time no see!^[1] — възкликва той, показвайки ми само с две фрази, че добре помни краткотрайния ми роман с неговите внучки, но не ми придирия нито за него, нито за ужасния полски. — Влизай вътре.

Престъпвам през прага и се обръщам към него. Пан Кохановски затваря вратата зад мен и прави подканящ жест.

— Нали не си забравил къде е холът? Настанявай се. Аз ей сега ще дойда — и свива към кухнята.

Отварям остъклената врата и влизам. Плюшените пердета са наскоро изпрани, прозорците са измити, по дървените части на мебелите няма прах. Без съмнение тук е пипала женска ръка. Обзема ме приятно предчувствие.

Сядам на фотьойла, който е с гръб към прозореца, и в ъгъла до вратата съзирам парче зелен линолеум, върху което стоят две панички. В едната има един пръст вода, а другата е празна. И не просто празна, а лъщи. Изглежда, че е старателно облизана от котешко езиче. Сега забелязвам следи от нокти по дамаската на двете табуретки. Дали красивата малка сиамка е още жива? Тя имаше някакво особено име... Куба? Да, точно така, Куба.

Вратата се отваря и в отвора се изписва фигурата на стария летец. В ръцете си държи поднос с две големи кахлени чаши и кана.

— Мляко с какао?

— С удоволствие — ставам от фотьойла, за да му помогна, но той ме изглежда строго и аз го оставям да изпълни докрай ролята си на гостоприемен домакин.

Докато разбърква своето какао, лъжичката в дясната му ръка почуква в чашата, но не ситно и треперливо, а някак уверено и на равни интервали. Моите почитания, вуйчо, до стоте не ти остава много, но ръката ти е твърда. Това, разбира се, му казвам на ум, защото ако има нещо, от което бившият пилот се дразни, то са съмнителните комплименти, свързани с възрастта и външния му вид. Това ограничение обаче не важи за другите.

— Изобщо не си се променил — внезапно заявява той.

— Не е честно да ми взимаш думите от устата — протестирам аз. — Когато се показва на вратата, първата ми мисъл беше, че си се консервирал.

— Ако имаш предвид, че нещата в консервите не са съвсем живи, сигурно си прав — изръмжава пан Кохановски, но сетне повдига белите си вежди и се усмихва.

— Къде се губи толкова време?

Дали ми предоставя възможност аз да определя темпото на разговора по-нататък? И дали да действам по-заобиколно, или да карам направо? Ако аз клоня към стоте, сигурно няма да искам да губя времето, което ми остава, за разни словесни излишества.

— Няколко години се занимавах с журналистика, преди всичко като военен кореспондент — прибягвам към предварително разработения вариант, — но сетне една моя леля почина и получих малко наследство. И знаеш ли, вуйчо, откакто се оттеглих, вестниците не ме оставят на мира.

— Да се надявам ли, че не са те изпратили тук в очакване на бойни действия?

Аз се засмивам.

— Това, че съм бил и военен кореспондент, не означава, че не мога да пиша за нищо друго. Бих казал, че имам някои попадения като разследващ журналист.

Той вдига чашата си с мляко.

— Да пием за добрите журналисти. Умееш да разпалваш любопитството. Какво ще разследваш този път, ако не е тайна?

— Наши учени са попаднали на тракийски пергаменти, които по всяка вероятност сочат към Орфей.

— Орфей? И ти го търсиш в Полша?

— Не точно него, а човек, който да разбира от древна музика.

Пан Кохановски пуска най-тънката си усмивка и хитровато присвива очи.

— Май започвам да се досещам. Продължавай, продължавай!

Нищо няма да спечеля, ако въртя и суча.

— Та се надявах, че ще можеш да ми дадеш номера на Кейт.

Погледът му става още по-хитър, ако това изобщо е възможно. Аз забивам нос в чашата и се правя, че не забелязвам реакцията му. Коментарът не закъснява.

— Кейт е много красива.

— Много — потвърждавам аз, отбелязвайки със задоволство, че той използва сегашно време.

— И най-младата от трите.

Странно, но като че ли изпитвам леко неудобство.

— И в добавка знае точно това, което ти е нужно.

Аз кимвам.

— Радвай се, аз имам телефонния ѝ номер — в очите му има стаен смях, сякаш е замислил поредната си шега и се наслаждава предварително на ефекта. — Само че мисля да ти го дам чак довечера.

Размърдвам се нетърпеливо. Той ми хвърля остър поглед.

— Недей да нервничиш, защото ако ти го дам сега, сигурно ще те видя отново след още петнайсет години.

За човек над деветдесетте това е доста оптимистична нагласа, но аз прикривам усмивката си и се постарavam да придобия колкото мога по-разочарован вид. Очевидно успявам, защото той поомеква.

— Или май е по-добре аз да ѝ кажа новината, че какъвто си прям и напорист, ще ѝ се подкосят краката.

В ръцете му се появява нов-новеничък смартфон. Съкратено набиране. Чувам слаб сигнал и едва доловим женски глас:

— Здравей, дядо. Лекцията ми започва след две минути, така че казвай бързо.

— Кога ще свършиш?

— След час и половина. Защо?

— Искам веднага да се върнеш. Ще имаме гост.

— Кой?

— Влизай в залата, за да не закъснееш.

— Дядо!

— Сама ще видиш. Не купувай нищо и не се бави.

Пан Кохановски затваря телефона с доволен вид.

— Добре ли чух, че каза „да се върнеш“? — питам с нескрита надежда.

— Нищо не ти убягва, а? Не споменах ли, че когато е във Варшава, Кейт живее при мен? — засмива се той и пак вдига чашата. — Наздраве.

Докато допивам млякото си, периферното ми зрение засича някакво движение, а в следващия миг една меланжовокафява четирикрака красавица се настанява на коленете ми с доверчивостта на моя незабравим котарак. Прокарвам пръсти по главата и гърба на гостенката и светът изведнъж забавя ход.

— Куба хубава, красива малка Куба.

Сиамяката вдига изящното си лице и две сини очи се вторачват в мен. Струва ми се, че започва да мърка.

По някое време пан Кохановски ни напомня за себе си с тежка въздишка.

— Дори котката не те е забравила! — в гласа му има престорено негодувание и завист. — Навремето и на мен жените ми се хвърляха на врата от пръв поглед. Това е то да си млад, строен и красив.

Поглеждам го с благодарност: не само заради комплимента и фино поднесената информация, а и заради насърчението, което стои зад думите му. Не съм очаквал някой друг, освен баща ми да се отнася тъй към мен. Това е то да си благороден и великодушен.

Вървя из Прага и се оглеждам за знаци. Не питам, само гледам. Имам основателни причини да не се набивам в очите на хората с необичайните си въпроси.

Готовността на пан Кохановски да ми уреди бърза среща с Кейт ще ускори заминаването ми за Литва и сигурно ще ми помогне много, но засега ме изправя пред неочакван проблем: най-късно до пет следобед трябва да открия и купя нужното ми оборудване. А то е от такъв характер, че производителите и търговците избягват явната реклама.

Затова аз търся неявна. И ето че след цял час бродене по улиците късметът ми се усмихва. На грозната петнистосива мазилка на поредната стара сграда виждам изящно изрисувани графити. В стил, който говори за преминалите без моето присъствие хипарски години, „Сарджънт Пепър“, „Коса“ и други скелети на музикални динозаври.

На калкана пред мен греят няколко цветя — поне десет пъти по-големи, отколкото са в действителност. Изглеждат безобидни и красиви и радват окото със свежестта си, която с нищо не би подразнила и най-бдителния блюстител на реда. Само че в случая е важно не какво точно е нарисувано, а какво не е.

Едно емблематично растение блести с отсъствието си сред тях. Индийският коноп.

Приемам това отсъствие като отправна точка и влизам в най-близката дрогерия, която — каква изненада! — откривам в съседната сграда. Иззад щанда се изправя младеж с козя брадичка и изящни обици на ушите.

— Какво ще желае господинът?

— На първо място едно кафе.

Вече съм забелязал, че до стената срещу щанда има масичка с два стола. Издърпвам единия и сядам. След малко младежът ми донася кафето.

— Какво друго ще обича господинът?

— Търся две-три неща и се надявам да ми помогнете.

— На вашите услуги, господине.

— Случайно да знаете къде мога да купя допалаче? Довечера ще ходя на парти и искам да зарадвам домакиня с някое по-красиво изживяване.

„Допалаче“ означава нещо като добавки към тютюна и е полският термин за дизайнерски наркотици.

— Знаете ли какво предпочита вашият приятел?

— Мисля, че последно харесваше Спайс Даймънд.

Още преди да си е отворил устата, леката усмивка на младежа ми разкрива, че двамата с хипотетичния ми приятел сме безнадеждно изостанали:

— А не бихте ли желали нещо по-ново?

След няколкоминутно обсъждане на качествата на последния писък в тази област ставам от стола си, за да поема торбичка от рециклирана хартия, в която лежи красиво оформено пакетче. После сядам пред недопитото си кафе. Продавачът мигом преценява ситуацията и без да пита сяда на свободния стол.

— Мога ли да ви услужа с още нещо? — гласът му прозвучава много конфиденциално.

— Трябват ми две комурки^[2] с предплатени карти с роуминг. Не държа да са нови, дори по-скоро предпочитам да ги купя на старо.

Той ме изглежда с разбиране.

— Мисля, че мога да помогна. Един мой приятел работи в такъв магазин.

— Ще ви бъда много признателен.

Младежът вдига своя телефон и провежда кратък разговор на непознат за мен език. Едва към края схващам, че това е особен жаргон, при който думите се произнасят в обратна посока, а за допълнителна маскировка се прибавят нищо незначещи срички. Продавачът прекъсва разговора и мило ми се усмихва.

— Господинът днес има щастлив ден.

Това вече ми е известно, така че очаквателно повдигам вежди.

— До двадесет минути моят приятел ще ги донесе тук. Деветстотин злоти.

Аз кимвам, въпреки че цената е безбожно висока. Деветстотин злоти са почти двеста и двадесет евро. Трябва да предприема нещо, иначе ще ми одерат кожата.

Правя с пръсти знак, че искам да се наведе към мен. Младежът услужливо ми предоставя ухото си. Улавям обичаята и не особено внимателно я извъртам на сто и осемдесет градуса.

Той изохква — сигурен съм, че боли! — но благоразумно не казва и дума.

— Ще ти платя колкото искаш — прошепвам, — но ако вдигнеш така цената и на следващите ми поръчки, ще стане много неприятно.

След което отварям предвидливо купения вестник „Газета Виборча“ и се зачитам. Продавачът се оттегля зад щанда с израза на несправедливо обиден човек.

Четвърт час по-късно в магазина влиза десетгодишно русо ангелче със сини очи. С бърз поглед преценява обстановката и се насочва към мен.

— Господине, един господин отвън помоли да ви предам този пакет.

— Благодаря — казвам, като изваждам от вътрешния си джоб портфейла. Ангелчето се ококорва при вида на двадесетте злоти, благодари любезно и изхвърчава навън.

Аз съм възхитен от дискретността на непознатия търговец. При този начин на действие извършената сделка няма да остави никакви следи. Дори във физически смисъл — сигурен съм, че всички евентуални пръстови отпечатащи по онова, което се намира в пакетчето, са внимателно изтрети.

Разкъсвам опаковката от рециклирана хартия — поляците изглежда са настроени много екологично — и отварям кутията, която се показва отдолу. В нея намирам две чудесно запазени „Мотороли“ от модел, който навремето минаваше за невероятно тънък — RZR.

Изваждам единия апарат и натискам червения бутон. На екрана се изписва HELLOMOTO и прозвучава бодра мелодийка. После апаратът поисква Enter SIM PIN. Набирам стандартните четири нули и намирам номера, който запомних от табелата на вратата на магазина.

Звън. Продавачът автоматично посяга да приеме разговора, но аз взимам апарата от дланта му.

— Извинявайте, но мисля, че търсят мен.

Изваждам втората „Моторола“ и намирам номера от мобилния телефон на продавача. След малко екранът на първата „Моторола“ светва в лявата ми длан и на него се изписва друг номер. Затварям двата апарата, изтривам последното входящо повикване от телефона на продавача и му го връщам.

Отброявам девет стозлотовки и ги подавам на козобрадия. Не за пръв път ми се случва да наблюдавам как въздейства на паметта шумоленето на банкноти. Този път въздействието е светкавично разрушително — човекът в миг забравя за накърнените си чувства при инцидента с обицата и пита:

— Мога ли да бъда полезен на господина с още нещо?

— Да — отговарям. — Имам два мобилни телефона, но винаги може да се случи така, че да не желая да мога от единия да набера другия.

Това вероятно надхвърля умствените му възможности и той ме изглежда недоумяващо.

— Искам да мога да затапвам връзката между тях — пояснявам.

За радост на наблюдателите, тоест мен, мисловният процес се изписва на лицето му. А-а-а, тапа! Продавачът осъзнава, че клиентът му съвсем не е от нисшите прослойки в престъпния бизнес. Сега сигурно съжaliaва, че от лакомия е пропилял шанса си да вземе комисиона от доста по-гльста сделка, ала вече е късно, а пък не смее да ми откаже. След кратка вътрешна борба вдига мобилния си и набира номер. Докато чака да му се обадят, аз вдигам показалец. Поглежда ме въпросително.

— Мощна, насочена и миниатюрна.

Той кимва в знак, че е схванал какви са исканите от мен характеристики, придобива самовгълбен вид и отново задърдорва на глупавия си жаргон. Този път успявам да си превода по-голямата част от разговора. Най-ми харесва това, че предупреждава доставчика си, че аз няма да платя, преди да проверя как действа устройството. Това ще ми спести евентуални неприятности, ако някой полицейски патрул засече краткотрайното прекъсване на радиосигналите в района.

Естествено сега се налага да чакам по-дълго, но накрая в магазина влиза друго хлапе — похвална предпазливост, браво! — и ми подава следващата торбичка. Пъхам предмета, който изваждам отвътре, в джоба на якето си и вадя портфейла.

Продавачът прибира банкнотите и ме поглежда с пълни с разкаяние и срам очи.

— Благодаря, господине. Мога ли...

— Не — прекъсвам го, — засега няма друго.

След което изваждам една зелена евробанкнота.

— За да забравите.

И вкарвам в действие онзи поглед, с който отказах кучетата в Баня да ме лаят. Тайната е проста — трябва само да почувстват твърдото ти решение, че ако не млъкнат начаса, ще ги сполети нещо бързо и летално.

— Че какво мога да помня, господине? Дори не успях да ви видя, защото точно когато надникнахте за миг, аз търсех нещо по пода зад тезгяха.

Интелигентно момче.

Кейт грее като малко слънце на фотьойла между пан Кохановски и мен, внасяйки непостижим доскоро уют в хладния хол. Тестените сладкиши, които донесе преди половин час (поляците правят най-хубавите курабийки и бисквити на света), са на привършване. Аромат на хубав чай (имам предвид истински зелен чай, а не онова недоразумение, което ми поднесоха на гарата) изпълва въздуха.

При все че съм добре посрещнат, нахранен, напоен и обгрижен, усещам леко напрежение. Кейт приема с недоверие думите ми за пергамента и специално пригоденото за редови граждани обяснение как толкова интересен документ се е озовал в моите ръце. Пан Кохановски безпогрешно напипва слабото място в историята.

— Тук има някаква голяма мистерия — подхваща той със заговорнически глас, гледайки внучката си в очите.

— Иначе защо ще изпращат своя най-добър военен репортьор да разследва нещо, което е свързано не с оръжия, а с исторически и музикални артефакти.

Бързо ставам и излизам в коридора, за да отнема на стария пилот възможността да каже още нещо. Трябва да предотвратя опасността той да налучка истината, преди да успее да я изложи по такъв начин, че да си осигури помощта на Кейт. Измъквам от вътрешния джоб на капака на пътната ми чанта два листа и се връщам с тях в хола. Кристалната купа, в която бяха сладките, вече е празна — дядо и внучка добре са се възползвали от краткото ми отсъствие. Преглъщайки последния си залък, двамата обръщат невинни погледи към мен.

— Ще ви моля обаче да си остане само между нас.

Пан Кохановски едва забележимо кимва, а Кейт красноречиво свива рамене: че как иначе?

— Ето буквалният превод на текста, а тук думите са заменени с инициали за по-голяма прегледност — обяснявам аз, докато поставям двата листа на масата. Пан Кохановски любопитно извива шия нататък. Кейт мълчаливо пробягва с очи по текста, после хвърля бърз поглед към листа с инициалите и се обръща към мен.

— И ти твърдиш, че това са ноти?

— Да — отговарям уверено, ала сърцето ми се свива: нима съм препускарал след една химера?

— На мен пък ми прилича на бирнически списък. Слушай само: вол, овца, магаре, гъска, петел. И пак същото, но в друг ред.

Аз си отдъхвам, защото съмненията ѝ са породени от вида на текста, а не от някакви музикантски съображения, които са недостъпни за лаик като мен. Не оспорвам думите ѝ, а само доразвивам мисълта:

— Да разбирам ли, че според теб числото след името на животното означава колко такива животни има в поредното стопанство?

— Нещо подобно — отговаря неуверено Кейт, долавяйки, че ѝ залагам капан.

— Дали тогава е проста случайност, че в никое стопанство няма три, пет или седем животни от един и същ вид, а само едно, две, четири или осем?

В този миг пан Кохановски също дава своя принос:

— И как този нещастен бирник ще разбере кой запис за кое стопанство се отнася? Тук, освен животни и числа няма нищо друго.

Кейт обаче не се предава лесно.

— Да, но животните са само пет на брой, а нотите са... — лицето ѝ застива и тя се вторачва в листа с инициалите. — Дали не е пентатоника? — прошепва изумено.

— Моля? — казвам аз, защото не съм сигурен, че съм чул добре.

— Пентатоника — повтаря тя. — Един вид архаична ладова организация на тоновете.

— Би ли го казала на английски? — питам.

— Имай милост към стария човек — добавя жално пан Кохановски.

Кейт му се усмихва и похлупва с длан изпъстрената със старчески петна ръка.

— Добре, дядо, ще ти обясня, но нека първо Джон каже знае ли откога датира този негов запис.

Налага се да преразкажа накратко наученото за войната между траки и гърци и апокрифния вариант за набега на Одисей и Диомед в троянския лагер. Постепенно очите на пан Кохановски стават все по-кръгли. Щом млъквам, той изпуктява с благоговение:

— Значи сте намерили литература отпреди Омир?

Кимвам утвърдително.

— Което означава, че това тук — и Кейт почуква с показалец по листа — може наистина да се окаже пентатоничен нотопис. Добре, добре, ще обясня — изрича бързо тя, защото двамата с пан Кохановски я изглеждаме кръвнишки.

— Цялата европейска музика е изградена върху две системи за организация на музикалните тонове, или както ги наричат, върху два лада — мажор и минор. Мажорната музика звучи по-бойко, енергично и жизнено, а минорната — елегично, жално, романтично. До тук ясна ли съм?

— Да — отвърщаме в хор.

— Добре. Само че извън мажора и минора съществуват още много ладове.

— Неевропейски ли? — питам.

— Не бих казала неевропейски, защото Балканите са част от Европа, а там има още пет други лада. Запазили са се най-добре в България — може би защото навремето там са живели древните траки, а както е казал прочутият Страбон, цялата музика на света е тракийска и фригийска.

Обхваща ме необяснима гордост — може би заради моите приятели от Баня. Усилието ми да овладее странното чувство се превръща в демонстрация на наскоро придобитите ми познания:

— А в началото на „Държавата“ Платон се хвали, че жителите на Пирея свирели и танцували в чест на Бендида не по-лошо от самите траки.

Без да обръща внимание на добавката ми, Кейт продължава:

— Вероятно тракийските ладове са били повече, но византийските музиканти, които са положили основите на

съвременния нотопис, са узаконили, така да се каже, само два от тях — мажора и минора.

— Трудно ми е да си представя, че песните, с които Орфей е хипнотизирал хора и животни, са били в мажор или минор — подхвърлям.

— Той със сигурност е боравил с много повече ладове — потвърждава Кейт.

— Че Орфей тракиец ли е бил? — пита пан Кохановски. Докато двамата с Кейт осъзнаем, че учудването в гласа му е доста преувеличено, той добавя с тънка усмивка: — Наскоро гледах някакъв филм, в който Орфей беше чернокож.

— Дядо! — с укор казва Кейт. — Нали съм ти казвала, че на твоята възраст не е препоръчително да гледаш американски филми?

— Защо? — продължава все тъй учудено старецът. — Толкова е приятно да видиш, че са ги нашпиговали до отказ с политическа коректност.

Макар че с нетърпение очаквам да чуя останалата част от лекцията на Кейт, оставям двамата да доразвият традиционната си закачка.

— Ще повярвам в политическата им коректност, когато видя филм, в който ролята на Томас Джеферсън или на Линкълн се изпълнява от мексиканец или арабин — гласът на Кейт прозвучава порязко от обичайното и слага край на шеговитата препирня.

— Доколкото си спомням, в индийската музика... — започвам аз, опитвайки се да направя прехода по-плавен, но Кейт довършва вместо мен:

— Ладовете в индийската музика са буквално стотици. Добре че тук си имаме работа с тракийска музика.

— Където има само още пет лада — подсказвам. — Ще бъдеш ли така добра да ни осведомиш кои са те?

— Диатонична тонова редица — с пет цели тона и два полутона; хроматична, при която на определени места разстоянието между нотите е тон и половина; бихроматична — с по две увеличени секунди; и енхармонична, при която най-малкото разстояние е четвърт тон.

За пръв път, откакто съм пораснал, изпитвам нещо като съжаление, че като ученик вечер се измъквах тайно от къщи с пушката на баща ми, за да ловувам дребни птици и животни. Ако бях

продължил кариерата си с момчешката рок група, на която половин година бях барабанист, сега сигурно нямаше да скърцам със зъби заради музикалното си невежество. От друга страна пороят от неясни термини не е чак толкова объркващ, че да пропусна да преброя до пет.

— Това са само четири лада. Кой е петият?

Кейт ми подарява насърчаваща усмивка.

— Общото при тези четири лада е, че всички те се състоят от по седем тона — както мажорният и минорният. В това отношение петият, който вероятно е от най-древните, е уникален — в него има само пет цели тона. Затова е наречен „пентатоника“.

Опитвам да си представя как може да звучи музика, изградена само върху пет тона, но не съм сигурен, че съм успял. По-лесно ми се отдава да потърся практическата страна на въпроса.

— И ти мислиш, че на този лист е записана пентатонична музика?

— Твърде е възможно.

— Ще можеш ли да я разшифроваш?

— В смисъл да успея да възпроизведа написаното?

— Да.

— Опасявам се, че разполагам с твърде малко материал, за да мога да го анализирам.

— С други думи, имаш нужда от по-дълъг нотен запис, така ли?

— Точно така.

— Още колко листа? Два? Пет? Десет?

— Колкото повече, толкова по-добре, защото по-лесно ще реша проблема с ритъма, в който трябва да се изпълнява музиката.

Вестта, че има още един проблем, за който не съм си давал сметка досега, ме изкарва от равновесие, но все пак овладявам порива си да изръмжа. С останалата част от гнева си обаче не се справям добре, защото на лицето на Кейт се изписва нещо, което досега не съм забелязвал — загриженост. Отива ѝ, а и като имам предвид, че тази загриженост е насочена към мен, не е чудно, че се успокоявам, преди тя да е казала и дума.

— Не се тревожи. Математическото моделиране е мощен инструмент. Дай ми само още пет–шест листа и няколко дни.

— Стига и ти да ми дадеш няколко дни — отвърщам.

— С удоволствие — усмихва се тя. — И не само.

Пламъчетата в очите и обещаващата ѝ усмивка правят загадъчната фраза повече от ясна. И не само дни. Усещам в стомаха си пулсираща топка топлина. Пан Кохановски сигурно също долавя нещо, защото се надига от масата и казва:

— Покрай вас двамата времето лети така, че ако остана още малко, ще изпусна срещата с един стар приятел.

Не зная дали съм ви казвал, но става ли дума за любов, поляците се превръщат в съвършени кавалери.

След малко входната врата се хлопва зад благородния старец, но ние почти не я чуваме.

* * *

Търкулвам се встрани и се опъвам блажено по гръб. В полумрака виждам, че Кейт се извъръща към мен и подпира глава на ръката си. Нежна длан плъзва бавно към моето рамо.

Дали неотразимостта на британските агенти е положителен страничен ефект от романите на колегата Флеминг, или има нещо общо с веруюто на Ди за тяхното естествено превъзходство? Кейт се надвесва над мен и прекъсва разсъжденията ми с влажна целувка.

— Това беше страхотно! Станал си още по-добър.

Връщам целувката и прошепвам:

— Нали знаеш, че всичко зависи от жената?

В някои обстоятелства всеки мъж е кавалер по рождение.

Тя се надига и се подпира на лакът.

— Разкажи ми по-подробно за мистериозните пергаменти, моля.

Мисълта, че в подобен момент можем да говорим за работа, ми изглежда странно възбуждаща. Проблемът е, че трябва за секунди да реша каква част от истината да ѝ разкрия, за да я мотивирам да ми помогне. Времето не стига, защото се оказва, че нейните секунди текат два пъти по-бърже от моите.

— Хайде, недей да криеш тайни от мен — и без това дядо ми каза, че си шпионин.

Разсмивам се, за да спечеля време да се овладея. Шокиран съм, че старецът така светкавично е разкрил моята легенда. Дано само Кейт не забележи малко изкуствената извивка накрая.

— Джон! — гласът ѝ е метален. — Много съм ядосана, задето ме подценяваш като професионалист. Ако наистина искаш помощ, не се опитвай да ме лъжеш. Поне не с думи или нечленоразделни звуци. И да съм имала някакви съмнения допреди малко, фалшивият ти смях напълно ги разсея.

Нямам никакво желание да счупя световния рекорд по бърза загуба на доверие.

— Извинявай, инстинктът за самосъхранение е по-бърз от разума. Ще ти обясня всичко, но при едно условие.

— Слушам те — думите са строги, но гласът ѝ е мек. Извинението очевидно е прието.

— Да не ме наричаш повече Джон. Особено в телефонен разговор. Може да ми струва скъпо.

Защо не реагира? Дали защото това искане ѝ се вижда странно, а в същия момент долавя искреността ми?

— Не те разбирам — признава тя.

— Донякъде е свързано пак с твоята специалност — обяснявам. — Мисля, че в момента пресяват телефонните разговори в цяла Европа, за да ме открият. Техническият термин е „разпознаване по гласа“. Вчера на летището в Кабул нарочно ме разпитваха на дълго и широко, за да си осигурят достатъчно продължителен запис за сравнение.

— Само че ти не ми звучиш като човек, който е разтревожен — казва тя. — Какво си измислил?

При подобна декларация за вяра в неговите способности човек може да се издуне от удоволствие. От предпазливост закотвям ръка под мишницата ѝ — за да не се издигна като балон към тавана. Тъмното петно до рамото на Кейт се размърдва. След като прескача на нощното шкафче, Куба ни обръща дискретно гръб и притихва.

— Проблемът на електрониката е, че може да сравнява само сходни звуци. Ако говоря на полски, не могат да ме засекат. Те са записали как говоря само на английски, а полският е съвсем различен фонетично.

Тя се засмива радостно.

— И затова ли дойде във Варшава? Защото до края на живота си ще можеш да разговаряш спокойно само с мен?

В думите ѝ звънва предизвикателна нотка. Плъзвам лъстиво длан към тънката талия и я притеглям.

— Czy pani pozwoli, ze odpowiem na to pozniej? (Ще ми позволи ли госпожицата да ѝ обясня по-късно?)

— Tylko jesli pan pozwoli bym go nazywala Giacomo. (Само ако господинът ми позволи да го наричам Джакомо.)

Към пет сутринта Кейт най-сетне се уморява и вместо да подхване разговор, който да послужи за нова любовна увертюра, отпуска буза на лявото ми рамо.

— Ще ми позволиш ли да си почина? — пита сънливо.

Докато се чудя как подобава да отвърна на този чисто женски опит да прехвърли цялата отговорност за нощното ни бдение върху мен, усещам, че главата ѝ натежава. Известно време се вслушвам в дишането ѝ, а после нещо леко тупва в краката ми. На фона на прозореца се очертава един приближаващ се малък силует.

Повдигам олекотената завивка и Куба се свива доверчиво под мишницата ми.

[1] Синьор Казанова! Дълго време вас не виждал (комбинация от италиански и лош английски). — Бел.прев. ↑

[2] Komorka (полски) — мобилен телефон. — Бел.прев. ↑

ГЛАВА 16

С МАЛКО ПОМОЩ ОТ ШИВА

10 септември

Вилнюс, Литва

Ако пренасяте електроника с двойна употреба, избягвайте самолетните пътувания в рамките на Европейския съюз. Автобусът предлага едно важно предимство — на вътрешните граници никой не си дава труд да прави обстойна проверка на багажа. В повечето случаи това ти спестява излишни тревоги.

Така че след осем часа приспивно клатушкане по полските и литовските пътища в осем и половина местно време (с един час по-напред от варшавското) пристигам на международната автогара във Вилнюс. Търпеливо изчаквам всички мои спътници да си вземат багажа и да окупират всички налични таксита. Толкова по-добре — хотел „Сити гейт“ се намира на няколко минути от автогарата, а шофьорите на таксита понякога имат неприятно силна памет. Вилнюският ми план е такъв, че предпочитам да не се навирам в очите на потенциални осведомители на полицията.

Прекосявам тихия и дълъг вътрешен двор и влизам в хотела. На рецепцията предплащам за две вечери, качвам се в стая двеста и втора и преди да се изтегна на леглото, взимам топъл душ.

Половин час по-късно се обличам и дълго съзерцавам визитните картички, които поръчах във Варшава. Целта на това упражнение е да вляза в новата си роля на Джордж Не-помня-вече-кой, галерия „Скарабей“, Мелбърн, Австралия.

След няколко минути усещам, че съм станал друг човек. Леко кимвам на образа, който ме гледа от огледалото, и му се представям:

— Не-помня-вече-кой. Джордж Не-помня-вече-кой.

Той одобрително ми показва юмрук с вирнат нагоре палец. Е, време е за шоуто.

От рецепцията получавам тукашните „Жълти страници“ и безплатна брошура за Вилнюс и присядам за няколко минути до

ниската масичка край прозореца. На поместената в брошурата схема на централната част на града отбелязвам с кръстчета десетина адреса. Всъщност интересува ме преди всичко онзи, който научих в Мазари Шариф, но за да стигна до него, ми е нужна известна подготовка.

Обикалям няколко антикварни магазина и галерии, като от време на време правя малки корекции в образа. Въпросният австралийски Джордж отначало изглеждаше леко отнесен, но при единствената покупка, която направи, прояви почти ориенталски талант за пазарене. За сто и петдесет евро той получи пергамент с доста съмнителна стойност и далеч по-ценна странична облага. Не остана нито един антиквар или галерист, който да не се информира какво именно Джордж търси в момента.

„Египетски папируси и керамични вотивни плочки от Балканите, Близкия изток и Азия.“ „Съжаляваме, господине, в момента нямаме нищо такова. Дали се интересувате от нещо друго? Мога да ви предложа...“

По обяд прекъсвам обиколката за сандвич и чаша кафе край „Яйцето“ — вдигнато на висок пиедестал и оцветено във флорални мотиви огромно великденско яйце — артистична загадка, с която общината е направила щедър подарък на околните кафенета. Докато оглеждам другите туристи, правя наум обзор на това, което видях досега.

Вилнюс е запазил приятния контраст между усещането за древност и култура и провинциалното спокойствие, която помня от предишното си идване. Провъзгласяването на града за Европейска столица на културата през 2009 година му се е отразило добре във всяко отношение, освен в едно, което може да усложни моята задача тук.

Английската мания за сигурност и ССТУ камери пред всеки магазин и на всеки уличен ъгъл е плъзнала из града, но за късмет не го е завладяла изцяло. Вярно, че не видях антикварен магазин без сигнална уредба, ала с оглед на предстоящата вечер това е по-скоро предимство. Собствениците са склонни да се осланят твърде много на твърде скъпата за твърде ограничените им възможности техника.

Накратко казано, при втория тур в три без пет най-после влизам в магазина, чийто адрес се е врязал в паметта ми заедно с гласа на Салех.

Магазинът е тесен и дълъг. Край стените има широки рафтове, отрупани със старинни предмети, най-вече индийски, а в средата — редица от двустранни стелажи. На нивото на очите най-отпред е разположен двадесетинасантиметров бронзов Шива, който в екстатичен танц разрушава Вселената. След него има цяла редица поскромни по размери статуетки — пет-шест Буда, една Куан Ин и няколко, които не мога да разпозная. Следващите стелажи са провиснали под тежестта на стотици книги, които стигат почти до тавана.

През миризмата на сандалово дърво се прокрадва слабо ухание на прах и отдавна отминали столетия. До витрината вдясно има дълъг остъклен шкаф и бюро, иззад което се надига собственикът. Да не беше тази лисича усмивка, бих казал, че е по-умело консервиран от своите експонати. От друга страна, тя е единственото, което го прави да изглежда малко по-жив от тях.

На бюрото има допотопен факс и почти толкова стар скенер. Единствената по-нова техника е ноутбукът, ала и той не е в първа младост. Личи си, че антикварят се познава с кризата не от вчера. Освен ако разчита на съвсем друг вид комуникационни услуги.

Предполагам, че вилнюските антиквари имат собствена клюкарска агенция, която вече е известила човека насреща какво точно търся. Защото предметът, който заема централното място във витринката на шкафа, не е някой древен азиатски бог или Библията на Гутенберг, а доста скучен на пръв поглед пергамент.

Някой е разпилял върху него шепя пиктограми — поне двеста на брой, но само от няколко вида. Веднага забелязвам, че е близък на пергамента, който ми показва Ди. Четири каменни скарабея, допълзели по някакъв начин толкова далеч на север, са стъпили върху ъглите му. Дали това означава, че пергаментът в центъра се охранява зорко, или собственикът иска да демонстрира своеобразно уважение към австралийския си колега?

— Добре дошъл, господине — присъединява усилията си към техните старият собственик с тембър, който е тъй топъл, че затаявам дъх в очакване да изрече още нещо. Предполагам, че гласът го спасява от фалита, към който го тика лицето.

— Добър ден — отговарям и свеждам очи към пергаментата. Сега забелязвам, че в долния му десен ъгъл дискретно се е сгушило малко етикетче с четири цифри. Да не би това да е цената? 2700 — сигурно в евро. Ако са му съобщили как се пазаря, значи очаква да платя деветстотин. Твърде много за един агент на Нейно Величество, който знае, че някъде в магазина лежат поне още пет дузини такива пергаменти.

Както се очаква от един джентълмен не се бавя, а приемам предизвикателството.

— Какво е това? — питам.

— Езотерична рецепта за балсам от Средното египетско царство — отвърща човекът. Може би дял в оцеляването му има не само гласът, а и бързият ум на безсрамен лъжец?

— Вие за пергаментата ли говорите? Този, който прилича на упражнение на начинаещ писар? — подхвърлям с южняшка откровеност.

— Може би именно тъй би следвало да изглежда един езотеричен текст, за да остане незабелязан тридесет века — отвърща собственикът, но по средата на фразата се сепва и по лицето му преминава сянка. — Извинете, а вие за какво питаете?

Объркването му разкрива, че умът му не само не е бърз, ами и работи с готови шаблони. Пускам ироничната си усмивка, но не бързам да отговоря, за да му дам време да загуби всякакъв контрол над ситуацията. Освен това не искам да забележи моето облекчение.

Човек с неговия бавен ум не може да оцелее дълго в света на шпионажа, от което следва изключително важният извод, че тук не ме дебне клопка. Антикварят просто е нечувано алчен. Той иска само с няколко пергаментата да покрие всички разходи по пътуването си в Афганистан. Пфу!

Всъщност това е обнадеждаваща новина за моето душевно спокойствие. Ако се каниш да обереш нечий магазин от най-благородни подбуди, добре е да можеш да погледнеш собственика с презрение. Това не ликвидира напълно чувството за вина, но го прави поносимо. Както казва любимата ми източна поговорка, човек може да разбере лъжеца и да му прости; може да прости на крадеца, но не може да го разбере; може да разбере убиеца, но не може да му прости. На алчния търговец нито можеш да простиш, нито да го разбереш.

— Цената, естествено, е в лити — казвам надменно.

И бивам наказан за надменността си, защото лицето му се сбръчква като презряла мушмула, но той се окопитва — все пак един литовски лит се разменя за по-малко от тридесет евроцента.

— Ние работим само в евро, господине — когато се прави на обиден, гласът му губи изкусителния си тембър.

Обръщам му гръб и тръгвам към рафтовете с книги.

Той също не казва повече нито дума и търпеливо чака.

Не зная как тези хора долавят кой е наистина заинтересуван, но изглежда, че това е част от занаята. Господин Лисича Усмивка е уверен, че щом огледам едно по едно гръбчетата на всички книги, ще се върна, за да премеря сили с него. Аз пък оглеждам с крайчеца на окото прозорците и вратата със съвсем друга мисъл.

Изваждам неизползвания до момента мобилен телефон, който купих във Варшава, и нагласям алармата да звънне след седем минути. После, без да бързам се отправям към собственика.

— Може ли да го видя по-отблизо? — очите ми са втренчени във витринката на шкафа.

Антикварят плъзва стъклото настрани и пергаментът бива изваден така предпазливо, сякаш всеки миг може да се разсипе на прах.

Аз се привеждам напред, за да прикрия усмивката си от доброто изпълнение. А сетне за малко не ахвам. Пергаментът със сигурност е близък на онзи, който ми показва Ди. Приличат си толкова много, че съм готов да се обзаложа, че са от една и съща поредица.

Огледът продължава около минута, след което се изправям, за да продължа играта. Вторачвам се в него.

Антикварят леко се сепва, но сетне налага отново безстрастната си маска. В отговор аз изкривявам устни. Никаква реакция отсреща. Опитен търговец. Е, да се надявам, че досега не се е сблъсквал с истински експерт по фараонските династии.

— Нищо езотерично няма в този текст — оповестявам резултата от огледа си. — Освен ако търсите езотерика в един бирнически опис на притежавани селскостопански животни. Ако се съди по начина на изписване на знака „за“ — и аз потупвам с показалец по йератичния знак, който прилича на гъска, — документът е от Средното египетско царство, най-вероятно от времето на Дванадесетата династия.

И забождам остър като скалпел поглед между очите на антикваря. Ефектът е почти като от истински скалпел — човекът аха-аха да се строполи на пода. Притичвам му се на помощ, защото ми трябва жив.

— Но тъй като пергаментът е и изключително добре запазен, бих ви дал триста — отсичам. Онзи повторно оцъкля очи, но аз зная, че с тази малка демонстрация съм пробил защитата му. Сега е негов ред и най-хубавото е, че той също го знае.

— Господинът идва за пръв път, така че ще му направя колегиална отстъпка... като за експерт... — антикварят проточва последните си думи, за да си осигури време за преценка. Очите му се впиват в лицето ми като малки свредла. Виждам в тях рой от цифри: колко да свали, та хем да не прекъсне пазарлъка, хем да получи добра цена? Накрая се решава и твърдо казва: — Хиляда и деветстотин.

И нашият менует започва. След първоначалното стъписване той започва се пазари като дявол, но аз имам две важни предимства, за които той не подозира. Животът на Изток ме научи да гледам на пазарлъка като на спорт. И второ, което е по-важно, днес нямам никакво желание да купувам. Искам само да разбера къде са останалите пергаменти. Накратко казано, когато сближаваме позициите си до седемстотин срещу хиляда и двеста, преценявам, че мобилният ми телефон скоро ще звънне, и се ориентирам към приключване:

— Господине — казвам, — и двамата знаем, че този пергамент няма никаква научна или историческа стойност, но съм ви благодарен за добрата идея с езотеричната рецепта. Тъй като и аз съм търговец като вас, ви правя съвсем колегиално предложение. Ако имате още два такива пергаментата в не по-лошо състояние, съм съгласен да ви платя две хиляди и петстотин.

Моята оферта го изважда от равновесие, защото това означава да се разлели с три от скъпоценните си пергаменти за по-малко от деветстотин на парче. Какво ти деветстотин — за осемстотин и тридесет! От друга страна, две хиляди и петстотин никак не е зле.

С тежка въздишка антикварят издърпва някакво невидимо за моите очи чекмедже. До първия пергамент нежно кацат още два.

Забивам нос в тях, за да печеля време. Накрая проклетата аларма иззвънява. Изключвам я и вдигам телефона към ухото си.

— Здравей, скъпа — казвам. — Как беше в Клайпеда? Купи ли си кехлибари?

Изчаквам няколко секунди и се смръщвам.

— Къде си? Здрава ли си? — с разтревожен глас.

Правя по-дълга пауза, през която позволявам на лицето ми постепенно да се отпусне.

— Слава богу! Идвам веднага... не се тревожи за колата, ще я оправят.

Прибирам телефона в калъфчето, което виси от колана ми, и се обръщам към антикъра. Той вече е разбрал, че днес сделка няма да има, и е бесен на себе си, загдето не ми е отговорил начаса.

— В колко отваряте сутрин?

— В десет, господине.

— Тогава до утре. Жена ми е катастрофирала.

Малко преди да стигна до вратата, той реагира:

— Съжалявам — гласът му отново е станал топъл и дори съчувстващ. — Имате ли нужда от лекар?

— Не — отвърщам и изскачам навън, махайки с ръка към задаващото се такси.

Да ограбиш антикърен магазин в красивия град Вилнюс през лятото е почти невъзможно. Или, за да бъде по-точен, да ограбиш този антикърен магазин в красивия град Вилнюс през следващото лято ще бъде съвършено невъзможно. И причината горните две твърдения да са верни едновременно е, че имам намерение да го ограбя тази вечер. Задачата ми се усложнява от необходимостта да приключа с обира най-късно в десет, защото в десет и половина потегля автобусът за Варшава.

Ще пропусна техническите подробности — все пак тази книга не е замислена като наръчник за начинаещи взломджии. Ще отбележа само, че интелигентното проникване в охранявано помещение далеч не е лесна задача и освен специфични познания и умения изисква наблюдателност, търпение, здрави нерви и съвършено чувство за точния момент.

Така че изчаквам да се стъмни, поставям заглушителя на сигнали от охранителни уредби в пътната си чанта и излизам от хотела.

Скоро установявам, че макар и активният туристически сезон да е отминал, улиците в старинната част на града са по-оживени, отколкото бих искал. Надеждата ми е, че прогнозите на тукашните синоптици за повсеместни валежи вечерта ще се окажат верни и пешеходците ще оредят.

Ако ли не, ми остава да дебна своя шанс. Започвам да кръстосвам улиците, отправяйки на ум молитви за дъжд. Маршрутът ми е съобразен така, че да избегна охранителните камери, поставени тук-там пред някои учреждения и по-богати фирми.

През петнайсет-двайсет минути минавам покрай магазина, но шансът е на моя страна едва наполовина — в смисъл, че прозорците на горния етаж са тъмни. Това е добре дошло, защото ако съборя нещо в магазина, отгоре няма кой да чуе шума. Бедата е, че всеки път на улицата има случайни минувачи.

В осем и петнадесет късметът ми най-сетне проработва, но също наполовина — завалява дъжд и улиците опустяват, ала когато свивам зад ъгъла, виждам, че прозорецът над входа на магазина свети. С въздишка се връщам пак към ролята на манекен на непромокаемо облекло и правя две допълнителни обиколки.

На третата настъпва моят час — цялата сграда е тъмна, а на улицата няма жива душа. От предпазливост правя още една съкратена обиколка. Промяна няма — дъждът продължава да вали и нито един прозорец не свети. Включвам заглушителя на сигнали от охранителни уредби и атакувам ключалката. Тя оправдава очакванията ми и се предава веднага. Влизам вътре и залепвам скоч върху вратата и касата — предпазна мярка, защото не ми се ще някой друг да се вмъкне също тъй безшумно след мен и да ме изненада, докато работя.

Отмествам стъклото на витрината и премествам пергаментата, който се откроява като по-тъмно петно върху белия плат, в моята чанта. После сядам на стола зад бюрото и осветявам с миниатюрно фенерче чекмеджетата отляво, откъдето преди няколко часа антикварят извади другите два пергаментата. Издърпвам долното чекмедже, което се оказва пълно с разни документи. Затова пък горното е така натъпкано, че щом го отворям, отвътре изпадат няколко пергаментата. Вдигам ги от пода, а сетне грижовно прибирам и останалите.

Уф, работата се оказа проста като фасул! Тръгвам към вратата, но ми идва отрезвяваща мисъл: дали не се израдвах твърде рано? Защо

не взех и листовете от долното чекмедже? Ами ако сред тях има ксерокопия от пергаментите? Изведнъж ме обзема гадното чувство, че късметът ми за тази вечер се е изчерпал. Понечвам да се обърна, но в той миг някой невидим дотогава прехвърля огромната си ръка през врата ми и ме дръпва назад, стискайки с все сила.

Макар и сами по себе си да не са приятни, подобни изненади имат и добра страна. Секундите потичат бавно като мед, а мозъкът се втурва в луд галоп, така че виждам всичко по-нататък като на забавен каданс. Мисълта, че всеки миг забавяне означава смърт, избухва заедно с мускулите.

Дългогодишните тренировки по айкидо са променили естествените ми реакции в посока да не се съпротивлявам на действията на атакуващия, а да му съдействам, за да вляза в контакт с него. И тъй като непознатият гигант ме дърпа назад, аз неочаквано за него отстъпвам крачка и отскачам нагоре и назад.

В следващия миг усещам, че неговите крака също се отделят от пода. Докато се възхищавам на елегантната дъга, която двамата описваме във въздуха, таванът на магазина се осветява от фаровете на минаваща кола и аз съзирам на полицата вдясно от мен усмихнатия бронзов Шива.

Минавайки край него, го докопвам и го засилвам да завърши танца на разрушението над главата ми — там, където би трябвало да се намира лицето на нападателя. Хрущене на костици и кански рев, от който почти губя слух, но пък затова коравата като греда ръка престава да ме души.

Групирам се и свивам брадичка към гърдите, защото двамата вече дружно летим надолу. Падам на меко върху нещастния му гръден кош, който с грозен звук поема тежестта на нашите тела, и след светкавично претъркулване през рамо се изправям на крака. В прохода между стелажите забелязвам още двама любители на нападението в гръб.

Резултатът от схватката за тях е изненада, защото се затърчават един след друг към мен с известно закъснение. В ръката на дребничкия тип отпред проблясва острие на някакъв хибрид между кама и тевтонски двуръчен меч. Човекът така се е съсредоточил да го забие между ребрата ми, че не забелязва гиганта, който лежи на пода, и се спъва в отметнатата му настрани ръка.

И тук късметът ми най-сетне се пробужда. Част от секундата преди да се отместя вдясно и да забия лакът между прешлените на врата му, виждам, че набитият нисък мъж зад него държи в десницата си нещо не тъй бляскаво и далеч по-малко, но пък затова безотказно смъртоносно. Прилича на матиран „Люгер“, само дето дулото му е удължено — вероятно защото има заглушител. Веднага преподреждам приоритетите си. Какъв е смисълът да трупясам и мечоносеца, ако онзи с „Люгера“ ме застреля?

Не, няма смисъл. Затуй отстъпвам крачка назад между двата стелажа и помагам на дребосъка да възвърне до някъде равновесието си, като го дръпвам рязко към мен. Той очевидно не оценява желанието ми да го спася, защото се опъва. Поради това не успява да вземе завоя и се забива в страничната стена на стелаж с такава сила, че изпуска оръжието и заотстъпва с омекнали колене сякаш се чуди дали да рухне на земята.

Скачам напред, за да подпомогна опита му да се движи заднишком като рак. Е, човекът няма очи на тила — полита, размахвайки ръце, към оня с пистолета.

В бързо настъпващия мрак — колата на улицата вече отминава — виждам, че стрелецът се дръпва настрани и инстинктивно вдига ръка към връхлитащото го тяло. Нещо изпуква и проблясва зад гърба му.

— Не-е! — болезненият вой почти заглушава второто изпукване, което го прекъсва по средата. Ако не действам бърже, третият куршум ще е за мен.

За щастие вече съм на един ритник от него. Не зная защо, но тази вечер вместо да ръкопляскаат на моите изпълнения, всички реват. И то не от възторг, а от болка. Все пак не подобава да бъда прекалено придирчив, защото преди мракът да ни обгърне отново, виждам, че повечето ми проблеми са решени.

Пистолетът излита към тавана, а човекът прегръща като кукла строшената си китка и се сгърчва с болезнен вой, който преминава в приглушено ръмжене. Браво на него — има прекрасен самоконтрол! Изпълнен със състрадание предприемам обезболяващи действия — мушкащ удар във врата и натиск върху сънната артерия. В следващия миг пистолетът се приземява с трясък отгатык стелаж.

За миг настъпва тишина, а сетне адреналинът забучава в ушите ми като водопад. Опъвам рамене назад и бръквам в джоба си за миниатюрното фенерче. Горя от нетърпение да видя какъв е резултатът от десетина секунди занимания с бойни изкуства.

Натискам бутончето и влизам в ролята на специалист от „Спешна помощ“. Лицето на онзи, който тръгна да ме души, представлява печална гледка, а гръдният му кош е непоправимо хлътнал. Вторият — с ножа — е получил един куршум в бедрото и един в корема и локвата кръв около него видимо расте. Не бих се обзаложил, че ще прескочи трапа.

Най-добре — в блажено безсъзнание — изглежда трябва ми пациент. Все пак не ми се вярва, че когато дойде на себе си, той ще успее да изнесе телата на другите или поне да заличи собствените си следи. Толкова по-добре, защото това ще ми помогне да объркам следите достатъчно, та да не се разбере, че в боя е участвал и четвърти човек.

Преди това обаче пребърквам джобовете на всички. У никого не намирам какъвто и да било документ, ала един предмет, открит в джоба на онзи с ножа, ме втрещява — спринцовка, пълна с някаква прозрачна течност. Замисълът на нападението вече ми е пределно ясен — тримата са искали да ме отвлекат и поразпитат на спокойствие. Налагам си да се отърся от тази неприятна мисъл, защото сега е време да действам, не да разсъждавам.

Вдигам танцуващия Шива от пода и го поставям в безжизнената длан на онзи с ножа, като един по един притискам пръстите му към бронза. После се заемам с пистолета. Откривам го по средата на пътеката от другата страна на стелаж, покрай който се водиха бойните действия. Внимателно го вдигам за дулото, отивам до гиганта удушвач и повтарям процедурата с пръстовите отпечатащи.

Прибирам цялата купчина ксерокопия от долното чекмедже при пергаментите в моята чанта. Преди да изляза, осветявам за миг вратата и касата. Внимателно отлепвам двете ленти, смачквам ги на топка и ги пъхвам в джоба. Те потвърждават спомена, че съм се бил с трима души, чиито дрехи са били съвършено сухи. За разлика от моите, които все още оставят диря от мокри капки.

Ала това е нещо, над което ще размишлявам, след като пусна заглушаващото устройство в река Нерис и хвана автобуса за Варшава.

Пътниците по обратния маршрут са само десетина и като изключим влюбената двойка, всеки се е разположил нашироко. Тъй като не желая някой качил се подир мен да седне тъй, че да наднича иззад гърба ми, се настанявам на последната седалка.

Автобусът излиза от града и поема към Мариамполе. Шофьорът вероятно има опит с внезапно заледен в дъжда асфалт, защото кара много предпазливо. Това означава, че до границата ще пътуваме поне два часа. Достатъчно, за да обмисля тазвечерната изненада.

Отправната точка на моите разсъждения е, че нападателите не ще да са се озовали в антикварния магазин заедно с мен по някаква случайност. Случайността е специалният резерв на Бога и аз съм убеден, че Той не би я пропилял така безрезултатно. С други думи, ако Той беше решил да си послужи с такова невероятно съвпадение, за да ме спре, сега щях да съм мъртъв.

От тук следва един неоспорим извод: тримата са ме чакали в засада. Това се потвърждава от факта, че дрехите им бяха съвършено сухи, което говори, че те са влезли в магазина поне половин час преди мен — когато още не беше заваляло. Но откъде са знаели, че ще дойда?

Единственият, който би могъл да предположи, че от Афганистан ще пристигна във Вилнюс, е кафеджията Салех. Но за да бъде в основата на нападението, той би следвало или да е много по-близък с Рустам, отколкото си дава вид, или да работи за някое чуждо разузнаване. Припомням си нелепите въпроси, които ми задаваше служителят на кабулското летище, и решавам, че не бива да пренебрегвам втората възможност.

В ума ми се оформя работна хипотеза. Някоя неизвестна засега разузнавателна служба е научила за акцията на Остриетата в Мазари Шариф и е наредила на тамошния си агент да им съобщи, ако в града пристигне човек или цял екип, който се интересува от старинни ръкописи. Салех — просто не виждам кой друг — ги е информирал, че шофьорът на новодошлата британска научна експедиция е проявил инициативност и е задавал въпроси, които някак си не отговарят на неговия статус.

Веднъж попаднал в полезрението на тази служба, бързо се превръщам в основен заподозрян, защото буквално часове след посещението си в кафенето заминавам за Кабул. До този момент срещу мен няма нищо, освен подозрения, така че би било глупаво да ме арестуват за разпит. Затова пък биха могли да си улеснят понататъшното проследяване и човекът от паспортния контрол получава указание да ме разговори. Ако въпросната разузнавателна служба разполага с интелигентна система за гласово разпознаване, от този миг нататък може да засече всеки мой телефонен разговор.

Засега предпочитам да оставя открит въпроса коя е тази служба — не толкова защото най-вероятният отговор обещава големи неприятности, а защото изглежда прекалено очебиен. Кой друг, освен нашите съюзници отвъд океана има едновременно тъй разклонена мрежа от агенти, която да стига чак до Мазари Шариф, и техническа възможност да следи телефонните разговори по цял свят?

Не, в тази верига от разсъждения има едно толкова слабо звено, че тя се къса начаса. Тримата ми нападатели определено не са били обучавани от американски професионалисти. Ще трябва да измисля нещо друго.

Най-простото от всички обяснения — че някой незабелязано е монтирал шпиониращо устройство в мобилния ми телефон, пътната чанта или друг предмет, който нося навсякъде със себе си — също не издържа. Все още няма шпиониращи устройства, които да четат мисли. Така че дори ако някой ме е проследил дотук по този начин, той (тя, те) не би могъл да знае, че възнамерявам да вляза с взлом именно в този антикварен магазин.

Комай остава единствено възможността самият антиквар да е агент на чуждо разузнаване, което е очаквало някой като мен да прояви подчертан интерес към пергаментите и с тях му е заложило капан. Тук подозрението пада върху този, който дойде пръв. Естествено е туй да бъда аз, защото по мои сметки съм се появил най-много три дни, след като антикварят се е завърнал от своята азиатска обиколка.

Големият въпрос е за какво съм им притрябвал. И отговорът е, че в техните очи аз представлявам единственото свързващо звено с пергаментите, отнети от Остриетата в Мазари Шариф. Не се изисква особена съобразителност да се досетя, че спринцовката, която открих в джоба на дребния нападател с ножа, съдържа някакво упояващо

вещество. Какво ли виждат в мен: експерт и източник на ценни знания или обикновен заложник, чийто живот може да бъде изтъргуван срещу няколко пергаментата?

Във всеки случай ясно е, че моите кандидат-похитители им придават изключително голямо значение. Дали те не са ключът към разчитането на всички останали пергаменти?

Поучен от опита си — тази вечер веднъж вече се зарадвах прекалено рано и мисля, че ще е груба грешка да дърпам дявола за опашката втори път — отлагам огледа на плячката. Докато не влезем в Полша, ще съществува шанс литовската полиция да спре автобуса за проверка. И тъй като в подобен случай би било добре да изглеждам сънлив, а не триумфиращ или развълнуван, решавам да заспя. Затварям очи и си представям усмивката на Кейт.

* * *

Малко след границата дъждът спира и мокротото шляпане на гумите постепенно преминава в приспивно шумолене. В целия автобус май само шофьорът и аз не спим. Изваждам от чантата си чифт от „слиповете“ на Кю и намокрям удебелението с минералната вода, която си нося още от Варшава. За няколко секунди бялата материя се разпълзява във всички посоки и не след дълго на коленете ми застава ешът на неподатливия на шпиониране компютър, с който се запознах в лабораторията на Сикрет сървис.

Когато познатата емблема отстъпва място на мозайка от иконки, докосвам с пръст тази, която лаконично съобщава „Scan“. Изваждам от чантата един пергамент и го долепвам до екрана. Не се случва нищо. Минута-две изчаквам за сигнал, че сканирането е приключило успешно, ала проклетата машинка не издава нито звук.

Дръпвам пергаментата настрани и на екрана се появява голяма група кристално ясни пиктограми, а вдясно от тях — правоъгълниче с надпис „Save“. Докосвам надписа и екранът потъмнява. Компютърът на Кю работи добре, макар да можеше и да не е тъй потаен. Изваждам химикалка и над най-горните пиктограми написвам пет думи, в които може би моят шеф ще види нещо, което аз не съм в състояние да видя. После сканирам повторно пергаментата.

Измъквам от чантата си цялата купчина пергаменти и започвам един по един да ги притискам към екрана. Инфрачервеният скенер работи безотказно и за няколко минути целият набор е успешно сканиран, превърнат в двоични файлове и запаметен.

Скоростта, с която компютърът обработва изображенията, ме изтръгва от лъжливото усещане за безопасност, обхванало ме в топлата утроба на автобуса. Докато съм се радвал на природосъобразния си начин на живот в Баня, техниката на шпионажа и проследяването със сигурност е отишла светлинни години напред.

Не ми е нужно да проверявам дали е тъй, защото всяка мозъчна клетка крещи, че след онази проверка в Кабул на всяко летище по света могат да ме разпознаят по лицето — та ако ще да съм с брада, с мустаци или пиратска превръзка на окото. Защо реших, че невидимата електронна мрежа може да ме открие само по гласа? И че ще надхитря онези, които искат да ме проследят, без да се мръднат от удобните си кресла, само като започна да говоря на език, който те не подозират, че знам?

Истинската опасност не е гласовото, а лицевото разпознаване. То е, което в момента може да изложи на опасност не само мен, а и Кейт. Мисълта, че неволно може да застраша с действията си нейния живот, ме смразява. Със съжаление се отказвам от блазнецката идея да се разхождам из Варшава, докато Кейт превръща в жива музика Орфеевите пиктограми.

Проблемът е, че нямам ясна представа докъде се простират възможностите на съвременната техника. Абсурдно е да се крия от всички CCTV камери в града, а пък не зная кои от тях работят наистина в затворена верига и кои предават в реално време неизвестно къде.

Дали не ставам параноичен? Студените мравки, които плъзват по гърба ми, ми подсказват, че малко здравословна параноя е за предпочитане пред куршум в гърба или упойваща инжекция в ръката. Я по-спокойно! Ще имам време да обмисля всичко утре сутринта, сега трябва работа да върша.

Докосвам иконката „Write“ и съчинявам кратък отчет за свършеното дотук. Завършвам го с молба към Ди — да проследи дали някъде ще се появи информация за обира в антикварния магазин. Копирам изображенията на една стандартна флашка, която пъхвам в

пликчето с кехлибареното колие за Кейт, а сетне издърпвам двете игловидни флаш памети. След минута от авангардното творение на Кю остава само шепа прах на пода.

За миг изпитвам странно чувство за вина, че съм разкъсал тънката мембрана, която дотогава е пречела на хищните бактерии да се нахвърлят върху беззащитния компютър. После усещам, че устните ми се разтеглят в усмивка — чувството за вина е от онези самозаблуди на психиката, които в моя занаят бързо се научаваш да разпознаваш.

ГЛАВА 17

ДВА ХРАМА

11 септември

Варшава — Москва, Русия

Събуждам се, защото двигателят е спрял да мърка. На двайсетина метра от автобуса се мерзелее бетонната грамада на Варшава Централна. Навън е тъмно.

По това време на годината тук се разсъмва към пет и половина, а в почивните дни градът се раздвижва поне три часа по-късно. Тъй като искам да се слея с тълпата, ще се наложи да убия доста време. За късмет, в противоположния ъгъл на гарата има ресторантче, където правят вкусен дюнер.

Четиридесет минути по-късно едно голямо плато и две чаши зелен чай ме карат да погледна по-оптимистично на живота. Това не променя факта, че все още е твърде рано. Слизам в плетеницата от подлези край гарата, купувам вестник и карта на Варшава и се връщам в заведението за десерта.

В шест и половина е съвсем светло и мога да разчитам, че Лажиенковски парк (около някогашните кралски бани) вече е отворен. Там има закътани местенца, откъдето мога незабелязано да пусна съобщението до Ди. След кратка справка с картата отивам пеша до улица „Маршалковска“ ихващам трамвай за три спирки.

Петнайсетина минути по-късно стигам до малкото езерце и забавям крачка, за да се порадвам на паметника на Шопен. Алеите наоколо са пусти, само от време на време някой застарял любител на джогинга минава с пухтене край мен. Изглежда, че по-спортните натури предпочитат да тренират на друго място.

Все тъй, без да бързам, минавам пред Двореца на Острова и се насочвам към Театъра. Пръстите ми опипват многофункционалната тръбичка, която снощи ми послужи за фенерче, а сега трябва да изстреля нагоре миниатюрния предавател.

Зад Театъра откривам удобно място между два големи храста. Оглеждам се — и в двете посоки няма никой. Развъртам накрайника и втъквам в тръбичката приготвената от по-рано капсула с флаш паметта. Насочвам отвора към небето и натискам спусъка. Капсулата излита със звънтене.

На трийсетина метра над главата ми изгряващото слънце осветява някакъв метален предмет, който изведнъж се раздува и посивява, за да се превърне в балон и да се стрелне нагоре. В следващия миг той изчезва от очите ми.

До тук добре. Надявам се, че щом се издигне на нужната височина, предавателят ще заработи също толкова безупречно. Изваждам мобилния си телефон и се обаждам на Кейт. Гласът ѝ не е сърдит, но явно е сънен:

— Ало?

— Czesz, Kochana! (Здравей, скъпа).

— Джакомо! Какво правиш?

— Добре съм. А ти?

— Чакам те да дойдеш.

Прокашлям се, без да има нужда.

— В момента имам малко работа. Ще се освободя чак към обяд.

— Добре — казва тя с недоумение, а сетне се връща към предишния си радостен тон: — Навън ли предпочиташ да се видим, или ще дойдеш у дома? Мисля, че вуйчо ще излезе към десет, за да иде на черква.

Изкушението е голямо, но аз устоявам.

— Навън. Искат ми се да сме сред повече хора.

Този път минават няколко секунди, преди да чуя отговора:

— Знаеш ли къде се намира базиликата на Свети Ян? — живецът в гласа ѝ е угаснал. Разбрала е, че отново заминавам, и не вярва, че ще се видим скоро.

— Онази в Стария град? Дето навремето ме заведе да слушаме орган?

— Същата. От единадесет там ще има органов концерт. Ще бъда до втората колона вдясно.

Опитът ми да я ободря с един стар спомен е неуспешен. Тя звучи толкова унило, че над парка сякаш се спуска черен облак. Горката

Кейт! По телефона обаче не мога да я утешавам. Стисвам зъби и добавям делово:

— Ще те намеря. И, моля те, мини покрай Варшава Централна да оставиш пътната ми чанта в някоя багажна касета.

— На вашите услуги, господин Джакомо.

Връзката прекъсва. Махам задния капак на телефона и изваждам батерията, с което премахвам опасността да ме открият по сигнала и ставам практически непроследим. Няколко пауна разхождат емайлираните си пера по роената поляна вляво. Сядам на една пейка и се заглеждам в тях. До срещата ни има много време и мога да обмисля следващите си ходове на спокойствие.

Ако остана във Варшава, е въпрос на време да ме открият. Онези, които стоят зад снощното нападение, сигурно вече ме издирват в Литва и, може би, в Германия. Щом открият хотела ми и видят откъде съм дошъл, ще ме потърсят и тук. От друга страна, не мога да се върна по обратния маршрут. В мига, в който стъпя на кабулското летище, ще се превърна в ходеща мишена.

Е, щом не ме пускат през главния вход, ще вляза през задния прозорец. Въпросът е дали ако заобиколя през Москва, за да избегна Кабул, няма да се набутам сам в устата на звяра.

В ума ми изплава споменът за вика на простреляния нападател. Определено не беше нито полското „нѐ“, нито руското „нѐт“, а нещо много по-твърдо. Възможно е нападателите са местни хора. Ако се съди по зле организираната акция, те са членове на организация, която едва ли има нещо общо с тайни служби. И понеже оперативният опит на моите нападатели е изтъкан от гледане на трилъри, те са решили, че лесно ще се справят с мен. Грешка, която заплатиха скъпо.

Но ако организацията е напълно дилетантска, откъде са научили за акцията на Остриетата в Мазари Шариф? И как антикварят се е озовал в Афганистан една седмица преди да отида аз? В света на разузнаването случайността е рядка птица.

Изглежда съм изправен пред загадка не с едно, а поне с две неизвестни.

Идеята, че на сцената се е появил нов, неизвестен играч, е много предизвикателна, ала за момента нямам достатъчно данни за анализ. Единствените сигурни изводи, които следват от досегашните ми разсъждения, са, че този играч не е свързан с руснаците и,

следователно, техните летища и аеролинии все още не представляват потенциални капани. За мен това е добре дошло, защото само руските самолети могат да ме откарат близо до прокълнатия остров Возкресения. Искан ми се да огледам някои постройки. Вътрешният глас ми нашепва, че може би там ще открия няколко важни парчета от моята мозайка.

Наистина този глас ми нашепва още нещо, но в този случай предпочитам да не му обръщам внимание, защото имам силни аргументи. Ди може и да е недоволен, че ще се опитам да издиря похитителя на О'Флехърти, но нали именно у него мога да открия още пергаменти?

Освен това от заминаването ми за Афганистан досега са минали само единадесет дни от отпуснатите ми два месеца. Ще имам седем седмици да свърша работата и да отида на уговорената ни среща в Лондон.

Интерлюдия

Лондон

Ди беше протегнал ръцете си напред и с присвити очи гледаше листа, на който се открояваха пет думи: „Главконитът е подложен на свръхнапрежение.“

Според оперативния дневник това съобщение е било излъчено рано тази сутрин от Варшава заедно с над петдесет джейпега^[1], запълнени от горе до долу с пиктограми. Изглежда, че Джон Кей бе успял да открие толкова пергаменти, на колкото Ди не се бе и надявал.

От факта, че Джон беше предпочел да ги прати като цифрови файлове, а не ги бе донесъл лично в Лондон, следваше, че той самият не смята мисията си за приключена и най-вероятно трябва пак да се върне в Балх или Мазари Шариф. Там обаче се е сблъскал с неочакван проблем, който няма право или не може сам да реши.

Е, като се има предвид, че Джон по образование е инженер, какъв е инженерният смисъл на горната фраза?

Подложен на натиск, главконитът — като всяка друга разновидност на слюдата — се напуква и цепи на тънички слоеве. Нещо лошо става с Базъл Хензлоу, но какво?

„Главконитът е подложен на свръхнапрежение.“

Ако Джон смяташе, че той е предател, щеше да го напише съвсем недвусмислено. Проблемът е друг и достатъчно тежък, щом Джон иска помощ.

Ди остави листа на бюрото и протегна ръка към лулата. Това беше цуг-цванг. Не можеше да отзове Базъл наред мисията, а не разполагаше със свободен агент, за да следи собствената си къртица.

Той въздъхна, плъзна пръсти по мундщука и вдигна телефонната слушалка. Чакаше го нещо по-лошо от зъболекарски стол. Като махнеше всички невъзможни решения, оставаше само едно. По закона на Мърфи то беше възможно най-неприятното: да потърси техническа подкрепа от военните. А това означаваше да сподели с тях част от събраната досега информация.

Акустиката на архикатедралната базилика „Свети Ян“ не позволява на гласовете на хората да се слоят в общо жужене и току донася до мен отделни ясни думи и фрази. Мирише на тамян и скъпи парфюми. Витражите обагрят празнично вътрешността и слънчевата светлина тъче ефирен балдахин под паяжината от арки и ребра, върху които е кацнал сводът.

Масивните дървени скамейки са пълни с хора и аз напразно се опитвам да открия Кейт нейде около втората колона вдясно. Най-накрая я виждам сред правостоящите в десния страничен кораб. Пробивам си път до нея и копирайки маниера на околните, прошепвам в ухото ѝ:

— Здравей.

Тя не казва нищо и дори не обръща глава, но се накланя с цяло тяло към мен, така че се налага да стъпя по-нашироко, за да ѝ предоставя търсената опора. Изваждам кесийката от джоба си и я пъхвам в дланта ѝ.

— Надявам се, че ще ти хареса.

Кейт развързва черното шнурче и дискретно изважда наполовина кехлибареното колие.

— Прекрасно е! Благодаря! — вдига очи нагоре и констатира: — Май има още нещо.

Пръстите ѝ се скриват в кесийката заедно с колието. След малко се показват пак, но този път с флашката и ключето.

— Това да не е... — тя ме поглежда многозначително и завърта флашката между палеца и показалеца си.

— Точно така, още петдесет и два листа.

Тя се усмихва и леко скланя глава в знак на благодарност. После в очите ѝ заиграват весели пламъчета.

— Моля те, ела — Кейт ме улавя под ръка и ме подръпва към вратата.

Излизаме от базиликата и тръгваме към площада на Старе място. След десетина крачки Кейт изведнъж спира и се хвърля на врата ми. Когато устните ни най-сетне се отлепят, тя казва задъхано:

— Как можа да ме доведеш на място, където не мога нито да изпищя, нито да те целуна?

Дали е забравила, че тя поиска да се срещнем в базиликата?

— Съжалявам, но вътре беше по-безопасно.

Тя се обръща към мен и обхожда с поглед лицето ми.

Очите ѝ се спират на драскотината, която ми остана от снощната схватка.

— Какво е станало?

— Нищо особено. Малко ношно приключение.

— След което трябва да бягаш, нали?

Повдигам рамене: „Налага се.“

— И кога ще те видя отново? След десет години?

— Надявам се да е по-скоро — бръквам в джоба си и изваждам втората си „Моторола“. — От теб зависи. Тук има записан само един номер. Когато разшифроваш музиката, ми звънни. До два-три дни ще дойда. И не забравяй — говори само на полски.

— Не е ли по-добре аз да дойда?

— Но ти...

Тя слага пръсти върху устните ми.

— Зная къде отиваш. Ще те намеря.

По дяволите, да не би да съм започнал да говоря на сън? Откъде е разбрала, че ще се върна в Афганистан?

Тя разбиращо ми се усмихва.

— Като се сетих колко големи приятели бяхте с Базъл, му се обадох, за да поговорим за теб. Той, представи си, в момента придружавал една експедиция, която също издирвала някакви пергаменти — казва с неподражаем тон Кейт. — Останах с

впечатлението, че всички очакват да се върнеш, и ми хрумна, че след като разчета пергаментите, мога да те потърся там. И без това отдавна не съм виждала горката Асия и сладките ми племеннички. Сигурно много са пораснали.

Радостта, че може би скоро отново ще бъдем заедно, потиска угризенията ми, че вероятно я излагам на опасност. Щом е решила да дойде, е безсмислено да я разубеждавам. По-добре да изтъкна някоя основателна причина, така че тя да се откаже сама.

— Само че ние сигурно ще си тръгнем скоро.

— Колко скоро?

— Ден-два след като се върна в Мазари Шариф.

— А ти кога ще се върнеш там?

— Най-късно до седмица.

Тя накланя глава и впива поглед в мен. Не мога да разчета изражението ѝ. Може би... твърдо?

— С други думи, не вярваш, че дотогава ще реша загадката с египетските ноти? — в гласа ѝ прозвучава нескрито негодувание.

Сериозно ли говори? Нима иска да ми каже, че за няколко дни ще разшифрова всичките тези знаци и ще ги превърне в музика?

Прикривам съмненията си зад най-искрената фраза, която ми идва на ум:

— Не можеш да си представиш колко много бих се радвал.

Те ме изглежда с подозрение.

— Джон...

Аз вдигам предупредително показалец.

— Добре де. Джакомо, ти май ме познаваш прекалено едностранчиво. Ще трябва да ти доказвам колко съм добра и в моята професия.

Ако успееш да погледнеш с непредубедено око символите на една държава, ще разпознаеш в тях тенденции, които дори техните създатели не са осъзнавали.

Приключва втората ми обиколка около московската черква „Василий Блажени“, но разностилните кубета не ми разкриват никакви тенденции. Единственото, което не подлежи на съмнение, е, че съзерцавам най-грандиозното парче кич на изток от Гринуич. Да, зная,

че ще ми напомните за церемонията при откриването на зимната олимпиада, но то ще се забрави бързо, а това чудо тук ще стои поне още седем века. И тук ми хрумва, че голямото прозрение за руската държава не се крие в шаренията отвън, а ме очаква вътре. Влизам.

Тълпата — освен мен в черквата сигурно има още стотина души — се влачи безнадеждно бавно. Строителите на настоящия храм са съхранили оригиналната идея на неговия създател — цар Иван Грозни. Той е известен най-вече с това, че е основал руската държава и че в пристъп на безумие е убил сина си.

Отначало Грозни издигнал малка черква в чест на едно спечелено сражение, около която — подобно на лястовичи гнезда — започнал да лепи параклис след параклис. Стените са тъй дебели, че крайният резултат е клаустрофобичен. Никой бобър не би пъхнал носа си в тази плетеница от тесни коридори. Те или се застъпват по петите, или изневиделица се пресичат, създавайки нещо като триизмерна карта на параноята на царя.

След третия параклис ме обхваща желание да изляза час по-скоро. Припомням си тренировките по ръग्би и за няколко минути успявам да се измъкна. Костюмът ми е поизмачкан, но аз съм почти невредим. Поглеждам с благодарност към небето и поемам цял гръден кош московски въздух. Отсреща ме очаква още една сграда–символ — мавзолеят на Ленин. Благоразумието обаче надделява и аз не влизам. Зад мавзолея е зъбатата стена на Кремъл, където до късно нощем са светели прозорците на Сталин.

Прекъсвам задочната си среща с троицата кръвожадни тирани — луд, сифилитичен, псевдорелигиозен — и се отправям към хотела, където ме чака книгата на Сун Дзъ. Бих искал полетът ми утре да не беше чак в ранния следобед.

[1] От jpeg (англ.) — разпространен формат на цифрови изображения, наречен така по метода за тяхното компресиране. — Бел.прев. ↑

ГЛАВА 18

КАМЕННАТА КНИГА

12 септември

Ургенч, Узбекистан

Събуждам се призори и влизам в банята. Докато взема душ и се обръсна, слънцето изгрява. От петия етаж на хотел „Интер континентал“ има прекрасна гледка към узбекистанския град Ургенч и река Амударя.

Грешка. Това не е Амударя, а един от многобройните канали, които я омаломощават и убиват. Целта на съветското Политбюро е била да превърне Узбекистан в република с една-единствена култура — памука. Резултатът — най-голямата екологична катастрофа на ХХ век.

От десетилетия Амударя пресъхва далеч преди да стигне до Аралско море. Сега то заема петнадесет пъти по-малка площ, отколкото преди петдесет години, и местните го наричат не „море“ или „езеро“, а „пустиня“. В това няма нищо чудно, защото каналът, който минава пред хотела, е широк над сто и петдесет ярда. Като него сигурно има десетки.

На отсрещния му бряг, оттатък моста вляво от хотела, виждам две пресичащи се дъги, подпрени от извисяващи се към небето широки колони с извити като цветове върхове. Върху дъгите и между колоните е закрепена дълбока цилиндрична форма. Отдалече конструкцията прилича на древен метален съд — от онези, в които зороастрийските жреци са поддържали вечен огън.

До сутрешната закуска има още час. Решавам хем да се поразходя, хем да задоволя любопитството си. Младежът на рецепцията на хотела с гордост ме осведомява, че въпросната конструкция е паметник на „Авесто“, както тук наричат свещената книга на зороастризма.

Да се каже, че съм впечатлен, е твърде слабо. Да издигнеш паметник на книга е белег, че си замесен от по-особено тесто.

Докато приближавам, паметникът постепенно разкрива своите тайни. Под пресечната точка на извисяващите се към небето дъги сред пламъците на изваян от червен камък огън стои очевидно неизгарящата свещена книга. Нейните огрени от лъчите на току-що изгрялото слънце снежнобели страници сияят тъй силно, че ме заслепяват. Внушението, че от тази книга блести чистата истина, е пределно ясно.

Когато изкачвам стъпалата под дъгите, отразените слънчеви лъчи престават да ме заслепяват и белокаменната книга ми показва в сбит вид най-съкровената си мъдрост. На двете страници са изписани дванадесет думи. Тези вляво са на узбекски. Отдясно е преводът им на английски:

„Ezgu oy — A righteous thought (Справедлива мисъл)
Ezgu soz — A righteous word (Справедлива дума)
Ezgu amal — A righteous deed (Справедливо дело)“

Това са трите ръководни принципа на *аша*, истината — основно понятие в учението на Заратустра. Той е роден около 1000 г. пр.Хр. в Източна Персия. Пророк, жрец и реформатор, Заратустра отменил кървавите жертвоприношения на дотогавашния култ и оргиите с психотропни вещества и написал „Гата“ — най-старата част от „Авесто“.

Така той започнал в Персия и Хорезъм същата революция на нравите, която векове преди него Орфей провел в древна Тракия. Етичният заряд на двете нови учения бил тъй силен, че векове по-късно техните последователи били жестоко преследвани от появилите се по-късно религиозни съперници и врагове — мюсюлманите и гърците.

Според учението на Заратустра всяко разумно същество — човек, бог или демон — има свободна воля и трябва да направи своя избор между *аша* и *друдж*, лъжата. Ахура, боговете, и *ашаван*, човекът на истината, се придържат към принципите на истината цял живот — каквото и да им струва това.

Обзема ме усещане за свобода, което няма нищо общо със спарената атмосфера в храма на кръвожадния цар Иван Грозни.

Изглежда ненапразно самите руснаци са нарекли своята империя „Тюрма на народите“. Никой от тях не е познавал онова право на свободна воля, на което зороастрийците са се радвали близо тридесет века преди тях.

Докато тези мисли ми минават през ума, очите ми се връщат отново и отново на узбекския текст:

Ezgu oy
Ezgu soz
Ezgu amat

Сигурен съм, че съвсем наскоро съм срещал някъде част от него, но паметта отказва да ми се подчини. Тъй като съм се убедил, че в такива случаи е безполезно да я насилвам, насочвам мисълта си към предстоящата среща с племенниците на Рустам. Трябва да ги открия в едно кафене край пазара и да им дам опознавателния знак.

Пръстенът на каландара!

Припряно свалям сребърния пръстен от показалеца си и поглеждам надписа отвътре.

Ezgu oy

Що за човек си ти, стари каландаре? Не е възможно да си обикновен рибар. Обикновените хора не боравят с етични концепции, дошли от древността.

Връщам се мислено към разговора ни в чайханата и се учудвам колко много неща съм пропуснал да забележа, защото бях обладан от мисълта да узная повече за пергаментите и човека, отвлякъл О'Флехърти. Благородната осанка, богатият и образен език, вродената вежливост, която не се среща всеки ден...

Мисълта, че след малко имам среща с племенниците на този загадъчен човек, ме изпълва с радост. Интуицията ми нашепва — какво ти нашепва, пее с цяло гърло! — че тук ме очаква интересно

приключение. А мъжката интуиция е тъй рядка гостенка, че ако те навести, си длъжен да ѝ посветиш цялото си внимание.

Преди да тръгна обратно към хотела, леко се покланям на каменната книга и нейните слова.

* * *

Единият от братята близнаци — този, който седи отляво — протяга ръка и взема пръстена. Прочита двете думи от вътрешната страна и кимва. После почтително го целува и слага на безименния си пръст.

Два чифта черни очи се насочват в съвършен синхрон към мен. За миг се обърквам кой от тях кой беше. Не стига че са с едни и същи дрехи и че в лицата им не мога да открия никаква разлика, а и както са седнали, изглеждат еднакво високи. По странен начин се допълват дори имената им: Бахтияр означава Късметлия, а Бахрам — Победоносен. Налага се да си припомня сцената на нашето запознанство.

Когато се ръкуваха с мен, разликата беше очевидна. По-ниският — Бахтияр — седна вдясно. Той е с около инч и половина по-висок от мен и с три инча по-нисък от брат си.

— Изглежда, че моят чичо ви уважава много, мистър Кей — казва Бахрам.

Отговорът ми е преднамерено уклончив.

— Да кажем, че съм му истински задължен и се надявам да си бъдем взаимно полезни. Между другото, наричайте ме Джон.

— Чичо ми е прекрасен лекар... — подхваща Бахтияр, но като долавя погледа на брат си, изоставя опита си да извлече допълнителна информация и моментално променя завършека на мисълта си: — ... но ти, Джон, очевидно не си човек, който има нужда от лекар.

Очите на Бахрам проблясват и той с един скок преодолява всички източни ласкателства и увертюри:

— Брат ми е нетърпелив и любопитен, но те уверявам, Джон, че приятелите на чичо са и наши приятели.

Дори ако туй не е укор за моето увъртане, най-добрият ход е на мига да им предложи приемливо обяснение. Не ми се ще Бахтияр да ме

гледа с лошо око, загдето брат му го е скастрил заради мен.

— Това е прекрасно, защото мисля, че двамата с него имаме да уреждаме стари сметки с един и същи човек.

Напрегнатото лице на Бахтияр се отпуска и двамата братя — отново в свършен синхрон — се привеждат леко напред. Заинтригувани са.

— С какво бихме могли да ти бъдем полезни?

Сега трябва да отговоря на прямотата с откровеност.

— Искам да отида на онзи остров.

Без да се замисля дори за миг за кой точно остров става дума, Бахтияр се засмива.

— Ти май също би трябвало да се казваш Бахтияр — казва той. — Никой не познава острова по-добре от нас.

И поглежда към брат си, сякаш иска позволение от него. Нито едно мускулче не трепва по изсеченото лице на Бахрам, но той очевидно някак си дава своето съгласие, защото Бахтияр продължава:

— Онзи американец също нае Бахрам.

За да покажа, че нямам представа за какво говори, повдигам вежди и с широко отворени очи се обръщам към по-едрия брат. Той казва:

— Преди десетина години една огромна американо-узбекска експедиция прекара на острова два месеца.

Нашите не бяха много, но американците със сигурност наброяваха над сто човека. Водеше ги специалист от тяхното министерство на отбраната — Хейс. Разправяха, че целта им уж била да обезвредят контейнерите със заразни спори.

— Защо „уж“? Не ги ли обезвредиха?

— Сигурно са го направили, но няма как да знам, защото не съм видял как се прави, а и не разбирам от това. Знам обаче, че имаше хора, които изобщо не се приближиха до контейнерите, но описаха и изпозаснеха всичко, което можаха да видят.

Леката насмешка, с която завършва думите си, ми подсказва, че извън онова, което хората от експедицията са могли да видят, е останало още много за гледане. Споделям догадката си. Бахрам се подсмива под мустак.

— Не обичам да ме правят на глупак — казва той и се вторачва в мен.

Посланието е ясно и аз му отговарям със същия втренчен поглед:
„Не бих си и помислил.“

— Проблемът е, че нямам представа какво на острова може да ми свърши работа — признавам аз. — Колко време ще ни е нужно, за да ми покажете онези места, които американците не са могли да видят?

— Няколко часа — отвръща Бахтияр.

— Ако тръгнем преди полунощ, утре привечер ще можем да потеглим обратно — добавя Бахрам.

— И последен въпрос — казвам аз. — Приятелството си е приятелство, но сиренето е с пари. Колко ще ми струва тази експедиция?

Братята пак се споглеждат.

— Твоето пътуване свързано ли е по някакъв начин с онези ваши общи сметки за оправяне? — пита Бахтияр. Изглежда, че той е говорителят на двойката, а Бахрам играе ролята на контролиращ орган.

— Да.

На лицето им едновременно се появява едно и също изражение, в което гордостта се съчетава с нещо хищно. Бахрам отхвърля моето предложение, като обобщава чувствата им:

— Отмъщението е безплатно.

— Ние не сме железари — казва Бахтияр.

— Железари?

— На острова още има стотици тонове желязо и километри кабели — пояснява Бахтияр. — Отначало половината Муйнак и цели села се изхранваха с това, но впоследствие започнаха да изчезват хора и бизнесът стана много опасен. Сега са останали само четири банди, които са много ревниви към пришълците. Говори се, че те са си поделили територията на острова, но въпреки това от време на време се случва да се гърмят.

— Затова ли ще тръгнем през нощта?

Предположението ми ги развеселява.

— Не — казва Бахтияр. — Просто искаме да избегнем най-голямата жегга.

— Всички познават нашия микробус и са наясно, че не се интересуваме от желязо и кабели — допълва Бахрам.

— Ние не им се бъркаме и те избягват да ни закачат.

Зад самоувереността и очевидното усещане за неприкосновеност се долавят очертанията на занимания, по-опасни от престрелките между съперничащи банди и плячкосването на изоставени военни обекти. Какъв ли е основният бизнес на Бахтияр и Бахрам?

ГЛАВА 19

СМЪРТОНОСНО

13 септември

Кантубек, Узбекистан

Мирише на прах и нещо неидентифицируемо горчиво. Дългите редици метални контейнери хвърлят полюшкващи се сенки върху бетонните стени. Впечатлението е като от склад за готова продукция на някой отдавна фалирал завод — навява тъжни мисли, но не и усещане за опасност. Освен ако случайно знаеш какво има в контейнерите.

— Тези ли са? — макар да говоря тихо, гласът ми забучава от многократното ехо от стените и тавана.

Бахрам отговаря лаконично:

— Да.

— Като гледам, нито железарите, нито американците са се опитвали да ги отворят.

— Защото никой друг, освен нас не знае, че тук има склад. Или пък, ако случайно са го открили, не са посмели. На никого не му се мре — гласи философското му заключение.

Обръщам гръб на спотайващата се в металните контейнери заплаха и поемам по стълбата, която води нагоре, към белия свят. Бавно, сякаш за да изпитам собствените си нерви.

Това е модел на поведение от детските ми години. Когато през ваканцията отидех на някоя нощна прожекция, после нарочно не се връщах у дома направо, а заобикалях през малката горичка край града. Тъй като не се страхувах от тъмнината, щом влезех под дърветата, започвах да си представям как Баскервилското куче се прокрадва подир мен. Въпросът беше да пресека горичката, без да се обърна или да ускоря ход.

Разликата е, че тук и сега опасността е съвсем реална, защото все някой ден една от тези кутии на Пандора ще подаде и отвътре ще излети някое бедствие — антракс, туларемия, бруцелоза, чума, тиф — всичките модифицирани за военни цели. Това, заедно с хилядите зле

охранявани и зле поддържани ядрени бойни глави, е най-смъртоносното наследство на разпадналия се Съветски съюз.

Светлият правоъгълник на входния отвор е съвсем наблизо, когато ме сепва тревожен вик:

— Назад!

Преди Бахрам да успее да ме дръпне, отскачам заднешком. Той ме задържа да не падна. Очите му са приковани в нещо, което до този миг не съм видял. Змия. Не е много дълга — няма и метър, но компенсира това с дебелина. Гюрза — най-отровната от всички пепелянки. Проклятието на Средна Азия.

— Остави я на мен — казва той, като поставя длан на рамото ми и леко ме побутва назад.

Слизам още по-надолу, за да му осигуря простор за действие. Той протяга напред дългата пръчка, която носи още от колата, и провлачва края ѝ пред плоската триъгълна глава. Разнася се силно шипене, но змията не помръдва.

Бахрам опира края на пръчката на няколко инча пред носа ѝ. Тя засъсква още по-силно. Макар че ръката му потрепва бързо надолу-нагоре, върхът на пръчката остава неподвижен върху бетона. Вероятно той разчита вибрациите да излъжат влечугото, че на другия край на пръчката има потенциална плячка.

Терморецепторните ямки на змията ѝ докладват, че на четири фута има нещо живо с големината на юмрук. Тя пропълзва по дървото.

Аз затаявам дъх.

Бахрам се привежда напред и подпира пръчката на гърдите си. Протяга лявата си ръка към змията, размърдва пръсти и бавно започва да ги отдалечава от нея. Тя се устремява към тях. Когато до целта остават три-четири инча и цялото ѝ внимание е приковано в плячката, Бахрам хваща гюрзата току зад широката глава. Змията тутакси се увива около ръката му.

Очаквам в следващия миг той да размаже главата ѝ в бетонната стена, но за моя изненада Бахрам изгърчава нагоре по стълбите. Без да се замисля, хуквам подир него.

Той отива към ниските храстчета встрани от входа, като ходом освобождава ръката си от плътните навивки на дебелото туловище. Привежда се, оставя влечугото върху пясъка и мигновено отскача

назад. Гюрзата дори не изсъсква, а се шмугва под храстчетата и се скрива от очите.

— Мислех, че искаш да я убиеш — казвам.

Той ме изглежда учудено, а сетне в очите му проблясва искра на разбиране — все пак аз съм чужденец.

— Да видиш змия е равносилно на обещание, че ще ти се случи нещо хубаво. Да я убиеш означава да убиеш бъдещото си щастие!

Наистина Изтокът си е Изток, а Западът — Запад.

— Трябва да тръгваме. Май се задава прашна буря — чувам зад гърба си гласа на Бахтияр.

Тревогата в гласа му ме кара да хвърля поглед към небето. То е по-скоро белезникаво, отколкото синьо. Следобедното слънце свети, но не грее. Изглежда, че Бахтияр е прав.

Тръгваме надолу по склона. Не съм щастлив. Хранилището на биологични оръжия беше последната надежда да открия някаква следа, че тук са се провеждали и психотронни експерименти.

След половин час се връщаме в Кантубек. Оглозганите блокове стърчат като змийски зъби. Твърдят, че в най-добрите си времена военното градче е имало две хиляди жители: изследователи, военни, техните жени и деца. Имало е стадион, училище и офицерски клуб.

Сега Кантубек е по-неприветлив и безнадежден от каторга. Наистина ли тук са живели хора? Нормален човек би изпаднал в депресия за месец. Смъртоносни щамове, затворници от психушките на цялата чудовищна държава и пълна изолация от света. Нима единственото забавление е било да се напиват до забрава?

— С какво са се забавлявали? — питам.

— Разправят, че две вечери в седмицата е имало кинопрожекции — отговаря Бахтияр. — Останалите — танци.

— Къде?

— В Офицерския клуб.

— Той запазен ли е?

— Покривът го няма, но сградата стои.

— Далеч ли е? Можете ли да ме заведете?

Бахтияр вдига ръка.

— По пътя ни е. Ей онази сграда там.

Може би все пак не съм дошъл тук напразно.

* * *

В сградата не откривам нищо друго, освен купчинки срутена мазилка и стръмно стълбище, което води към мрачно мазе. Гадната миризма на застояло подсилва нежеланието ми да се запозная отблизо с още някоя порта. Излизам навън и се запътвам към двамата братя, но край дългата стена на сградата съзирам куп необичайни отпадъци и свървам към тях.

Някой старателно е натрошил и нахвърлял хиляди антични грамофонни плочи. Та те не са дори винилови, а от някакъв по-твърд и крехък материал, чието име в момента не мога да си спомня. Остатъците от етикети върху парчетиите отгоре са избелели от слънцето и не се четат. Изхвърлям настрани няколко половинки от плочи и попадам на добре запазен етикет.

За сетен път се уверявам, че не съществува безполезно знание. Така ми каза моят съсед Лозан, когато започна да ме учи на български. Сега нямам проблеми с кирилицата, дори ако текстът е на руски. Работата е там, че руснаците дължат на българите не само азбуката, а и половината си речник, православната си вяра, че дори и основаването на своята държава. „Това е толкова лоша карма, че сигурно още дълго ще си плащаме за нея“, казва Лозан и тонът му говори, че това не е шега.

Чета етикетите един след друг с нарастващото усещане, че нещо не е наред. Повечето плочи са на 78 оборота, което обяснява защо неизвестните вандали са ги натрошили, вместо да ги откраднат — защото не са имали толкова стари грамофони, че да ги слушат.

А може би причината е друга? Скарлати, „Стабат Матер“, Перголези... Кой военен ще се забавлява с подобна музика?

Прозрението ме връхлита тъй неочаквано, че Бахрам се разтревожва.

— Какво има, Джон? Да не ти е лошо?

Махвам с ръка.

— Нищо ми няма, но трябва да помисля. Не ме закачайте.

Братята деликатно се оттеглят.

Вече зная къде съветските военни са провеждали психотронните си експерименти. Хилядите плочи не са били за забавление, а работни.

В ума ми се оформя ясна картина.

След поредната вечеринка офицерите се разотивали по домовете си заедно със своите съпруги. Последният мускал щорите на прозорците в голямата клубна зала и загасял светлините. Скоро след това полицейският час спирал всяко движение в градчето. Тогава сградата на заживявала истинския си живот. Затворниците в мазето получавали своите халюциногени и експериментаторите им пускали първата грамофонна плоча. След час или два отчитали ефекта. Нова плоча или нова комбинация от психоактивни вещества. На зазоряване и тази дейност замирала до следващата нощ.

Слънцето се е спуснало към хоризонта и небосводът не е белезникав, а сив. Освен на изток, откъдето се задава мръсно черен облак.

— Благодаря за търпението — казвам на Бахтияр и Бахрам. Те учтиво кимват. — Готов съм. Можем да тръгваме.

Последиците от видяното ще обмисля по пътя.

Сивкавият облак прах зад микробуса от време на време почти скрива стръмния бряг на острова, който ситно трепка в рамката на задния прозорец. Вечерта в умъртвеното море настъпва невероятно бързо.

— Идва право срещу нас — казва Бахтияр на брат си. — Имаме най-много пет минути. Качи колата там, до саксаула.

Преди да успее да погледна напред, рязък тласък едва не ме изхвърля от седалката. Бахрам превключва на по-ниска предавка, дава газ и микробусът започва да подскача по полегатия склон. Забелязвам, че макар и да е още рано, е включил фаровете.

От югозапад към нас върху десетки стълбове от прах се носи тъмен облак. В безформената му муцуна ту тук, ту там присвятват по-светли петна, но засега не се чува нищо. Или светкавичната зона е още далеч, или ревърт на двигателя заглушава гръмотевиците. С последен скок и протяжно драскане, което идва откъм шасито, микробусът се укротява пред горичка от ниски саксаулови дръвчета.

Бахтияр изважда от жабката три чифта мотоциклетни очила, които приличат на трофеи от Втората световна. Дава на брат си и на

мен по чифт и сам нахлузва на лицето си своята антика. Без да задавам въпроси, последвам примера му.

Той изтрополява между седалките, повдига капака на големия сандък отзад и вади три дълги тесни къса плат с връвчици в двата края, които раздава на всекиго също като очилата. Поставя единия край на плата върху носа и устата си и започва да омотава. Накрая издърпва останалите отдолу връвчици. Преди още да ги е завързал, аз вече намотавам върху лицето си импровизизираната противопрашна маска. Макар и трудно, през нея може да се диша.

— Ти стой тук! — чувам приглушения му от плата глас. Потискам порива си да се втурна да помагам.

Братята измъкват от сандъка две брезентови платнища и изскачат през страничната врата. Преди да я затръшнат, влетява вихър, който насмита всички дребни предмети отзад и оставя в устата ми вкус на отвратителна горчилка. По всичко личи, че ще се запозная лично с прочутата им отровна буря.

Двамата издебват вятъра да поотслабне и замаят по-малкото платнище върху задницата на микробуса. Придърпват го напред и пристягат с ластични ленти долния му край под веждите на задните колела. За по-малко от минута опаковат по същия начин и предницата, след което влизат запъхтени и сядат срещу мен.

— Защо се качихме тук? — любопитствам. Причината За опаковането ми е ясна — да намалят количеството отровна прах, което бурята ще вкара в микробуса.

— За да не попаднем в капан — отговаря Бахрам. — Ако случайно бурята носи дъжд, долу скоро ще тече толкова вода, че ще размекне почвата и колелата ще затынат.

— Духът на стария Арал тенгиз си отмъщава — добавя убедено Бахтияр.

С проблясващите в бързо настъпващия мрак мотоциклетни очила и тази превръзка на лицето, която се губи на фона на вихрушката от прах навън, той самият изглежда като отмъстителен зъл дух.

В следващия миг зад него виждам нещо още по-злокобно. Вятърът отмята сивата пелена около нас и ми показва три фигури в маскировъчни комбинезони и противогази. Приведени напред, те идват към нас.

— Железари! — изкрещявам аз и пролазвам на четири крака към задната врата. Когато стигам там, се обръщам и виждам, че Бахрам и Бахтияр с пушки в ръка са стигнали до страничната врата.

Натискам бравата и блъсвам с рамо. Брезентът за кратко се опъва, но после ластиците не издържат и аз политам напред. Вятърът мигом затръшва вратата зад гърба ми. Платнището се омотава около мен, така че преставам да виждам каквото и да било, но за късмет лявата ми ръка остава отвън. Инстинктивно замахвам с нея за камшичен удар. Ожулвам длан в солената кора, която покрива земята, но падам меко. Дори по-меко, отколкото очаквах, защото под гърба си усещам плетеница от гъвкави растения — вероятно млади саксаулови фиданки.

Докато освобождавам главата си от брезентовото наметало, откъм подножието на нашето хълмче затрептят автомати. В продължение на няколко секунди единственото, което се чува откъм микробуса, е какофония от счупени стъкла и раздирана от куршуми ламарина. Ако някой от братята е останал вътре, сега сигурно е вече мъртъв.

После чувам два изстрела — толкова близо един след друг, че почти се сливат в един. Благодаря ти, Господи! Бахтияр и Бахрам са живи.

Две карабини срещу три автомата. Братята няма дълго да останат живи, ако не намеря начин да им помогна. Въпросът е: кой е най-добрият начин?

Бахрам и Бахтияр нямат избор. Те са принудени да използват микробуса като прикритие и да стрелят от двете му страни с надежда да убият някой от нападателите и да изравнят своите шансове.

При настоящия числен превес и превъзходството в огневата мощ за нападателите най-добре е да се разделят. Средният ще остане по-назад, но ще привлича вниманието на двамата братя с по-честа стрелба. Междувременно другите ще направят обход от двата фланга, така че микробусът да престане да служи като прикритие.

Единственият шанс на третия отряд — в състав от един невъоръжен човек, тоест аз — да наклони везните в нужната посока е някак да остане незабелязан. Засега платнището май ме скрива от очите, защото макар да съм на не повече от три ярда от микробуса, над

мен не пицят куршуми. Така че първата ми задача е да се придвижа все тъй незабелязано колкото мога по-надалеч.

Стисвам платнището с ръце и предпазливо се обръщам настрани. В дясното ми бедро опира твърд предмет. Плъзвам ръка надолу и се уверявам, че това е ножът, който си купих за спомен от пазара в Балх. С него шансовете ми за оцеляване рязко се подобряват.

Като извивам тяло и натискам ту с пети или пръсти, ту с рамене, аз се затъркулвам надолу. След петдесетина завъртания спирам и пак надзървам от платнището. Прашната виелица е скрила микробуса. Лошото е, че и нападателите не се виждат.

Изпълзвам от платнения пашкул и бавно тръгвам нагоре. Разчитам на това, че онзи, който е тръгнал в моята посока, ще се старае да се движи по хоризонталата така, че микробусът да остава на границата на видимостта, докато не го заобиколи. Аз трябва да попреча на втората част от плана — след като мине от другата страна, да пропълзи напред, докато вземе на прицел и простреля някой от братята.

Минута по-късно и шест крачки по-нагоре забелязвам прокрадващ се силует. Върви бавно и приведен срещу вятъра, но с пружинираща походка, насочил цялото си внимание натам, където предполага, че е микробусът. Не би следвало да е трудно да го изненадам, защото той трябва да е включил тунелното си зрение и не очаква да бъде нападнат в гръб.

Изваждам ножа от кожената му кания и дръжката удобно ляга в дланта ми. При всеки порив на вятъра и автоматен откос правя по две-три бързи крачки към подвижната си мишена. Зная, че не може да ме чуе, но някои от нас все още притежават инстинкта на хищника, който усеща кога някой друг го наблюдава. Затова не мисля за мястото, където смятам да ударя, и гледам не гърба му, а токовете на бойните му обувки.

Проблясва краткотрайна светкавица и ясно съзирам не само токовете, но и обувките му. Хубави обувки си е намерил този тип. Изглеждат прекалено елегантни, за да са руско или местно производство.

Три бързи крачки. Още само две и ще се окажа на един скок от него. Вдясно проблясва нова светкавица — този път много продължително — и осветява невидимото дотогава саксаулово дръвче,

което хвърля своята сянка в нозете на нападателя. Той стреснато се извърща към дръвчето, готов да стреля. Гледката на листатия силует, който за част от секундата се очертава на фона на небето, изглежда, рязко прекратява притока на адреналин към мозъка му и той не реагира достатъчно бързо на шума от моите стъпки.

Когато се извърта към мен, аз вече съм твърде близо. Той инстинктивно замахва да ме мушне с автомата си в корема и чак след това натиска спусъка. Аз обаче не съм пред автомата. Улавям дулото и приклада и подсилвам мушкащия удар, като същевременно му придавам въртелива компонента. Това изважда нападателя от равновесие и той полита през глава, оставяйки оръжието в моите ръце.

За част от секундата се сблъсквам с проблем, с който някогашното ми обучение не може да се справи, защото той се появи наскоро. За да разнообразя престоя си в Баня, два пъти седмично пътувах до столицата София за тренировки при най-стария български айкидист и в резултат възприех донякъде и философията на това бойно изкуство. Проблемът е в това, че ситуацията изисква незабавно да убия противника си, а основната максима на айкидо гласи: Откажи другия от агресията му, без да го нараниш.

За негова беда нападателят прави избора между двете вместо мен, като не се ориентира към това да си върне автомата, а посяга към кобура на кръста си. Застигам го, докато се изправя и стоварвам приклада върху тила му. От тласъка той рухва на колене, но тъй като главата му явно е много здрава, ръката му отново се стрелва към кобура.

Наистина е неприятно, че той не умее да се бие, а само да стреля, но няма как. Натискам спусъка и плонжирам на земята. Не ми се ще някой от братята да ме застреля по погрешка. Изстрел откъм микробуса обаче не се чува. Мунициите им очевидно са ограничени и те ги пестят.

Толкова по-добре. Когато тръгна за втория, няма да загина от приятелски огън.

Спускам се до подножието на хълма и след двайсетина крачки по равното потеглям пак нагоре, където очаквам да е средният нападател. Един къс откос от неговия автомат ми съобщава къде точно да го диря.

Преборвам безкръвните внушения на айкидо с една заимствана от другаде прагматична мисъл: Не е нужно да ти харесва, достатъчно е

да го направиш.

За да не предизвикам ответна стрелба от братята, убивам втория стрелец с нож като някакъв гаден Рамбо. Остава още един — този най-вляво.

Дали той вече е усетил, че нещо не върви по плана? Ако да, къде ли се намира сега? Май за последен път го чух да стреля, преди да съзря този тук пред мен.

Оглеждам се. Малко по-долу виждам две прекрасни туфи джужган. Днес късметът ми работи на пълни обороти. Лягам и извивам тяло около по-голямата. Чакам.

Бурята безмилостно набива в косите ми кристалчета сол и пясък, а в гърлото — пареща горчилка. За да не загубя усет за времето, броя ударите на сърцето си. На 147 забелязвам приближаващ силует. Той кляка до втората ми жертва и протяга ръка към нея. Уверил се, че другарят му е мъртъв, изкрещява и изпразва пълнителя си към микробуса. С което прави груба грешка, тъй като се застоява за повече от две секунди на едно и също място. Отговаря му единичен изстрел. Глупакът се срива върху трупа на другаря си и повече не мръдва.

Сега следва най-трудната част — да привлече вниманието на братята, без те да ме застрелят. Залягам около туфата и пак започвам да броя. На 318 търпението ми най-после е възнаградено. Неясна сянка отива там, където убих първия стрелец. Човек с карабина. Стига до двете тела и бутва горното с крак. То се обръща до другото. Бурята донася вик:

— Бахтияр!

Сега е най-подходящият момент. Изчаквам първото относително затишие и виквам с цяло гърло:

— Бахраам! Помощ!

С три скока Бахраам се озовава до мен.

— Ранен ли си? — с тревожен глас.

— Не, но се боях да не ме застреляш по погрешка — отвръщам, като улавям протегнатата длан.

— Нищо му няма! — докладва Бахраам на дотърчалия Бахтияр.

Той ме бухва с все сила по рамото и изкрещява с див възторг:

— Нали уж нямаше оръжие?

Вятърът пак забучава.

— Имах нож — крещя и аз.

— И уби трима души с автомати!?!

— Само двама — уточнявам. — Последният беше ваш.

Възторгът на Бахтияр се издига на непостижими за един англосаксонец висоти.

— Какъв човек си ти?

Преди да насини рамото ми за втори път, аз отстъпвам крачка назад.

— Остави го — казва трезво Бахрам. — Ще ни разправи всичко в микробуса.

Струва ми се, че имам по-добра идея.

— Защо не потърсим тяхната кола? В микробуса ще е същото като навън.

— Проклети железари! — изръмжава Бахрам.

Аз се сецам за красивите обувки.

— Не са железари. Платили са им да ни убият.

— Кой? — казват в хор братята.

— Не знам. По-добре да го мислим утре.

— Прав е — обажда се Бахрам. — Хайде първо да намерим проклетата им кола.

ГЛАВА 20

СПАСЯВАНЕТО НА ЕВРИДИКА

14 септември

Хива, Узбекистан

Няколко крачки след като влизаме в хотела, който е разположен в сградата на старото хиванско медресе, Бахтияр ми прави знак да спра. Той също спира. Гърбът ми се наслаждава на следобедното слънце, очите ми — на красивите плетеници по стените.

На четири-пет ярда от нас Бахрам говори тихо с рецепциониста. До мен стигат само ентузиазирани отговори на младежа:

— Да, Бахрам ага... Разбира се, Бахрам ага... Ще му предам, Бахрам ага!

Накрая младежът се привежда над плота и ми се покланя с усмивка. Бахрам идва при нас.

— Джон, утре сутринта ще дойдем да те вземем в шест. Моля те да ни извиниш, но сам разбираш, че трябва да се погрижим за колата.

Това вероятно означава, че ще закарат колата на снощните ни нападатели по някой черен път до Амударя и ще я засият във водата. Разумно решение. Реката тук е още пълноводна, така че сигурно ще минат години, преди някой да открие колата.

Аз кимвам разбиращо.

— Тогава до шест сутринта.

Той ми подава един ключ.

— Ти си почетен гост на хотела, така че трябва само да поискаш нещо, за да го получиш. Стаята ти е на горния етаж. Оттам има чудесна гледка към *Ата Дарваза* (Западната врата), но мисля, че няма да сбъркаш, ако първо пообиколиш *Ичан Кала* (Вътрешния град).

— Все пак Хива и Суздал бяха единствените градове — музеи в целия Съветски съюз — добавя Бахтияр.

— Когато отидеш на вечеря, имай предвид, че в ресторанта правят страхотен хорезъмски плов — продължава брат му. — Адашът

— той посочва с глава към рецепцията — ще предупреди главния готвач. Той ни е втори братовчед, така че ще се постараете.

— Благодарят — казвам аз.

— Няма за какво — отвръща Бахрам. — Това е най-малкото, което можем да направим.

Тупва ме приятелски по рамото и тръгва към вратата на хотела. Слънцето обгръща фигурата му със златист ореол. Обръщам глава към брат му и виждам, че Бахтияр ме гледа сериозно.

— Искам да знаеш, че с брат ми сме ти много задължени за снощи — казва той.

— Аз на вас — също. Ако не бяхте вие, сега сигурно щях да лежа нейде в саксаула.

Бахтияр се засмива.

— Може би, но не забравяй, че ни нападнаха заради нас двамата, не заради теб.

Аз кимвам. Имам известни съмнения, но предпочитам да си премълча.

Интерлюдия

Южният бряг на Амударя

На вратата се почука и в стаята влезе Парвез. Каландара повдигна вежди към бинтованата му ръка.

— Парвез! Какво ти е на ръката?

— Помните ли, господарю, как невестулката натръшка ония едри плъхове?

Каландара се усмихна. Нима би могъл да забрави писукащите от ужас гризачи, които наскачаха току пред тях от покрива на болничната барака? И късокракото кафеникаво животинче с гъвкаво телце, което не се побоя да скочи между хората, за да остави след себе си три безжизнени космати туловища, всяко едно по-тежко от неговото?

— Разбира се, че помня. Но какво общо имат те с ръката ти? И къде са Насим и Мохамад?

Предугади отговора, преди да е доизрекъл въпроса.

— Уби ги онзи Джалил, господарю, английският шпионин. Шофьорът на експедицията. Беше по-бърз от невестулката.

— Сигурен ли си, че е бил той?

— Беше тъмно и не му видях лицето, но в деня, когато пристигнахме, го видях как влезе в магазина. Същият човек, само дето беше облечен като западняк.

Каландара задъвка долната си устна.

— Разкажи ми.

— Като излезе от магазина с празни ръце, разбрах, че ще се върне вечерта — точно както ти каза, господарю. Щом се стъмни, Мохамад обезвреди алармата. Скрихме се вътре. След час и половина онзи пристигна. Изчаках го да намери пергаментите и им дадох знак. Насим трябваше да го задържи, а Мохамад да му бие инжекцията. Те се нахвърлиха върху него и всичко свърши!

— Как тъй „всичко свърши“? Застреля ли ги?

— Не, господарю, нямаше оръжие. Уби ги с голи ръце, преди да успеят да помръднат. Нали ти казах, беше по-бърз от...

— А ти? — прекъсна го Каландара.

— Изби ми пистолета, а сетне ми направи нещо и ме приспа... Като се свестих, Мохамад и Насим бяха мъртви, а от шпионина — никаква следа. Оставих ги така — полицията можеше да дойде всеки миг, а и ръката адски ме болеше. Измъкнах се на косъм. Карим ми намести китката. Каза, че англичанинът ми е строшил две малки костици. Нямам представа къде е отишъл.

— Където и да е отишъл, пак ще се върне тук — каза Каландара.

— Защо му е да се връща, господарю? Пергаментите са вече у него.

— И какво от това? Този човек ми е ясен. Първо, той трябва да прибере хората си от Мазари Шариф, и второ, ще иска да открие и други пергаменти. Тогава ще му устроим клопка.

— Каква клопка?

— Все още не знам, но ще измисля.

— Пази се, господарю! Той е като зъл джин.

Каландара изкриви уста в подобие на усмивка.

— Куршумите са по-бързи от всеки джин.

Стоя под душа и се опитвам да отмия всяка песъчинка и всяко кристалче сол, което се е впило в кожата ми. Някои буквално трябва да ги вадя с нокти от корените на косата. Гадост!

Освежен и с чиста риза тръгвам по улиците на древната крепост. Скоро преставам да забелязвам неизбежните туристи и се отдавам на очарованието на отминалото време. Обикалям по улиците, докато някой не ми препречва пътя. Едно тъмнокосо девойче събира длани в умоляващ жест и ми подава фотоапарат.

Приятелят ѝ вече е застанал до седящия върху малко килимче уличен музикант. Усмиввам се и поемам апарата. Тя изприпква до гаджето си и се гушва в него. Момчето, което седи от другата страна на стареца и държи на коленете си малко барабанче — тап, бързо става и се дръпва встрани. Аз ги снимам.

— Благодаря — казва тя на узбекски, когато ѝ връщам апарата.

— Благодарете по-добре на музиканта — отговарям и красноречиво потривам пръсти.

Девойчето се изчервява до ушите и веднага се обръща към приятеля си. Той обаче също ме е чул, защото вече бърка в джоба на джинсите си. Няколко монети иззвънтяват в металната паничка и двойката отпрашва по улицата. Старият човек повдига лице към мен. Не съм сигурен дали ме вижда, защото мнозина от уличните музиканти в Изтока са слепи.

— Благодаря, ага — казва старецът с невероятно звучен глас. — Желаш ли да ти изпея нещо?

В ума ми се завърта причудлива мисъл.

— Знаеш ли песента за Евридика?

Бръчките по челото му стават два пъти по-дълбоки от усилие да разпознае името.

— Жената на Еркин Ерфей (Ерфей Свободния)? Онази, която той изтръгнал с песен от смъртта?

От удивление едва успявам да отроня „Да.“ Възможно ли е митът за Орфей да е стигнал чак до тук?

Той свежда глава и подръпва струните с пръсти. Сега забелязвам, че свири на дутар. „Дутар“ не е название, а по-скоро описание на инструмент и в превод на английски означава „двуструнник“. Дутарът е прадядо на всички дрънкови струнни инструменти: малък резонатор, много дълъг гриф и само две струни — от сухожилията на някакво голямо животно, най-вероятно кон.

— Ага — казва старият музикант, — зад тебе има пейка. Седни, защото песента е дълга.

И той запява. Пее на някакъв непознат за мен диалект и колкото и да напрегам слух, само от време на време долавям отделни думи. Притварям очи, за да се съсредоточа по-добре.

Бързата и скоклива отначало мелодия забавя темпо и става проточена и затрогващо жална. Минава доста време, преди радостните нотки да се появят отново. Те се засилват все повече, докато преминават в триумфално ликуване. Гласът на певеца се издига нагоре и затихва с последния рязък акорд.

Отварям очи. Слънцето вече е залязло, а хората около мен — кога ли са дошли? — започват бурно и нестройно да ръкопляскат. Старецът допира дутара до челото и устните си, оставя го на килимчето до себе си и с мъка се изправя. Момчето вече е скочило на крака и сръчно прибира двете килимчета в окачената на рамото му торбичка. Забелязвам, че ушите му са зачервени — изглежда не всеки ден получава овации.

Аз изваждам една банкнота от джоба на ризата си. Трябва обаче доста да изчакам, защото хората са се струпали около стареца. Когато звънът на монети най-сетне стихва и слушателите се разотиват, се навеждам и оставям банкнотата в паничката.

— Благодаря ти, ака — казвам. — За какво се разправя в тази песен?

Старецът пристъпва към мен и завира лице в моето. Очите му са беззънкани — сигурно има перде, — но явно ме вижда.

— Не знаеш ли? Нали ти поиска да я изпея?

— Така е, но имам само най-обща представа.

Той ми подава дутара.

— Би ли го поддържал за малко, докато се приготвя?

— Разбира се.

Старецът се навежда и вдига паничката. Взима банкнотата, която пуснах, и я приближава към очите си.

— *Тангри баракатп барсин!* (Бог да те благослови!)

Изсипва монетите в една кожена кесия и я затъква в своя пояс. После подава дутара на момчето.

— Не ме чакай, аз ще дойда по-късно — и се обръща към мен. — Върви с мен. Ще ти разкажа.

Тръгвам до него. От глинените стени на сградите лъха приятна топлина.

— Ерфей, най-великият музикант и певец, се залюбил с красавицата Евридика и вдигнал сватба. Поканил всички земни и небесни създания, само гюрзата забравил да покани. Когато тя научила за това, много се обидила. Запълзяла с все сили, но пътят бил толкова дълъг, че прежулила всички люспи по корема си, та чак кръв пуснала. Не стига това, ами и закъсняла толкова много, че когато пристигнала, всички дарове били раздадени, всичката храна — изядена, всичкият шербет — изпит. Изпълнена с яд и злост, гюрзата отишла при булката и ѝ казала: „Не ми се сърди, че закъснях, защото живея далече. По-добре се наведи, за да ти дам и аз моя подарък.“ И когато със замаяна от любов и танци глава Евридика се навела към нея, гюрзата я клъвнала по врата и се скрила в една дупка в земята. Но Ерфей бил не само музикант и певец, а и най-добрият лекувател...

Разказът се насочва в такава посока, че по удивителен начин ми припомня думите на моя съсед Лозан, че според оригиналния тракийски мит Орфей е успял да съживи Евридика.

— Той успял ли да я спаси? — не издържам аз.

Старецът спира и тупва с крак.

— Защо бързаш като пуле пред майка си? Ще разбереш! Не е важен краят, а пътят.

— Извинявай, ака, много сбърках — казвам смирено и свеждам глава. — Моля те, продължавай.

Той изсумтява сърдито, а сетне бавно разтегля устни в усмивка.

— Млад си — бързаш. Не си ти виновен, че животът те ръчка да тичаш, не да пъплиш едва-едва като мен. Ако искаш да знаеш, спасил я. Първо изсмукал отровата от раничката и я изплюл на земята. После потърсил едно цвете — олмас гюл...

Аз едва се сдържам да не се обадя. „Олмас гюл“ на хорезъмски означава „безсмъртно цвете“ — също като безсмъртничето, което моят съсед гледа в дома си и чието друго название е Орфеево цвете.

Очевидно митът за Орфей не само е стигнал до тук, но дори е запазил своя оригинален вид. Всъщност защо се учудвам? Та нали онзи откъс от предгръцката „Илиада“ и нотното писмо са открити на някакви си петстотин мили от тук — в Балх. Решавам, че щом пристигна там, непременно ще разпитам професор Добрев.

Интересно дали отделните народи и региони в древния свят не са поддържали много по-тесни връзки, отколкото мислим сега? Културата

върви по неведоми пътища и Интернет е само най-новият измежду тях.

Старецът спира пак и казва:

— Ти не си хорезмиец.

Това е констатация, не въпрос.

— Не съм — признавам аз. — Англичанин съм.

— Как ти е името?

— Джон.

— Джон, ти като че ли не ме слушаш. Къде се отнесе?

— Извинявай, ака, но се чудех...

— Не се колебай, питай.

— Към края песента става жива и весела. Предполагам, че това отговаря на съживяването на Евридика.

— Точно така.

— Но после тази жизненост не се връща към мелодията от скокливия сватбен пир, а преминава в нещо много повече от веселие и радост. Откъде идва това мое усещане?

— Ти умееш да слушаш, мой млади приятелю. Без да разбираш думите, си почувствал, че в песента влиза нова тема. Накрая Ерфей се обръща с молба към най-страшния демон — на войната. Той е тъй щастлив, че го моли да смени оръжейния звън с копнеж по любовни утехи, весела глъчка от дружески пир и спасителен устрем към мир.

Поразен съм. Разбирам, че героят е безумно щастлив, защото е млад, влюбен и току-що е изтръгнал жена си от ръцете на смъртта. Но какъв човек трябва да бъдеш, за да можеш в подобен миг да пожелаеш любов, мир и радост за всички? И то не от друг, а от страшния демон на войната? Затова ли са смятали самия Орфей за бог?

— Велик човек — казва, сякаш дочул моите мисли, старият музикант. — Днес такива вече не се раждат. Сега шейтанът е яхнал света и кара хората да гледат само напред. Те са забравили, че трябва да се учат от миналото, защото миналото е най-големият ни благодетел.

Тази мисъл ме дразни, но тъй като жегата, която излъчват околните сгради, неусетно е изцедила силите ми, възразявам не на глас, а на ум.

Не, старче, миналото не е наш благодетел. Ако сме станали по-мъдри, то е заради нас самите, а не защото то ни е давало уроци; ако сме оцелели, не е защото то не се е опитало да ни убие. Какво ли щеше

да кажеш — ожесточавам се аз, — ако знаеше, че тайната, която преследвам, едва поразбулена вече взима жертви? Това, което навремето е било благослов, сега се превръща в проклятие.

Разбирам, че съм на ръба да избухна, и се сепвам.

Защо започнах да се дразня от всичко? Дали заради тази безумна мечта да се върнем в безопасното минало?

Хората били гледали само напред. Ами да! Та нали ако вземе да гледа назад, колоездачът ще загуби посоката и ще падне. Светът става все по-сложен, опасностите — все по-големи и нашето спасение е да въртим педалите все по-бързо.

— Единственото ни спасение е в самите нас — с изненада чувам собствения си глас нейде далеч.

— Какво рече? — пита старецът. Разтривам с длан дясното си слепоочие, за да се съсредоточа. Пояснявам:

— Хората, сред които живях напоследък, казват, че ако човек не си помогне сам, и Господ няма да му помогне.

Лицето му се вкоравява.

— Защото християните са неверници. Не знаят нито че Аллах е милостив, нито дори истинското му име.

В устата ми горчи, краката не ме държат. Какво става с мен? Сякаш всеки миг ще рухна. Последното, което ми трябва сега, са теологични спорове. С остатъците от здрав разум се хващам за последните му думи:

— Мисля, че тук има грешка в превода — казвам. — В Корана са изброени всичките сто имена на Бога, но вие, мюсюлманите, сте достатъчно мъдри да не твърдите, че някое от тях е истинското Божие име. Ние, християните, също наричаме Бог с различни имена, ала и ние не знаем името Му. Дори пророкът Мохамед и Исус не са знаели как се казва Той.

Той се замисля и кимва.

— Имаш право.

— Евреите също не знаят името на своя бог, но иначе казват, че е Всевиждащ, Всезнаещ и Всемогъщ — същото, което са казвали Мохамед и Христос. Е, ти си живял много и сигурно си видял повече от мен. Кажи ми, има ли на Небесата — колкото и да са просторни — място за трима Всемогъщи едновременно?

Старецът се опитва да сподави усмивката си, ала тя прозвучава издайнически в гласа му.

— Няма. Точно затова вие сте неверници.

— Не е така. Бог е един и ние също вярваме в него. Нали ти казах — всички недоразумения идват от грешките в превода. Всеки държи да го нарича по свой си начин, макар и да не знае истинското Му име.

Това избива почвата под краката му, но след малко — той намира нужното възражение:

— Да не искаш да кажеш, че в Свещения Коран и в Библията пише едно и също?

С мъка преглъщам. В гърлото ми някой е излял разтопено олово. Все пак събирам сили.

— Не, разбира се, но казвам, че Бог е добър стопанин. У дома имам две котки — забележи, говоря за котки, не за хора! — и им давам различна храна. Едната обича да яде едно, другата — друго. Така е и с хората. Мойсей е записал, че Бог му е казал едно, Мохамед — друго, Исус — трето. Всъщност аз мисля, че той им е казал едно и също, но го е казал по различен начин, за да могат да го разберат — все пак те са били различни хора. Така че ако аз сега кажа, че ти си неверник, защото наричаш Бог не с името, което аз използвам, ще съгреша пред Бога.

Чертите му постепенно омекват.

— Джон, ти да не би да си поп? — гласът му също е загубил режещите си нотки.

— Не съм поп, инженер съм.

Слепоочията му се покриват със ситна мрежа от бръчици и той широко се усмихва.

— Аз мисля, че „инженер“ е грешка на превода. Мисля, че ти си мъдър човек.

— Благодаря — отвърщам с надебелял език. Стената на съседната къща се втурва към мен и ме удря болезнено в рамото.

— Джон! — изкрещява нейде отвисоко старецът. — Какво става с теб, бе момче?

* * *

Два чифта силни ръце ме хващат под мишниците и за глезените и ме пренасят в някаква кола. Не мога да кажа и дума, защото езикът ми е сух и подут, а тялото ме боли така, че дори да имах сили да помръдна, не бих го сторил. Успявам да се преборя и макар и с мъка отварям очи — в тях някой сякаш е насипал пясък.

Наоколо е тъмно. Надвесен над мен още по-тъмен силует повдига главата ми, за да подложи под нея нещо меко, което се оказва влудяващо бодливо. От врата ми надолу плъзва вълна от непоносим сърбеж.

— Най-сетне се свести — казва силуетът с гласа на стария каландар Рустам. — Бахтияр, подай ми каната.

Рустам пъхва между устните ми тънък чучур и устата ми се изпълва с топла течност. Благословен да си, Рустам! Вече зная какво изпитват миг преди смъртта си хората, които умират от жажда.

Когато повече не мога да поема, дръпвам главата си назад. Усецам я като натъпкана с вата, но вътре все пак е останало място за мисъл — две.

— Какво става с мен? Къде ме карате? — гласът ми е продран не по-малко от гърлото.

— Изглежда си си лепнал нещо на оня гаден остров — изръмжава Бахтияр. — От теб искаме да издържиш седем-осем часа, докато те закараме на лекар. За твой късмет познаваме най-добрия.

Струва ми се, че в думите му се прокрадва една крайно неуместна нотка на веселие. От раздражение намирам капка сила и с упоение започвам да се чеша. Той стисва китката ми и доста грубо я отмества от крака ми.

— Джон, не ми е приятно да ти го кажа, но ако не престанеш да се чешеш, ще трябва да ти завържа ръцете — и като осъзнава, че тонът му е по-груб от жестовете, добавя по-меко: — За компенсация обаче можеш да пиеш чай до спукване.

Това е твърде жалка компенсация за непоносимия сърбеж, но просто не намирам сили да му се озъбя.

Освен това не искам да рискувам последните ми думи да прозвучат като хленч. Започвам да дишам бавно и ритмично, за да се отпусна и заспя. Налага се да заспя, защото иначе ме очакват няколко часа изтезания.

ГЛАВА 21

ЛАБИРИНТЪТ И ЛИРАТА

15-16 септември

Балх

Наслаждавам се на неизпитвано наскоро удоволствие. Моят малък котарак Блеки се е свил в краката ми, а майка му Хопър се е качила на гърдите ми и бавно мести лапа след лапа върху тях. Клепачите ми са като намазани с лепило и не мога да разбера какво точно прави: дали си търси място за лягане, или и тя се радва на моето присъствие и „меси“ с лапи от удоволствие. Всъщност как котките са се озовали чак тук? Нали ги оставих в Баня на грижите на Лозан?

— Ще се оправи ли? — пита Блеки или някой друг, застанал близо до него.

— Стига да успея да го събудя, за да започнем да лекуваме гърдите — отвърща Хопър, но не с нежния си котешки гласец, а толкова басово, че от изненада успявам да се преборя със залепналите си клепачи.

Отдясно на леглото до мен с навъсено лице седи старият каландар Рустам и мести лекарска слушалка насам-натам по гърдния ми кош. Това ли е лекарят, за когото говореше Бахтияр? Когато улавя погледа ми, лицето му се разведрява и отпуска.

— Добре дошъл отново в Балх, Джон. Или все още предпочиташ да те наричам Джалил?

— Добре заварил, ата. Или може би „докторе“?

Заплащам за желанието да остроумнича с раздираща кашлица, която накрая овладявам, но междувремето пърдите ми пламват като от пожар. Дали завръщането ми на този свят няма да се окаже твърде кратко?

— Какво ми е? — изричам почти без дъх, за да не предизвикам нов пристъп.

— Прилича ми на V29A — отговаря докторът, като ме гледа право в очите, — но вероятно е претърпял четири-пет мутации.

Бахтияр — обръща се той на другата страна, където чинно стоят двамата братя, — тичай да купиш топъл хляб и три големи глави чесън.

Фактът, че преди още да е изрекъл думата „чесън“, Бахтияр вече отваря вратата, ми подсказва, че наистина съм много зле. Забелязвам, че от кръста надолу съм завит с тънък чаршаф, който подчертава грозните сивкави петна, плъзнали по гърдния ми кош. Внимателно докосвам едно от тях с показалец и си отдъхвам. Изглежда, че този гаден цвят не е лично мой, а се е получил от някакво мазило, защото при натискане не усещам болка, макар и да напипвам ситен обрив.

— Джон, успокой се. Обещавам ти, че ще оздравееш.

— Какво ми е? — повтарям все тъй безгласно.

— Ще ти обясня. Когато се видяхме, не ти казах цялата истина. Навремето работих като лекар в секретен корпус на остров Возкресения. Докарвах ни хора, за които знаехме, че са станали жертви на биологично оръжие. Едва когато дъщеря ми също започна работа на острова — в Изследователския корпус — заподозрях, че моите пациенти не са били заразени на бойните полета във Виетнам или Ангола, а тук, на острова.

Дали като реакция на думите му, но отново започва онзи непоносим сърбеж, който усещах дори насън по време на нощното пътуване. Подпъхвам пръсти под задника си, за да не се чеша.

— Трябваше ми още половин година, за да установя, че всички на острова по един или друг начин сме жертви на сатанинска схема. Учените от Изследователския корпус изпитваха върху затворници нови щамове на заразни болести, а ние от Лечебния се опитвахме да намерим противодействие и да излекуваме жертвите. V29A беше условното название на последния щам, с който успях да се преборя, преди дъщеря ми...

Гласът му секва, пръстите се свиват в юмруци. Намесвам се, за да пресека сегашните му мисли и да го върна към най-същественото:

— Какво е лечението? Бързо ли ще се оправя?

— Ти имаш изключително здрав организъм. Още утре вдругиден ще си на крака, но сигурно поне половин месец ще усещаш слабост. V29A е вирус, който поражавя кожата и белите дробове. Твоята кожа е вече почти излекувана и сега ще се заемем с дробовете. Лечението може и да не е приятно, но гарантирам, че ще те вдигне на крака.

Прокарвам показалец по лъскавата слуз върху гърдите ми и го вдигам.

— Какво е това?

— Един имуностимулатор, който източната медицина използва от три хиляди години — мумийо. Разтворен в отвара от билки срещу възпаления, спазми и вируси.

Усмиввам се.

— Звучи добре.

— И действа още по-добре — той като че ли се кани да каже още нещо, но вратата се отваря и влиза Бахтияр с два ръчно омесени самуна и цяла чиния с обелени скилидки чесън. От самуните още се вдига пара.

Стаята се изпълва с миризма, от която разбирам, че съм гладен като вълк.

Моят лекар кимва на Бахрам и двамата ме издърпват назад, като подпират гърба ми на таблата на леглото.

— Ей сега ще пресечем болестта — казва старият каландар и тиква в ръцете ми почти половината от единия хляб. — Яж! С колкото можеш повече чесън. Къде е чаят? — този въпрос вече е насочен към Бахрам.

След малко Бахрам се връща с тумбеста кана, от която сипва първата доза чай в разлата порцеланова паничка.

Известно време тримата мълчаливо ме наблюдават. Като се уверява, че поглъщам лекарството му със завидно темпо, старецът става и казва на племенниците си:

— Хайде да го оставим. Като гледам, може да се справи и без нас.

С помощта на чая бързо унищожavam първата дузина скилидки. Скоро започвам да подсмърчам, а по челото ми потичат не капки пот, а цели вади. Не съм и предполагал, че това растение може да люти повече от чилийска чушка. Лютивината му обаче бърже връща ясните очертания на предметите и стаята престава да се люлее пред очите ми. До обяд унищожavam двата самуна и немислима бройка чеснови скилидки.

Езикът ми е подут и пари въпреки хляба и несметните чаши чай. Носът ми обаче е престанал да тече, а котешките халюцинации са изчезнали. Хопър и Блеки не се виждат никъде — вероятно са се

върнали в Баня. Много разумно, защото в този миг концентрацията на чеснови фитонциди в дъха ми е такава, че сигурно би ги убила. Когато по някое време идва да ме види, каландарът май също не смее да се доближи, а се осведомява за състоянието ми от прага на вратата.

— Много съм ти задължен! — признавам.

Той небрежно махва с ръка.

— Няма нищо.

Повдигам въпросително вежди. Не разбирам защо този невероятен старец толкова иска да се държи като англичанин.

Той бързо прекосява стаята, отваря прозореца и шумно си поема въздух.

— Ако се чувстваш достатъчно силен, сега е моментът да поговорим — казва.

— Джон — прошепва нечий глас. — Джон, събуди се.

Тревогата, която долавям в гласа, се наслагва към усещането, че нещо пълзи в краката ми.

Рязко се отгласквам назад и гърбът ми изкънтява в стената. Отварям очи. Коленете ми са опрели в гърдите, в дланите си стискам бозаво одеяло — готов да блокирам с него атаката на дебелията змия. Гюрзата обаче се е оттеглила някъде заедно със съня ми. В долния край на леглото има само две хавлиени кърпи, усукани като въжета и напоени с тъмна течност. Вероятно това е целебното мумийо, което е надвило аралската отрова. Отпускам се — тревогата е била лъжлива.

Сега забелязвам, че в стаята ми има трима души.

— Джон, съжалявам, че те будя — казва Бахрам с извинителна усмивка, — но ти си казал на чичо, че трябва непременно да говориш с професорите.

Добрев протяга ръка.

— Добър ден, Джон.

Аз скачам от леглото. Може би по-бързо, отколкото трябва, защото залитам и вместо да стисна ръката му, се подпирам на стената.

— Професор Добрев, професор Селин — казвам. — Радвам се да ви видя.

— Добър ден, мистър м-м-м... — казва Селин. Очевидно „Нур“ вече не го устройва.

— Наричайте ме Джон, сър. Джон Кей.

Забелязвам, че Добрев се оглежда и с известно закъснение се сещам, че в случая се явявам домакин.

— Моля, седнете.

Докато двамата професори се настаняват един до друг, Бахрам отива до вратата.

— Ще кажа на леля да ви донесе чай — казва той и деликатно излиза.

Добрев присвива късогледо очи, за да ме огледа. На лицето му се изписва загриженост, на каквато съм се радвал само в детските си години.

— Лицето ти е пожълтяло. Какво се е случило?

Махвам небрежно с ръка.

— Леко отравяне. Ще се оправя.

Интересно е, че още докато изричам тези думи, започвам да се чувствам по-добре. Коленете ми престават да треперят, а умът ми се прояснява достатъчно, за да си спомня за какво съм искал да говоря с професорите. Махам пътната си чанта от третия стол и сядам.

— Исках да ви питам дали знаете докъде се е разпространила историята за Орфей в древния свят.

Селин поглежда към Добрев.

— Опасявам се, че никога няма да научим — отговаря от името на двамата той. — Защо питаш?

— Защото преди два дни слушах песента на стар уличен музикант в Узбекистан за това как един древен герой е съживил своята ухапана от змия невеста Евридика. Е, старецът не нарече змията пепелянка, а гюрза, но това едва ли има голямо значение.

— Къде чу тази песен? Успя ли да я запишеш? — изстрелва Добрев.

— Беше в Хива, но за съжаление нямаше с какво да я запиша — смотолевям аз.

Той видимо помръква.

— Едва ли ще имам скоро възможност да отида в Хива. Ако изобщо някога отида...

Въздъхва жално и с надежда добавя:

— Помниш ли нещо от думите?

— Старецът я изпя на някакъв древен език, който не познавам, но аз го помолих да ми я преведе и той я преразказа. В общи линии песента повтаря тракийския вариант на мита, но с една поразителна добавка в края.

В очите на двамата забелязвам любопитство, което ме ласкае.

— Каква добавка? — пита Добрев.

— Нещо, което не е свързано пряко с останалия текст. Героят се моли на демона на войната да замени звънтенето на оръжието с копнеж по любовни ласки, глъч от приятелски пир и всеобщ стремеж към мир. Представяте ли си — да иска това именно от него? — завършвам аз и забелязвам, че професорът е потресен не по-малко от мен.

— Почакай малко — казва той и притваря очи. Челото му се набръчква. — Мисля, че това повтаря почти дословно завършека на един от Орфическите химни — казва той накрая. — Номер шестдесет и някой си. Химнът на Арес.

— Кои химни? — искам да се уверя, че съм чул добре.

— Орфическите химни — повтаря той. — Най-уникалните произведения от онази епоха.

— Какво им е уникалното? — питам, донякъде засрамен, че са толкова известни, а аз за пръв път чувам за тях.

— Че макар и вероятно да са оцелели само в преработен вид, в тях се е запазил истинският дух на Орфей и неговото учение. Тези светли и радостни произведения нямат аналог в така наречената „древногръцка“ литература. Във всеки химн поетът моли съответното божество за добра съдба, мир, щастие и радост.

Той поглежда към Селин и понижава глас:

— Забележи: за всички хора, а не само за себе си, както е в останалите химни, например в Омировите. Душата на човека, който е сътворил тези химни, е радостна, открита, щедра. Те нямат нищо общо е дивото самолюбие, интригантство и омраза към другите, които изпълват толкова голяма част от класическата митология. За разлика от дорийците Орфей и траките са притежавали познание за доброто.

Понечвам да възразя, че ако историята ни е научила на нещо, то е, че няма благородно знание, което да не може да бъде използвано за зло, но се удържам. Причината е, че изведнъж правя връзка между

песента за Ерфей/Орфей, историята за Одисей и нещо, за което отдавна исках да питам професора.

— Познанието за доброто има ли отношение към Тракийския капан? И какво всъщност представлява този капан? Не мисля, че е свързан единствено с логическата задача.

Добрев се усмихва.

— От гледна точка на траките той дори не е бил капан, защото желанието ти да покажеш на другите пътя към доброто не може да се нарече капан. КAPAN се е оказала неподготвеността и нежеланието на техните ученици да тръгнат по този път.

Аз вдигам недоумяващо вежди.

— Това е своеобразна илюстрация на индийската поговорка, че учителят се появява, когато ученикът е готов. Благодарение на своето разселване по бреговете на източното Средиземноморие, дорийците неочаквано се изправили пред добър учител. За съжаление, те не били готови да вникнат в поученията му и предпочели да се задоволят с това, което им се набивало в очите, защото лежало на повърхността.

Докато говори, лицето му видимо посърва. Виждам, че е наистина разстроен и туй ме изумява не по-малко от песента на музиканта в Хива. Съзнавам, че реагирам по един и същи начин, но не мога да не му се възхитя. Как е възможно да изпитваш съжаление, че някакви непознати варвари, едва ли не твои явни врагове, са изтървали такава златна възможност? И то не в твое време, а преди много векове.

— Самолюбието на дорийците им пречело да се учат търпеливо — продължава Добрев. — Арогантността ги карала да си присвояват онези повърхностни знания, които били в състояние да овладеят. Само че в науката случайни върхове няма. Как е възможно две и половина хилядолетия след Архимед и Питагор гърците да не са дали на света нито един известен физик или математик? Отговорът е очевиден — всичко, което впоследствие им е било приписано, е всъщност дело на неизвестни египтяни.

— Какво имаш предвид? — пита Селин.

— Преди да бъде обявен за „Питагоров“, правоъгълният триъгълник е бил известен като „египетски“. Геометрията със сигурност не е тръгнала по света от Пелопонес или Атика, а от делтата на Нил, където бирниците всяка пролет е трябвало да определят границите на земеделските парцели.

Това го знам отдавна, но защо ли не съм се замислял какво означава?

— Само че тук навлизам в областта на професор Селин — казва скромно Добрев. — Джеймз, можеш ли да подкрепиш с нещо моята теза?

Селин изпълнява молбата му на часа.

— Хермес Трисмегист твърди, че Асклепий е призовал фараон Амон да не позволява могъщите египетски мистерии да бъдат преведени, защото, ако попаднат в ръцете на гърците, те ще ги изопачат. „Гърците, о кралю — казва Асклепий, — имат нови думички, които са годни само за спорове; такава е цялото философстване на гърците — шум на празни думи.“

Докато говори, Селин сякаш отваря портите на невероятната си памет и оттам като от рог на изобилието започват да се леят имена и цитати.

— Диодор Сицилийски пък признава, че гърците са си присвоили най-прочутите египетски герои и богове. Дори и Херодот не скрива факта, че почти всички имена на богове са дошли в Гърция от Египет. „Всички те — казва той във Втора книга на своята «История» — са с чуждестранен произход и според мен повечето са ни предоставени от Египет.“

Тук той като че ли решава, че се е поувлякъл с цитатите и поглежда подканящо към Добрев, който мигом поема подадената му щафета.

— Ако одраскаш леко някой древногръцки бог, отдолу ще се покаже неговият египетски или тракийски първообраз. Дори името на Зевс — доколкото това може да бъде собствено име — идва от тракийската дума зид — бог. По принцип древният свят е бил много по-единен, отколкото сме склонни да допуснем. Когато се замогнали, тогавашните атиняни и купените от тях с парите на Делоския съюз поети, философи и историци пренаписали познатата история, наука и митове. Така била създадена онази красива сплав, наречена „класическа култура“. Тя ми напомня за отливките, които гръцките скулптори правели от живо тяло. Статуи, които копират съвършено външността на оригинала, ала за разлика от него са кухи и без душа. Всъщност как се казва мъжът на Евридика в онази песен? Митовите и песните не боравят с анонимни герои.

Въпросът му ме кара да се чувствам неудобно. Воден от суетното желание да постигна максималния драматичен ефект, бях решил да им съобщя името в последния момент. Само че увлечен от разговора, съвсем забравих за това мое намерение.

— Извинявайте, пропуснах да ви кажа. Героят се нарича Ерфей. Еркин Ерфей, което ще рече Ерфей Свободния.

Професор Селин не изглежда впечатлен, но Добрев пребледнява, улавя се за сърцето и няколко секунди се опитва да си поеме дъх. Уплашен, че съм постигнал прекалено силен драматичен ефект, аз скачам на крака.

— Професоре, какво ви е? — и осенен от мисълта, че лечителските способности на стария каландар многократно надхвърлят моите, се втурвам към вратата.

— Недей! — изхриптява Добрев. — Вече съм по-добре.

Лицето му бавно възвръща нормалния си цвят и той измъчено се усмихва.

— Извинявайте, не исках да ви плаша. Просто не очаквах да чуя това име.

— Кое? Ерфей?

— Да.

Той издърпва затъкнатата в джоба на ризата химикалка и в ръката му се появява малък бележник.

— Казах ли ти какво означава тази ъглеста спирала? — поглежда ме той.

— Храм. Само че не ми казахте на какъв език.

— Виновен съм. Според изследователя Стефан Гайд, който разчете тракийската писменост и преведе доста текстове, този знак се употребява и до днес. На бохарския диалект, който коптите в Египет използват в християнската литургия, той означава „храм“ и се произнася като „ерфей“ или „орфей“.

Сега е мой ред да не мога да си поема дъх. За един англичанин тези имена не будят мигновени асоциации, но на Балканите думата „Орфей“ е идентична с оригиналното произношение на Orpheus.

— Някои учени смятат, че думата „Орфей“ означава няколко неща: собственото име на легендарен патриарх, който за траките е означавал същото, което Мойсей означава за евреите; храмът, където

се изповядва орфическата вяра; нарицателното име на всеки неин жрец.

Професор Селин тихо кашля. Двамата с Добрев обръщаме глави към него.

— Възможно е този знак да означава още и лабиринт, който води до скрито знание. Според мен това е Лабиринтът, който е бил „осюжетен“ в мита за Тезей и Минотавъра. Само че там смисълът някак се губи... — Селин се заглежда в някаква точка далеч зад стената и ние притаяваме дъх, за да не му попречим. След малко той продължава: — Не зная откъде е дошъл първообразът, но историята със сигурност не е гръцка. Гърците са я превърнали в приказка, пълна с вътрешни противоречия. Критският цар Минос накарал да построят огромен лабиринт, за да скрие в него своята срамна тайна — Минотавъра. Това бил синът, който неговата жена Пазифая родила от изпратения от бог Нептун морски бик. И тъй като Минос разгромил атиняните, той им наложил тежък данък — всяка година да му изпращат седем юноши и седем девойки, за да изхранва с тях копелето на жена си.

Защо не се сетих за този мит, когато разговарях с Ди? Странно е как той подкрепя моята догадка, че битката при Термопилите всъщност се е водила на остров Крит и че агресори са били гърците, а не персите.

— С други думи — казва Добрев, — ти намекваш, че атиняните са заимствали тази история, за да скрият зад нея някаква своя мръсна тайна.

— Нямах това предвид — казва с учудване Селин, — но точно така излиза.

— Извинявайте — обаждам се аз, — мога ли да добавя нещо?

— Моля — казва Селин.

— Разбира се — потвърждава Добрев.

Аз обяснявам накратко до какви изводи стигнах след онова пътуване до Термопилите. Когато свършвам, се възцарява кратко мълчание.

— Моите почитания, Джон — прекъсва мълчанието Добрев. — Само като си помисля, че толкова дълго време никой не е забелязал противоречията, които направо ти се навират в очите. Джеймз, би ли

продължил оттам, където те прекъснах? Какъв е бил според теб изгубеният смисъл на мита?

— Това е Лабиринтът на самопознанието. Който тръгне по него, стига до своята скрита същност. Когато се изправиш пред истината за себе си, ти се изправяш и пред един критичен избор. Ако се изплашиш и побегнеш, Минотавърът, който е вътре в теб, ще те разкъса. Фигуративно казано, разбира се, защото няма да умреш, но цял живот ще се срамуваш от това, което си видял, и ще криеш от другите истинското си „аз“.

— Както са направили древните гърци — вмята професор Добрев.

Селин кимва и продължава:

— Ако успееш да се пребориш със себе си, ти ще излезеш от Лабиринта прероден. Не мога само да се сетя коя е нишката на Ариадна, която ще те изведе навън...

В ума ми проблясва едно от поученията на баща ми и аз възкликвам:

— Новият избор!

Интерлюдия

Брегът на Амударя

— Викал си ме, господарю.

Без да вдига глава от книгата, които преглеждаше, Каландара му даде знак: „Ела насам.“ Парвез се приближи и застана пред бюрото.

— Нали познаваш управителя на хотела?

— Селим ага? Познавам го.

— Кажу ми, че в знак на уважение му пращам малък дар — Каландара извади от чекмеджето на бюрото неголям пакет и го подаде на Парвез. — И че искам да ни даде двете стаи, които обграждат стаите на четиримата чужденци. Разбра ли?

— Да, господарю. Но ако тези стаи...

Каландара го прекъсна с нетърпелив жест.

— Ако са заети, да ги освободи. Веднага. Спукан водопровод, развален климатик — какво ще обяснява, е негова работа, не твоя. И да нареди на рецепционистите, портиерите, пазачите на паркинга и барманите да му съобщят незабавно, щом видят шофьора... този Нур,

шпионина, дето още не му знаем истинското име. Ако до две минути не науча за това, ще го държа лично отговорен. Кажи му, че го чака голям подарък, но само от него зависи дали ще го получи.

— Добре, господарю.

— Разбери коя точно е стаята на шпионина и инсталирайте микрофони. В стаята, в банята, в коридора и ако има балкон, и на балкона.

— Балкони няма.

— Толкова по-добре. Ще вземеш осем души. В едната стая четирима души да го подслушват денонощно, а четиримата в другата стая да се редуват на пост пред хотела — в случай, че хората на управителя пропуснат да го забележат. И им обясни, че този пред хотела не бива да се набива на очи — да наблюдава по-отдалеч, не да виси пред самата сграда.

— Не се безпокой, господарю, те имат опит.

— Не ме интересува какъв опит имат. Това е бойна заповед. Ясно?

— Да, господарю.

— Теб ще държа отговорен, ако нещо вземе че се обърка. Тръгвай.

Два чифта очи ме поглеждат въпросително.

— Където и да си се озовал в резултат на предишните си избори, каквото и да си сторил, ти винаги имаш възможност да направиш нов избор.

Професорите се споглеждат.

— Това беше красиво — казва Селин и добавя: — И мъдро. Бих искал обаче да зная кой е създал оригиналния мит.

— За това не съм сигурен, но зная откъде са го взели гърците — казва Добрев.

— Откъде? — пита Селин.

— Сецаш ли се коя е най-кратката формулировка на всичко това, за което говорихме досега? „Познай себе си.“ Тези думи са били изписани на портите на тракийския храм в Делфи векове преди узурпаторът Филомел да избие целия жречески род Тракиди и да

превърне прорицалището в кръстоска между търговско предприятие и банка.

— Знаех си, че пак ще стигнем до любимите ти траки — въздъхва Селин.

— А знаеш ли какво означава „Делфи“?

Селин не отговаря, а се вторачва в своя колега, който упорито мълчи. Накрая Селин се предава.

— Казвай, де!

— На гръцки това име не означава нищо. На български „делви“ се наричат съдовете, в които са били донасяни благовонните масла за жертвоприношенията.

Думата ми е позната, но не съм се сетил да я свържа с името на храма. Фонетичните заемки, за които говори Добрев, станаха твърде много, за да мисля, че са случайни съвпадения.

— А сецате ли се как са наричали прорицателката в храма? — изглежда ни Добрев.

— „Пития“ — отговаряме едновременно.

Добрев посреща нашия отговор с тържествуваща усмивка.

— Което на гръцки отново е напълно лишено от смисъл. На български обаче това име може да се произнесе като „Питай я.“

Какво ли бих могъл да я попитам? В главата ми като порой нахлуват предишните идеи, които Лозан и самият Добрев свързаха с този символ: истина, скрито знание, капан за непосветените. Матрицата от значения и асоциации започва да се разраства с такава скорост, че би било престъпно да не подпомогна този процес. Усмиввам се и съобщавам:

— За малко щях да забравя най-важното. Моят шеф е дал онези пергаменти в един институт и вече разполагам с преведеното досега.

— Това е добра новина. Има ли нещо интересно? — пита Добрев.

— Повече от интересно — отвърщам аз и преразказвам историята за това как Одисей открадва Орфеевата лира и после я разбива.

— Поздравления, Джон. Това е научно откритие от най-висок ранг — казва възторжено Добрев, когато мълквам. — Имаше десетки податки, че „Илиада“ и „Одисея“ не са авторски поеми, а гениални компилации на множество по-раншни легенди, но никой не смееше да

го твърди със сигурност. Вие за пръв път сте намерили един от източниците, които е ползвал Омир.

Вероятно по нищо не е проличало, че споделям възторга му, защото той помрачнява и става делови.

— Разбирам, че не ни съобщаваш това без причина. Бихме ли могли да ти помогнем с нещо?

— Надявам се. В текста има една неяснота, която вероятно само експерт би могъл да разтълкува.

Той поглежда към Селин, който кимва: „Говори и за двама ни.“

— Не бих казал, че сме най-големите експерти, но ще опитаме. Слушаме те.

— Защо Одисей схваща Орфеевата лира като опасно оръжие? Защо я натрошава и изгаря?

Този път реагира Селин.

— Нали не е нужно да отговорим веднага?

Аз кимвам. Двамата дружно извързват глави към прозореца и се заглеждат в далечината. Лицата им придобиват напрегнат израз. Минава доста време, преди Добрев да се размърда.

— Благодаря ти, че ме накара да се замисля. Един добър въпрос струва повече от два верни отговора — казва той, когато отново се обръща към мен. — Мисля, че всеки автор има право да промени хронологията в угода на сюжета. Ако приемем, че Омир се е възползвал от това си право, въпросът ти има добро обяснение.

Аз дълбоко си поемам дъх. Усещам се като човек, който влиза в неизследвана от никого пещера.

— Одисей е възприемал Орфеевата лира като опасност не заради чужди приказки, а защото той и по-рано се е сблъсквал с нещо подобно. Ако не ме лъже паметта, в дванадесета песен на „Одисея“ той кара своите спътници да го вържат здраво за мачтата на кораба, за да не се хвърли в морето, когато чуе песента на сирените. Тях пък ги предпазва, като им нарежда да натъпчат в ушите си восък и да гребат с всички сили, докато Островът на сирените не остане далеч назад.

Ето защо мисля, че Одисей е минал с кораба си покрай сирените още на път за Троя, а не когато вече се е връщал у дома. Вероятно Омир е преместил епизода от композиционни съображения. За да върви разказът му гладко, той е събрал морските приключения на Одисей на едно място.

— Вероятно е така, както казваш, но не разбирам какво значение има дали той е минал покрай сирените преди Троянската война, или след нея — казва Селин.

— Голямо — заявява Добрев, — защото Одисей е бил един от малцината оцелели след среща със сирените. И той вероятно е сравнявал своята реакция с реакцията на онези герои преди него, на които изобщо не им е хрумвало да се хвърлят в морето. Ключът към отговора на твоя въпрос е в това, че всички останали са плавали заедно на един и същ кораб.

Прехвърлям наум митологично-литературната продукция на старите гърци и от там изскача едно прочуто име.

— „Арго“ — изпреварва ме Селин.

Добрев кимва.

— За разлика от Одисей и неговите спътници аргонавтите нито са били завързани с въжета, нито са имали восък в ушите. И все пак никой от тях не е бил така омаян от песента на сирените, че да понечи да се хвърли в морето. Защо?

— Защото един от аргонавтите е бил Орфей и той е надпял сирените — отговаря Селин.

Добрев заговорнически се привежда към него.

— Но като казваш, че ги е надпял, нямаш предвид, че просто ги е заглушил с гласа си, нали? — и без да чака отговор, продължава: — Като въздействие върху психиката сирените и Орфей са несравними. Сирените са изкусителки, Орфей е бог.

Вълнението му — а този седемдесетгодишен учен не се свени да се вълнува като влюбен ученик — обзема и мен. Сега разбирам защо Лозан описа Добрев като „омайващ огнен дракон“. Гласът му вибрира от емоции, а логиката му е по-изкусителна от песента на сирените.

— Това сигурно е ужасявало Одисей — продължава хипнотизиращата си реч професорът. — Той добре е помнел, че там, в морето не е имал воля да се съпротивлява на сирените; че без въжетата, които са го държали за корабната мачта, животът му е щял да свърши. И се е боял до смърт, че една среща с Орфей — макар и непряка — би го превърнала в друг човек. Колкото и да се е гордеел със славата си на изключителен хитрец, женкар и скитник, той е съзнавал, че тази слава е жалка шепа прах в сравнение с магическото изкуство на Орфей. Вероятно Одисей е мислел, че единственият начин

да запази същността си е като унищожи онова, което я застрашава. Затова изтръгнал сърцето на откраднатата лира и я изгорил.

Очите му сякаш ме подканят да се понеса заедно с него по бързеите на южняшкото му вдъхновение, но разумът ми повелява нещо друго.

— Все пак вандалщината на Одисей изглежда някак недобре обоснована — възразявам. — Не разбирам с какво една лира, та ако ще на нея да е свирил най-великият музикант, е застрашавала същността му.

— Защото виждаш в лирата музикалния инструмент, а не символа — намесва се Селин. — Съвременните хора не умеят да боравят със символи и ако някой се изпречи на пътя им, се препъват.

— И падат — довършвам вместо него. — Както аз паднах в Тракийския капан.

Добрев се засмива.

— Всички ние го правим всеки ден, защото сами си залагаме капани.

Това ми прозвучава малко загадъчно. Какво ли иска да ми каже? Полагам усилие да се откъсна от образа, за да видя каква символика е вложил Добрев в него. Капаните, които си залагаме всеки ден, би следвало да имат нещо общо с прословутия Тракийския капан. А той с какво е свързан? Може би с изборите, които се налага да правим?

— Имаш предвид, че изборите, които правим, в известен смисъл също са капани, така ли? — отново ме изпреварва Селин.

Добрев придобива много доволен вид.

— Не точно това, но мисълта ти е много интересна. Защо изборите да са капани?

— Защото всеки избор, който правим, ни ограничава — отвърща Селин. — Накрая се озоваваме в тясна клетка, чиито стоманени пръти са изковани от наши предишни решения, желания и убеждения. В твоя Тракийски капан обаче има нещо, което не разбирам. Ти каза, че като са избрали да си присвояват чужди богове, геройства и постижения, гърците са попаднали в капан, от който не могат да се измъкнат вече двадесет и пет века. Но ако капаните си ги поставяме сами, защо този е известен като „Тракийски“, а не като „Гръцки“?

Докато Селин говори, лицето на Добрев помрачнява, а блясъкът в очите стихва. Когато Селин млъква, българинът изглежда стар,

уморен и тъжен.

— Вероятно защото първите му жертви са самите траки. В един момент те престанали да строят кораби заради едно пророчество, което гласяло, че ако се опитат да завладеят морето, ще изгубят собственото си царство. И те решили да останат завинаги на сушата. Трагедията на траките е, че се самозатворили в капана на Балканския и Малоазийския полуостров.

— Да не би да казваш, че вярванията на траките са ги превърнали в нещо като континентални интроверти?

— Точно така. Последователите на Орфей търсят бога в душите си. Спиралният път към храма, който ти нарисова, води навътре, към най-съкровеното в нас.

Като че ли започвам да прозирам. Добрев долавя, че искам да кажа нещо, и прекратява своите разсъждения на глас.

— Да, Джон? Слушам те.

— Само че животът — започвам аз, — изисква от нас не само да търсим духовното, а и да се борим с действителността. Животът е борба, постигането на целта е малка смърт. За какво ни е да намерим храма, ако после не излезем навън, за да покажем пътя на другите?

— Прекрасно — подкрепя ме той. — Това означава, че трябва да минеш по спиралата и в двете посоки.

— Защото иначе попадаш в Тракийския капан — допълвам аз и изведнъж се сещам за една максима на великия създател на айкидо Уешиба. Досега мислех, че тя се отнася само до бойната техника, ала сега разбирам и езотеричния ѝ смисъл. — Един източен мъдрец е казал: „Влез във формата и излез от нея.“

— Мисля, че тази максима също има графичен израз — казва Селин, като придърпва бележника към себе си и начертава една позната плетеница.

— Приятели, благодаря ви за тази мисъл — казва Добрев, след като вижда резултата. — Мисля, че заедно стигнахме до същността на свободата.

„И до хармонията. Защото хармонията не се постига с един-единствен тон“, добавям наум. А може би не съвсем на ум, защото той кимва и повтаря като ехо:

— И до хармонията. Кое то отново ни връща към Орфей и музиката. Снощи се убедих, че тя наистина побеждава всичко! Джон,

съжالياвам, че ти не можа да чуеш това, което чухме ние. Половин час никой от нас не беше в състояние да шавне.

Едно предчувствието ме вледенява.

— Какво сте чули? — питам.

— Може би не знаеш — казва Селин, — но вчера следобед Базъл внезапно замина за Кабул. Два часа по-късно в хотела дойде да го търси една негова братовчедка, музикантка. Като разбра, че са се разминали, реши да остане в града и да го изчака. Снощи се събрахме на приказки и тя ни пусна...

Сърцето ми забумтява така, че притварям очи и отчаяно опитвам да се овладея.

Защо Кейт е дошла тук? Нима вече е успяла да превърне ония пиктограми в ноти? Не се ли сеща, че идването ѝ я превръща в мишена? Трябва веднага да я открия, за да защитя както нея, така и онова опасно знание, до което се е добрала. Добре поне, че се е сетила да каже, че търси него, а не мен.

Отварям очи. Дватамата ме гледат с тревога.

— Джон, лошо ли ти е? — пита Добрев.

— Къде е тя?

— Кой, Кейт ли? Сигурно е в хотела.

Привеждам се и бръквам в пътната си чанта. В джоба вътре напипвам мобилния телефон, който купих във Варшава. Защо ли не го включих по-рано? Монтирам батерията, като наум се моля все още да е заредена. Най-сетне има мрежа. Набирам единствения записан номер.

— Джакомо, къде се губиш? — казва един топъл глас на полски.

— А ти къде си?

— В бара на хотела.

— Не мърдай от там! Идвам веднага.

ГЛАВА 22

СВРЪХЯСНОТА

16 септември

Мазари Шариф — Южният бряг на Амударя

Барът на хотела ме посреща с тежка английска рок балада, ала атмосферата вътре няма нищо общо с Острова. Наближаващото изтегляне на чуждите войски и почти недоловимите иначе белези, че се намираш в най-големия ислямски духовен център в Афганистан, фокусират почти осезаемо напрежение около фигурата на единствения друг клиент.

Може би защото фигурата е женска.

Дамата седи като изваяна статуетка пред неначенатата чаша с мартини и проявява царствено пренебрежение към настръхналите изражения на бармана и двамата келнери. Имам чувството, че не е помръднала от часове. Ръката ѝ обаче се плъзва към кутията с цигари и разрушава магията на безвремието. Бързо приближавам и покривам с шепа дългите ѝ пръсти.

— Какво предпочиташ: да пушиш или да танцуваш?

Аурата ѝ се променя и тя обръща лице към мен. Очите ѝ сияят като изумруди.

— *Giacomo, dlaczego sie spoznilesz?* (Джакомо, защо се бавиш?)

— казва Кейт. — Чакам те от векове.

Изважда банкнота и я мушва под чашата. С едно гъвкаво движение се изправя и промушва длан под мишницата ми, но веднага се дръпва настрани. Сбърчва нос и оглежда с подозрение лицето и врата ми.

— Ти мазал ли си се с нещо?

Отварям уста да отговоря, че мумийото, с което съм наклепан, очевидно не е без мирис, но в последния момент се сецам, че в терапията присъстваше и още по-миризлива съставка. Затова извърщам глава на другата страна все едно съм видял нещо и казвам:

— Не аз самият, а един тукашен лекар. Натрових се и той ме лекува с някакво мазило. Съжалявам, но като разбрах, че си пристигнала, хукнах насам, без да се сетя да го избърша. Ще ме почакаш ли да се изкъпя?

Тя се засмива.

— Първо искам да чуеш нещо, така че отиваме в моята стая. Къпането и танцът се отлагат за после.

И леко ме подръпва към изхода.

— Господарю — от възхищение Парвез не дочака дори да затвори напълно вратата зад гърба си, — стана точно тъй, както ти предрече. Английският шпионин се е върнал. Отишъл направо в бара, взел оная европейка, дето пристигна вчера, и се качили в нейната стая — и той измъкна контузената си ръка от бинта, на който висеше, за да илюстрира думите си с недвусмислен жест.

Каландара не сподели оживлението му.

— Нейната стая, не неговата, така ли? — уточни.

— Да — потвърди Парвез.

Може да не е изтупан като ония лъскави артисти, помисли Каландара, но кучият му син е по-хитър от всички тях, взети заедно. Най-малкото не прилича на човек, когото приспиват с удар по главата поне веднъж във всеки филм.

И все пак той има нещо общо с тях: изглежда също такъв непоправим женкар. Това е слабостта, която ще го провали, при все че засега в действията си е по-предпазлив от тигър. Досетил се е, че по време на неговото отсъствие някой може да е поставил микрофон във всяко канапе и всеки ъгъл и затова е решил да използва стаята на любовницата си. Всъщност това може и да ме забави час-два, но не променя с нищо нито примамката, нито плана.

Макар да беше сигурен, че никой не би посмял да монтира подслушвателни устройства в неговия апартамент в хотела, Каландара повика с пръст Парвез да дойде по-наблизо. Помощникът поднесе ухо към устата му.

— Той все някога ще я остави, за да отиде в своята стая — прошепна Каландара. — Иди да вземеш резервния ключ от нейната стая. Веднага.

Парвез кимна разбиращо и излезе, без да каже дума.

— Е, как ти се струва? — пита Кейт.

Аз правя физиономия, която по замисъл би трябвало да изразява върховно възхищение, и леко поклащам глава. „Велико!“ е прекалено дълга дума, а аз не искам да изпусна дори една-едничка нота от този еликсир за душата и слуха. Ако Орфей е свирил нещо и наполовина тъй прекрасно, не е чудно, че дърветата и скалите са се привеждали към него, за да чуват по-добре.

— Големият проблем беше да открия тази ладово-ритмична структура, която въздейства най-силно — казва тя, след като приема с лек поклон безмълвния ми комплимент. — В случая това се оказа енхармонична мелодия в две четвърти такт.

Докато тя говори, успявам да я слушам с половин ухо, а с останалите едно и половина да се наслаждавам на музиката. Сега се надявам да постигна същия успех и със собствения си глас.

— Това е много дълъг запис — отбелязвам. — Колко листа ноти отидоха за него?

— Само един — първият, който ти ми даде. Причината е, че Орфей е използвал класическата импровизационна схема върху зададен мотив или настроение. Принципът е същият както при индийските раги. Записът ти се струва прекалено дълъг за толкова малко ноти, защото е добре разработен. Дотук не си чул и половината.

— Благодаря ти — прошепвам.

Кейт се усмихва разбиращо.

— Останалото ще ти го кажа после. Не искам да ти отнемам удоволствието. Слушай.

За да се насладя напълно, влизам в древната подготовка за медитация: поемам бавно въздух и пак тъй бавно издишам. Пет вдишвания и пет издишвания, като всеки цикъл е по-бавен и повърхностен от предходния. Не зная дали причината е музиката, но този път резултатът е смайващ. Времето потича по-бавно от всякога и едновременно с удоволствието от слушането успявам да се насладя на нещо неизпитвано досега.

Мисленето ми придобива качество, за което се загатва в някои източни учения: свръх яснота. Всички събития и разговори от

последните седмици се срещат наведнъж в ума ми. Неочакваната очна ставка изважда наяве едно противоречие, което съм пропуснал да забележа.

„Газ, газ, газ! — крещи панически Базъл по време на стрелбата в Такти Пул.

Те отидоха в Лахор с моята братовчедка — казва Базъл на път за Кабул.

Отдавна не съм виждала Асия и племенничките — казва Кейт във Варшава.“

Когато стреляха по нас в Такти Пул, Базъл се е уплашил не за своя живот, а за живота на дъщерите и жена си. Защото те изобщо не са стигнали до Лахор. Някой — вероятно онзи Али-Масуд — ги е отвлякъл преди нашето идване, за да принуди Базъл да играе двойна игра, като дава информация за находките на експедицията. Или може би моят някогашен състудент играе двойна игра отдавна, а не отскоро? Дали не е претендент за славата на втори Ким Филби?

Не, Базъл не е нито глупак, нито луд, за да си пожелае такава съдба. Той също е научил жестокия урок, който Сикрет сървис даде на всички потенциални ренегати, като остави Филби да избяга в Москва. Там Филби се пропи, направи опит да се самоубие и накрая изгни заедно с идеята, заради която стана предател.

Сун Дзъ поставя такива като него в отделна категория — преобърнати шпиони. Споменът за това води до ново просветление.

„Това за психотронното оръжие да не би да беше носеща информация? — пита Базъл.

Преобърнати шпиони са тези шпиони, с които ние си служим, пише Сун Дзъ.

Искам да хванеш самолета в 15:30 и след година да те видя в Лондон, казва Ди.“

Откъде преобърнатият шпионин Базъл знае какво е „носеца информация“? Аз лично съчиних навремето този термин по подобие на едно понятие от радиоелектрониката. Не мисля, че имам изключителни права над него, но все пак този термин би следвало да е познат само на Ди и на членовете на PARCIL.

Нима Базъл е човек от този отдел? Той ли е онзи неизвестен за мен анализатор, който при предишната ми мисия в Афганистан е предупредил Ди за готвения ми от талибаните капан?

Не мога да кажа, че се задъхвам от благодарност — все пак са минали повече от десет години — но съм приятно изненадан.

Какво обаче ще стане, когато някогашният ми спасител научи, че Кейт е пристигнала в Мазари Шариф заради мен? Дали ще свърже нейните умения с моето подмятане за психотронното оръжие? По-скоро не, защото няма как да направи връзката с Орфей. Ди категорично заяви, че в Сикрет сървис само той и аз знаем какво съдържат заловените преди месец пергаменти. Единствената опасност е Базъл да се изкуши да предложи на похитителите да му върнат жената и децата срещу Кейт. Добре че, както разбрах от Добрев, той няма да се върне от Кабул поне до довечера.

Отсрочката би следвало да ме успокои, но мозъкът ми продължава да работи със светкавична бързина. Откъде дойде тази способност да следвам едновременно няколко мисловни пътеки и заедно с това да се наслаждавам на музиката?

„Държа в ръце най-страшното оръжие на врага, е казал Одисей.

Те се сблъскали с високата култура на траките, казва Лозан.

Когато ученикът е готов, учителят се появява, казват древните.“

Оръжие ли е високата култура и какво става, ако учителят няма достоен ученик? Какви са чувствата на ученика, който съзнава, че не е достоен за своя учител? Усещане за малоценност, преминаващо в завист и омраза? Как ученикът може да се справи с това разрушително съчетание?

Ограниченият човек компенсира своята малоценност с непомерни хвалби и самовъзвеличаване.

Завистта — с приписване на несъществуващи заслуги и кражба на постиженията на учителя.

Омразата — със съчиняване на истории, представящи учителя в лоша светлина, а в краен случай — дори с организиране на убийството му.

Не, не ми се ще точно сега да мисля за недостойните ученици. Предпочитам да изслушам докрай творението на неразбрания от тях учител.

Музиката ме отнася в някаква неземна действителност, където се разтварям в море от добронамереност и хармония. Минават векове, преди да осъзная, че последният нежен звук отеква вече само в паметта ми.

Отварям очи точно навреме, за да видя как усмивката на Кейт се стопява и тя поглежда часовника си. Това не ме смущава — аз преливам от възхищение и държа да ѝ го кажа.

— Моите почитания, Кейт. Никога не съм чувал по-красива музика.

Веждите ѝ се извиват нагоре.

— Какво има? Разочарована ли си от нещо?

— По-скоро съм изумена. Знаеш ли колко време мина, преди да проговориш?

Аз вдигам рамене.

— От края на записа ли? Нямам представа.

— Три минути и двадесет секунди.

— Толкова много?

— Толкова малко! Знаеш ли, че никой досега не е успял да се освести за по-малко от девет минути? Аз не се броя, защото съм професионалист.

— Да не би да казваш, че музикалните невежи изпитват по-голямо удоволствие от нас двамата с теб?

— Не, разбира се. Удоволствието е толкова по-голямо, колкото по-култивиран слух имаш. Ако си просветен — музикално и духовно — музиката ти разкрива, че в действителността съществуват и други, неоползотворени досега възможности. Предполагам, че нисшите духом ще възприемат такава музика просто като наркотик. Това е както

при книгите. Колкото по-голям е твоят жизнен и читателски опит, толкова повече емоции и идеи ще доловиш между редовете.

Думите ѝ ми напомнят сентенцията на единствения писател, когото познавам лично. „Всяка книга има поне двама автори: този, който някога я е написал, и този, който в момента я чете.“ Какъв ли би бил авторският принос на Кейт в онази преобладаваща „Илиада“?

Преразказвам ѝ как Одисей е откраднал Орфеевата лира, за да я счупи. Тя не изглежда изненадана от варварската му постъпка.

— Изпита ли нещо особено, докато слушаше записа?

Съсредоточавам се да въведа порядък в спомена за онзи вихър от чувства и идеи, в които бях потопен допреди малко.

— Бях щастлив. Усещах, че целият свят би могъл да е по-красив и хармоничен — обобщавам най-важното.

— Би могъл, но при какво условие?

— Сигурно ако аз самият съм по-толерантен и добронамерен към него.

Кейт повдига вежди.

— Но ти наистина си толерантен и добронамерен. Не познавам друг човек, който тъй лесно да предразполага останалите към разговор.

Иска ми се да ѝ възразя, но не намирам думи. Защо ме кара да се чувствам неудобно?

Тя сякаш долавя объркването ми.

— Не мисля, че това трябва да те смущава. Ти просто си такъв човек. Склонен си да виждаш света красив и хармоничен. Или поне възможността той да стане такъв. Вероятно това твое предразположение определя голяма част от постъпките ти.

За пръв път някой вижда в избора ми на шпионска кариера желание да направя света по-хубав и добър. Не че тази мисъл ми е неприятна, но все пак не бих желал да задълбавам в нея.

— Може и да е така, но какво общо имат действията на Одисей с моята нагласа?

— Това са двете страни на една и съща монета. Не всеки би посмял да стане по-добър, защото добротата предполага уязвимост. Ти имаш смелостта да поемеш риска да бъдеш уязвим, а той се страхува. Замислял ли си се кое е основното качество на Одисей?

Отговорът е толкова очевиден, че повдигам рамене.

— Хитростта.

— Да, но кой е хитър? Във всеки случай не лъвът. Лъвът не е хитър, защото той е силен, смел и благороден. Откъдето следва, че хитреецът е лишен от тези качества. Хитреецът е слаб, подъл и страхлив. Мисля, че определящото тук е страхът. Той ражда завист, злоба, агресивност. Твоят Одисей строшава лирата на Орфей, защото се страхува, че тя ще го направи по-уязвим. Възможността да живее в по-хармоничен свят го плаши. Казано по-популярно, той е избрал Тъмната страна.

Тя млъква и тъжно се усмихва на някаква своя мисъл. Не я насилвам да продължи нататък. Аз също имам нужда да обмисля чутото на спокойствие. Но любопитството все пак ме гложди.

— Никога не съм слушал по-въздействаща музика и не ми се вярва, че въздействието ѝ се дължи изцяло на това, което аз съм дописал в нея с моето слушане. Имаш ли представа откъде идва магията?

Кейт не мисли дълго.

— Вероятно е в начина, по който композиторият е разработил мелодията. Ирационалното усещане, че тя те отнася в друго измерение, има съвсем рационално обяснение — и тя ме поглежда очаквателно.

Аз пък затаявам дъх. Нима Кейт е разкрила тайната на музиката на Орфей?!

— Няма ли да ме попиташ нещо? — гласът ѝ е изкушаващо предизвикателен.

Аз моментално вдигам бяло знаме.

— Какъв е този начин?

— Непрекъснато плавно преминаване от една музикална фраза в друга. Нещо подобно можеш да забележиш при Бетовен. Той започва с една музикална фраза, повтаря я леко изменена и след това върху тези две фрази изгражда следващата, която хем донякъде е следствие от първите две, хем внася нещо съвсем ново.

И после този не толкова сложен наглед похват се повтаря. На свой ред заключителната трета фраза служи за начало на нов триделен цикъл.

Опитвам се да придам на думите ѝ някакъв зрим или словесен образ, но тя се въодушевява и ме изпреварва.

— Усещането е, че музиката е спирала, която се разгръща не в пространството, а във времето. Въздействието е почти хипнотично.

Хипнотично! Тази дума ме връща в действителността, която дебне отвъд прозорците и бетонните стени, готова да схруска в миг илюзорността на тяхната защита. Значи психотронното оръжие все пак е възможно.

Това пък означава, че двамата с Кейт сме потенциални мишени за всеки, който се стреми към него, и е добре да не оставаме тук по-дълго, отколкото е нужно...

Отколкото е нужно какво? Да се изкъпя и преоблека с чисти дрехи, отговарям си на ум, като се сецам как реагира Кейт на излизане от бара.

Ставам и се запътвам към вратата.

— Отивам да се изкъпя — съобщавам.

— Изкъпи се тук — предлага тя.

— А после как ще стигна до моята стая? Не ми се ще да се промъквам по коридорите на ориенталски хотел, облечен в женски дрехи или само с кърпа около кръста.

Кейт се размива така, че ѝ потичат сълзи.

— Прав си, Джакомо, не бива да те излагам на опасност — казва тя, когато най-после овладява смеха си.

Със закъснение си давам сметка, че от известно време това обръщение е започнало да ме дразни.

— Моля те, забрави вече това проклето име — казвам. — Предпочитам да ми казваш Джон.

— С удоволствие. Е, Джон, не се бави, за да не забравя идеята си за втората спирала.

Аз се заковавам на място.

— Каква втора спирала?

Тя отново се размива.

— Страхувам се, че ако ти кажа сега, може пак да ми се изгубиш за десетина години.

Къде съм гледал досега, за да не забележа познатите дяволити пламъчета в очите? Тази жена умее като никой друг да дразни любопитството ми и за беда е достатъчно упорита да не ми каже нищо, докато не изпълня желанието ѝ.

— Тогава тичам — съобщавам и веднага се заемам да превърна думите си в действия.

— Не бързай толкова — казва тя и става, за да ми подаде ключа от стаята си. — Вземи го, за да не чакаш пред вратата, ако още не съм излязла. Аз също смятам да вляза в банята.

— Нали не се каниш да векуваш във ваната?

Кейт накланя глава и ме поглежда изпод невероятните си мигли.

— Не, но ще ми бъде приятно да си представям, че можеш да ме изненадаш там.

* * *

В коридора асоциациите се стоварват върху мен като вълните на придошла река. За каква ли втора спирала говореше Кейт? За втора тема в музиката или за двойната спирала на живота, която се намира в нашите гени? Или идеята ѝ има нещо общо с думите на Добрев за спиралния път към храма, нашата вътрешна същност и хармонията с цялата Вселена?

Какво изразява спиралата, която аз самият нарисовах, за да обясня как съм намерил пътя през Тракийския капан? Дали че ако иска да достигне до Истината и Хармонията, търсецният дух трябва да обвърже представените от Лъжеца и Честния човек две антитези със спираловидно извиващия се път на своите търсения?

Как го беше казал древният мъдрец? Пътищата към Истината са много и за да стигнеш до нея, понякога се налага да ги извървиш всичките.

Май е по-добре да престана да се чудя дали има още много пътища, които се налага да извървя. В момента най-примамлив ми се вижда оня, който води в банята.

* * *

Измивам зъбите си и се изжабурквам с вода за уста. Ефектът от несметното количество чесън, което каландарът ме накара да излапам вчера, би следвало вече да е сведен до нула. Сега остава да смия от

тялото си лечебната смес. Бързо изстъргвам от себе си миризмата на мумийо, болестта и спомена за горчилката в устата. Напълвам ваната и изсипвам цяла бутилка пяна.

Топлата вода пробужда неосъществения певец вътре в мен. Тъй като не зная думите към парчето на Орфей — Кейт, минавам на по-съвременна вълна. Запявам една песен, която като бебе съм слушал вместо приспивна:

*You keep on moving
Far away, far away...*^[1]

Окуражен от добрата акустика, извисявам глас. Замлъквам, само за да разпеня шампоана върху косата и брадата си. Скъпи детски спомени! Спомням си как майка ми се оплакваше пред своите приятелки, че твърде късно осъзнала каква грешка е допуснала с музикалното ми образование — чак когато съм произнесъл първите си думи. Те не били „мама“ или „тате“, а „Дийп Пърпъл“.

Where angels fear to tread...^[2]

Сещам се за някои места, където те със сигурност се боят да припарят — сред натрошените от бомбите камънаци на Тора-Бора или в онзи подземен склад на някогашния остров. Където ангелите се боят да отидат, отиват шпионите...

Защо, по дяволите, ми идват наум такива мисли, когато ме очаква любовна среща? Защото се забавих прекалено дълго?

Предчувствието ми изведнъж се превръща в лавина от тревога. Изскачам от ваната, изтривам се и навличам панталони и риза. Смъквам шофьорското си яке от закачалката и хуквам към служебното стълбище. Двайсет и две стъпала до долния етаж и сетне надясно.

Влизам в стаята на Кейт със свито сърце и като не я виждам там, влетявам в банята. Банята е празна, а ваната — суха. Обръщам се назад с омекнали колене. Стаята е идеално оправена. Няма следи от борба,

но на пода пред шкафчето с CD-то са разпилени парчетата на мобилния телефон, който дадох на Кейт.

При второто озъртане забелязвам хартиен плик за компактдиск, на който пише „Енхармония“. Това е единственият светъл лъч в сегашната ситуация. Похитителите са отвлекли Кейт заради мен, а не заради нея. Следователно те не подозират, че не аз, а тя е пазителят и ключът към голямата музикална тайна.

Пъхвам плика с диска в джоба на якето и се понасям към хотелския паркинг. Младежът, който го пази, веднага се показва на вратата на своята будка.

— Добър ден, мистър. Какво ще обичате?

— Здравей, Ахмад. Някой да е тръгвал преди малко от тук?

— Трима мъже и една жена.

— Западнячка или местна?

— Не можах да я видя. Беше с бурка.

В ума ми изниква една важна подробност.

— А дали под бурката не е била с розов панталон?

— Да — отвръща той някак радостно.

Бързият му отговор пък радва мен. Той е наблюдателен, а това, което пазачът на един паркинг помни най-добре, не е как изглеждат хората, а колите.

— На каква кола се качиха?

— „Киа Преглио“. Светлосив микробус. От Кабул.

— Да не би да беше един стар, очукан и мръсен?

— Не, не е този. Беше малко прашен, но със съвсем нови гуми и добре поддържан.

— Ти записа ли номера?

Той почти се обижда.

— Разбира се.

— Кажи го.

Ахмад влиза в будката и сяда зад масата до прозорчето. Показалецът му пробягва по последната страница.

— Ето го. KBL 35243 SH. Но моля, не...

— Зная. Не съм го научил от теб. И последно: аз отивам в хотела. Повикай такси и кажи на шофьора, като идва насам, да напълни догоре. И да чака, ако ще да се забавя и половин час.

— Веднага, мистър — и той започва да набира някакъв номер.

Накъде ли са поели похитителите на Кейт? Няма смисъл да питам Ахмад, защото от своята будка няма как да види, но имам по-добра идея.

Надеждата ми да открия Кейт се крепи на три кита. Първият от тях е кабулският регистрационен номер. За мен той означава, че по всяка вероятност похитителите не са от Мазари Шариф и ще искат да откарат Кейт на сигурно място, където да могат да я разпитват на спокойствие. С други думи, поне засега не я заплашва пряка опасност.

Вторият кит е маскиран като добре поддържана и здрава „Киа Прего“. От Мазари Шариф излизат твърде малко шосета, по които някой би се наел да пътува с такъв микробус. Това силно стеснява обхвата на моите търсения.

И последният, третият кит е скрит в кутията в пътната ми чанта и факта, че никой, освен мен не знае на какво са способни дроновете на Кю.

* * *

Докато вървя от асансьора към стаята, рисувам в ума си груба скица на града и пътищата, които излизат от него. На запад е Балх, на север води тъй наречената „Азиатска магистрала“, а на изток е пътят за Саманган и Кабул. Аз ще трябва да действам най-напред в тази посока, защото от кабулския път има две отклонения. Първото е на две мили от края на града и води на юг към летището, а второто — на петнадесет, и води на север към границата с Узбекистан.

Ако похитителите на Кейт са нормални, не биха рискували да тръгнат към летището, тъй като то граничи с военната база на германците. От друга страна, след като са достатъчно луди да я отвлекат от самия хотел, вероятно биха рискували още веднъж. Ако успеят да я качат на някой самолет, ще избегнат всяко преследване.

Заклучвам вратата на стаята и измъквам неугледната дървена кутия изпод леглото. Придърпвам ниската масичка под прозореца и нареждам върху нея трите миниатюрни дрона. От пътната чанта изваждам три от специалните слипове на Кю и ги поставям един до друг на леглото. После стисвам с палец и показалец удебелението над емблемата на най-левия слип. Разнася се тихо съскане и след половин

минута компютър номер едно е готов да поеме управлението на първото мини самолетче.

Преди да започна следенето обаче трябва да свърша още нещо. Отварям прозореца, зареждам едно от устройствата на Кю в многофункционалната му химикалка и го изстрелвам към небето. Остава да се надявам, че Ди ще научи навреме за моето съобщение.

Хващам с два пръста джойстика и предпазливо издигам първото си птиче на половин метър над масичката. Рязко бутвам джойстика напред. Самолетчето избръмчава и излита през прозореца. Обръщам очи към дисплея на компютъра. Той ми показва главната улица на Мазари Шариф от птичи поглед.

Вдиганият от хиляди нозе прахоляк не може да скрие местната оскъдица и беднотия. Уличната гмеж приковава вниманието и аз успявам да се откъсна от хипнотизиращата гледка едва когато юрната половина на екрана се изпълва със синьо-зелената грамада на гробницата на Хазрат Али — сградата, върху която се крепи славата на града и целият му духовен живот.

Издигам дрона по-нагоре. Когато огромните куполи остават под него и назад, го спускам на около сто фута над земята и включвам вариото на максимално увеличение. По улицата — чак до мержелеещия се в далечината паметник — се движат само няколко коли и нито една от тях не е микробус. Сега е моментът да пусна и другите две птичета.

След минута на дисплеите на трите изцяло шпионски компютъра има три различни картини. Средният показва със закъснение това, което вече съм видял на най-левия. Уверявам се, че засега и на двата няма следа от търсеното превозно средство и се заемам с компютър номер три.

Водейки се от очите на последния пуснат дрон, правя завой надясно и за броени секунди стигам до улицата, откъдето тръгва пътят към Балх. Макар изображенията да са доста бледи — вероятно Кю е избрал камера с ограничени цветови възможности, за да пести изчислителни ресурси — усещането за реалност е несравнимо по-силно дори от най-новите компютърни игри. Добре че геймърите не знаят какво са загубили заради Ди!

Вече съм уловил подходящия ритъм и през десетина секунди прехвърлям погледа си от един дисплей на следващия.

Заедно с първата птичка вече приближавам отклонението за летището на Мазари Шариф. Намалявам скоростта и завивам. В далечината се очертава сградата на летището с контролната кула. На стотина ярда пред нея забелязвам микробус, чийто цвят не мога да определя, защото слънцето свети право срещу камерата. Увеличавам скоростта до максимум.

Микробусът завива вляво и аз облекчено въздъхвам. Не толкова защото цветът му се оказва светлосин, а защото в тази посока са само полицейската академия и военната база на ISAF — последното място, където похитителите биха закарали Кейт. В професионално подозрителния ми ум обаче проблясва чудовищна мисъл: „Ами ако?“

Поглеждам за миг другите два дисплея. С втората птичка профучавам над оцветените конници от скулптурната група „Бузкаши“, увековечаваща едноименния национален спорт на афганците. С третата се нося над последните бараки по пътя към Балх. Напред по пътя няма микробуси.

Прехвърлям вниманието си върху първия компютър тъкмо навреме, за да намаля скоростта и да взема завоя. Издигам мини самолетчето по-високо — все пак това е военна база. Светлосиният микробус минава през антитерористичните заграждения и спира пред едноетажна постройка. Шофьорът слиза и се запътва към нея. През прозорците на микробуса се вижда, че вътре не е останал никой. Вариото ме информира, че задният номер на микробуса не е кабулски. Дотук с фантастичните ми подозрения.

Насочвам дрона към гражданското летище. На паркинга няма нито един микробус. За всеки случай заобикалям сградата и фокусирам камерата върху двайсетината пътници, които чакат своя самолет пред най-популярното в Афганистан изображение — на националния герой Масуд, Лъвът на Панджар. Кейт не е между тях.

Прехвърлям птичката си над контролната кула и я засилвам обратно към шосето за Саманган и Кабул. Пътят към Балх на десния дисплей е все тъй пуст откъм микробуси, а в средата се вижда, че второто ми птиче приближава отклонението за летището, откъдето се задава първото. Трябва да внимавам да не предизвикам най-куриозната авиокатастрофа. Ако блъсна две мини самолетчета едно в друго, със сигурност ще обезсмъртя името си в анализите на МИБ, а аз не горя от желание да се прочуя за вечни времена. Поне не по този начин.

Задържам втория дрон на място и пускам първия да лети в посока изток откъм юг с максимална скорост — сто и петдесет мили в час. После идва ред на онзи, който лети към Балх. И тогава на първия дисплей се появява сиво правоъгълниче, което започва постепенно да расте, защото го застигам. Скоро правоъгълничето се превръща в микробус и завива на север. Това вероятно е пътят към Хайратан. Да, точно така — вдясно от пътя има подстанция за високо напрежение. Пипнах ви!

Ориентирам мини самолетчето към подвижната мишена и се понасям през полето. Намалявам скоростта. Задницата на микробуса постепенно заема целия дисплей. Сив микробус с кабулски номер: KBL 35243 SH. Вътре пътуват четирима пътници... трима мъже и една жена.

Минавам отстрани, за да се уверя. Не, няма грешка. Жената е Кейт.

Издигам дрона на петдесет фута от земята и го оставям да следва микробуса от стотина ярда. Преди самият аз да се включа в преследването, е добре да предупредя тазсутрешния си домакин да очаква неканени гости.

* * *

Пришпорвам с максимална скорост дрона, който лети към Балх, и скоро стигам до града. Намалявам скоростта и го снижавам, защото аз съм минавал целия маршрут само веднъж и то в обратната посока — тази сутрин. Концентрацията ми обаче е добра и не след дълго стигам до познатата ми къща.

Сега остава да привлече вниманието на Рустам. Задачата ми е улеснена от това, че всички врати са отворени, за да става течение. Откривам стария лечител да дреме на дивана във всекидневната. Птичето ми забръмчава пред него и той отваря очи.

Изглежда изумен, но не помръдва. Само следи с очи металното хвъркато. До тук добре. Привлякох вниманието му. Сега трябва да му дам знак, който да изтълкува правилно. Правя два вертикални кръга пред снимката на загиналата дъщеря и връщам мини самолетчето

назад към него. Когато Рустам посяга да го хване, аз го насочвам към острието на окачената на стената сабя и го ускорявам.

Най-десният дисплей се изпълва със снежинки, но за всеки случай подавам команда за самоунищожение. После отнасям вече безполезния компютър в банята и го пробождам с малка отвертка. Изчаквам малко и за да не останат никакви следи, пускам душа. Остатъците от органичната каша изчезват в канала. Връщам се в стаята.

Не зная защо, но ми е жал да унищожа втората птичка. Затова я насочвам към летището и я оставям да описва широки кръгове около радара. Надявам се, че скоро ще я забележат. После повтарям операцията в банята и с втория компютър. Накрая увивам оцелелия от тези жертвоприношения в голяма хавлиена кърпа и го понасям към паркинга на хотела.

Пред бариерата пазачът на паркинга разговаря с шофьора на таксито. Оставям компютъра на задната седалка и пъхвам банкнота в ръката на Ахмад.

— Да си жив и здрав. Това е за да се почерпиш.

— Благодаря ви, мистър. Извинете, одеве забравих да ви кажа нещо...

Точно сега нямам време за излишни приказки, но все пак се обръщам.

— Слушам те.

— Онзи, дето май им беше началник, каза на шофьора да кара към Хайратан.

— Благодаря, Ахмад.

Разделям се с още една банкнота. Той няма откъде да знае, че само е потвърдил нещо, което вече ми е известно, но информаторите трябва да се коткат.

Сядам до скъпоценния компютър. Шофьорът запалва двигателя и включва на първа скорост.

— Накъде ще пътуваме, мистър?

— Как се казваш?

— Исмаил.

— Карай към Хайратан, Исмаил. Ако стигнеш до един час, ще получиш добър бакшиш.

Мисълта, че може да изкара лесни пари — дотам са по-малко от петдесетина мили — е силен стимул. Лицето му придобива съсредоточено изражение и той настъпва газта.

Аз пък премествам компютъра на коленете си и се отдавам на размишления. Ясно е, че крайната дестинация на похитителите не може да е Хайратан. Това е малко градче, където всеки познава всекиго, или казано с други думи, най-неподходящото място, където да криеш отвлечен от теб човек.

Най-лошият вариант е похитителите да закарат Кейт в Узбекистан. Това би означавало, че те са хора на руските тайни служби, които не са престанали да се чувстват като господари в бившите средноазиатски републики на Съветския съюз.

Но откъде руските тайни служби или техните сателити биха могли да знаят, че Кейт е на път да разгадае тайната, до която те отдавна се домогват? И ако наистина са били те, щяха ли да проведат двете си нападения — във Вилнюс и край някогашния остров в Арал тенгиз — с толкова оскъдни сили?

Прозрението ме връхлита изведнъж. Всичко сочи, че нямам работа с тайните служби на бившата суперсила. Кейт със сигурност е отвлечена от Али-Масуд — онзи надзирател, за когото ми разправяше старият каландар. Забогатял е от наркотици, превърнал се е в местен наркобарон и е заламтял за световна власт. Което означава, че е луд, защото самата идея да властваш над умовете на всички хора е абсурдна. Освен ако...

Освен ако той иска да контролира само неколцина — лидерите на най-могъщите държави. Това вече изглежда толкова реално, че потръпвам — въпреки горещото септемврийско пладнe. Луд или не, трябва да го открия. На всяка цена.

Очите ми автоматично се плъзват по грозната арка, под която в момента минава сивият микробус, и разчитат надписа: „Welcome to Hairatan City“^[3]. Усмиввам се на претенцията на градчето, но с половин уста, защото мислите ми са насочени на друго място. Скоро ще науча с кого си имам работа.

[1] От албума „Come Taste the Band“ (1975) на „Дийп Пърпъл“. — Бел.прев. ↑

[2] Където ангелите се боят да пристъпят. — Бел.прев. ↑

[3] Добре дошли в големя град Хайратан (англ.) — Бел.прев. ↑

ГЛАВА 23

КОГОТО ОБИКНА...

16 септември

Южният бряг на Амударя

В лявата част на дисплея от две-три минути се плискат сивите води на Амударя, а сега в далечината се очертава огромна конструкция — Мостът на дружбата, който Съветите са издигнали над реката още през шестдесетте години на двадесети век. Дали са подготвяли инвазията през осемдесета още оттогава?

Микробусът приближава моста и забавя ход. Времето — също. Това ми се е случвало неведнъж, но само при опасност. Не, само не завивай вляво!

Пълзейки като охлюв, микробусът отминава моста. Отдъхвам си и опъвам гръб назад.

Доволен съм, че няма да имам работа с руската мафия. С този самозван наркобарон все някак ще успея да се справя. Отвлякъл е О'Флехърти, Асия и децата, сега Кейт. Човек като него, който непрекъснато прилага един и същи трик, не може да е много умен.

Дали не го подценявам? Ако е толкова глупав, защо забелязах капана, който ми е приготвил, чак на половината път към Хайратан? Дали защото не ми беше много лесно да открия похитителите? Защо пък да не е било лесно? Ахмад, пазачът на паркинга, веднага ми описа микробуса, съобщи, че е с кабулски номер, и каза, че е чул как този до шофьора му казал да тръгва към Хайратан. На практика Ахмад ми подсказа по кой път трябва да се насоча. И още нещо. Защо шофьорът на микробуса — а афганците са склонни да карат като луди — ще се тътрузи по хубавото шосе за Хайратан с петдесетина мили в час, освен ако не иска някой да го застигне? Не някой неизвестен, аз!

На дисплея пред мен става нещо странно. Микробусът продължава да пъпли едва-едва и на около триста ярда след моста спира. Пътникът до шофьора излиза с туба в ръка и тръгва назад. Възможно ли е бензинът им да е свършил? Нещо не ми се вярва да са

такива мърлячи, че да тръгнат на акция, без да доизпипат всичко. Тогава защо спряха? Защо именно тук?

Добре зададеният въпрос съдържа половината отговор. Спряха тук, за да са сигурни, че ще ги видя и ще ги последвам, а няма да свия по моста. От тук следват най-малко два важни извода.

Първо, похитителите и шефът им не знаят за птичката на Кю и че аз ги следя от въздуха. Едно на нула за МИБ и мен.

Второ, те също ме следят по някакъв начин. Вероятно сред камионите и бараките край отбивката за Хайратан е имало съгледвач, който им е съобщил, че не съм продължил по пътя за Кабул, а съм завил на север. Иначе нямаше да стигнат чак до тук, а щяха да отбият още край подстанцията, за да ме изчакат. Едно на едно.

Трето и най-важно, за разлика от мен Али-Масуд не е подценил противника си. Ако не обуздая проклетото си самочувствие, може да изгубя играта. Защото, както казва Сун Дзъ, „Когато не познаваш врага си, но познаваш себе си, твоите шансове за победа и загуба са равни.“ Две на едно за моя противник.

Колкото и да ми е неприятно, трябва да призная, че досега той предвиждаше всички мои стъпки. Крайно време е да направя нещо, което не е предвидил.

Междувременно приближаваме мястото, където правият дотогава път започва да описва големи плавни дъги между пясъчните хълмове, които подсказват, че скоро ще видим Амударя. Преди да навлезем в първия завой, казвам на Исмаил да намали скоростта и обръщам глава назад. Въпреки блясъка на обедното слънце върху стъклото ясно виждам, че поне три мили назад няма нито една кола. Малко преди пътят да се скрие зад хълма вдясно, се обаждам:

— Спри.

Извъртам се така, че да наблюдавам пътя зад нас през задното стъкло. След малко в далечината се появява кола. Оставам с впечатление, че е масивна и че се движи много бързо.

— Тръгвай — казвам, — но не вдигай над четиридесет.

Ако колата, която идва след нас, не ни задмине до пет-шест минути, ще зная, че разсъжденията ми дотук са верни.

* * *

Хайратан отдавна е останал зад гърба ни, когато отпред се появяват две редици каменни огради.

— Карай съвсем бавно — казвам и колата запълзява.

Усещам промяната с цялото си тяло, но са ми нужни няколко секунди, за да я осмисля. Неравномерният шум е преминал в тихо съскане, а ситните вибрации са изчезнали. Асфалтът в това село е гладък като стъкло. Дали това е белег, че приближаваме целта?

Мониторът на коленете ми потвърждава догадката. Стоповете на микробуса светват и той потъва в зиналата на сред високата ограда порта. Нагласям мини самолетчето да прави широки кръгове около голямата бяла сграда и поглеждам през задното стъкло. Черният джип тип „катафалка“, който ни следваше до края на предишното село, така и не се е появил.

Дали човекът, когото подозирам в организирането на цялата акция, е решил да ме изтормози с чакане? Ако е тъй, направил е лош избор. Едно от задължителните в моя занаят умения е да чакаш без да се изнервяш.

Широката улица с гладкия асфалт се разширява още, за да се влее в площад с неправилна форма. В отсрещния му край се издига бяла сграда, която в сравнение с останалите изглежда като приказен дворец. Отляво, в сянката на каменната ѝ ограда с изплезени езици се излежават три проскубани кучета.

— Спри пред вратата — казвам на Исмаил, докато изваждам малката отвертка от джоба на якето си. Съжалявам, изцяло шпионски компютре, но се налага да се разделим.

Докато Исмаил паркира, пъхвам диска на Кейт между задната седалка и стената на колата. Отварям лявата врата и изтръсквам бързоразлагащите се отломки от хавлиената кърпа върху побелелия от прах и ситен пясък асфалт. После изваждам портфейла, защото предпочитам да пришпоря събитията. Това, че съм готов да чакам неограничено дълго, не означава, че чакането ми доставя удоволствие.

— Това е за карането до тук — подавам няколко банкноти на Исмаил. — А това — подавам още една — е за да отидеш до Хайратан и да ми купиш най-люксозната кутия шоколадови бонбони, които можеш да намериш. В това време аз ще погостувам на един големец. Не бързай да се връщаш, но гледай след час да си тук.

Излизам и изчаквам таксито да обиколи площада и да отпраши по пътя за Хайратан. Отивам до мраморното стълбище и се обръщам към по-представителната от двете въоръжени с полицейски палки горили, които охраняват входната врата.

— Саям алейкум. Казвам се Кей. Джон Кей. У дома ли е Масуд ага?

Интерлюдия

Лондон

Лампичката над вратата на конферентното помещение примигна три пъти. Ди погледна часовника си и стана.

— Джентълмени, налага се да изляза за малко. Моля да продължите без мен.

При секретарката го чакаше един от неговите подчинени.

— Извинете за прекъсването, сър, но имаме крайно необичайно събитие. Трите безпилотни мини самолета в Афганистан са пуснати едновременно. Единият е разбит от оператора малко след пускането — според мен съвсем съзнателно, а другите два продължават да летят.

— Прехвърлете сигналите към моя компютър — каза Ди и влезе в кабинета си.

По знак на Каландара шофьорът спря до последната ограда в селото. Парвез погледна шефа си с озадачено изражение. Той долови погледа и отговори на незададения въпрос:

— Нека да чака, за да поомекне. И без друго трябва да си плати за потрошената ти китка.

Помощникът се захили. Никой не можеше да използва времето като оръжие по-добре от господаря му.

След няколко минути иззад възвишението отсреща се показва първата кола. Беше таксито. Каландара се намръщи. Възможно ли е англичанинът да се е отказал да го чака? Или да е успял някак да се справи с цялата охрана и сега триумфално да се прибира с жената? Според Парвез бойни умения като неговите можело да се видят само по филмите.

— Проверете колата — нареди Каландара.

Бичето и Рашид слязоха от джипа и застанаха на шосето. Това бе достатъчно — всички в Афганистан знаят какво да правят, когато на пътя се изпречат мъже с автомати.

Шофьорът на таксито спря и подаде глава през прозореца. Задната седалка и мястото до него бяха празни. Бичето залепи лице на задното стъкло, за да се увери, че на пода между седалките не е легнал някой. После се обърна и разпери ръце: „Няма никой!“ С яден жест Каландара му посочи задницата на колата. На свой ред Бичето махна с ръка на шофьора на таксито: „Излизай!“ Онзи без забавяне отвори капака на багажника. Бичето погледа вътре и повтори пантомимния си номер.

— Къде е англичанинът? — запита Каландара, когато хората му се върнаха в джипа.

От притеснение главата на Бичето хлътна между едрите му рамене.

— Казал на шофьора, че отива на гости на един големец — заобяснява той, — и го накарал да го остави пред къщата.

За всеобщо облекчение Каландара се разсмя.

— Ама че чешит! Мисля, че добре ще се позабавляваме с този тип.

После усмивката се изтри от лицето му и без да поглежда към шофьора, той изръмжа:

— Какво чакаш? Карай у дома!

Каквото и да върши Масуд навън, в дома му законите на гостоприемството се спазват строго. Един слуга ме въвежда в просторно помещение, което вероятно служи за приемна, и ми предлага да се настаня до ниска масичка. Избирам си една от подредените около нея големи възглавници и сядам по турски. Слугата изважда чисто бяла покривка, застила я върху масичката и излиза.

Използвам паузата, за да пробягам с очи по гръбчетата на стотиците DVD филми, наредени по стелажите от двете страни на огромния екран за домашно кино. Подборът разкрива недвусмислено пристрастията на собственика: почти изключително американски и хонконгски екшъни. Контрастът между традиционната подредба и последният писък на видеотехниката обаче подсказва, че моят домакин

се люшка между две реалности, които воюват помежду си. А може би шумът на реката, който долита през отворения прозорец вляво, донякъде ги примирява?

Слугата влиза слага на масичката разлата порцеланова купичка за чай, кана, покрита с кожух от дебел вълнен плат, плетен панер с нарязани филии хляб и паничка с прахообразна подправка. Покланя се и излиза.

Поръсвам една филия с подправката и когато я поднасям към устата си, разбирам, че съм бил адски гладен. След вчерашната чеснова вакханалия миризмата ми се струва невероятно нежна. Едва успявам да се сдържа да не налапам половината филия и отхапвам скромна зальк. Вкусно!

Зеленият чай също радва небцето. Без да бързам, за няколко минути успявам да зальжа глада си. След втората купичка чай притварям очи и започвам да се наслаждавам на планинската прохлада, която носят ледниковите води на Амударя.

Хората, които живеят по бреговете на реката, обикновено я наричат другояче: „Джейхун“ или „Джейхан“. Въпреки че тези имена са производни от Гихон, една от четирите реки на Райската градина, в съзнанието на местните реката е до такава степен тяхна противоположност, че те превеждат името ѝ като „Зъл кръвник“.

По коридора се чуват бързи стъпки. Ставам.

Влизат двама души и застават пред стелажите с филми. Автоматите в ръцете им са насочени към мен. Този вдясно обръща глава към коридора и кимва: „Може да влезете. Положението е под контрол.“

Този път стъпките приближават по-бавно. Влизат още двама. Първият е жилав и слаб, с остро, зло лице и очи, които идеално пасват на лицето. Вторият е тантурест и с бинтована ръка. Няма съмнение кой от тях е господарят и то не само заради по-качествените дрехи.

— Селям алейкум, Масуд ага — приветствам първия с лек поклон. Това малко го обърква.

— Алейкум селям, м-м-м...

— Кей. Джон Кей — представям се аз.

— Алейкум селям, Джон Кей — повтаря той и поглежда въпросително към придружителя си. Онзи се вторачва в мен, после поглежда господаря си и леко завърта глава.

Какво ли означава тази кратка пантомима? Че не е сигурен дали ме е виждал по-рано? Къде ли пък би могъл да ме види? За миг благотворният ефект от музиката на Кейт се връща и умът ми свързва бинтованата ръка с дребния силует в един вилнюски антикварен магазин. Изглежда, че за разлика от мен третият ми нападател няма ясен спомен от схватката.

Дали да се възползвам от неувереността, която неизбежно се е предала на господаря му? Внимателно предлагам мисловен образ за себе си, така че да не го оставя да си го изгради сам. Повторените стотици пъти щампи във всичките тия екшън филми би следвало да ми помогнат.

— Благодаря за поканата, Масуд ага. Щях да я приема дори ако твоите слуги не бяха взели нещо мое — казвам аз на пуцу.

Зениците му се присвиват. Аз го изпреварвам:

— Не че е кой знае какво, но ние, мъжете, понякога държим на своите прищевки, нали така?

В тези три фрази са заложени няколко клопки и аз се надявам противникът ми да не забележи поне най-важната — опита да вляза в ролята не на случаен гост, а на човек, когото той сам е поканил. Това ще ме постави под двойно по-силната закрила на традиционното местно убеждение, че гостът е свещен и неприкосновен, което пък ще ми позволи да спечеля време.

Втората е прякото внушение, че за мъжкар като мен Кейт не е кой знае колко важна. Надявам се това да ме отъждестви с избрания от мен филмов образ и да омаловажи в очите му не само жената, но и нейните умения. Малка презастраховка в случай, че в близките часове Базъл случайно спомене за тях.

И третата клопка е, че започвам разговора на пуцу. Това ни поставя в равностойното положение на хора, говорещи чужд и за двамата език. В добавка този избор предполага, че аз нямам информация за произхода и миналото на Али-Масуд, и прикрива познанията ми по узбекски и хорезмийски. И на последно, но не най-маловажно място, той ми позволява да поставя първото условие в нашата среща: избора на език.

Въпросът е дали Масуд ще го приеме.

Каландара пое в длани порцелановата купичка и дълго гледа зеленикавата течност. Задачата му не беше лека. Как да накара този английски шпионин да сподели тайните, които други англичани бяха измъкнали от ръцете му?

Беше прекарал първите тридесет и пет години от живота си в тотално корумпирана система, която дамгоса ума му с максимата, че всеки човек може да бъде купен. И точно това убеждение залегна в основата на успеха му в Афганистан. След операцията и престоя в полевата болница той смени държавата, но правилата на играта не се промениха. Триадата, която определяше житейския успех, остана същата: подкупи, шантаж и достъп до чужди тайни.

Каква точно комбинация от тези трите може да развърже езика на Джон Кей? И как е възможно изплъзващ се потаен тип като него така глупаво да се навре в капана, който Каландара му устрои с жената? Дали тя не представлява нещо повече от мъжка прищявка? А може би самият той, Масуд, е жертва на чужд блъф? Ако някой неизвестен враг е накарал този шпионин да се помотае из Мазари Шариф и Балх като примамка... Дали истинската роля на Джон Кей не е да послужи като маяк, който ще доведе в имението му цял отряд врагове? Това е първото, което трябва да се провери.

Каландара се усмихна лъчезарно.

— Мисля, че можем да намерим общ език — отвърна той на пуцу. — Ако, разбира се, не си дошъл тук със задни мисли. Парвез — обърна се той към помощника си, — кажи на Ислам да дойде с детектора.

Парвез излезе.

— Носиш ли мобилен телефон или проследяващо устройство? — попита Каландара, като впери поглед в очите на своя гост.

Шпионинът се разсмя.

— За да се превърна в ходеща мишена за всеки, който поиска да узнае къде се намирам? Би трябвало да съм луд.

Не лъже, но все пак трябва да се провери, рече си Каландара.

Проверката не трая дълго.

— Чист е, господарю — каза човекът, когото Парвез доведе. Каландара кимна и махна с пръсти: „Разкарай се от тук.“ Ислам прибра детектора в кутията му и излезе.

За втори път Каландара подири вдъхновение на дъното на купичката чай. Съзнаваше, че гостът — шпионин се движи в много сложен от неговия свят и че ако се опита да го оплете в паяжина от думи, най-вероятно не шпионинът, а той ще се окаже в ролята на мухата. Какво пък, не казваха ли западняците, че честността е най-добрата политика?

— Радвам се, че ще говорим като мъже за своите прищевки. Какво ще поискаш за пергаментите от антикварния магазин във Вилнюс?

По примера на домакина навеждам глава, за да скрия объркването си в купичката чай. В гласа на Али-Масуд няма и сянка от насилената увереност на блъфъора. Защо той е толкова сигурен, че пергаментите са у мен? Обяснението, че не съм разчел добре одевешната сценка между двамата, не ме успокоява. Не ме очаква нищо добро, ако продължа да тълкувам погрешно техните мимики и жестове.

А сетне напрежението спада. Сещам се, че в България също съм изпадал в подобна ситуация. На света има два народа, които въртят глава в знак на потвърждение и кимат, за да кажат „не“ — българите и индийците. Парвез, изглежда, е индиец.

Вдигам глава и заглеждам Масуд. Ако той наистина ми предлага пазарлък, добрата практика изисква да не отговарям веднага, а да изчакам неговото предложение. В случая имам допълнително предимство, тъй като все още не съм потвърдил предположението му за местонахождението на пергаментите.

Накрая той казва:

— Освен прищявката, заради която си дошъл тук, разбира се.

Предложението му е половинчато и аз отговарям по същия начин:

— Сам разбираш, че оригиналите не са у мен.

— Но има и копия, нали?

— Да, но не мисля, че разчитането им е по силите на солови играчи като нас.

Той се хваща на провокацията.

— Освен ако тези играчи са се подготвили по-отрано.

Дали това означава, че зад гърба му няма други хора? Или може би си мисли, че щом настъпи решаващият момент, ще съумее да ги изиграе? Трябва непременно да разбере кое от двете е вярно, но се надявам, че по-късно ще изскочи такава възможност. Най-важното сега е разговорът ни да не затихне.

— Все пак не разбрах какво ми предлагаш.

Той демонстрира учудване, като повдига вежди. В мимиката му забелязвам нещо, което е не толкова фалшиво, колкото неестествено. Масуд очевидно има някакви проблеми.

— Освен да ти върна прищявката ли?

Дали той се разсейва толкова лесно, че ми задава въпрос, на който преди малко сам е отговорил? Май по-скоро иска да провери доколко държа на Кейт. Не бива да му позволя да разбере какво изпитвам към нея. Ще го използва, за да ме шантажира — тъй както вероятно шантажира Базъл.

Аз се ухилвам. Чудесно познавам отношението към жените в този район на света и мога да го имитирам.

— Прищевките от този род са за младежи. Мъжете се интересуват от власт и от пари.

Той се привежда към мен.

— А ти в момента нямаш достатъчно нито от едното, нито от другото.

Това не е въпрос, а констатация. Ще бъде груба грешка, ако се обидя.

— Ако Всемогъщият е рекъл, скоро няма да е така.

Това е прозрачен намек, че разполагам с много ценна тайна, и той реагира на мига.

— Аз съм готов да бъда маша в ръцете Му — за разлика от тези, които досега не са те оценили както заслужаваш. Ето, виж Парвез, който беше тук преди малко. Когато преди години имах нужда, той ми помогна и сега е трети по богатство в Афганистан. Ако решиш да ми помогнеш, ти ще бъдеш втори.

Трудното не е да посрещна тези думи с недоверчива гримаса, а да не му се стори, че не му вярвам. Изглежда, че успявам, защото Масуд се разпалва.

— Парвез е верен, но е доста ограничен тук — и той почуква с пръст слепоочието си. — Докато ти си човек за уважение и аз те

харесвам.

Макар да си давам сметка, че неусетно съм бил въввлечен в неразбираема за западняка ескалация на емоциите и изразите, сега не е моментът да се сдържам. По-добре е да приема състезанието по учтивост.

— В Балх казват, че само двама души са достойни да носят името Масуд, но единият вече не е жив.

От сравнението с Лъва на Пенджаб, националния герой на афганците, очите на домакина запламтяват.

— Който ме опознае и обикне, и аз го обиквам — казва с проникновен глас Масуд. — Нямам син, но ако Всевишният е рекъл, ти ще ми бъдеш син.

В гласа му като че ли долавям нотка на молба. Не, не е молба, а надежда. Той, изглежда, се е примирил със своето бездетство, но не може да понесе мисълта, че няма кому да остави богатството и властта си. Дали за мъжа делото на ръцете му не е по-важно от децата? Дали рожбите на ума му не са по-скъпи от рожбите на плътта?

Поглеждам го. От изражението му лъха искреност, която помита цялата ми скептичност и ме изпълва с вълнение и благодарност. Поемам дъх и дълбоко се покланям.

В този миг разпознавам цитата. Той обещава смърт.

Масуд е перифразирал едно произведение на средновековния мистик Сидна Али.

„Господ казва:

Който ме търси, ме открива.

Който ме открие, ме опознава.

Който ме познае, ме обиква.

Който ме обикне, обиквам и аз.

Когато обикна, убивам.“

Дали Масуд разбира, че е издал неосъзнатото си намерение? Това всъщност е без особено значение. По-важното е, че сега разбирам откъде идва това почти хипнотично въздействие, което преди малко изпитах на гърба си. То сигурно е резултат от болестта, която го кара да се възприема като Господ. Навремето майка ми имаше пациент с

маниакално–депресивно разстройство. В маниакалните си периоди той беше дяволски убедителен и никой и нищо не можеше да му се опре. Тогава беше ако не всемогъщ, то поне всеубеждаващ.

Това означава, че мога без опасения да разкрия пред Масуд част от онова, което научих през последните дни. Няма защо да се боя, че ще създам чудовище, което ще властва над света с превърнатата в оръжие лира на Орфей. Болестта и изборите, които той е правил досега, го обричат да действа като Господ — в пълна самота. Кое е успокояващо, защото за съвременния свят дори най-богатите и амбициозни единаци не са заплаха. Те стават опасни само ако изградят своя собствена мощна структура.

Намекът му, че е най-богатият човек в Афганистан, потвърждава убеждението ми, че до мен седи един от добре скрилите същността си наркособове. Следователно, макар и да е изградил собствена организация, тя не представлява особена опасност, тъй като е ориентирана към печалба от трафик на наркотици на регионално ниво. Оттук до господството над цял свят лежи цяла пропаст — каквото и да си въобразява Масуд. Това потвърждава извода ми, че той не представлява реална заплаха за света.

Нито за мен. *Non bis in idem*, както са казвали в древния Рим — Не два пъти за едно и също. След като се оставих да ме омае с трогателното си предложение, сега вече ще бъда нащрек. *Praemonitus praemunitis* (Предупреден значи въоръжен) е друга мъдрост на любимите ми римляни, а те са разбирали от война и шпионаж.

Не ми се ще Масуд да мисли, че се колебае, а всички тия разсъждения сигурно са ми отнели десетина секунди. Поглеждам часовника на домашното кино. Откакто влязох тук, са минали час и пет минути. Не съм си губил времето, защото изясних възможностите на потенциалния противник. Ако Исмаил се е върнал от Хайратан, спасителната част от операцията може да започне.

— Нека да бъде Неговата воля — казвам. — Аз ще ти дам копията и дори нещо по-добро.

Той се усмихва, но не казва нищо. Знае, че сега следва условието.

— Но нека първо видя моята приятелка.

Господарят на дома плясва с ръце. На прага застава един слуга.

— Доведи жената — казва Масуд.

След малко ще настъпи критичен момент. В никакъв случай не бива да позволя на Масуд да разбере коя всъщност е Кейт. Това ще изложи на опасност всичко — и нея, и мисията, и мен.

Откъм коридора се чуват приглушени стъпки. Влиза Кейт.

— Nie bój się i nic nie mów. Pamiętaj, że prawie nic nie rozumiesz po angielsku (Не се страхувай и нищо не говори. Помни, че почти нищо не разбираш от английски.) — изстрелвам аз на полски, а после бавно и много отчетливо казвам на английски: — Как се чувстваш?

Масуд, който настръхва при звука на непознатия език, се поотпуска. Което означава, че както и предполагам, той знае английски достатъчно добре.

Кейт се съобразява с предупреждението ми и в отговор само накланя глава и леко сбърчва устни: „Горе-долу.“

Аз потупвам възглавницата до мен.

— Siadaј (седни) — подканям я и се обръщам към Масуд на английски, за да ме разбере и тя:

— Искам да чуеш един диск. Нали мога да го донеса от колата?

Леко трепване издава, че е изненадан.

— Иди. Чакам те.

Навън горещината е спаднала и около таксито са се струпали десетина полуголи хлапета. Когато отварям задната врата, Исмаил отмята хавлиената кърпа от седалката до себе си. Под нея блясва с целофана си кутия шоколадови бонбони.

— Добре че се върнахте, преди съвсем да са омекнали, мистър.

— Няма проблем. Като се прибера в хотела, ще ги сложа за малко в хладилника — отговарям аз и прокарвам пръсти покрай ръба на задната седалка. Малкото DVD се плъзва в дланта ми. — Няма да се бавя повече от няколко минути, така че щом вляза в къщата, запали мотора. Искам да потеглим на мига.

— Разбрано, мистър.

* * *

Насочвам се към уредбата. Телохранителите се дръпват две крачки настрани и се обръщат към мен. Те нямат вид на хора, страдащи от прекалена деликатност. По-вероятно е да са научили за

бойните ми подвизи във Вилнюс. Поставям диска в подалата се напред шейна и с дистанционното в ръка се връщам на мястото си.

— Един мой приятел от Балх записа музика по два от пергаментите — пояснявам. — Мисля, че е добре сам да прецениш какво ще получиш.

Очите на Масуд заискриват и той кимва: „Давай.“

ГЛАВА 24

ЕЗИКЪТ НА БАРСА

16 септември

Южният бряг на Амударя

Този път свръхясното мислене извиква на живот три сцени:

„Одисей троши и изгаря Орфеевата лира на брега край Троя.

Цар Иван се лута из коридорите на новопостроения храм в Москва.

Контейнери със стаена смърт изчакват своя час в тъмно подземие.“

Възможно ли е всяка победа на посредствеността, безумието и жаждата за власт да води неизбежно до следващата? Дали Историята е набрала такава инерция, че поколенията са обречени да маршируват от зло към по-голямо зло?

Единственият начин да спреш да правиш едни и същи грешки е да рискуваш с нещо ново. „Рискувай винаги и ще спечелиш — казваше баща ми, — защото рискът е законът на живота.“ Вероятно съм следвал неотклонно завета му, защото широкият утъпкан път беше дотук. Към бъдещето води поредица от несигурни пътеки:

„Дали Рустам е разчел знака ми и се е подготвил?

Дали са съобщили на Ди за пускането на трите дрона?

Дали ще се отърся от магията достатъчно рано?“

Ако дори една от тези пътеки се прекъсне...

Някой разтърсва рамото ми и прекъсва това разсъждение. С последен изблик свръх яснотата оформя нови мисловни нишки:

Кейт? Кейт? Кейт?

Тя се е надвесила над мен с предупредително вдигнат към устните показалец. Записът е свършил. Единственият звук, който чувам, е застрашителното бучене на реката. Извъртам се настрани и надигам глава.

Масуд се е изхлузил надолу и блажено се усмихва на някакво свое видение.

Телохранителите са полегнали на пода с глави един към друг като лениви източни кариатиди. Дулата на автоматите им подпираат огромния плазмен екран.

Насочвам дистанционното и натискам „Eject“. Отивам до уредбата, изваждам диска и го прибирам в джоба си. Улавям дланта на Кейт и двамата се измъкваме на пръсти.

Когато понечвам да затворя входната врата, зад мен долавям някакво движение. Поглеждам. В коридора стои Парвез. Изглежда недоумява как тъй си тръгвам без много шум. Кимвам му учтиво.

— Довиждане, мистър Парвез.

Той автоматично отговаря:

— Довиждане.

Хлапетата се разстъпват настрани и с ококорени очи наблюдават как отварям задната врата на таксито и подавам ръка на Кейт, за да ѝ помогна да влезе. Отварям предната врата и сядам до Исмаил.

— Карай!

Потегляме. Смъквам прозореца и протягам ръка към огледалото за обратно виждане. От бързо отдалечаващата се къща изскача Парвез, размахвайки в ръце оръжията на заспалите телохранители. Добре че извадих пълнителите. Стражите пред вратата вдигат автоматите и се прицелват.

Усмиввам се. От такова разстояние и без патрони...

Два бързи изстрела. По дяволите, как можах да допусна, че телохранителите не са вкарали по един патрон в цевта?

Таксито занася и спира на няколко метра след последната къща.

— Спукахме гума! — панически изкрещява Исмаил. Двамата отваряме едновременно вратите и скачаме на пътя. Един куршум е пробил лявата задна гума и ако не измисля моментално изход, нещата ще тръгнат на зло. Оглеждам се. На брега на реката виждам лодка. Лъщи на слънцето като току-що боядисана, което предполага, че е в изправност и може да плава. Обръщам се към Кейт.

— Излизай! Бързо!

— Мистър! — дърпа ме за ръкава Исмаил. — Ами аз?

— Кажу ми, че съм те заплашил да те застрелям с пистолета — отговарям и за да съм сигурен, че ще ме разбере, тиквам протегнатия си показалец под носа му. Той моментално схваща идеята и излиза заднешком от таксито с вдигнати ръце.

Дръпвам Кейт за ръката и хукваме към брега. През рамо изкрещявам към Исмаил:

— И ни ругай колкото можеш!

Вероятно той и сам се е сетил за това, защото в следващия миг зад гърба ни се заизлива порой от клетви и обиди. Поглеждам през рамо. Исмаил се е вживял в ролята си толкова, че се привежда, вдига буца пръст, която се разсипва в ръката му, и я хвърля с тежки проклетия по нас. Е, поне него няма да го мисля.

Каландара се върна към действителността със спомена за нещо хубаво. Не беше изпитвал нищо подобно досега и преживяното далеч надхвърляше представата му за кеф — това прехвалено източно понятие за изключителна наслада. Той не можеше да определи защо музиката го е развълнувала по толкова непривичен начин, макар в книгите да бе попадал на тази умозрителна идея: хармония с окръжаващия го свят.

Това го изплаши. Идеята за хармония и мир заплашваше да разруши собствените му устои и да подложи на съмнение всички взети досега решения. Насладата от музиката като че ли носеше със себе си и капчица катран. Каландара се взря по-внимателно и с непривична яснота видя източника ѝ.

Той, Каландара, завиждаше на Джон Кей. Повечето от хората в Третия свят още като деца започват да завиждат на западниците за това, което те притежават. Масуд обаче завиждаше на шпионина за това, което той беше. Може би защото англичанинът правеше впечатление на човек, комуто не се налага да се напъва много. Не беше богат, не притежаваше реална власт и въпреки това от него се излъчваше усещане за свобода.

За Каландара завистта не бе непознато чувство. Защо сега това го тормозеше толкова много? Дали някак не се бе върнал към древното учение, което се преплиташе с образа на любимия му дядо? Според него завистта спадаше към реда на лъжата заедно с всички други лоши мисли, думи и дела. Тъй като смяташе себе си за *ашаван* — човек на истината, той потърси начин да прогони завистта.

Веднага видя начина. Не беше много трудно. Достатъчно беше да поиска да бъде свободен и да се зарее като птица над всички земни

желания за власт, богатство и отмъщение. Погледна в сърцето си и със скърцане на зъби си призна, че не е готов да се откаже от тях. Дали самолетът, който бе сглобил със собствените си ръце, не би могъл да му помогне? Изглежда беше намерил решението, защото музиката пак зазвуча в ума му.

Той долови нечие изнервено присъствие и отвори очи. Лежеше по гръб, а главата му се беше плъзнала по най-голямата възглавница така, че почти висеше. На почтително разстояние пред него стоеше верният Парвез и кашляше насила. Това беше негов стар номер — как да събуди господаря си, без да бъде смъртен.

— Господарю — бързо каза той, щом улови погледа му, — шпионинът избяга с жената.

Каландара се порови в ума си и оттам изскочи смътен спомен за форсиране на двигател на кола, викове и изстрели.

— Кога?

Не беше склонен да прогонва онова изключително усещане заради гнева си.

— Преди няколко минути — отвърна Парвез. — Стражите уцелиха гумата му точно преди таксито да излезе от хубавата част на пътя. Рашид каза, че шпионинът и жената отвързали новата лодка на Хромия Ахмад и отплавали надолу по реката.

Каландара се усмихна. Беше постъпил мъдро, като обузда зараждащия се гняв, за да продължи да се наслаждава на преживяното удоволствие. Подвижните пясъци по брега на реката бяха по-непристъпни от отвесна канара и бегълците нямаше къде да се скрият.

— Не ги ли подгонихте със старата лодка?

— Рашид и Бичето влезли в нея, но видели, че проклетият англичанин е пробил в дъното ѝ ей такава дупка — и Парвез изви пръстите на ръцете си около въображаем отвор.

Мечтата да лети се съюзи със спомена за омайващата хармония и Каландара скочи на крака. Отдаваше му се възможност да съчетае удоволствието с необходимостта и бойното кръщение на самолета си с преследването на този хитър враг, който му се нравеше по толкова странен начин.

Премисли решението си още преди да стигне до вратата. Много по-лесно щеше да залови бегълците с моторницата и при това щеше да запази съществуването на самолета в тайна.

— Ще можеш ли да караш моторницата? — попита той като хвърли кос поглед към бинтованата ръка на Парвез.

— Разбира се, господарю.

— Тогава вземи дежурния, Билал и Бичето с теб и ги върнете.

— Да, господарю — Парвез се поклони, взе ключа от ръцете му и изскочи в коридора.

— Чакай малко! — извика Каландара подир него. — Англичанинът има ли оръжие?

Парвез спря и се обърна.

— Не мисля, господарю. Докато бягали към лодката, той не отвърщал на стрелбата.

— Добре. Тръгвай. И кажи на ония тримата да стрелят във въздуха — само колкото да ги сплашат. Искам да ги заловите живи. Разбра ли: живи!

— Слушам, господарю!

Когато приближаваме реката, иззад края на каменната ограда се показва още една лодка. Изглежда стара и комай никога не е била боядисвана, което не означава, че няма защо да я огледам. Трябва внимателно да направя своя избор, за да оставя по-лошата на преследвачите. Те още не са се показали откъм пътя, ала гонитбата скоро ще започне.

Не ми трябва много време, за да се уверя, че втората лодка е в значително по-лошо състояние, и да се върна при боядисаната.

Тя се оказва далеч по-лека, отколкото предполагах, и аз я обръщам без особени усилия. Хващам извития нагоре носов край на киловата талпа и започвам да дърпам заднешком към реката. Изглежда, че преследвачите ми вече приближават Исмаил, защото той пак започва да хвърля буци пръсти и камъни към нас. Жалко, че вятърът отвява всеки звук. Някои от тукашните ругатни са невероятно цветисти и забавни.

Пясъкът под краката ми се срива и аз пропадам до коленете във водата. Май ненавреме реших, че сме се спасили, и самонадеяността ми предизвика боговете. Или просто някой от тях е решил да се позабавлява с моя репертоар?

Излазвам на колене на брега, като внимавам да не съборя преждевременно лодката във водата. Помагам на Кейт да се прехвърли през борда и с два скока стигам до изсъхналото дръвче, на което са подпрени две гребла.

Изстрел. Куршумът пропищява нейде вляво, с което ме отървава от всякакви скрупули за честна игра. Подавам едното гребло на Кейт и се обръщам, за да забия със замах ръкохватката на другото в дъното на старата лодка. Разнася се красноречив и успокояващ трясък.

Плъзвам второто гребло в нашата лодка и я тласвам с все сила. Носът рязко се килва надолу, но за късмет не успява да загребе вода, защото при това движение откъртва нова порция пясък. Реката поема лекия съд тъй бързо, че едва успявам да скоча на борда. Приемам следващите два изстрела като поздравителен салют в чест на успешната маневра.

Поставям греблата в ключовете и правя две мощни загребвания. На второто лодката така подскача, че Кейт, която е приседнала на кърмата, залита и вкопчва пръсти в левия борд. Хвърлям се да я задържа и в този миг зад нея виждам причината за подскока — огромна стояща вълна.

Това противоречи на целия ми опит като рафтър. Вече сме на двайсетина ярда от брега и подобно поведение от страна на река, която тук е широка поне половин миля, ми се вижда крайно неуместно. А сетне в ума ми изплава една фраза, на която навремето не обърнах особено внимание: „Най-своенравната и опасна река.“

Пропускът е мой — записан с пускането на лодката във водата, забравих да погледна в какво приключение се впускам. Поправям пропуска с известно закъснение и по гърба ми плъзва хлад. Сега разбирам защо живеещите около реката никога не говорят за Амударя, а предпочитат да си служат с прякори — Лудата река или Злия кръвник.

От тук до отсрещния бряг няма и сто квадратни фута, където оловносивата водна маса да е гладка и спокойна. Проблясващата ѝ повърхност се надига ту тук, ту там, сякаш под нея шават хиляди неизтощими мускули. На не повече от сто ярда пред нас ни очакват три шахматно разположени стоящи вълни, между които безпорядъчно се надигат и изчезват стотици по-малки гърбици.

Като непрекъснато се озъртам назад, заобикалям първата вълна и се надигам от седалката. Подавам ръка на Кейт и я настанявам на напречната дъска зад мен.

— Хвани се за колана ми и за борда. Дръж се здраво и гледай назад. Предупреди ме, ако ония се осмелят да ни преследват.

Почти крещя, за да ме чуе. Причината за това не ще да е само гласът на вятъра. Реката също издава неясен мощен шум. Със закъснение се сещам, че тъй като се захранва основно от топящите се високопланински снегове и ледове, Амударя е най-пълноводна не през пролетта, а точно по това време — септември и октомври.

Това означава, че пътуването няма да е никак лесно, защото непрекъснато ще се налага да избягвам стоящите вълни, като същевременно ще трябва да се държа близо до брега, където са най-опасните водовъртежи и обратни течения. Ако по невнимание се отдалеча, ще стане страшно, защото течението ще ме повлече към средата на реката. Там се гонят десетки мощни дракони, които вихрено разхождат насам-натам своите осеяни с оловносиви плочки гърбове.

На брега край нас назад се плъзват няколко дузини продълговати ивици земя с огради от натрупани камъни, които ги разделят. Някъде над тях се вие пътят, по който минахме в обратната посока с Исмаил. Оскъдната зеленина в каменните рамки на оградите подсказва, че това са бостани. Сетне зеленикавите правоъгълни петна отстъпват на полегати хълмове от сиво-бежов пясък. Реката ги е трупала с векове.

Зад мен Кейт неудържимо се размива. Дали това не е парадоксална реакция пред лицето на опасността?

Поглеждам я през рамо. Тя вдига ръка и посочва някъде назад.

— Пуснаха лодката, но реката я отвлече.

Най-сетне една добра новина. Сега вече мога да си съставя план за пътуването. Основният проблем е къде точно да излезем. Ако във водата ни дебнат играещи дракони, по бреговете се стаява една невидима и по-коварна опасност — подвижни пясъци.

Вероятно единственото място, където слизането ни ще е безопасно, се намира на двайсетина мили надолу по течението — край Моста на дружбата. Казвам вероятно, защото през 2001-а сред пясъците край брега като коруби на гигантски костенурки още стърчаха муцуните на дузини съветски БТР-и, така и неуспели да изпълзят на твърда почва. В първия ден от своята инвазия през 1980-а

руснаците бяха открили смъртната си сметка в Афганистан с трицифрено число — още преди да се сблъснат с муджахидините.

Оставям плановете си за по-късно, защото подскоците на лодката зачестяват — сигурен белег, че приближава първото голямо изпитание. Допреди малко ритъмът беше поносим — по един по-силен тласък на всеки пет-шест секунди, а сега тласъците са така начесто, сякаш под нас има не река, а галопиращ кон. Руслото на реката се стеснява с всичките произтичащи от това последствия, най-важни от които са нарасналата скорост и повишената турбулентност. В близките минути трябва не само да избягвам водовъртежите и стоящите вълни, но и да не допусна течението да ни отвлече към ивицата, където водните дракони си играят.

Минаваме завоя без особени прекеждия — може би защото изненадата ни чака след него. Лодката се носи право срещу огромен пясъчен остров. Започвам да гребя с всички сили. Засядането в несигурния пясък може да е фатално, навлизането в по-големия и бързотечен ръкав — също.

Успявам да заобиколя острова отляво. Лодката плава не във вода, а в някаква пясъчна суспензия, която е свършено непрозрачна. Изваждам греблата от ключовете и поставям едното в лодката, а другото улавям като гондолиер в Канале Гранде. Ако попаднем на плитчина, така ще мога мигновено да се оттласна с греблото от дъното. Подозирам, че един от номерата на дивата река е преобръщането на уж за малко заседналите лодки. Вече разбирам каква е причината толкова нашественици да намерят смъртта си в Амударя.

Когато островът остава назад и нашият ръкав се слива с основния; си отдъхвам. Поглеждам Кейт, която не забелязва това, защото не сваля очи от реката зад нас. Тъй като нищо не ме възхищава повече от жена с чувство за отговорност, се привеждам и я целувам по врата. Тя трепва, обръща се и радостно изчуруликва:

— Благодаря.

Отново, както в хотелската й стая, съм запленил от пламъчетата в зелените очи. Опасната река като че ли се укротява и аз се чувствам щастлив, неуязвим и вечен. Оптимистичният ми изблик предизвиква някакво ревниво божество и то решава да ме накаже за дързостта. Щом се отлепям от устните на Кейт, съзирам една моторница, която изскача на глисаж иззад завоя.

Каландара дори не поглеждаше към горните два екрана, които показваха картината от насочените на изток камери. На левия екран блестеше неспокойната Амударя, на десния в далечината се очертаваха върховете на Хиндукуш. Интерес представляваха мониторите на западните камери, но и там не се забелязваше каквато и да било промяна. На левия екран пътят към Хайратан се стесняваше към хоризонта, а на преден план се виждаше фигурката на шофьора, който сменяше задната гума на таксито. Десният екран беше зает с големия завой на Амударя, зад който се беше скрила моторницата. Цифрите в долния ъгъл показваха, че са изминали двадесет и две минути.

Каландара овладя обхваналото го при вида на електронния часовник притеснение. Парвез и другите сигурно вече са настигнали бегълците и моторницата всеки миг ще се появи.

Изад завоя на реката наистина се показва бързо движеща се точка. Това го успокои, макар че изображението все още не беше достатъчно голямо, за да различи колко души има на борда. Когато то наедря, тревогата му се завърна. На борда имаше... точно така, само един човек. Парвез стоеше прав зад руля и караше с газ до дупка.

Каландара излезе от стаичката на охраната и затрополи по стълбата към приземния етаж. Втурна се на малкия пристан заедно с нарастващия вой на двигателя. Моторницата влетя между бетонните стени на канала, който излизаше от реката, за да се вмъкне под бялата сграда. Парвез даде пълен назад и лодката забави ход, изпращайки пред себе си поредица дъгообразни вълни. След малко тя опря с лек удар о пристана и двигателят замлъкна, заливайки Каландара с миризма на изгорели газове.

Парвез скочи на бетона, стискайки в здравата си ръка въже, което омота около кнехта. Изражението му издаваше, че се е случило нещо ужасно.

— Къде са англичанинът и жената?

— Скочиха на брега и побягнаха към пътя — смотоледи Парвез и се присви, защото господарят му стисна юмруци.

Ако човекът, който е на руля на моторницата, не направи някоя голяма грешка, регатата ни ще приключи до пет минути. Единственият начин да я спечеля, е като открия безопасен път през пясъците към шосето.

За беда, не виждам брега добре, защото следобедното слънце свети в очите ми. Все пак използвам сенките на пясъчните дюни, в които попадаме периодично, за да установя, че те се редуват с участъци, плоски като тепсия. Дали ще е по-безопасно да изкатерим някой стръмен пясъчен склон, или да прекосим по равното?

С няколко загребвания доближавам лодката към брега и откривам една непредвидена пречка. Течението тук е толкова бързо, че ако не се появи водовъртеж, който да го компенсира, всеки опит да акостираме и да слезем ще се превърне в руска рулетка.

— Шосето е наблизо! — високо казва Кейт, сочейки напред и вляво. Поглеждам натам и точно преди слънцето да се гмурне зад поредната дюна, съзирам някакъв проблисък. Дали не беше отражение от движеща се в нашата посока кола?

На следващия равен участък като че ли чувам автомобилен клаксон.

— Чу ли това? — обръщам се към Кейт.

— Таксито ли? — потвърждава тя догадката ми, че Исмаил ни е забелязал и кара успоредно с нас.

Трябва непременно да открия начин да спра лодката поне за секунда до брега. Оръжията на преследвачите в моторницата със сигурност са по-голяма заплаха от пясъчната ивица, която ни разделя от шосето.

Когато тя изчезва зад пясъчния остров, защото го заобикаля от противоположната страна, насочвам цялото си внимание към реката. Дали мисълта, че преследвачите ще ни застигнат много скоро, пришпорва времето, или реката почти е спряла да тече? Когато приближавам на пет-шест ярда от брега, разбирам, че се движим прекалено бързо, за да спрем.

Изстрел. Все още са далеч, но времето изтича. Ще се наложи да забия носа в пясъка и веднага да скочим.

Втори изстрел — доста по-отблизо. Половината дюната до нас се набраздява и в реката с глух шум се свлича пясъчна лавина. Към нас тръгва малко цунами. Докато част от ума ми е заета как да балансирам

най-добре с веслата, друга част се чуди над наглед маловажен факт. Какво попречи да се срути и втората половина? Дребните храстчета, които забелязах в последния момент?

Вълната отминава, без да ни обърне. На мястото, където току-що са потънали няколко десетки тона пясък, забелязвам голям водовъртеж. Обратното течение, което той създава, е може би единствената възможност да се измъкнем на брега. Предпазливостта ме възпира да се вкопча слепешката в нея. Оглеждам пясъка.

От брега към шосето се простира тясна огненочервена ивица от цъфтящ нискорасъл тамарикс. Напомня ми за нещо, но какво ли?

Паметта услужливо се обажда с гласа на стария каландар: „Минах по езика на барса и оцелях.“

Осъзнавам, че това не е било метафора, а спасително указание, и насочвам лодката към брега. Носът ѝ се забива в средата на ивицата цъфтящи храсти.

Умът ми избира точно този миг, за да ми припомни онова, което някога съм чел за тамарикса. За да оцелее в пустинята, корените му са така развити, че стабилизират пясъка около храста, създавайки сигурна опора за всеки заблудил се пътник. И още: за зороастрийските жреци растението е било свещено. Дали защото е спасило живота на мнозина като нас, които са се озовали сред подвижни пясъци?

— Стъпвай само по тамарикса! — изкрещявам на Кейт и скачам веднага след нея.

Тя мълчаливо побягва напред, разперила ръце встрани като въжеиграч. Браво, Кейт! Все по-уверен съм, че двамата можем да се справим с всичко.

— Стой! Ще стрелям! — дера се някой откъм реката.

Звукът на приближаващата моторница се променя и аз поглеждам към реката. Човекът зад руля — май че това е Парвез — дава обратен ход и моторницата леко опира нос от другата страна на срутилата се дюна. Трима с автомати скачат на брега и се втурват да пресекат пътя ни:

Обръщам се към Кейт. Тя е спряла и следи напредването им с широко отворени очи. Обзема ме предчувствие за драматичен обрат.

— Кейт, бягай! — викам аз.

Откъм реката долита джвакащ звук. Водачът на нашите преследвачи — бикоподобен тип с глава, вбита между раменете — е

пропаднал до кръста в пясъка. Другите двама не успяват да спрат о време и се препъват в него. Рев на обезумели от ужас хора.

Забравили за нас, тримата търсят опора в своите оръжия, които пясъкът поглъща настървено. Бял като платно, останалият на борда Парвез наблюдава как тримата му спътници изчезват за по-малко от минута. На повърхността остават няколко пясъчни вълнички, които вятърът скоро ще изтрие. Моторницата се отдалечава с мощен рев, заливайки ни с мирис на изгорели газове и лепкав страх.

Отивам до Кейт и я притискам към себе си, докато тялото ѝ престава да трепери. После дръпвам глава назад и се усмихвам.

— Какво ще кажеш да продължим по суша?

Макар да е потресена, успява да ми отговори също с усмивка.

— Добра идея. Още повече че твоят шофьор ни чака.

Тя тръгва по тънкия червен език на барса с протегната назад ръка, за да не изпусне моята длан. Над рамото ѝ с облекчение съзирам спрялото такси. Царски бакшиш очаква Исмаил в Мазари Шариф.

ГЛАВА 25

ОКОВАНИ

16 септември

Южният бряг на Амударя

От гняв на Каландара му причерня пред очите. Хлъзгавият като змиорка шпионин беше предпочел да потъне в плаващите пясъци и да отнесе със себе си тайната на своята музика.

— Кучи син! Ти нямаш право!

Каландара се усети, че крещи с цяло гърло, а сетне умът му върна лентата на събитията малко по-назад. Парвез беше казал още нещо.

— Какво за стражите?

— Аз ги предупредих, че е опасно да се опитват да им пресекат пътя. Бичето ме заплаши, че ще ме застреля. На десет крачки от реката пясъкът ги засмука...

Парвез прежълтя, оцъкли очи и повърна ужаса си във водата. Каландара го гледаше с погнуса.

— И всички загинаха, така ли? — запита тихо, когато помощникът му изтри с ръкав челото си и се посъвзе.

— Как тъй всички, господарю? — попита недоумяващо той, а сетне изведнъж се перна с длан по главата. — Не ти ли казах, че англичанинът и жената успяха да минат?

Облекчението на Каландара, че човекът, у когото беше дискът с омагьосващата музика, е останал жив, продължи само миг. Таксито! Проклетият Джон Кей щеше да избяга с колата, която го беше докарала тук. Трябваше на всяка цена да го залови и да си поговори отново с него, но този път не толкова меко. А после да се опита да изтъргува неговия живот и живота на жената срещу пергаментите и ключа към тяхното разчитане.

Имаше само един начин да залови бегълците — със самолета. С тези над двеста мили в час, които обещаваще производителят, той щеше да застигне колата, преди тя да е изминала и половината път до

Хайратан. А в самолета имаше място за още трима. Каландара видя в тоя факт знак свише, защото в укрепления му дом в момента освен него бяха останали точно трима добри стрелци.

— Кажи на телохранителите незабавно да излязат на улицата и да ме чакат до портите отзад. Въръжени! Тичай!

Парвез тронаво се затича. Каландара го последва, но не пое нагоре по вътрешното стълбище, а сви вляво по коридора към хангара. Отвори металната врата, а сетне натисна бутона, който не беше използвал от две години. Огромните метални порти се плъзнаха с глух шум встрани, откривайки му път към небето.

Влезе в самолета, предвкушвайки удоволствието. Когато уредите оживяха, усети, че целият трепери — не толкова защото скоро щеше да получи средство за контрол над всички хора, а заради възбудата от предстоящото летене. Бавно и предпазливо изкара самолета от хангара, прекоси двора и щом мина през отворените порти, зави надясно.

Засмя се с глас, като видя увисналите ченета на телохранителите, и им махна с ръка да се качат при него.

Докато те търсеха закопчалките на своите колани, а двигателят набираше обороти, той притвори очи. Прекрасната мелодия отново зазвуча в ума му и сля в едно мисията и мечтата. Каландара си обеща, че вече никой няма да му попречи да осъществи и двете.

Отвори докрай дроселната клапа и отпусна спирачките. Белият самолет се втурна напред като освободен от клетка снежен барс. Ускорението притисна гърба му към облицованата със скъпа кожа седалка и за пръв път от дете лицето му се озари от щастлива усмивка.

После едно малко, тъпо, шибано хлапе изтича насред улицата и замря. Приличаше на уловен от фаровете на колата заек, но сблъсъкът с него щеше да е много по-опасен. Улицата беше твърде тясна и Каландара не можеше да го заобиколи.

— Застреляй го! — изкрещя той.

Мъжът до него вдигна автомата.

— Не през стъклото, кучи сине!

Глупостта на телохранителя не му остави друг избор, освен да се опита да излети. Когато лицето на момчето пропадна под носа на самолета, за миг помисли, че го е прескочил. Сетне почувства, че нещо се удари в задно разположеното витло. Носът на самолета се наклони надолу и предното колело се блъсна в асфалтовия път. Машината пое

удара със зловещо изскърцване, но издържа. Той инстинктивно форсира двигателя и след няколко секунди отново излетя.

— Копеле краставо! — избликна сдържаният досега гняв. — За малко да ни претрепеш!

— Май туй беше момчето на Бичето — избоботи онзи зад него.

Дано гори в ада, помисли Каландара. Кучият му син! Добре поне, че и баща му е мъртъв. Тъпаци! Какъвто бащата, такъв и синът.

Всъщност, каза си той, смъртта на момчето не променя нищо. И без друго тази нощ ще трябва да се отърве от онези, които беше настанил в едноетажните къщурки наоколо, за да работят при него като слуги или стражи. Никой, освен Парвез не бива да знае за самолета, така че всички потенциални издайници ще трябва да умрат.

Добре че още по обяд накара Парвез да заповяда на Дауд да докара всичките си главорези от Кабул. Когато те пристигнат тук, ще е вече тъмно и повечето хора ще спят. Щом привърши с разпита на английския шпионин, той лично ще се погрижи за дежурния в контролното помещение, а за всички други ще даде картбланш на Дауд.

Щом взе това решение, Каландара възвърна душевното си равновесие. Помисли си, че вече може да се наслади на усещането за свобода и летене, ала се оказа, че за това няма време.

Далеч напред по пътя между пясъчните дюни се вдигаше пращен шлейф. Таксито! Проклетият Джон Кей!

Кейт отхапва половин бонбон и примижава от удоволствие. По нищо не личи, че допреди пет минути е бягала от куршумите на трима главорези по сплетените клонки на ивица от нискорасли храсти.

— Благодаря ти. Помислил си за всичко — казва тя, като лапва и втората половина.

— Част от заслугата е на Исмаил — признавам аз. — Ако той не се беше сетил да увие кутията в напоена с вода кърпа, сега бонбоните щяхме да ги пием — и отново пъхвам кутията под въпросната кърпа.

Дочул името си, нашият шофьор наостря уши, но бързо се отказва да следи потока от полски думи. И тъй като се сеща, че бакшишът му е обещан при условие да ни закара до час в хотела, настъпва пак газта.

Кейт ми подарява размекваща сърцето усмивка.

— Може и да се е сетил за кърпата, но бонбоните са твоя идея, нали?

Усмивката ѝ се изпарява като капка вода в нажежени пясъци, защото протяга ръка към кутията, ала тя вече не е там.

— Къде ги скри? Искам още!

— Опасявам се, че ако ти ги дам сега, направо ще умра от любопитство. Ще трябва да те чакам цяла вечност. Или поне докато опразниш цялата кутия.

— За какво си толкова любопитен?

— Да ми обясниш за каква втора спирала говореше в хотела.

— Дай ми бонбоните и ще ти кажа.

Усмивам се и не отговарям. Тя си припомня, че съм не по-малко упорит от нея и се предава.

— Идеята ми дойде покрай музикалния етюд, който имах удоволствието да пресъздам. Ти усети ли нещо необичайно, след като го чу? Имам предвид ефект, който да не е изчезнал с първото прослушване. По аналогия с онзи „последкус“, за който говорят познавачите на вината, бих го нарекла „последслушане“.

Много добре разбирам за какво ми говори.

— Известно време умът ми сякаш работеше по-бърже и едновременно успяваше да следва няколко мисловни пътеки. За себе си нарекох тази способност „свърхясно мислене“, но ако трябва да ѝ дам по-точно определение, ефектът беше като да превключиш от последователна на паралелна обработка на информацията, с която разполагаш.

Докато говоря, лицето на Кейт просветва от възторг и тя като че ли едва изчаква да приключи, за да се хвърли на врата ми.

— Значи не съм си го въобразила! — възкликва. — О, Джон, ако знаеш колко съм ти благодарна за тази възможност!

Отвърщам на прегръдката ѝ, като внимавам да не ѝ строша някое ребро от радост. Мисълта какво ли ще изскочи от останалите сто пергамента опиянява и мен.

— За пръв път попадам на музика, която действа като усилвател не на емоциите, а на умствените способности — казва тя, като ме пуска и си поема дъх. — Когато я прослушах за пръв път — не като композитор или аранжор, а като обикновен слушател, — се запитах

какво е общото между онези изпълнения на Орфей, за които знаем нещо.

Ако е възможно да я слушам с по-голям интерес и възхищение от досега, тя го постига.

— Орфей е омагьосвал птици, животни и дървета, измолил е от Хадес да пусне Евридика, надпял е сирените... Какво е общото от наша гледна точка?

Тя ме заглежда очаквателно и аз се хващам за първото, което ми идва на ума.

— Че не знаем думите?

— Точно така. Божественият музикант Орфей е също така и най-великият поет. За него музиката е онази част от магията на песента, която създава основната нагласа. Оттам нагоре всичкото е слово.

Свръхяснатата се завръща със скок.

„В началото имаше Музика и Слово, вероятно гласи езотеричната Библия.

Дали оттам съм заимствал своята идея за носеща и модулираща информация?

Неефективно ли е психотронното въздействие, ако не е съпроводено от слово?“

Потресен съм не толкова от този залп от въпроси, колкото от мисълта, че мога да се връщам към свръх яснатата всеки път, когато имам нужда.

После усещам дланите на Кейт на слепоочията си.

— Джон! — в зелените ѝ очи се е загнездил страх. — Какво ти става?

— Здрав съм, не се тревожи — и подкрепям думите си с усмивка. — Току-що осъзнах, че музиката на Орфей живее в по-висши сфери и няма как да бъде превърната в психотронно оръжие. Изглежда, че страхът, който Одисей е изпитвал от нея, по някакъв начин се е предал и на мен. Опасност няма и никога не е имало.

Не биваше да говоря с такова пренебрежение за въображаемата опасност, защото ни връхлита светкавично нарастващ рев. Без да разбере какво ни заплашва, дръпвам Кейт за раменете и я похлупвам с тялото си. Част от секундата по-късно се блъсваме в седалките пред нас. Таксито се завърта като пумпал върху посипания с пясък асфалтов път и спира. Обръщам глава по посока на затихващия рев.

Над шосето за Хайратан се носи една сътворена от човек красива птица. Издига се нагоре, прави завой на 180 градуса и се приземява на не повече от десет ярда от нас. Отвътре излизат трима души с автомати — нагледно доказателство, че големите приказки са същинска беля.

Добре дошла, опасност! Не остана друго средство, за да се боря с теб, освен вдъхновените импровизации.

— Ти да не би да ме подозираш? Нали ако ти мислех злото, можех просто да те убия заедно с телохранителите ти? — в гласа на англичанина прозвуча такава обида, че Каландара се обърка. Неясен спомен премина като вихър през ума му и изчезна, оставяйки след себе си дразнещото усещане за изплъзваща се и необяснима логика.

— Не твърдя, че си искал да ме убиеш, а попитах защо взе със себе си жената.

Джон Кей разпери ръце.

— Нима мога да съм сигурен, че докато отсъствам, няма да й се случи нещо лошо? Тръгнахме си мирно и тихо и в следващия миг твоите стражи започнаха да стрелят по нас. Какво друго можех да направя след това, освен да бягам?

Този път Каландара успя да възкреси дразнещия го спомен. Навремето неговият дядо му подари малко коте. Щом поотрасна, котето разви невероятната способност да изчезва от всяко затворено помещение. Момчето го търсеше с часове из всички стаи. И точно когато усещането за провал и непоносима загуба напълваше очите му със сълзи, котето се появяваше неизвестно откъде. Логиката на шпионина изглеждаше също така загадъчна и неоспорима.

Каландара присви очи.

— Ако не си се опитвал да избягаш, кажи ми за къде беше тръгнал.

Джон се усмихна съчастнически.

— Ти ме прие като свой син и това е нещо, което никога няма да забравя. Аз бях още малък, когато останах без баща. Затова прецених, че съм длъжен да ти отвърна с подобаващо уважение. Искях да те запозная с човека, който превръща знаците от пергаментите в музика.

— Да ме запознаеш?!?

— Да. Смятах да го доведа тук.

Каландара ухапа долната си уста. Джон Кей забележа това и поклати глава.

— Разбирам, че ти продължаваш да виждаш в мен не толкова свой син, колкото английски шпионин. Трудно ти е да повярваш, че мога с такава лекота да туря кръст на работата си за Сикрет сървис и да мина на твоя страна. Аз обаче имам основателна причина да го сторя. Станах шпионин, за да отмъстя за баща си, който също беше агент на МИБ. Той не загина поради катастрофа или някаква нелепа случайност. Неговите шефове го изпратиха на сигурна смърт. Защо трябва аз да им бъда верен, след като знам, че те ще ме предадат така, както навремето предадоха баща ми?

Напрежението на Каландара рязко спадна. Загубата в детството на най-близкия човек, желанието да отмъстиш за нея и избликът на емоции му бяха познати. А неочаквано появилата се перспектива да разполага със специалист, който е способен не само да ги чете, но и да ги превръща в музика — и то каква музика! — изведнъж го доближаваше до дългогодишната му цел.

И все пак най-важното от всичко беше, че отсега нататък контролът щеше да бъде изцяло в неговите ръце. Оставаше само да измъкне от Джон Кей един адрес.

— Откъде твоят музикант е получил такива знания за древните езици? Кой е той?

— Наричат го Рустам. Той е узбек, последната издънка на фамилия на потомствени музиканти. Бил е ученик на един от най-известните суфи музиканти — Хизрат Инаят Кан. Всемогъщият ми помогна да се запозная с неговите племенници в Хива. Те ме заведоха при Рустам и аз му оставих пергаментите, които преди няколко дни купих от един антиквар във Вилнюс, Литва.

Каландара се усмихна на себе си. Знаеше по какъв начин шпионинът е „купил“ пергаментите и тази тайна му даваше още един лост за влияние над него.

— Къде живее твоят музикант?

— В Балх — англичанинът погледна към прозореца, през който не се виждаше нищо. В дълбоката афганистанска провинция нощният мрак е непрогледен. — Сега е вече късно, но утре сутринта ще ти го доведе.

Решението дойде спонтанно и Каландара видя в този факт знак от Съдбата.

— Не. Кажи ми къде живее и аз ще го намеря сам.

Лицето на Джон придоби объркано изражение.

— Не зная адреса, но мога да те заведа.

— Ще го намериш ли в тъмнината?

— Дори със затворени очи.

— Чудесно. Надявам се, че няма да се обидиш, но предпочитам да взема някои предпазни мерки, за да не ти хрумне отново да избягаш.

Той отиде до вратата, отвори я и извика в коридора:

— Парвез, донеси два чифта белезници!

* * *

— Ако той само мръдне, застреляйте жената — каза Каландара.
— Окови ги.

Шпионинът застина с вдигнати ръце. Парвез мина зад гърба му и щракна халката на белезниците върху дясната му китка. После се пресегна и хвана ръката на жената.

— Не тази! — изръмжа Каландара. — Закопчай ги така, че жената да остане зад гърба му.

Парвез се захили. Сега разбра защо шефът му нареди да приготви два чифта белезници. Хрумването му беше гениално. С жена зад гърба и ръце, приковани към нейните, и Брус Лий не би могъл да направи много.

— Сега ще си поприказваш с твоя шеф — каза Каландара, когато Парвез приключи с белезниците.

Лицето на англичанина не трепна.

При вида на Кейт, която е полускрита зад гърба ми, Базъл пребледнява. Възползвам се от краткия миг на изненадата, за да определя по-нататъшните му действия. Повдигам дясната си ръка, за да може той да види белезниците, и подхвърлям през рамо:

— To jest moj szef, pan Bazil. (Това е моят шеф, господин Базъл.)

После довършвам представянето с очи, впити в очите на Базъл:

— Мистър Хензлоу, това е моята приятелка Кейт Кохановска, с която се срещнахме случайно в Кабул. За съжаление, тя почти не говори английски.

По този начин пускам в действие механизма на социалното очакване. За Базъл думите ми означават нещо, което Масуд не е в състояние да разчете: „Искам да потвърдиш думите ми пред тези хора. Двамата с Кейт сме в тежко положение и единственият, на когото можем да разчитаме, си ти.“ Дори да е отстъпил пред шантажа на Масуд, в този миг Базъл няма как да ме опровергае и да разкрие коя всъщност е братовчедка му. За него това би било все едно да извърши морално самоубийство пред мен, пред Кейт и в собствените си очи.

Преди той да успее да реагира, Кейт се включва в замисления от мен етюд с няколко думи на развален английски:

— Ти мен наричаш Кейт. Моля!

— Дамата на какъв език говори? — пита Базъл, с което потвърждава, че двамата сме от един и същ отбор. От раменете ми се смъква цял тон тухли.

— Само полски.

— Тогава ѝ преведи, че се радвам да се запознаем.

ГЛАВА 26

EZGU OY

17 септември

Балх

Дауд пристигна от Кабул с петдесет човека в десет вечерта. Три часа по-късно ги раздели на две и с тридесет от тях тръгна по къщите, за да ликвидира всички потенциални издайници.

Селим, неговият пръв помощник, потегли начело на по-малката група за Балх, използвайки като водач окования за жената английски шпионин. Каландара и Парвез потеглиха след тях със сивия микробус. В два след полунощ група въоръжени мъже обгради квартала, където ги заведе Джон Кей. Прозорците на къщата, която ги интересуваше, обаче още светеха.

Тъй като искаха операцията да бъде проведена без много шум, наложи се да изчакат близо час. Планът на Селим предвиждаше да приспят кучетата пазачи, като им подхвърлят примамки с месо. После двама души трябваше да се прехвърлят през високата почти девет фута кирпичена ограда и да отворят масивните дървени порти отвътре. Според помощника на Дауд, когато двадесет въоръжени мъже нахълтат в къщата, никой от спящите вътре не би посмял да окаже съпротива.

Началото беше неочаквано лесно — в двора на къщата нямаше никакви кучета. По трима души притичаха от двете страни на портата и двамината по-яки от всяка тройка повдигнаха третия. Два тъмни силуета увиснаха на ръце от вътрешната страна на оградата и леко скочиха долу. Останаха клекнали, докато се уверят, че в къщата няма никакво движение. После отвориха добре смазаните порти и две пристъпящи на пръсти нишки от хора влязоха в двора.

От къщата ги посрещнаха със залп, който остави на земята четири трупа. Половината от оцелелите — тези отляво — побягнаха назад. Оказа се, че техният избор е по-добър, защото след втория залп само един от другата група успя да се добере до улицата.

Добрата новина е, че старият каландар е изтълкувал правилно посланието, което му изпратих с третото мини самолетче, и се е подготвил. Лошата е, че огневата му мощ е твърде малка, а нападателите всеки миг ще получат подкрепления. Най-лошата е, че никъде не забелязвам каквато и да било следа от Ди.

Дали не съм се заблуждавал за собствената си ценност като агент? Какво разграничение правеше китайският стратег между различните видове шпиони?

„Обречени шпиони са онези от нашите шпиони, на които нарочно им се дава лъжлива информация, за да я съобщят.

Оцеляващи шпиони са онези, които се връщат от лагера на врага, за да съобщят информация.“

Те се завръщат, за да съобщят информация. Проблемът ми е, че най-важната за Ди информация — пергаментите от Вилнюс — вече съм я предал. Дали не беше грешка, че предпочетох да се върна в Афганистан, когато можех безпрепятствено да се завърна в Лондон? Дали това не ме поставя в другата категория — на обречените шпиони? Възможно ли е аз да съм онази лека фигура, която шахматистът жертва, за да спечели цялата игра?

Шум от приближаващи автомобили прекъсва разсъжденията ми.

— Дауд идва, господарю! — възкликва радостно Парвез зад мен.

Далечни фарове осветяват за миг оредялата група нападатели и угасват. Пристигат още три... не, четири микробуса с угасени светлини и спират на по десетина ярда един от друг. Вратите се отварят и улицата се изпълва с въоръжени хора, а въздухът — с миризма на пот и непрани дрехи.

Един едър мъж от новодошлите — вероятно това е Дауд — махва с ръка и четирима души се отделят от другите, за да притичат до оградата на Рустам. Доколкото се вижда в тъмнината, те залепват ленти пластичен експлозив. Изглежда, че краят приближава и този край хич не е добър.

— Парвез, свали ги от микробуса, че ще ми трябват — казва Масуд.

Нещо студено опира в слепоочието ми. Дуло на пистолет.

— Хайде, забави се малко, та да имам повод да те застрелям — съска в ухото ми Парвез.

С Кейт слизаме и Парвез затваря плъзгащата се врата. Минаваме от другата страна на микробуса, който ще ни послужи като щит срещу летящите отломки.

— Прикрий се! — крещи Дауд.

Взрив. Портите устояват като по чудо, ала на няколко места оградата от двете им страни се срутва до основи сред облаци от прах. Без да изчакат тя да се слегне, хората на Дауд се втурват напред с безпорядъчна стрелба и диви викове. В този миг между къщата на Рустам и първите бойци пламват непоносимо ярки кълба.

„Светлинни бомби“ казвам си наум, докато подгъвам колене, за да смекча предстоящия удар. Кейт губи равновесие и се стоварва на гърба ми. Доколкото мога — ръцете ми се оковани за нейните ръце — омекотявам падането. Това обаче не спасява брадичката ми от ожулване.

На земята се извъртам настрани, така че Кейт да остане в относителна безопасност зад гърба ми. Пред очите ми плават ярки кръгове. Бойците около нас се опитват да прогонят временната си слепота с отчаян огън. Тъпо решение, ако се съди по далечните светкавични поредици от два изстрела, които долавям сред близката пукотевица. До нас рухва нечие тежко тяло. Секунда след него — друго.

— Ако не спрете да стреляте, ще ги убия! — неистово крещи почти в ухото ми Масуд.

Стрелбата секва. Нечия ръка ме дръпва грубо и аз ставам. След мен става и Кейт. Светлите петна постепенно се разпадат и угасват и аз виждам — не, по-скоро някак си долавям, — че бойците на Дауд са се стопили наполовина.

— Вие двамата — три крачки напред и спрете — казва зад гърба ми Масуд.

Извъртам глава встрани и се усмихвам, макар да зная, че в тъмното Кейт няма как да види усмивката ми.

— Една малка предутринна разходка, скъпа?

— С удоволствие — откликва тя и с тона, с който вероятно би коментирала в антракта нова постановка в „Ковънт Гардън“, добавя: — Мислиш ли, че този тип зад нас може да претупа финала?

Не мога да не й се възхищавам.

Двамата правим три къси крачки напред и спираме.

— Сега какво? — пита тя.

— Нали не бързаш? Местата ни може и да са правостоящи, но затова пък са на първи ред. Поне моето, но пък ти ще можеш да надничаш изотзад.

— Надявам се, че чакането ще си заслужава.

Някъде в горния край на улицата се хлопва врата и всички наоколо затаяват дъх. В тишината се чуват бавни стъпки. Кейт се притиска към мен и прошепва в ухото ми:

— Осветлението е същински провал.

— Включи фаровете! — излайва Каландара.

Сноп светлина от оцелелия фар на нашия микробус разкрива сюрреалистична гледка.

Изад ъгловата къща се е появил елегантен джентълмен. Вятърът подмята пеша на разкопчаното сако. Мъжът върви небрежно, пъхнал лявата си ръка в джоба на панталона. В дясната държи лула. От тук различавам само сивия костюм, но съм готов да се обзаложа, че вратовръзката е купена от „Хародс“. Тип „рибена кост“, разбира се, и гарнирана с игла със златен монограм.

И в най-дивите си фантазии не съм допускал, че Ди може да рискува живота си заради мен. Той спира на няколко крачки от нас и леко кимва.

— Добро утро, мис, ако утрото е добро и ако това може да е утро. Радвам се да те видя, Джон. Ще бъдеш ли така любезен да ми превеждаш?

— Разбира се, сър.

Някой от падналите на земята простенва.

Двамата с Кейт правим малка маневра, така че Ди да остане очи в очи с Каландара.

— Чух думите ви добре. Моите бойци държат под прицел всичките ви хора. Могат да ги ликвидират до един за секунди, но вашите дребни нарковойни не ме интересуват. Аз съм тук само за да прибера моя агент Джон Кей.

Заблуждавам ли се, или моят шеф съзнателно използва чувството си за превъзходство като оръжие? Той дръпва от лулата и с наслада пуска струйка дим, докато аз превеждам думите му на пуцу.

Каландара ме изслушва и казва на чепат английски:

— Няма нужда от превод, сър. Разбирам ви достатъчно добре.

Дали той папагалски повтаря моето обръщение? Или наблюдението на моя прапрапрачичо Хенри Роулинсън — онзи същият, който е разчел клинописните таблички — е в сила и днес? Семейното предание твърди, че според него афганците са се сражавали с много врагове, но само към англичаните изпитвали известно уважение.

Ди пренебрегва казаното без коментар.

— Моето предложение е следното — и той повдига брадичка към мен. Аз съвестно превеждам. Забелязвам, че Масуд повече не повдига въпроса за езиковите си умения. — Вие си взимате белезниците, оставяте оръжията и се оттегляте. Ще наредя на моите хора да не стрелят. Аз си тръгвам с Джон и мис...

— Мис Кохановска — представям я аз. — Кейт, това е моят шеф, сър Ди.

— Приятно ми е — казва Кейт.

— Удоволствието е изцяло мое — навежда глава в лек поклон Ди и обръща очи към Масуд.

— С Джон и с мис Кохановска — довършва започнатото изречение.

После присвива очи, за да разгледа по-добре един силует, които се очертава в полумрака.

— А, мистър Хензлоу също бил тук. Ако се съди по липсата на белезници, той вероятно се ползва с известни привилегии. Е, Базъл, ще дойдеш ли с нас, или предпочиташ да се прочуеш като втория Ким Филби?

Базъл пребледнява като платно и навежда глава.

— Бих искал да дойда с вас, сър, но жена ми...

Гласът му е глух.

— В такъв случай мистър Хензлоу също идва с мен, защото... — Ди изважда старовремския си часовник, отхлупва капачето и го поглежда отдалеко — ... от час и четиридесет и три минути неговите дъщери и жена му не са заложници и се намират в сигурни ръце. И последно, но не най-маловажно, аз не съм забравил, че имаме задължения към нашите съюзници. Това означава, че точно в дванайсет часа по обяд те ще получат пълна информация за малката ни престрелка.

Ново дръпване и струйка дим, докато аз превеждам.

— Джон, благодаря за превода. Чакам те след пет минути заедно с мис Кохановски и Базъл. Колата ми е паркирана на първата улица вдясно.

Той ни обръща гръб и тръгва. Фарът угасва и за кратко фигурата му се изгубва от погледа. Десетина крачки по-нататък дрезгавеещото небе ми я разкрива отново. Възрастният джентълмен крачи към него, пускайки облачета дим.

— Махни им белезниците — сухо каза Каландара и се огледа.

Осем от хората на Дауд лежаха в прахоляка от едната страна на улицата. Опрял гръб в кирпичената ограда отсреща, с увесена на гърдите глава хриптеше девети човек. С натезжали нозе Каландара отиде и клекна пред него. Това, което оцветяваше в черно бинтованата ръка, беше кръв. Тя излизаше на тласъци от двете рани в гърдния кош.

Умиращият чу стъпките и с усилие повдигна глава.

— Господарю — прохъхри, — този път не успяхме.

— Рано е да се каже още, Парвез — опита се да го успокои Каландара и прехапа устни, защото сам не си повярва. Помощникът му обаче не пожела да възрази.

— Може би в следващото прераждане... — прошепна.

По тялото му премина конвулсия и главата му клюмна на гърдите. Каландара бавно се изправи. Усещаше се адски уморен. Не, не уморен — изпразнен, смазан, потрошен. Смъртта на последния човек, на когото държеше, се впи като клин в душата му и я доразцепи.

Първата пукнатина дойде със завистта към шпионина. Той не притежаваше свръх власт, нито пък беше свръхбогат, ала му се видя така свободен, че за миг Каландара си пожела да бъде като него. Проклетият Джон Кей плени душата и ума му със същата музика, с която възвърна собствената си свобода. А после, след като Каландара го залови повторно, англичанинът го подмами във фатална клопка. И най-накрая арогантният аристократ го унизи с пренебрежението си и онова иронично обещание да му даде седем часа преднина, преди да го подгони като звяр.

Каландара усети, че безсилният му гняв го разрушава. Само преди двадесет и четири часа организацията му, бедният Парвез и той самият бяха в пълна безопасност. Нима едно-едничко погрешно решение — да отвлече жената, за да улови мъжа — бе разрушило градежа на цял един живот като къщичка от карти?

Не беше се чувствал в такава безизходица от онзи ден преди близо петдесет години, когато тримата от КГБ нахлуха в дома на дядо му и го отведоха. Да можеше поне веднъж да чуе пак гласа му!

Той притвори очи. Дядо му беше там — под клепачите — и го гледаше строго. От него ли беше недоволен?

Някой се изкашля насилено. Той се сепна и извърна глава. Беше един от неговите хора.

— Ще ги товарим ли на колите?

Очевидно имаше предвид трупове. И без друго не можеха да ги погребат, защо да губят време? След седем часа високомерният аристократ ще отвърже кучетата на войната и те ще хукнат по дирите им.

— Качете само Парвез — нареди Каландара и заобиколи микробуса, за да седне до шофьора. Когато отвори предната врата и вдигна крак, за да влезе, някой викна:

— Али! Али Рашидович!

Не беше чувал това име от двадесет и три години. Той стъпи отново в прахта и се обърна да види кой го вика. Едър седемдесетгодишен старец вървеше към него с кама в ръката. Лицето му беше непознато... или може би не съвсем. От двете му страни, но крачка по-назад вървяха двама четиридесетинагодишни мъже.

— Ще се биеш ли с мен като мъж? — попита непознатият и добави с подчертано презрение: — Или ще избягаш като куче?

— Кой си ти и защо искаш да се биеш с мен?

— Ти знаеш името ми и знаеш защо — отвърна сухо старецът.

Каландара усети по тона му, че това е така. По някаква неясна причина беше важно да се сети откъде го познава, но винаги услужливата му памет този път отказваше спомена. Каландара се ядоса и повиши тон.

— Кой си ти?

— Аз съм твоята смърт! — каза старецът и целуна камата си. — *Ezgu ou, ezgu soz, ezgu amal!*

Споменът се стовари върху Каландара като ураган и сърцето му се сви. Беше суеверен като всички тирани, които търсят опора във себе си, защото остатъкът от съвест вътре в тях им я отказва. Този старец беше произнесъл клетвата, на която дядо му го бе научил още като невръстно дете.

„Запомни я — каза тогава дядо му, — защото това е велика клетва и можеш да я произнесеш само веднъж. Ако справедливостта не е на твоя страна, Всемогъщият няма да ти позволи да я изречеш. Ако си прав, Той ще ти помогне да я изпълниш.“

Той вдигна ръка към стареца.

— Почакай малко. Моля те!

Това беше краят. Кога и как беше тръгнал по погрешен път? Когато реши, че може за да отмъсти на убийците, трябва да стане като тях? Кога беше взел последното си грешно решение? Когато предпочете да преследва докрай илюзорната мечта за власт пред истинския полет като птица? Дали имаше начин да се върне назад във времето и да вземе други решения?

Той затвори очи. Там, под клепачите, човекът, който единствен някога му бе бил опора, го чакаше с окуражителна усмивка. „Не можеш да върнеш това, което си направил, но дори и на прага на смъртта ти пак си свободен да избираш.“ Съветът на дядо му го озадачи. Какъв ли избор имаше сега, освен да се бие на живот и смърт? После музиката отново зазвуча в ума му и той осъзна, че е на път пак да се впримчи в собствения си капан — мечтата да пороби всички други. Не, този път изборът му беше да е свободен.

— Аз нямам нож — каза той.

— Бахрам, дай му твоята кама — каза старецът, като се обърна към единия си придружител.

Този трябва да е луд, помисли Каландара, щом иска да се бие с човек, който е с петнадесет години по-млад. Непознатият Бахрам изглежда помисли същото, защото не помръдна.

— Казах „Дай му твоята кама!“ — нареди старецът.

Бахрам с нежелание тръгна напред. Каландара се сети, че е виждал това лице, ала на друго място и преди много години. Вероятно той беше синът на стареца.

Каландара пристъпи напред към него. Преди да поеме камата, една корава ръка хвана рамото му и го завъртя назад. Беше Дауд.

— Ти вкара хората ми в капан — процеди наемникът през зъби. — Сега половината са мъртви, а другите — опозорени, защото заради теб предадоха оръжията си. И ти продължаваш да ги унижаваш, като се биеш с един грохнал старец. Поне го направи с моя нож. Не взимай

оръжие, което врагът ти подхвърля като милостиня. Ръката му се стрелна зад гърба.

„Ще ме убие“, помисли Каландара. Дауд беше верен воин и като негов сюзерен той също му дължеше вяност. Вместо това го беше предал, а при предателство пушунските закони на честта не знаеха милост.

Дауд обаче бавно протегна десницата си напред. Каландара сведе поглед. Не, не беше сбъркал. Дауд му подаваше камата си с върха, а не с дръжката напред. Това беше ясен знак, че присъдата му е произнесена и той трябва да умре.

Пое оръжието. Кокалената дръжка легна удобно в дланта му и Каландара за миг притвори очи. Трябваше да овладее слабостта, която усещаше в коленете си. Знаеше, че предстои да заплати за всички грешни избори, които беше правил, ала все още не можеше да си позволи да го стори. Преди това искаше да осъществи своето най-голямо желание: за пръв и последен път през объркания си живот да се почувства свободен като птица. Това можеше да стане по единствен начин. Той размаха камата на Дауд и полетя напред към ножа на врага си.

Смъртта се спусна отгоре му като орел. Заби клюн в сърцето му, впи остри нокти в душата му и я отнесе. Той потъна в мрака, усмихвайки се на звука на нейните криле.

— Бих искал да знам защо Масуд е станал такъв.

— Ще разбереш, но се съмнявам, че ще ти се понрави. Моите хора сега обискират тая негова крепост край реката. Казаха, че навсякъде се валяли трупове. Изглежда, че той е устроил там същинска касапница. Отвратителен човек.

— И все пак с големи зложби, сър. Бих казал, че е роден за водач и при това е много харизматичен.

— Ти май не одобряваш, че го оставих на съдбата му.

— Само отбелязвам, че той е далеч по-опасен, отколкото изглежда.

— Ти би бил още по-опасен, Джон, но за щастие взимаш правилните решения. Струва ми се обаче, че в момента правиш грешка.

— Каква грешка, сър?

— Граматическа. Говориш за този Масуд в сегашно, а не в минало време. Когато си тръгнахме, той се намираше сред врагове и, което е още по-лошо, бивши поддръжници. Освен това останах с впечатление, че има да разчиства сметки със самия себе си. Не мисля, че все още е жив.

Някои знания идват само с възрастта. Ди е забелязал нещо, което аз съм пропуснал. Сега обаче се оглежда с недоумение.

— Джон, защо искаше да дойдем тук?

Двамата сме застанали почти в центъра на огромната елипса на древната крепост. Слънцето наднича иззад високите ѝ стени.

— Мислех, че след като сте дошли дотук, сър, ще бъде срамата, ако не видите Бала Хисар (Голямата крепост). Казват, че това са най-впечатляващите крепостни стени в света.

— Но те са полуразрушени — възразява той.

— Именно, сър. Някога, в целия си блясък те са се издигали толкова високо, че когато вятърът веднъж изтръгнал знамето от главната кула на крепостта, то паднало на тридесет мили оттук.

Той леко накланя глава и се съсредоточава.

— Като слушам как вие вятърът горе, не ми прилича на измислица. Как са успели да натрупат толкова глина, без тя да подаде и стените да се срутят?

— Защото това не е проста глина, сър. Местните жители са правели самани — блокове от примесена с трева и камъш глина, изчаквали са слънцето да ги изпече добре и са ги редели като тухли. Напълно ги разбирам — наблизко няма годни за градеж скали, така че им се е налагало да се справят с наличните материали.

Лицето му се превръща в каменна маска.

— Да не би да намекваш, че и на теб се е наложило да се справяш по същия начин?

— Вие го казахте, сър. Истината е, че без помощта на двамата професори нямаше да мога да се справя.

Ди придобива официален вид.

— Джон, съжалявам, но при цялото ми възхищение и благодарност за това, което свърши, съм длъжен да те скастрия. Премиерът е бесен, че заради теб ще му се наложи да дава обяснения на най-добрите ни съюзници. Ако отново предизвикаш

дипломатически скандал с небрежността си, ще бъдеш уволнен, преди да успееш да кажеш МИБ. Без предизвестие, обезщетение и право на пенсия.

— Мога ли да попитам за каква небрежност става дума, сър?

Той ме поглежда да се увери, че не го будалкам.

— Разбирам, че си бързал да препуснеш час по-скоро, за да спасиш дамата, но поне да беше разбил някъде проклетия трети дрон? Защо си го оставил да обикаля на двеста фута от радара?

Решавам, че сега е подходящият момент да се разтревожа.

— Нали не са заловили птичето на Кю, сър?

Ди се усмихва сдържано.

— Не, разбира се. Хвърчало е прекалено нависоко и не са можели да го заловят. Накрая най-добрият им снайперист го е прострелял. Получили са шепя органични отломки, които някакви неизвестни местни бактерии превърнали за нула време в каша от полизахариди.

Въздъхвам с престорено облекчение и казвам:

— Радвам се, че този път технологичната тайна е била запазена.

— Този път? Да не намекваш за случая с Джохар Дудаев?

Ди на мига измъква от паметта си нашия разговор от преди месец, с което предизвиква у мен завист от най-висока проба. Умът му щрака с непостижима бързина. Ще ми се и аз да разполагам с такава памет, когато стана на неговите години. Изглежда съм си позволил да му завиждам неразумно дълго, защото той получава прозрение.

— Нарочно си го направил, нали? Решил си да разиграеш големите момчета?

Мисълта, че макар и за кратко аз съм разигравал тях, а не те мен, е изключително приятна. Не успявам да се сдържа.

— Бях сигурен, сър, че съм по-важен от някакъв чеченски генерал.

Той изсумтява.

— Толкова важен, че аз държа отново да се скриеш някъде — поне за година-две. Моите анализатори смятат, че преди седмица във Вилнюс се е случило нещо, заради което кошертът се е разбръмчал както никога досега. Всички по-големи разузнавания по света са вдигнати на крак. А след като уведомя нашите съюзници, някой неминуемо ще направи връзката между двете събития. Няма да се

учудя, ако тук-там обявят награда за този, който те открие. Затова ти предлагам да дойдеш с мен.

— Къде, сър?

— Моят самолет ни чака на летището в Мазари Шариф. След като излетим, няма да е проблем за пет-шест часа да изчезнем от радарите. Не бих ти препоръчал да се върнеш в Лондон, но нищо не пречи някъде по пътя да скочиш с парашут. Приготвил съм ти няколко различни комплекта документи.

Завъртам отрицателно глава.

— Много ви благодаря, сър, но бихте ли могли да се ограничите с документите? Не мисля, че имам нужда от билет за полета. Аз по-скоро бих пилотирал, отколкото да скачам с парашут.

— Какво имаш предвид?

— В имението на Масуд видях едно бижу на самолетостроенето. Струва ми се, че той изобщо не е разбрал как трябва да го използва.

— Но онзи главорез не е оставил там един жив човек.

— Значи кошерът няма откъде да разбере, че аз съм взел самолета, и да ме проследи.

Сивите очи ме гледат втренчено няколко секунди.

— Е, нормално е един млад човек да предпочита по-привлекателна компания от моята. Надявам се да ме известиш, че си се установил на безопасно място.

— Разбира се, сър. Все още не съм разопаковал и половината от гащите на Кю.

Ди се усмихва. Мобилният му телефон иззвънява. Той поглежда дисплея.

— Съжалявам, Джон, но се налага да се обадя.

Участието му в разговора е почти символично — едно „Да?“ в началото и едно „Благодаря“ в края. Между тях около минута слушане с безизразна физиономия. Докато прибира телефона си, Ди ме осведомява:

— Вероятно ще се окажеш прав. О'Флехърти е бил отвлечен от този Али-Масуд. В имението са открили яке на Острие от САС. А също и снимки на онези ръкописи и плочката, от които тръгна всичко. Ти разбра ли как са се озовали чак тук?

В този миг свръх яснотата се завръща.

„Гърците ще изопачат свещените мистерии, казва Асклепий.“

Древният свят бил много по-свързан, отколкото предполагаме, казва Добрев.

Филип няма никакво родство с елините, той е варварин, казва Демостен.“

Съобщавам му наученото в прохода Саланг, като го допълвам с моите разсъждения:

— Според някои учени Александър Велики е донесъл тук, в земите на някогашна Бактрия, не само гръцката писменост, а и учението на тракиеца Орфей. Това може би е спасило орфизма от изопачаване или дори от пълно заличаване. Друг е въпросът доколко успешно е бил реконструиран от онези косвени сведения, които са стигнали до нас.

Тук се сещам за музиката, възстановена от Кейт, но нещо ме предупреждава да не бързам да споделя възторга си. Какво ме възпира? Някаква неясна опасност? Или може би десетките противоречиви тълкувания?

Свърх яснотата отново се намесва и с един замах помита всички досегашни разсъждения.

„Според стария хиванец Орфей спасил с песен жена си от смъртта.

Според гръцката митология Орфей слязъл за нея в Ада, но въпреки това я загубил.

На онзи остров руснаците се опитвали с музика да пречупят своите врагове.“

Не е ли ясно, че всяка идея, всяко постижение на духа може да се използва с противоположни намерения?

Чрез Кейт аз получих невероятен дар от Орфей, ала какво би сторил на мое място някой друг? Наивно е да разчитам, че всички, които се сдобият с подобен дар, ще проявят висок морал и сами ще ограничат желанията си заради доброто на другите.

Въпрос на време е някой да се опита да получи пълен контрол над умовете и душите. Какво ще поиска да постигне със способността за свърхясно мислене един талантив и могъщ злодей? Дали утрешният свят няма да стане много по-непредвидим, ако музиката, възкръснала след толкова векове, се превърне в световен хит?

Кейт мисли, че повечето хора биха я възприели като своеобразен наркотик, ала опасността идва от онези, чиито мисловни способности

ще се усилят многократно. Но как може да се определи кои ще бъдат те? Музиката очевидно не е повлияла на двамата професори така, както на мен. Какво ли е нужно за по-дълбокото ѝ възприемане?

„За Одисеи лирата на Орфей е била страшно оръжие, гласи древният ръкопис. Песните на сирените не могат да се мерят с тези на Орфей, казва Добрев.

Музиката е само основата. Всичко оттам нагоре зависи от словото, казва Кейт.“

Какво е пеел на своите слушатели великият поет? Онези химни, за които добре каза, че превъзхождат химните на Омир със своята доброта и поетична сила? Дали някои днес би могъл да ги преведе обратно на оригиналния език? Щом само музиката на Орфей ме промени така, какво ще стане, ако чуя и думите?

Чакай, чакай, а каква цена ще се наложи да заплатя, ако се излъжа да угодя на това свое недообмислено желание? Защо се сещам за любимия си лимерик^[1], в който се описва как една млада дама решила да се впусне в опасно приключение?

*„Млада дама в Каджурахо^[2]
С тигър на езда отпраха.
Върнаха се от ездата:
той — с усмивка на устата,
тя — на тигъра в стомаха.“*

Има приключения, които те унищожават или променят завинаги. Искам ли да бъда някой друг? Имам ли право да въвличам в пътуване с неизвестен край цялото човечество или дори само най-добрата и интелигентната част от него?

Някои знания е по-добре да останат скрити, каза ми в края срещата ни в Брадфорд Ди. Сега си давам сметка колко е бил прав. Не бива да му разкривам това, което сега знаем само аз и Кейт. Може да реши, че е негов дълг да съобщи какво е научил, и тогава... Само че как да укрива от него, че зная повече, отколкото му казвам?

Той ме улеснява, като продължава да ме разпитва, без да обръща внимание на паузата, която направих. А дали наистина е имало някаква

пауза? Дали проблясъците на свръх яснота не са също тъй кратки, както проблясъците на светкавица?

— Какво възнамеряваш да правиш, Джон? Предполагам, че ще се върнеш към старите книги и мъртвите езици.

— Едва ли, сър. Този път смятам да се отдам на музиката.

Той видимо се напруга. Нехайно подхвърлям:

— Вашите разбивани на кодове успеха ли да се справят с някои от пергаментите, които ви изпратих?

— Не. Защо питаш?

Аз не отговарям. В очите му се загнездва тревога.

— Да не би да искаш да кажеш, че в тази история за психотропното оръжие на траките има нещо вярно?

— Не, сър, поне доколкото мога да съдя по оскъдните късчета информация, които успех да събера от тук от там. Мисля, че никой не е успял и няма да успее да извлече от тези ръкописи описание на някакво оръжие. Затова пък разбрах, че траките са открили много изтънчен начин да надделеят в информационната война, която враговете им започнали срещу тях. Нуждаели се само от малко време. Около две хилядолетия и половина.

Ди присвива очи.

— Говориш с недомлъвки, Джон.

Недоумението му само по себе си е по-добро от всякаква награда. Аз се подготвям за дълго обяснение:

— Не става дума за оръжие, сър, а за езотерична гатанка или, по-скоро, за един интелектуален капан. Наричат го „Тракийския капан“...

[1] Характерно хумористично петостишие. — Бел.прев. ↑

[2] Голям храмов комплекс в Индия, прочут с еротичните си скулптури. — Бел.прев. ↑

ГЛАВА 27

КЪДЕТО АНГЕЛИТЕ НЕ СМЕЯТ ДА ПРЕСТЪПЯТ

27 септември

Долината на тракийските царе

Светът отново е прекрасен. Лежа потопен до шия в басейна, а целебната кал на Баня нежно обгръща цялото ми тяло. От време на време поглеждам звездите. Изведнъж се ухилвам на себе си, защото откривам недоловена досега хедонистична нотка в един от пълните със самоирония български вицове. „Знаеш ли, че ще сменят лъва на герба с хипопотам?“ „Не, защо?“ „Защото сме затънали до ушите в калта, ама ей такава уста сме отворили.“

В следващия миг оркестър от щурци започва да приглася с мъничките си цигулки на жабешкия хор откъм реката и ироничната ми усмивка се сменя с щастлива гримаса. А за да не се удавя в пълното си блаженство, пет тънки пръста потропват танца на обещанието върху моята длан. Не ме разбирайте погрешно. Наистина Кейт каза, че утре вечер сигурно ще чуя още едно от произведенията на Орфей, ала в момента не съм склонен да мисля в толкова далечна перспектива.

Две от предимствата на Долината на тракийските царе са, че тукашните им потомци лесно приемат чужденеца за приятел и не му придирят за чудатостите. Първото ми осигурява доброто отношение на нощния пазач на басейна, а второто — деликатното отвеждане на погледа, когато отстъпвам встрани, за да пропусна гостенката през портите, които някой случайно е забравил отключени. Не казвам, че утре цяла Баня няма да говори само за моите похождения, ала такива неща се случват дори в добрата старата Англия, нали?

Човек не бива да иска много от живота. Малко ли е, че в момента съм в безопасност?

Питате как мога да смятам, че съм в безопасност след това, което сторих? Не се ли страхувам, че някой може да изпрати по дирите ми

убийци? Някой успял да се измъкне от Балх последовател на Масуд или представител на онзи разбунен кошер, за който ме предупреди Ди. Някой от онези, които мислят, че аз съм основният виновник да не успеят да сложат ръка на древните пергаменти и чрез тях да постигнат неограничена власт над мисълта.

Отговорът е, че аз поемам осъзнати рискове. Също като Долината на тракийските царе и Истината има своите предимства. Веднъж изречена, тя заживява самостоятелен живот, докато Лъжата — подобно на никога непорастващо бебе — изисква от своя създател непрекъснато подхранване и грижи. Докато аз бях единственият съсъд на Истината, животът ми висеше на косъм. Сега обаче жадуващите власт нямат причина да се интересуват от мен. Какъв е смисълът да си откъщаваш на бутилката, когато джинът вече е излязъл на свобода?

Кейт като че ли долавя, че съм се отнесъл надалеч, и стисва по-силно пръстите ми. Вероятно за да ми припомни, че ние сме нещо повече от търсачи на Истината. Дължим на себе си поне толкова, колкото на другите, така че тази нощ е моя, само моя.

Всъщност не е само моя, защото за да се влюбиш, е нужен още един човек.

Откъм купчината дрехи, които с такава скорост съблякохме до калния басейн, се чува познатото нежно измяукване.

Защо ли не оставих проклетия телефон в кухненския шкаф? Моля те, Господи, само не нов есемес!

Днес е неделя, значи вторите букви от всяка втора и трета дума... Не, това ще го мисля утре сутринта.

— Джон... — прошепва Кейт зад мен и докато се обърна, мъчителната мисъл, че може би пак ще се разделим за известно време, се стапя в мрака. Щурците отново подхващат безсмъртната мелодия на Орфей. Ръцете ѝ се увиват около врата ми и тя ми поднася устните си. В последния миг преди да затворя очи, съзирам над нас ярките звезди на Орион, които сякаш ме примамват към себе си. Да не съм луд? До мен пулсира най-красивата звезда.

Отвърщам ентузиазирано на целувката и се приготвям да се гмурна в океана на наслажденията. Тялото ѝ прилепва към моето и с лек тласък се плъзва по него нагоре. Усещам как краката ѝ обгръщат кръста ми и песента на щурците се загубва в нашето дишане. Плъзвам длани по изваяния гръб и силните бедра. Желанието ми нараства, но аз

не бързам да я понеса към топлия минерален душ, за да се любим под звездите.

Защото тази нощ е наша, само наша.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.